

RENDŐRSÉGI TANULMÁNYOK

A RENDŐRSÉG TUDOMÁNYOS TANÁCSÁNAK FOLYÓIRATA

MARETICS ROLAND

A bűnözés, mint jelenség a társadalom kitaszított rétegeiben

CZÖVEK CSABA

Közlekedési árnyak a magyar jog útvesztőjében

PAPP ORSOLYA

„BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”



VIII. évfolyam 2025/különszám



SZERKESZTI A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

ELNÖK:

Dr. Pozsgai Zsolt rendőr vezérőrnagy

TAGOK:

Dr. habil. Boda József nyugállományú nemzetbiztonsági vezérőrnagy

Dr. Boros Gábor rendőr ezredes

Dávid Károly nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Dr. univ. Dsupin Ottó nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Dr. Gárdonyi Gergely PhD

Dr. habil. Hautzinger Zoltán rendőr ezredes

Dr. Janza Frigyes nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Prof. Dr. Kerecsi Klára MTA doktora

Prof. Dr. Kovács Gábor rendőr vezérőrnagy

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes

Prof. Dr. Em. Sallai János nyugállományú rendőr ezredes

Dr. Sipos Gyula nyugállományú rendőr vezérőrnagy

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. Gaál Gyula PhD

OLVASÓSZERKESZTŐ:

Dr. Molnár Katalin PhD

MŰSZAKI SZERKESZTŐ:

Steib Norbert

FELELŐS KIADÓ:

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes, Rendőrség Tudományos Tanácsa elnök

KIADÓ

Rendőrség Tudományos Tanácsa

Cím: 1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Bp. Pf.: 314/15.

Telefon: +36 1 443-5533, BM: 33-355

Fax: +36 1 443-5784, BM: 33-884

E-mail: rtt@orfk.police.hu

Webcím: www.r-tt.hu

HU ISSN 2630-8002 (online)

KÖZLÉSI FELTÉTELEK

A szerkesztőség olyan kéziratokat vár közlésre, amelyek a bűnmegelőzés, a bűnüldözés, a közbiztonság, a közrend, a határrendészet, a vezetés-irányítás és a mindenoldali biztosítás kérdéseit elemzik, értékelik. A kéziratokon kérjük feltüntetni a szerző nevét, szolgálati helyét, beosztását, telefon-számát. Kérjük, hogy a cikkek szövegét e-mailben küldjék meg. A szerkesztőség a beérkezett kéziratot szakmai szempontból lektoráltatja, és fenntartja a jogot a kéziratok stilizálására, korrigálására, tipografizálására. A megjelenő írások nem a Rendőrség Tudományos Tanácsa, hanem a szerzők saját, tudományos szabadságán alapuló álláspontját képviselik. El nem fogadott kéziratot nem áll módunkban visszaküldeni. A szerkesztőség másodközlést nem vállal.

TARTALOM

2025/különszám

MARETICS ROLAND

A bűnözés, mint jelenség a társadalom kitaszított rétegeiben (7-61)

CZÖVEK CSABA

Közlekedési árnyak a magyar jog útvesztőjében (63-142)

PAPP ORSOLYA

„BARÁTOD A GOOGLE? –
NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”
(143-260)

SZERZŐK

2025/különszám

CZÖVEK CSABA

rendőr hadnagy,
fővizsgáló,
Somogy Vármegyei Rendőr-főkapitányság
Siófoki Rendőrkapitányság
Közlekedésrendészeti Osztály

MARETICS ROLAND

rendőr hadnagy,
megbízott alosztályvezető,
Somogy Vármegyei Rendőr-főkapitányság
Barcsi Rendőrkapitányság
Közrendvédelmi és Határrendészeti
Osztály

PAPP ORSOLYA

rendőr alezredes,
mesteroktató,
Nemzeti Közszerológati Egyetem
Rendészettudományi Kar Rendészeti Kiképzési és Nevelési Intézet

MARETICS ROLAND

A bűnözés, mint jelenség a társadalom kitaszított rétegeiben¹

Absztrakt

A következő cikkben a bűnözéssel, mint jelenséggel foglalkozom a társadalom kitaszított rétegeiben. Felmerül a kérdés, kiket is kell az olvasónak kitaszított réteg alatt értenie? A választásom nem másra, mint a hajléktalan személyekre esett. Több tudományosan megalapozott alkotást hívtam segítségül feltevéseim igazolására, illetve esetenként azok megcáfolására, mindamellett, hogy saját kutatást is alkalmaztam. Szó fog esni a hajléktalanság állapotának kialakulásáról, a hozzá fűződő pszichológiai háttérrel, a rendészet szerepéről és szükségességéről, illetve a lehetséges megoldásról. Remélem, a tények alapjául tudnak szolgálni a jövőben e kitaszított népcsoport reintegrálásához. A dolgozatot áthatja az empiria: megcáfolhatatlan tényeket tár az olvasó elé. Célom volt, hogy egyfelől kérdéseket tisztázzak, másfelől újabb kérdések magját vessem el mindamellett, hogy elgondolkodtassak mindenkit, aki olvassa.

Kulcsszavak: hajléktalanság, pszichológia, rendészet

Abstract

In the following article, I will discuss the phenomenon of crime among marginalized groups in society. The question arises: who should be considered marginalized groups? When choosing my topic, I chose none other than the homeless community. I used several scientific works to support my assumptions, and in some cases to refute them, while also relying on my own research. I discuss the causes of homelessness, the psychological

¹ A Rendőrség Tudományos Tanácsa a Rendőrségi Tanulmányok jelenlegi számában fiatal kollégák TDK díjazott tanulmányát jelenteti meg a tehetséggondozás jegyében.

background related to it, the role and necessity of law enforcement, and possible solutions. I hope that these facts will serve as a basis for the future reintegration of this marginalized group. The thesis is steeped in empirical evidence, presenting the reader with indisputable facts. My goal was on the one hand to clarify some issues, and on the other hand, to raise new questions, while encouraging everyone who reads it to think about the topic.

Keywords: Homelessness, Psychology, Law enforcement

Bevezetés

A témaválasztás indoklása

Elsődlegesen a témaválasztásom oka, hogy gyakorló rendőrként számtalanszor találkoztam hajléktalanok által elkövetett bűncselekményekkel, és több esetben feltettem a kérdéseimet: Hogy válik egy sikeres ember hajléktalan bűnözővé? Miért követnek el sok esetben indokolatlan, bagatell bűncselekményeket? Mit is jelent a bűnözés, mint jelenség a társadalom kitaszított rétegeinek körében? Dolgozatomban törekszem hipotézisemnek megfelelően alátámasztani, különböző módszerekkel igazolni állásfoglalásomat, miszerint a legtöbb általam megkérdezett ember élete már a gyermekkortól kezdődően rossz irányba halad, aminek mindösszesen csak végeredménye, hogy az egyén nem képes a társadalomba megfelelően beilleszkedni és abban szerepet vállalni. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának közrendvédelmi szakirányos hallgatójaként kiemelten fontosnak tartom feltárni és vizsgálni, hogy mely tényezők járulnak hozzá ahhoz, hogy a hajléktalanság életformáját élő személyek bűncselekmények elkövetéséből tartsák fenn magukat, vagy azokat szándékosan elkövetve tudatosan juttassák magukat büntetés-végrehajtási intézetbe.

Hipotézis

Egyéni meglátásom szerint az emberek neveltetése és általános viselkedése szorosan összefügg a bűnözővé válás folyamatával, valamint a társadalmi

kitaszítottasággal. Véleményem szerint a probléma visszavezethető a gyermekkorra, mely magába foglalja a szülői gondoskodási, nevelési folyamatok hiányát vagy elégtelenségét, az iskolarendszeri szocializáció során adódó nehézségeket, bizonyos esetekben a pedagógusok didaktikai hozzáállását, továbbá a társadalmi megítélést. A gyermekkor trauma a felnőttkor előre haladtával kimondottan hozzájárulhatnak az egyén életviteli, beilleszkedési nehézségeihez, amennyiben a pszichés fejlődés szempontjából jelentős életszakaszokban nem kapja meg a szükséges támogatást a különböző szocializációs közegektől. E tényezők, valamint az a társadalmi közeg, amelyben az egyén él, nagy ráhatást gyakorolhat az állampolgári minőségére.

A dolgozat célja

Szeretném egyértelművé tenni az olvasó számára, hogy a hajléktalanság jelensége nem feltétlenül jelent olyan állapotot, amelybe az érintett személy önhibáján kívül sodródik. Tapasztalható az a tény is, hogy egyes személyek szándékosan választják a hajléktalanság életformáját valamely belső indítatás okán. Feltárni kívánom az ok-okozati összefüggéseket a témával kapcsolatban társadalmi, pszichológiai és rendészeti vonatkozásban is, valamint javaslatot kívánok megfogalmazni a hajléktalanság és a hajléktalanok által elkövetett bűncselekmények visszaszorítására és kezelésére.

A kutatás módszertana

Fent megfogalmazott hipotézisemet kvantitatív oldalról kívánom alátámasztani, esetlegesen megcáfolni. A kutatásom során elsődlegesen az empiriára helyezek hangsúlyt, hisz gyakorló rendőrként személyes tapasztalataim és impresszióim is vannak hajléktalan személyekkel kapcsolatban. A témában magukat érintettnek tartó személyek körében 200 fő töltött ki anonim kérdőívet, amely részint kvalitatív, részint kvantitatív mutatókkal rendelkezik. Ezeket a 9. pontban bővebben kifejtem. Meg kívánom jegyezni

továbbá, hogy jelentős segítséget és forrásanyagot jelent dolgozatom elkészítésében a számos vonatkozó szociálpszichológiai értekezés, szakirodalom, a témában létrejött egyéb tudományos munkák, továbbá az aktuális vonatkozó jogszabályok.

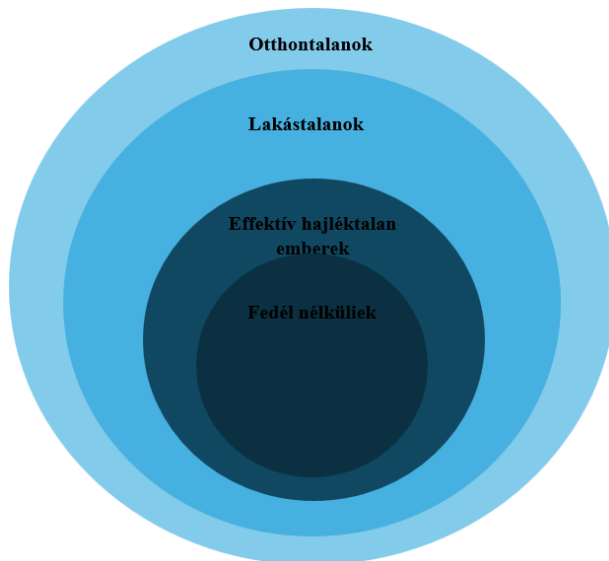
A hajléktalanság fogalma

Mindenekelőtt fontos meghatározni, kiket nevezünk hajléktalanoknak. A hajléktalanság, mint életkörülmény alatt nem csupán azokat az embereket kell érteni, akik ténylegesen az utcán élik mindennapjaikat, hanem sok esetben olyan embereket is hajléktalannak kell tekinteni, akik nem rendelkeznek állandó és biztos lakóhellyel. Fontos tulajdonságuk továbbá, hogy nem rendelkeznek olyan mértékű anyagi egzisztenciával, valamint emberi kapcsolatokkal, amely segítségükre lehetne életkörülményeik javulásában. Fentiek miatt nehezen jutnak állandó munkahelyhez, stabil megélhetési forráshoz, és így nem tudnak elfogadhatónak ítélt életkörülményeket teremteni maguknak. Gyuris Tamás gondolatai alapján *„a hajléktalanok meghatározása folyamatosan változott, bővült, kezdetben a lakásviszonyokra, a lakhatás hiányára korlátozódott, majd kiterjedt a szociális kapcsolatok hiányára is. A mai korszerű megközelítések már magukban foglalják a hajléktalanság kockázatát és oksági viszonyait is, és a hajléktalanságot a társadalmi kirekesztettség egyik formájaként határozzák meg.”*²

A Bényei és munkatársai által 2000-ben alkotott modell szerint a hajléktalanság jelenségét 4 fokozat alapján osztották fel, amelyek gyakorlatilag diagrammként is ábrázolhatók. A modell értelmében fedél nélkülinek kell tekinteni azokat az embereket, akik életvitelszerűen az utcákon élnek, vagy valamely lakhelyül szolgáló félreeső kisebb tetőzet alatt élik mindennapjaikat. A fenti kategóriába eső személyek minden kétséget kizáróan a klasszikusan hétköznapi szóhasználat szerinti hajléktalanok. A következőkben egyre táguló fogalmi körökről fogok írni. A fedél nélküliek kategóriáját kiegészítendő jelölik meg az effektív hajléktalan emberek csoportját,

² Gyuris Tamás: Hajléktalanság nálunk – és az Unió országaiban. Kapocs 2003/5. szám.

akik magukba foglalják a fedél nélkülieket és azokat, akik minden nap küzdenek azért, hogy az éjszakát egy relatív biztonságosnak mondható helyen töltsék, tekintettel arra, hogy nem rendelkeznek állandó lakhatási lehetőséggel. A csoportok tovább bővülésével jutottak el Bényeiék a lakástalanokig, akik ugyan életük nagy részét lakásban vagy lakhatásra szolgáló helyiségben töltik, (például a büntetés-végrehajtási intézetek, bentlakásos intézmények, gyermek- és ifjúságvédelmi intézmények, munkásszállók), de ott nem formálhatnak jogot az állandó, stabil élet és otthon felépítésére. A lakástalanok körébe tartoznak az albérletben élők, a befogadottak és a szíveségből lakásban élő személyek is. A legtágabb kört az otthontalanok alkotják, akiknek a lakása vagy háza nem megfelelő ahhoz, hogy oda otthont rendezzenek be, összességében csak a túlélésre tudják felhasználni. Ezek az ingatlanok gyakorlatilag a legtöbb esetben élhetetlen állapotúak, sok esetben az alapvetően elfogadott hőmérséklet és ivóvíz sem biztosított.



1. számú ábra
A Bényei-féle modell a hajléktalanság jelenségéről

A hajléktalanság története

„A hajléktalanság jelensége egyidős az emberi közösségekkel. Társadalmainkban mindig is előfordultak koldusok, vándorok, csavargók, illetve különböző okokból a társadalmi „fővonalból” kiszorult és helyüket vesztett emberek.”³

Történelmi vonatkozásban elsőként meg kell említeni, hogy a hajléktalanság jelensége egyidős az írott történelemben fellelhető társadalmakkal, a dolgozat szempontjából mégis csak a XX. századtól kezdődően releváns beszélnem a hajléktalanságról. Az 1910-es évektől kezdődően megfogalmaztak néhány gondolatot. Az 1913. évi XXI. törvénycikk a közveszélyes munkakerülőkről első között rögzít a hajléktalansággal kapcsolatos jogszétséteket. Fenti jogszabály engedélyhez kötött tevékenységgé nyilvánította a koldulást. Amennyiben a koldulás tevékenysége során tetten ért személy nem rendelkezett jogszabályban meghatározott engedéllyel, elsődlegesen figyelmeztetéssel, de második alkalommal – ismételt elkövetés esetén – akár elzárással is sújtható volt a tevékenysége miatt.

A hajléktalanság állapotában jelentősebb jogszabályi változást legközelebb a 4780/1932. M. E. számú rendelet *„A szükséglakások jogviszonyainak szabályozása tárgyában”* találhatunk.

„A rendelet kapcsán vetődött fel a hajléktalanság problémája, amelynek meghatározása szerint hajléktalannak azt kell tekinteni, aki körülményeinél fogva képtelen arra, hogy magának és családjának lakást biztosítson. Továbbá hajléktalannak kellett tekinteni azt az egyedülálló személyt is, aki a munkásszálló jellegű elhelyezés, az albérlet vagy az ágybérlet díját sem tudta kifizetni, és akinek hatósági támogatás hiányában az utcán kellett volna töltenie az éjszakát.”⁴

³ Kántor Árpád, Düll Andrea: A hajléktalanság láthatatlan arca: A lelki otthonosság és a lelki otthontalanság. Magyar Pszichológiai Szemle 2018/4-5. szám. 643–667 o.
DOI: 10.1556/0016.2018.73.4.5

⁴ Bíró-Vadász: A hajléktalan személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények egyes kérdései. 2003.

Az 1950-es években a politika nem fogadta el a hajléktalanság állapotát, tekintettel arra, hogy a munkanélküliséget felszámoltnak tekintették, ezért megoldási stratégiák sem születtek ebben az időszakban a hajléktalanság megszüntetésére, valamint folyamatának visszaszorítására. 1953-ban jelent meg az első lakáskódex, amely különféle előírásokat fogalmazott meg a hajléktalan személyekkel kapcsolatban, továbbá világossá tette, hogy a hajléktalanságot a kor lakásügyi kérdésnek tekinti.

„A rendszerváltozás előtt Magyarországon a hajléktalanság problémáját évtizedekig elrejtették. Az 1980-as népszámlálás adataiból azonban már kiderült, hogy a népességből több mint 360 ezer ember nem lakásban lakott, ebből 191 ezren csecsemő- és gyermekotthonokban, nevelőintézetekben, gyermekvárosokban, diákotthonokban, továbbá 92 ezer ember munkásszállókon, barakkokban, alkalmi szálláshelyeken, 60 ezren munkaterápiás, alkoholelvonó intézetekben. Közel 30 ezer olyan embert találtak, akinek a lakóhelye üzlet, iroda, garázs, présház, lakókocsi, vasúti kocsi, uszály, barlang, kunyhó stb. volt. Lakásviszonyaik miatt mintegy 200 ezren éltek a tényleges hajléktalanság állapotában.”⁵

A rendszerváltozást megelőző időszakban a korszak sajátosságaként nem volt elismert a koldulás és a munkanélküliség ténye. Azokat a személyeket, akik ennek ellenére nem dolgoztak, és bérük kiegészítése vagy bármely más ok miatt koldulásba kezdtek, az állam és a társadalom egyaránt elítélte, és akár elzárással is sújtották. A megítélésük, a hajléktalanok társadalmi csoportjához fűződő hozzáállás még az 1970-es években sem változott, hisz abban az időszakban a társadalom és a politikai közeg is az egyént tette kizárólagos felelőssé élethelyzete miatt. Számtalan alkalommal fogyatékosnak, alacsonyán iskolázottnak vagy elmebetegnek titulálták a hajléktalanságot elszenvető személyeket anélkül, hogy a kor társadalma

⁵ Szociálpolitika.

Forrás: <https://mek.oszk.hu/02100/02185/html/228.html>

Letöltés ideje: 2025.11.19.

felfigyelt volna az ügyel kapcsolatos egyéb releváns tényezők fennállására, többek között a megélhetési nehézségekre, hitelhelyzetre, szociálpszichológiai tényezőkre vagy neveltetési hibákra. Az 1984. évi 19. számú törvényerejű rendelet bevezette a Magyar Népköztársaság területén az úgynevezett szigorított javító-nevelő munkát, amely elsődleges szankció volt a „*munkakerülők*”, „*paraziták*” számára. A szankciót azzal szemben lehetett kiszabni, aki a közveszélyes munkakerülés vétségét megvalósította, büntetési tétele pedig főszabály szerint 1 évtől 2 évig terjedhetett, viszont halmozati büntetés esetén akár 3 év is kiszabható volt. Fenti büntetés úgynevezett „*félszabad*” korlátozásként volt jelen, hisz elszenvedőjének szabadsága összességében a munkaidőre korlátozódottan vált szabályozottá. Célként tűzték ki, hogy a munkanélküliség jelenségét felszámolják, és munkára kötelezzenek minden arra alkalmas embert.

Fordulópontot jelentett az 1980-as évek végén a rendszerváltás a „komunista maradványországok” körében. A rendszer változásával a szemléletmód is megváltozott az élet minden területén. Különböző jogszabályi változások léptek hatályba, ide sorolva az 1989. évi XXIII. törvényt is, amely hatályon kívül helyezte a közveszélyes munkakerülést, de annak szankciója, a szigorított javító-nevelő munka csak az 1993. évi Büntető Törvénykönyv módosítással szűnt meg, tekintettel arra, hogy a 13/1992. (VIII. 7.) Igazságügyi Miniszter által kiadott rendelet határozatlan időre felfüggesztette fenti szankció végrehajtását. A hajléktalanság megítélése is megváltozott a korszakban, egészen pontosan 1989-től kezdődően. Ekkor beszélhetünk először az „*új hajléktalanság*” megjelenéséről (a témakörrel kapcsolatban számos magas szintű kutatás és értekezés keletkezett például Bényei, Győri és Iványi által is), mivel az ezt megelőző időkben, mint már említettem, kvázi tilos volt hajléktalannak lenni, és létezésüket nem fogadta el az állam. Figyelemmel arra, hogy a hajléktalan személyek csoportja jelentős növekedést mutatott, illetve a média szabadon közölhetett ezzel kapcsolatban tartalmakat, az emberek többsége egyértelmű konklúzióként vonta le, hogy nem kizárólagosan önhibából adódó jelenségről kell beszélni a hajléktalanság kérdéskörében. A társadalom belátta, hogy a perifériára

sodródott emberek legtöbb esetben a társadalmi, lakás- és munkaerőpiaci nehézségek, valamint a szociális alultámogatottság okán kerültek elfogadhatatlan állapotok közé.

„Napjaink legelterjedtebb álláspontját „új ortodoxiaként” (Pleace, 2000) szokták emlegetni. Eszerint a strukturális faktorok adják a hajléktalanság táptalaját, és a súlyos személyes problémákkal küzdő emberek sokkal védtelenebbek a szociális és gazdasági trendekre, mint mások (Fitzpatrick, 2005).”⁶

Meggyőződésem szerint a Kántor és Düll által megfogalmazottak alapján meg kell állapítani, hogy napjaink legsúlyosabb állam által kezelhető és a hajléktalansághoz szorosan fűződő problémája az alacsony jövedelmekben, a magas munkanélküliségben és az otthonteremtésben illetve az otthon megtartásában gyökeredzik. Természetesen az állami felelősség mellett fontos az egyéni felelősséget is vizsgálat alá vonni. Az egyénnek még magasabb érdeke fűződik anyagi egzisztenciájának kialakításához, illetve fenntartásához, mint az államnak. E gondolatok mentén véleményem szerint sok esetben a hajléktalanná vált személyek nem tettek meg minden tőlük telhetőt az egzisztencia megőrzésére. Számos esetben elhibázott döntéseik – magas törlesztőrészek, adósságspirál – áldozatává váltak. De nem elhanyagolható az a tény sem, hogy az emberek többsége munkahelye vagy munkaviszonyuk hirtelen megszűnéséből fakadóan veszítette el jövedelmét, és került a társadalom által kitaszított hajléktalanok körébe.

Fontosnak tartom megemlíteni azt a tényt is, hogy Magyarországon a történelem során egészen napjainkig tovább nehezíti e társadalomból kivetett embercsoport életét a megalkotott jogszabályi környezet. Mire is kell gondolnunk pontosan? 2011-ben a Fővárosi Közgyűlési Rendelet szabályozta elsőként a köztér életvitelszerű lakhatás céljára történő használatát, majd ezt követően első ízben a régi szabálysértési törvény „közterületen életvitelszerű lakhatás tilalmának ismételt megszegése” címmel hozott

⁶ Kántor Árpád, Düll Andrea: i.m.

újabb jogszabályt, míg végül az új szabálysértési törvény 2018 óta szabálysértéssé nyilvánította az életvitelszerűen közterületen tartózkodás cselekményét. A jogszabályi környezet kapcsán nem elhanyagolható tény az sem, hogy bár a fent említett szabálysértés hatályos, ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság (továbbiakban: AB) határozatot hozott. A 38/2012. (XI. 14.) AB határozat hiányosságként tárta fel, hogy a tényállásból nem volt megállapítható sem a védeni kívánt társadalmi érték, sem a büntetési cél, nem került meghatározásra legitim büntetési cél, a hajléktalan lét többnyire nem szabad választáson alapul, valamint a hajléktalankérdés elsősorban szociális probléma. Az AB kifogásai alapján konklúzióként megállapítható, hogy a tényállás sérti az emberi méltóság elvét, sérti a normavilágosság és ezen keresztül a jogbiztonság elvét.

A hajléktalanság jelenségének pszichológiai megközelítése

A hajléktalanság vizsgálata során fontos, hogy a hajléktalan személyeket részrehajlás nélkül ítéljük meg, azaz sem a „*tehetetlen áldozat*”, sem a „*semmittevő munkakerülő*” megközelítés nem felel meg a valóságnak.

„Philippot, Lecocq, Sempoux, Nachtergaele és Galand (2007) a hajléktalanság pszichológiájának 1970 és 2001 közti európai irodalmát feldolgozva egyik legalapvetőbb hiányosságként azt emeli ki, hogy nincs olyan megfelelően kidolgozott elmélet, amely a módszeres kutatáshoz alapul szolgálhatna. Amint azt korábban magunk is szöveztük (Kántor, 2011), az európai kutatásokból szinte teljesen hiányoznak a pszichológiai elméletek, a vizsgálatok kapcsán ritkán hivatkozott elméleti keretek többnyire a szociológiából vagy kapcsolódó tudományterületekről származnak, ami minden bizonnyal azzal magyarázható, hogy Európában a kutatások zömét e területek képviselői végezték (Toro, 2007). A hajléktalanság kutatása a legrégibbi hagyományokkal az Egyesült Államokban rendelkezik, ugyanakkor

itt is az figyelhető meg, hogy a kutatások elméleti bázisa meglehetősen kidolgozatlan. A hajléktalanság kutatásának egyik legjelentősebb alakja Toro (2007).’’⁷

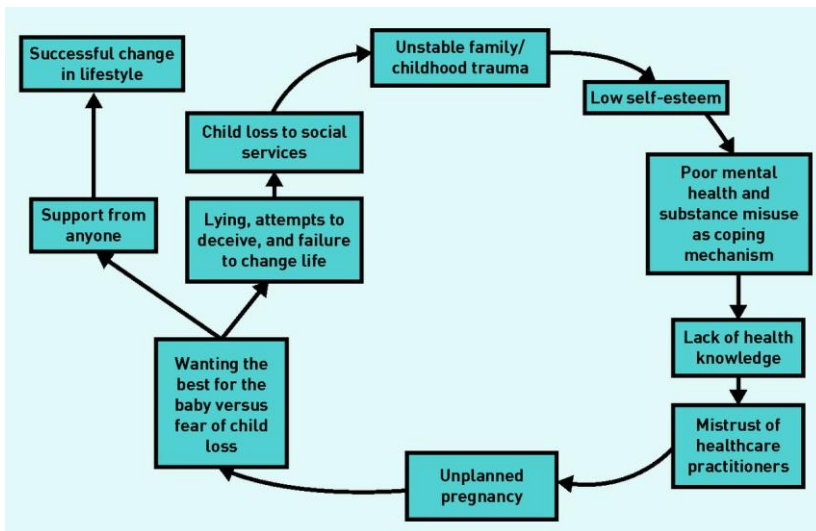
A RAM (Risk Amplification Model) „kockázatnövelés modell”

Az alcímben megjelölt, a hajléktalanságot pszichológiai megközelítésből vizsgáló modell megalkotói Whitbeck és Hoyt (1999). A két alkotó egészen a serdülőkorra helyezik vissza a hajléktalanság kiindulási pontját. A RAM-elmélet szerint az önálló életre való felkészülés időszaka a serdülőkorra tehető, így ekkor fontos vizsgálni azokat a szülői behatásokat, amelyek később fokozottan hozzájárulhatnak az egyén hajléktalanná válásához. Az elmélet szerzői fontosnak tartották kiemelni, hogy a társadalom periferiájára sodródott fiatalok többsége „csonka” családokból származik, ahol a gyerekek jellemzően a szülői elhanyagolás, szerfüggőség, állandósult konfliktushelyzetek és a tetteges bántalmazások szemtanúivá válnak. Sok esetben ezek a fiatal felnőttek elhagyják otthonukat, és hozzájuk hasonló életkörülményt átélő társaikkal találkozáva közösséget alkotnak. Ezek a közösségek idővel megélhetés céljából bűncselekmények elkövetőivé válhatnak, illetve megjelenhet körükben a fiatalkori prostitúció is, amely tényezők tovább nehezítik a hajléktalanná vált fiatalok élethelyzetét. Természetesen ez egy opcionális lehetőség, és csak a kezdete a hajléktalanná válás súlyos folyamatának. Az egyén fejlődése során számtalan alkalommal találkozódik a társadalmi kitaszítottsággal, így megerősödik benne a gondolat, miszerint személye felesleges, és magát nem tartja a közösség szerves részének. Fenti folyamatok hatására különböző pszichikai betegségek is kialakulhatnak, amelyeket a későbbiekben kifejtünk. Meg kívánom jegyezni, hogy a RAM-modellt Milburn és Mtsai 2009-ben tovább fejlesztették, és így létrejött a RAAM (Risk Amplification and Abatement Model) „kockázatnövelés és csökkentés modell” is, amely már kiterjedten foglalkozik a hajléktalanság állapotának enyhítésével és annak leküzdésével is.

⁷ Kántor-Düll (2018): i.m.

Traumamodell (Goodman és Mtsai 1991)

A traumamodell szerint a hajléktalanság jelenségének kialakulásához szükséges komponensként kell jelen legyen valamely traumatikus életesemény. Ezek az események, sok esetben eseménysorozatok hozzájárulnak ahhoz, hogy az alanyban pszichés problémák alakuljanak ki, ezzel is növelve a hajléktalanná válás kockázatát. A negatív életesemények hatására az egyénben kialakulhat PTSD vagy akár depresszió is, amely tovább nehezíti a beilleszkedését a társadalomba.



2. számú ábra
A trauma ciklusai: a hajléktalanság,
a terhesség és a gyermekvesztés útja.⁸

⁸ Anna CT Gordon, David Lehane, Jennifer Burr and Caroline Mitchell: Influence of past trauma and health interactions on homeless women's views of perinatal care: a qualitative study. British Journal of General Practice 2019. 688. szám. 760-767. o.
DOI: <https://doi.org/10.3399/bjgp19X705557>

A fent leírtakat alátámasztja a 2. számú ábra. A trauma ciklusai: a hajléktalanság, a terhesség és a gyermekvesztés útja. Fókuszba továbbra is természetesen a hajléktalanság jelenségét helyezem. A folyamatábra tökéletesen szemlélteti, hogy a probléma forrása a gyermekkorban gyökeredzik, amikor hazugságok között tartják a gyermeket. A toxikusnak mondható családi légkör hatására a gyerek szociálisan alulfejletté válik. A stabilitását veszített családi közösségben, ahol többnyire jellemzően a szülők saját problémáikat vetítik ki a gyerekekre, továbbá sok esetben a probléma forrásaként is tekintenek rá, az egyénben kialakul az alacsony önértékelés. Az önértékelés drasztikus romlásával kialakulnak különböző mentális betegségek (PTSD, szorongás, depresszió) is, ezzel egyidejűleg romlik az egyén egészséges emberi ítélőképessége. Az alany bizalmatlan más emberek iránt, teljesen elhidegül a szociális kapcsolatoktól. Kilátástalanságában az egyén jobb életet kíván magának, de nem találja meg az oda vezető utat.

Nők esetében gyakran előforduló tényező lehet egy nem kívánt várandósság is, amely tovább nehezíti a hajléktalanság állapotát, hisz a várandósság okán már nem csak magáról, de születendő gyermekéről is gondoskodnia kell(ene). A hajléktalan személy ezen a ponton újabb nehézséggel találja szembe magát, hisz fokozódik a felelősség, amely ránehezedik. Ezen a ponton, amennyiben jelentős külső segítséget kap, az egyén sikeres életmódváltása a potenciális végkifejlet. Viszont ha ez a segítség elmarad, vagy megkésve érkezik, akkor sajnos a körforgás az ábrán látható módon jó eséllyel megismétlődik, mivel a hajléktalanság állapotában potenciálisan újabb hajléktalan személyt hoz világra.

Ha a születendő gyermek a hajléktalanság életformáját tapasztalja a kezdetektől, azt fogja természetesnek és elfogadottnak tekinteni. Ha a gyermeket optimális esetben az illetékes hatóságok felfedezik, akkor pedig gyermek- és ifjúságvédelmi intézetben (GYIVI) fog nevelkedni, ami csak rész megoldást nyújt számára. A GYIVI megteremti az alapvető szükségleteket és lakhatást a gyermek számára, de nem nyújt otthont és szülői szeretetet, támogatást. A probléma teljes egészében nem szűnik meg, mivel a RAM-elmélet szerinti kockázati tényezők magas szinten fennállnak ez esetben a

hajléktalanságra. Továbbá a traumamodell alapján tartani kell attól is, hogy a szülőtől való elszakítás egy többlet nehézség, amelyet nem minden esetben képesek ezek az emberek feldolgozni.

A tanult tehetetlenség

A tanult tehetetlenség fogalma Martin E. P. Seligman amerikai származású pszichológus nevéhez fűződik. Lényegében a jelenség azt a folyamatot mutatja be, amikor az egyén tartósan azt tapasztalja, hogy tettei és akarata nincs hatással a külvilágra, és így a feleslegesnek vélt erőfeszítések hatására fokozatosan passzívvá kezd válni az emberi kapcsolatok és a társadalom irányába. Kezdetben ezek az emberek saját életük felett veszítik el a kontrollt, majd ebből fakadóan kialakul náluk többek közt a tanult tehetetlenség is.

A szélsőségesnek nevezhető ambíciók, amelyeket ma a társadalom elvár a fiataloktól, fokozottan megteremti körükben a bukástól való félelmet. Napjaink „kiskamaszai” az előbbi okból fakadóan zárt és előítéletes gondolkodást folytatnak, miközben minimális munkabefektetéssel kívánnak hatalmas sikereket aratni az élet minden területén. A magukról és az őket körülvevő világról irreális képet alkotnak, amely okán nehezen alkalmazkodnak az őket körülvevő nehézségekhez. Az alkalmazkodó készség hiánya pedig hozzásegíti őket a negatív világlátáshoz, és a negatívumok mellett a lehetőségeiket sok esetben nem képesek felismerni. Emiatt ez a generáció legtöbbször indulatos és támadó jellegű magatartást tanúsít, amely elsődlegesen verbálisan mutatkozik meg. Beszédstílusuk számon kérő és több esetben agresszív is lehet. Ezek a problémák komolyabb pszichés betegségek kialakulásához is vezethetnek, de biztosan növelik a kockázatát annak, hogy a személy – segítő emberek nélkül – hajléktalanná váljon.

A felnőtt korú hajléktalanok esetében:

„a hajléktalanná válás egyik leggyakrabban tapasztalt velejárója a saját élet feletti kontroll elvesztésének élménye és később az ebből fakadó tanult tehetetlenség kialakulása (lásd erről Goodman és mtsai, 1991; Bandura, 1997; Molnár, 1999; Dúll, 2009). Az „otthon elvesztésének folyamatában a kontroll érzésének hiánya oda vezet, hogy a hajléktalan nem tud élni a társadalom által kínált lehetőségekkel. A tanult tehetetlenség nagyon megnehezíti azoknak a közvetettebb, ideiglenes és sokkal kisebb lépéseknek (például rendszeres tisztálkodás, rendszeres munkavégzés, információszerezés vagy az önbecsülés fenntartása) a megtételét is, amely folyamat végén (elvileg) az otthon visszaszerzése áll. A tanult tehetetlenség miatt a hajléktalan [személy] nem tudja ezeket kihasználni. Mindez nagymértékű hely-identitás-vesztéssel is jár, és ezzel szoros összefüggésben természetesen nem marad érintetlen a szelfidentitás sem. Amellett, hogy a társadalom erőfeszítést tesz az otthon nélküli [személyek] anyagi támogatására, mindenképpen gyengíthetné a fenti ördögi kör hatását, ha ezek az emberek az életük fontos szféráiban valamilyen módon újra átélhetnék a kontroll érzését.”⁹



1. számú kép
A tanult tehetetlenség¹⁰

⁹ Kántor Árpád, Dúll Andrea (2018): i.m.

¹⁰ „Úgysem fog sikerülni!” – A tanult tehetetlenség

Az 1. számú képről elmondhatom, hogy ha elhítetjük az alannyal, hogy képtelen valamely cselekvés megtételére, és a személy a tanult tehetetlenség állapotába már belehelyezkedik, akkor a legegyszerűbb feladatokat sem fogja tudni elvégezni. Jelen esetben teljesen egyértelmű, hogy a forgalomterelő kúpok által határolt körben lévő személy képes lenne onnan ki lépni, de passzív magatartása miatt már nem tud, sőt el is hiheti, hogy képtelen rá.

A lelki otthon és a lelki otthontalanság

„Az, akinek van otthona, egyrészt fizikai lakóhellyel rendelkezik, másrészt pedig valami mással is, ami túlmutat az épület fizikai sajátságain, az otthonosság élményével. Annak a szükséglete, hogy valaki otthon tudja érezni magát a lakóhelyén és általában a világban, ugyanolyan elemi emberi szükséglet, mint a fizikai lakóhely szükséglete. Kennedy (2014) szerint a „pszichés otthon” egy létfontosságú lelki struktúra, mely több különböző humán funkciót sűrít magába. A lelki otthon bizonyos szempontból az otthon ideája, az identitásunk alapja, annak a lenyomata, hogy honnan származunk és kik is vagyunk valójában. Eredeti otthonunk nem pusztán téglaléből és egyéb építőanyagokból állt, nem is csak a fizikai környezetből és a belső terekből, hanem érzelmi légkörből és kapcsolati élményekből is. Az, hogy mit jelent számunkra az „otthon”, milyen a mi otthonunk és milyen tudatos, illetve testi/zsigeri élményt hordunk magunkban arról, hogy milyen érzés otthon lenni, alapvetően meghatározza az identitásunkat és azt, hogy hogyan érezzük (...) magunkat a világban. Kennedy (2014) szerint a pszichés otthon, az otthonosság belső élménye azt jelenti, hogy életünknek van bázisa, rendelkezünk a biztonságos otthon hátterével, van egy hely, ahova alanyi jogon és megkérdőjelezhetetlenül tartozunk. A pszichés otthon a fejlődő identitás számára szervező pszichés struktúraként szolgál.”¹¹

Forrás: <https://ifit.hu/ugysem-fog-sikerulni-a-tanult-tehetetlenseg/>

Letöltés ideje: 2025.11.19.

¹¹ Kántor Árpád, Dúll Andrea (2018): i.m.

A fenti idézet definiálja talán a legpontosabban, hogy mit is nevezünk lelki otthonosságnak. A jelenséggel kapcsolatban egyetemes elfogadott fogalommeghatározás nincs, ugyanis ezt a jelenséget körül lehet írni, de mivel mindenki számára mást jelent, ezért egységesen és kategorikusan nem jelenthetjük ki, hogy mi is az a lelki otthonosság. Ellentéte, a lelki otthontalanság viszont a hajléktalanság kérdéskörében egy sokkal relevánsabb tényezőt képvisel.

Mindenekelőtt fontos leszögezni, hogy a lelki otthontalanság kortól és nemtől függetlenül bárkit érinthet. Ahogy azt már a korábbiakban említettük a traumamodell kapcsán, a fiatal korban zajló események meghatározzák a személy jövőjét. Ennek a gondolatnak a mezsgyéjén haladva találkozhatunk a lelki otthontalanság fogalmával is. Azok a gyermekek és fiatalok, akik gyermekként nem kapták meg a megfelelő szülői támogatást, szeretetet és törődést, a későbbiekben nagyobb eséllyel válnak lelkileg otthontalanná. Ha a gyermek szülői házában nem lel biztonságra, menedékre, csak az elhanyagoltság és súlyosabb esetekben a bántalmazás jut neki osztályrészül, akkor elidegenedik a szülőtől és a szülői háztól. Bár fizikálisan otthon talál, de szellemi szinten örök „csavargóvá” lesz.

A fenti állítások hasonlóképpen igazak a GYIVI-ben nevelkedettekre is. Az intézet nem nyújt megfelelő szociális és lelki segítséget a felnőtté válás rögzített útján. Azok a gyerekek, akik ilyen körülmények közt nőnek fel, rendkívül magas arányban hajléktalanná válnak szinte azonnal, amint az addigi fizikális otthon megszűnik. Több ízben tapasztalható, hogy a GYIVI-ből felnőtt koruk miatt távozó személyek rövid időn belül többnyire bagatell bűncselekmény elkövetőjévé válnak, annak okán, hogy ismét egy fajta rendszert és menedéket tudhassanak magukénak a BV-intézetek által.

Fontos kiemelni azt is, hogy ha mégis normális életet tudnak kialakítani, akkor nagy valószínűséggel a következő generációra fogják átvezetni azokat a negatív hatásokat, amelyek őket érték fiatal korukban. Emiatt hang-

súlyozom, hogy a lelki otthontalanság állapota egy roppant kardinális kérdés kellene, hogy legyen, amelynek elkerülésére minden szülőnek figyelnie kell.

Felnőtt korban a tényleges hajléktalanság állapotát megélő személyek esetében a legtöbbször beszélnünk kell a lelki otthontalanságról is. Ennek egyszerű oka, hogy ezek a személyek szinte mind átestek azon, hogy bizalmat és biztonságot tulajdonítottak az otthonnak, amely valamely oknál fogva eltűnt az életükből, ezzel traumát generálva.

„Toye (2008) „érzelmi otthontalannak” nevezi a hajléktalan emberek populációjának azon tagjait, akik olyan fokú bizalomvesztést éltek meg, hogy nem képesek felismerni és használni a helyzetük jobbítására rendelkezésre álló segítséget. Véleménye szerint ezeknél az embereknél az otthonosság alapjai sérültek, és az érzelmi szinten bekövetkezett otthontalanná válás tekinthető fizikai hajléktalanságuk valódi gyökerének. Kiemeli, hogy annak, hogy képesek legyünk egy adott új közegben hazatalálni, illetve otthonunkat újraalkotni, nagy valószínűséggel feltétele az, hogy legyen előzetes élményünk arról, hogy milyen otthon lenni valahol. Bényei és munkatársai (2000) fizikai értelemben hajléktalanná váló embereknél figyelték meg, hogy a különböző élethelyzetek változása során az érintettek maguk is „szubjektív változó formában élik meg helyzetük mibenlétét, s ennek függvényében identifikálják magukat hajléktalanoknak egy-egy stáció esetén: akkor, amikor fedél nélkül maradnak, vagy már akkor, amikor éppen elvesztették stabil lakhatásukat, illetve akkor, amikor nem találják helyüket zsúfolt és lakhatatlan 'lakásukban'” (Bényei és mtsai, 2000, 68). A lelki otthontalanság és a fizikai hajléktalanság kapcsolatát Hoksbergen (1999) abban látja, hogy a hajléktalan emberek döntő többsége gyermekkorban súlyos fizikai és lelki elhanyagolást élt át, szüleik elutasították őket az első éveikben. Hollandiában a hajléktalan emberek 70%-ánál találták azt, hogy töltött időt gyermekotthonban (Magyarországon a hajléktalan emberek között a korábban állami gondozásban levők aránya jóval alacsonyabbnak tűnik, lásd pl. Győri, 2008). A biológiai szüleik mellett sérült az alapvető

biztonságérzésük. Ezeknek a gyermekeknek alapjaiban károsodott az identitásérzése, valamint a bizalma önmagukban és másokban. Többségük később gyakran szociális zavarokkal és kötődési nehézségekkel küzd, hajlamosak lehetnek például szociális izolációra, deviáns viselkedésre és fokozott törekvés jellemezheti őket arra, hogy – akár kritikátlanul – mások kedvében járjanak.”¹²

Ahogy azt láthatjuk, több pszichológiával foglalkozó kutató többféleképpen fogalmazza meg a lelki otthontalanság állapotát a hajléktalan emberek vonatkozásában. Abban viszont mind egyet értenek, hogy elsődlegesen a gyermekkorra visszavezethető gondok és traumák szülik a problémát.

Lelki otthontalanná válhatnak az emberek akkor is, ha az otthont jelentő családi légkörben bántalmazás, erőszak tanúi lesznek, vagy annak áldozataivá válnak. Ennek a jelenségnek többségében a nők és a gyermekek vannak kitéve. Sok olyan személy él ma is az utcákon, akik elvesztették a biztonságérzetet az otthonban, és az erőszak elől menekültek a hajléktalanságba. Ezek az emberek azon túl, hogy fizikálisan elvesztették otthonukat, lelkileg identitásvesztetté válnak, de ezeket a bekövetkezés pillanatában talán fel sem méri, tekintettel arra, hogy ösztönösen menekülnek az erőszak elől. A legtöbb esetben pedig a manipulálás a bántalmazó fél részéről olyan pszichés helyzetet teremt a bántalmazott számára, hogy nem meri értesíteni az illetékes hatóságokat és segítséget kérni tőlük, mert megszűnik a bizalma az emberek irányába, vagy magát hibáztatja a történetekért. Ilyen esetekben létfontosságú szerepe van a rendőrség bűnmegelőzési és bűnfeldekérési munkájának, amely jelen szituációban nehezen képes működni, hiszen a magánlakás titkait a falak eltakarják.

¹² Kántor Árpád, Dúll Andrea (2018): i.m.

Szorongás és depresszió a hajléktalanság állapotában

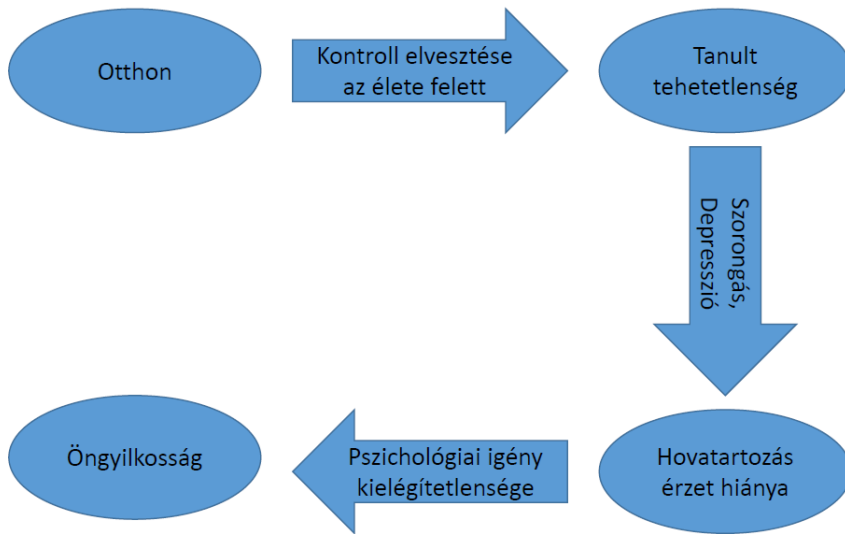
Amint azt fentebb említettem, kitérek a hajléktalanság állapotában jelen lévő szorongásra, illetve a depresszióra is. Az otthonukat veszített emberek-ről általánosan elmondható, hogy a szorongás egészségtelen változatával élnek együtt. Fontos leszögeznünk, hogy a szorongás alapvetően nem csak negatív tartalmat hordoz magában. Az emberek szinte kivétel nélkül találkoznak a szorongás jelenségével normális körülmények között, ilyen lehet egy állásinterjú, vizsgahelyzet vagy akár a munkahelyi pozíció elvesztése is. Mint azt az utolsó példa is sejteti, a szorongást nem csak valós indokok okozhatják, hanem vélt okok is, amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy az egyénben félelmet generáljanak. A hajléktalanok esetében szinte kivétel nélkül jelentkezik a szorongás azon fajtája, amely az otthon elvesztésével és az otthontalanság állapotával kapcsolatban generálódik. Az ebből fakadó stresszhelyzet és kilátástalanság eredményezheti, hogy ezek az emberek segítség hiányában depresszióba forduljanak át.

„A hajléktalan elveszíti a személyes sorsa feletti kontrollt, a tanult tehetetlenség állapotába kerül, amely depressziót eredményezhet. Ennek következményeként a hajléktalanok egy részét a feladás és a generalizált passzivitás jellemzi – ők azt sem veszik igénybe, ami pedig elérhető lenne számukra. Mások éppen ellenkezőleg, függővé válnak a segítő intézményektől, és feladják a saját befektetéseket igénylő önálló próbálkozásokat (Goodmann és Saxe 1991; Levendel 1993).”¹³

A hajléktalanság állapotából való kitörés önmagában nem volna lehetetlen, de a legtöbb ember pszichikai okok miatt képtelen rá, ahogy azt Barabásné Koller Erzsébet is alátámasztja. Meg kell jegyezzem egy további

¹³ Barabásné Koller Erzsébet: Az otthontalanság pszichológiai hatása a hajléktalan életmóddal kapcsolatba kerülő személyek identitásváltozásában. 2006.

problémaként azt is, hogy a hajléktalanság állapotában az egyik legfontosabb pszichikai igény a hovatartozás. Tekintettel arra, hogy ezt az alapvető szükségletet csak a hozzájuk hasonló élethelyzetben élőkkel tudják érvényesíteni, de sok esetben sorstársaikkal egyéb okok miatt – erőszak vagy lopás – nem hajlandóak szóba állni. Az a hajléktalan, aki nem tudja kielégíteni hovatartozási szükségletét, rövid időn belül szintén depressziós élethelyzetbe kerül, majd az öngyilkosságba menekül.



3. számú ábra
A szorongás és a depresszió hatása

A pszichológiai megközelítések összefoglalása

Mint azt több eseten keresztül alátámasztottam és leírtam, a hajléktalanság állapota közel sem csak saját indíttatásból és saját hibából jön létre. Számtalan külső tényező és komponens befolyásolja a hajléktalanná váló személyeket, hogy ebben az életformában találjanak „megoldást”, vagy ezt tekintsék normálisnak. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a fent bővebben

kifejtett kutatási szempontokon túl még beszélhetünk a környezetpszichológia otthonelméleteiről, a posztmodern megközelítésekről, illetve a kontinuum modellről is. A hajléktalanság jelensége véleményem szerint márkánsan összefügg annak pszichológiai hátterével, és sok esetben ha a társadalom részéről több empátia érné ezeket a személyeket, a drasztikus végkimenetek, mint például az öngyilkosság elkerülhetők lennének.

Nyugati minta, avagy a jövő modellje?

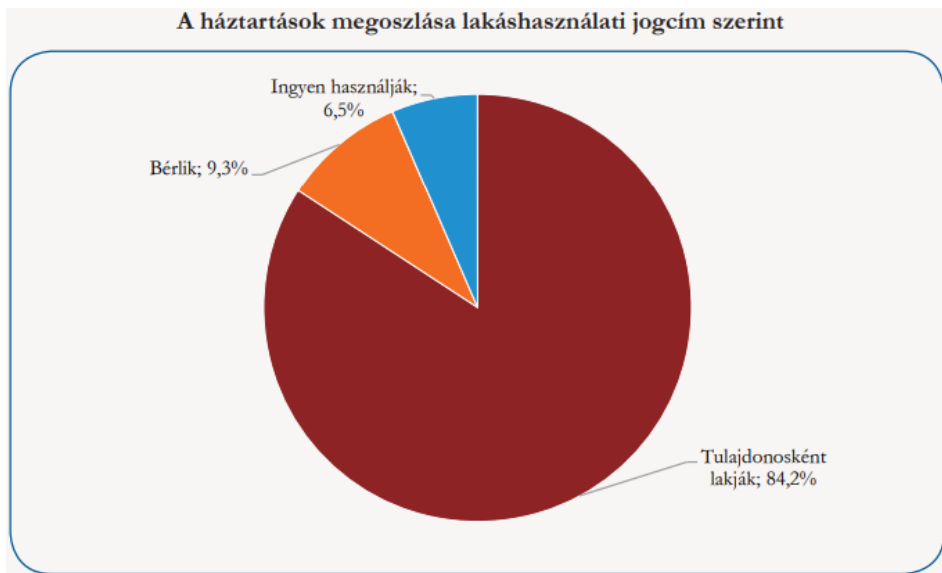
Dolgozatom megírása során igyekszem feltárni a különbséget a magyar valóság és a nyugat-európai modell között. Nagyban segítségemre voltak a tudományos alátámasztás során Erdélyi Csaba gondolatai.¹⁴

A nyugat-európai államok vonatkozásában kivétel nélkül elmondható, hogy csak a lakosság legfelsőbb rétege engedheti és engedi meg magának, hogy saját tulajdonú ingatlant vásároljon. Alapvetően a tendencia arra hajlik, hogy piaci bérlakásokban éljenek az emberek. Az átlag magyar ember számára roppant furcsán hangzik, hogy az életét albérletben élje le, pedig ennek legalább annyi, ha nem több előnye ismert, mint hátránya. Mi is a különbség a két társadalmi modell berendezkedése között?

Magyarországi helyzet

Ma Magyarországon az emberek döntő többsége minden áron saját tulajdonú ingatlan megszerzésére törekszik. Be kell látni viszont azt a tényt, hogy napjaink magyar átlagkeresetéből hitel felvétele nélkül szinte lehetetlen ingatlant vásárolni. Rengetegen keverednek adósságcsapdába, mivel a vállalt hitel törlesztőrészletét nem képesek fizetni egy esetleges munkahely megszűnése esetén, vagy napjaink jelentős inflációja mellett a mindennapi megélhetés oly módon megrágult, hogy emiatt nem marad elegendő pénze az egyénnek a hitele törlesztésére.

¹⁴ Erdélyi Csaba: A vallásgyakorlás helyzete, szerepe, lehetőségei a büntetés-végrehajtási szervezet reintegrációs tevékenységében. Belügyi Szemle 2024/3. szám



1. számú diagram

A háztartások megoszlása lakáshasználati jogcím szerint¹⁵

Fenti állításom súlyosságát igazolja az 1. táblázat, amely a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar által közzétett hiteles adatok alapján készült. Világosan látszik, hogy 2021-es évben a COVID-19 vírus által okozott veszélyhelyzetben a Kormány által tett intézkedések – ide értve a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről szóló 637/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításáról szóló 536/2021. (IX. 15.) Korm. rendeletet, illetőleg kiegészítő rendelkezésként a hiteltörlesztési moratórium igénybevételéhez alkalmazandó kérelemről szóló 6/2021. (IX. 15.) MK. rendeletet – következtében mintegy 1603 kilakoltatással lett kevesebb 2020-hoz képest. Ebben az időszakban fontos arról is beszélnünk, hogy a fent említett rendeletekben meghatározottak szerint a végrehajtás 2020-hoz képest 2021-ben háromnegyed évvel

¹⁵ Miből élünk? – A háztartások pénzügyei. Központi Statisztikai Hivatal 2017. január. Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/mibol_elunk14.pdf
Letöltés ideje: 2025.11.19.

kevesebb időben is működött. Ami fontosabb mutató lehet viszont az elmúlt 3 év statisztikáját tekintve, hogy ha a 2020-as év teljes kilakoltatását arányosan negyedévekre elosztjuk, akkor is 2022-ben közel 2,5-szer annyi otthonvesztés következett be, aminek következtében feltételezhető, hogy nagyjából ennyivel több hajléktalan személyt jelent napjainkra.

Vizsgált év	Aktív végrehajtási negyedévek	Kilakoltatások száma
2020	4	1645
2021	1	42
2022	1	989

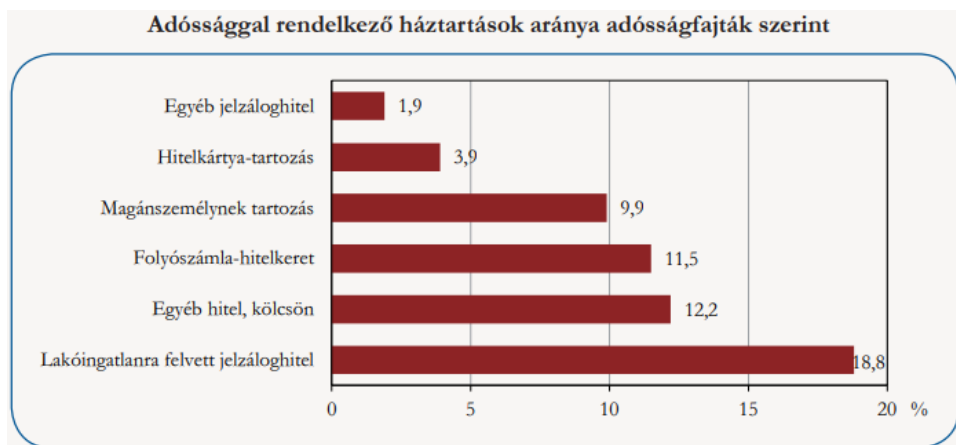
1. számú táblázat
Kilakoltatási mutatók 2020–2022 között¹⁶

Ha a szélsőséges állapottól el is tekintünk, akkor is megállapítható tény, hogy a legtöbb hazánkban élő személynek kényszertakarékosságot kell alkalmaznia már azért is, hogy a hitelét finanszírozni tudja. Emellett további gondot jelent, hogy nem marad elegendő pénze az otthon állagmegóvására, amely hozzájárul a lakásszegénység állapotához, ezzel pedig belekerül a Bényei-féle hajléktalanság modell szerinti otthontalanok csoportjába.

¹⁶ Ingatlannal kapcsolatos egyes végrehajtási cselekmények statisztikája. Magyar Bírósági Végrehajtó Kar. 2022.11.07.

Forrás: <https://mbvk.hu/1970/ingatlannal-kapcsolatos-egyves-vegrehajtasi-cselekmények-statisztikaja-3/>

Letöltés ideje: 2025.11.19.



2. számú diagram

Adóssággal rendelkező háztartások aránya adósságfajták szerint¹⁷

A legtöbb munkalehetőséget Budapest és a nagyvárosok képesek nyújtani az emberek számára. Ha egy hirtelen lakásigény jelentkezik – pl. válás, eltartó családtag halála – ezekben a térségekben külső segítség nélkül szinte lehetetlen lakáshoz jutni, ellenben a munkalehetőség miatt fontos volna az adott városban vagy annak közvetlen körzetében élni.

Nyugat-európai helyzet

Nyugat-Európa számos államában jellemzően a társadalom legtehetősebb rétege vásárol ingatlanokat, majd azok egy részét bérbe adja. A nyugati közösségek többségét képező polgári réteg alapvetően bérlakásokban él. Ennek a megoldásnak egyértelműen hátránya, hogy az otthon sosem tárgyilagos, és közel sem állandó, viszont ennél számottevően nagyobb értékkel bíró előnyöket hordoz magában. Tekintettel arra, hogy az átlagos nyugati család nem saját tulajdonú ingatlanjában él, nincs „röghöz kötve”. Egy egyén vagy család vonatkozásában ez abszolút pozitív tényezőként tud

¹⁷ Miből élünk? – A háztartások pénzügyei. Központi Statisztikai Hivatal 2017. január. i.m.

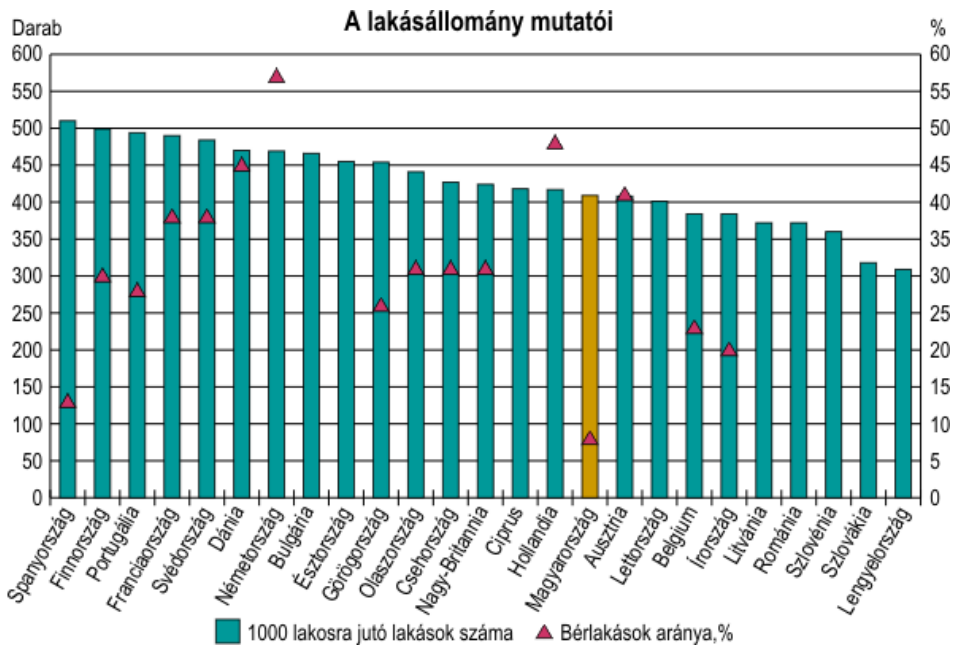
hatni, mivel egy nagyobb lehetőségeket magában hordozó állásajánlat esetén viszonylag könnyen, jelentősebb anyagi megterhelés nélkül képes lakóhelyet váltani. Amennyiben a munkahely vagy a dolgozó munkaviszonyának megszűnésével kapcsolatos nehézség merül fel, nem kell magát kényszertakarékosságban tartani, egyszerűen olcsóbb bérleti díjú ingatlant választ. A legszélsőségesebb helyzetben pedig a nyugati államokban szociális bérlakásokat tartanak fenn azon állampolgárok számára, akik nem tudnák egy átlag lakásnak a bérleti díját megfizetni. Ezek a bérlakások arányaiban véve nagyobb számban vannak jelen, mint Magyarországon, kifogástalan állapotúak, állandóan karbantartottak és megfizethetők mindenki számára. Természetesen igénylésük a helyi jogszabályoknak megfelelően szabályozott, így valóban csak az arra rászorulóknak kaphatják meg azokat.

„A szociális bérlakások bérleti díja alacsony és az üzemeltetésük állami támogatással fizetődik ki tulajdonosaik számára. Az ilyen rendszert működtető országokban a közpénzek jelentős részét a szociális bérlakás rendszer fenntartására és nem szegényeknek lakástulajdonba kényszerítésére vagy tehetősek vásárlásának támogatására fordítják.”¹⁸

¹⁸ A hajléktalanság társadalmi okairól, és ezek kezelésének lehetőségeiről. ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont.

Forrás: <https://tk.hu/a-hajlektalansag-tarsadalmi-okairol-es-ezek-kezelesenek-lehetosegeirol>

Letöltés ideje: 2025.11.19.



3. számú diagram
A lakásállomány mutatói¹⁹

A diagram jól szemlélteti, hogy a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett adatok szerint számottevően kevesebb bérlakás található hazánkban, mint a nyugati államokban. Ez a probléma tovább fokozza a lakhatás kérdését, hiszen aki nem kíván saját ingatlant vásárolni, és a nyugati modellt követné, meglehetősen nehezen fog boldogulni.

¹⁹ Életünk és körülményei. A Központi Statisztikai Hivatal On-line magazinja.
Forrás: https://www.ksh.hu/szamlap/életunk_lak.html
Letöltés ideje: 2025.11.19.

A hajléktalanság jelenségéhez kapcsolódó fontosabb jogszabályok

Ahhoz, hogy a hajléktalanok kérdésében a jogszabályi vonatkozásokról tudjunk szólni, feltétlenül meg kell neveznünk, hogy jogilag kik is minősülnek hajléktalannak. A hajléktalanság fogalmát vizsgálhatjuk az 1993. évi III. törvény Jogi meghatározás a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról, a 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről 178/B.§-a Életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése, illetve a 178/2018. (X. 2.) Kormányrendelet az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése szabálysértéssel kapcsolatban közreműködő egyes szervek kijelöléséről és feladatairól alapján is.

„Az 1993. évi III. törvény a hajléktalan emberek esetében kétféle meghatározást ad.

Az első – igazgatási típusú – definíció értelmében (...) hajléktalan a bejelentett lakóhellyel nem rendelkező személy, kivéve azt, akinek bejelentett lakóhelye hajléktalan szállás.” (Szt.4.(2)) E definícióból adódóan „a hajléktalan személyek ügyében szociális igazgatási eljárásra az a szociális hatáskört gyakorló szerv illetékes, amelynek illetékességi területét a hajléktalan személy az ellátás igénybevételekor nyilatkozatában tartózkodási helyeként megjelölte. (Szt.6.) A hajléktalan emberek részére nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások esetében e szerint a definíció szerint kell eljárnia önkormányzatoknak. A szociális törvény második – ellátási típusú – definíciója értelmében: „hajléktalan az, aki éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti”. (Szt.4.(3))

Ez a definíció a szociális ellátás szempontjait követi. Ebből a meghatározásból adódóan „a települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulóknak átmeneti segílyt, étkezést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyezteti.” (Szt 7.(1)).

Ehhez a definícióhoz köti a szociális törvény a hajléktalan emberek részére fenntartott személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat. Vagyis ezt a

meghatározást köteles alkalmazni az önkormányzat akkor, ha nappali melegedő, éjjeli menhely vagy átmeneti szállás formában nyújt személyes gondoskodást. (Szt. 78, 84, 89 §.) Ez azt is jelenti, hogy ezen ellátások igénybevételekor feltételként nem köthető ki lakcím vagy utolsó lakcím szerinti területi illetékesség.”²⁰

„(1) Aki életvitelszerűen közterületen tartózkodik, az szabálysértést követ el.

(2) Mellőzni kell a szabálysértési eljárás megindítását és helyszíni figyelmeztetést kell alkalmazni, ha

a) az elkövető a rendőr felszólítására az elkövetés helyét elhagyja, vagy

b) az elkövető a jelenlévő hatóság vagy más szerv vagy szervezet felajánlott segítségét elfogadva együttműködik a hajléktalan személyek részére fenntartott ellátások igénybevétele érdekében.

(3) A helyszíni figyelmeztetéssel egyidejűleg a rendőr az elkövetőt tájékoztatja a (4) bekezdésben foglalt jogkövetkezményekről.

(4) Akit 90 napon belül 3 alkalommal a (2) bekezdés szerint a szabálysértés elkövetése miatt a helyszínen figyelmeztettek, azzal szemben az újabb elkövetéskor a szabálysértési eljárás megindítása nem mellőzhető.

(5) Az (1) bekezdés alkalmazásában életvitelszerű tartózkodásnak tekinthető minden olyan magatartás, amely alapján megállapítható, hogy a közterületen való életvitelszerű tartózkodás a lakó- és tartózkodási hely, valamint egyéb szállásra való visszatérés szándéka nélkül, a közterületen való huzamos tartózkodás érdekében valósul meg, és a közterületen való tartózkodás körülményeiből, vagy a magatartásból arra lehet következtetni, hogy a jellemzően lakóhelyül szolgáló közterületen végzett tevékenységet – így különösen alvás, tisztálkodás, étkezés, öltözködés, állattartás – az elkövető a közterületen rövid időnként visszatérően és rendszeresen végzi.”²¹

²⁰ Gyuris Tamás, Orros Jolán: Tények és hátterük. Rövid áttekintés a magyarországi hajléktalan ellátásról. 1999.

²¹ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről 178/B.§.

Ahogy az a törvényi szövegből kiderül, szabálysértésként minősíti a jogalkotó az életvitelszerűen közterületen való tartózkodásra irányuló magatartást. Felmerülhet a kérdés, hogy ki lehet alanya a szabálysértésnek. Az elkövetéshez szükséges magatartásformát az 5. bekezdés határozza meg, de nem mondja ki objektíven vizsgálható körülményként, hogy kik számára felróható a szabálysértés, azaz ki képezheti az elkövetés alanyát. Erre a kérdésre pontos választ a fenti szabálysértés végrehajtási rendelete a 178/2018. (X. 2.) Kormányrendelet sem ad.

Hajléktalanok sérelmére elkövetett jogsértések

Számtalan esetben beszélnek az emberek a hajléktalanok által elkövetett jogsértő magatartásokról, de minden bizonnyal kevesen gondolnak abba bele, hogy a hajléktalan személyek sérelmére is követnek el szabálysértéseket és bűncselekményeket egyaránt. Társadalmi tekintetben sokszor ezeket a személyeket társaik nem kezelik egyenrangú emberként, pedig erkölcsi, sőt mi több, jogi alapon is azonos bánásmód illet meg minden embert. A hajléktalan személyeket számtalan esetben érik negatív behatások mindennapjaik során. Tekintettel arra, hogy az otthon és a ház falai által nyújtott biztonság számukra nem adatott meg, rendkívüli módon kiszolgáltatott helyzetben vannak az átlagemberhez képest. Sérelmükre leggyakrabban előforduló jogsértések az élet, a testi épség, az emberi méltóság, illetve a vagyon elleni bűncselekmények. Több esetben találkozhatunk sajnos azzal, hogy fiatalokúak fogadásból vagy csak „szórakozásból” bántalmaznak hajléktalan személyeket. Kállai Barbara: A hajléktalan kérdés rendészeti aspektusai ²² című, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészetelméleti

²² Kállai Barbara: A hajléktalan kérdés rendészeti aspektusai. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészetelméleti Kutatóműhely országos tudományos pályázati felhívására beadott pályázat. 2014.

Forrás: <https://adoc.pub/a-hajlektalan-kerdes-rendeszeti-aspektusai.html>

Letöltés ideje: 2025.11.19.

Kutatóműhely országos tudományos pályázati felhívására beadott pályaművében megfogalmazza, hogy kutatások szerint az utcán élő emberek több mint kétharmada válik erőszakos bűncselekmények áldozatává. Azon túlmenően, hogy a társadalom többsége rájuk kitaszítottként tekint, és számos esetben bántalmazza is őket, még attól is tartaniuk kell, hogy sorstársaikkal kerülnek fizikai konfliktusba. Fontos említést tenni arról, hogy az utca emberei egymás sérelmére követnek el vagyon elleni bűncselekményeket. Ezek leggyakrabban a lopás, rablás és a kifosztás. A hajléktalanok többsége egybehangzóan kimondja azt az állítást, miszerint az utcán „*far-kastörvények uralkodnak*”, amely arra utal, hogy a fizikálisan erősebb elvehet a gyengébbtől mindent, és a törvények az ő közegükben ugyancsak háttérbe szorulnak. Elmondásuk szerint úgy érzik, hogy őket a társadalom és a rendőrség is magukra hagyta, élnek saját „törvényeik” szerint, hiszen többségükben a rendőr látványa csak félelmet kelt, nem pedig biztonságérzetet. Többen is elmondták, hogy ahányszor rendőrrel találkoznak, annyszor különböző szabálysértésekért felelősségre vonják őket, az esetek többségében helyszíni bírsággal szankcionálva azokat. Ezek a szabálysértések szinte kivétel nélkül a koldulás és az életvitelszerűen közterületen tartózkodás szabályainak megsértései.

Ahogy arról a fentiekben már említést tettem, de ezen a ponton sem elhanyagolható, hogy a tartós magányosság és a társadalmi kitaszítottság alapjául szolgál számos mentális betegségnek. A pszichés alulmaradottság és mentális betegségek kialakulása okán, több esetben akár szerfüggőség miatt, tovább rontják saját biztonságuk állapotát. Társaik és a társadalom többi tagja is számos esetben önkívületi állapotukat kihasználva tulajdonít el tőlük vagyontárgyakat. Természetesen nem nagy értékű tárgyakra kell ez esetben gondolni. Általában egymástól lopnak el ruházati cikkeket, élelmet vagy csekély mennyiségű készpénzt. A pszichés állapotuk miatt továbbá számos esetben emberölés, illetve testi sértés áldozataivá is válnak.

Állításaimmal kapcsolatban több, a témában tudományos művet alkotó szerzővel azonos véleményre jutottam. Fontosnak tartom kiemelni a Szoboszlai Katalin – Fábíán Gergely – Hüse Lajos: *Hogyan válnak áldozattá a hajléktalanok?* című értekezésben leírtakat, miszerint:

„A hajléktalanok legalább kétharmada szenvedett már el valamilyen kárt. A cselekmények jellemzően anyagi természetűek vagy életet veszélyeztető cselekmények voltak. Minden második fedél nélküli sérelmére következett el lopást. A lopás cselekménye legtöbbször a túlélést jelentő elemi javak, úgymint ruha, cipő, élelem elvételére irányult. Emellett pénzlopás is előfordult, több esetben ennek erőszakos formája is megvalósult. Az ellopott tárgyak értéke olyan csekély volt, hogy a sértetté válás nem jutott a hatóságok tudomására. [...] A hajléktalanok az éjjeli menedékhelyet tartják a leginkább veszélyes intézménynek a bűncselekmény bekövetkezését tekintve. A lopással okozott személyes kár sok esetben visszatartó erő a szállást nyújtó intézmények igénybevételénél. A lopás mellett a bántalmazás is gyakori a sértetté válásban. [...] A zaklatás egy bizonyos hely elhagyására való kényszerítésben is kimerül a hajléktalanok számára, amit lakásban élő kezdeményez. Több esetben rendőri segítséggel távolítják el őket lépcsőházból, parkból, belvárosi közterületről. A megalázás és a szidalmazás legtöbbször „szórakozó” fiatal emberek csoportjától éri a hajléktalanokat, akik felforgatják utcai szállásaikat, szétszórják a holmijaikat, szidalmazzák őket, és konfliktushelyzetet teremtenek. [...] A testi sértés és az emberéleket veszélyeztető bántalmazás elkövetői között találjuk a kötekedő fiatalok mellett a sorstársakat, az intoleranciát kifejező lakásban élőket és a rendvédelmi hatóságot. Ez utóbbiról csak ritkán tesznek említést a fedél nélküliek, nem ellenkeznek, inkább beletörődve veszik tudomásul a „közakaratot” (pl. egy terület elhagyására való felszólítás). Sértettként a hajléktalanok az ellenük elkövetett bűncselekményekről ritkán tesznek bejelentést a rendőrségnek, mivel nem tudják maguk mellett a jog védelmét. Az underclass létben a hajléktalanok a jogok gyakorlását is elveszítik, és nem gondolják, hogy

az igazságszolgáltatás mellettük is működik, és az elkövető büntetést kaphat.”²³

Az utca emberéről elmondható, hogy mindamellett, hogy az időjárás viszonyaitól és az életben maradásért küzd, hogy a társadalom és saját társai sem könnyítik meg helyzetüket. A bűncselekményi áldozattá válás úgymond napi rutinnak számít életükben, és sajnálatos tényként kell megállapítsam, hogy az illetékes hatóságok bevonása nélkül ez az állapot változni sem fog. Az említett nehéz életkörülmények ellenére további tény, hogy ezen információk hiányában a társadalom többségében a hajléktalan szó nem az áldozat asszociációját ébreszti fel, hanem ellenkezőleg, a bűncselekmény elkövetőjére vagy az agresszióra gondolnak.

Hajléktalanok által elkövetett jogsértések

A fenti fejezetben említettek szerint tehát a „hajléktalan” szó az átlagember számára egyenlő a bűnöző kifejezéssel. Az, hogy a közvélemény általánosan így ítélkezik, egy több komponensből megvizsgálható dolog eredménye.

Először is, a fentiekben egy rövid elmondás alapján szemléltettem, hogy a hajléktalanok nem igénylik a hatósági közbelépést belső viszányaik rendezése során, ellenben amint ők válnak olyan bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetőjévé, amelynek sértettje egy nem hajléktalan személy,

²³ Szoboszlai Katalin – Fábíán Gergely – Hüse Lajos: Hogyan válnak áldozattá a hajléktalanok? Esély – Társadalom- és szociálpolitikai folyóirat 2008/4.

Forrás: https://www.academia.edu/43819853/Hogyan_v%C3%A1lnak_%C3%A1ldozatt%C3%A1_a_hajl%C3%A9ktalanok#:~:text=SZOCI%C3%81LIS%20MUNKA%20SZOBOSZLAI%20KATALIN%20%E2%80%93%20F%C3%81BI%20GERGELY%20%E2%80%93,m%C3%B3djainak%20keres%C3%A9se%20a%20hajl%C3%A9ktalanok%20%C3%A1ldozatt%C3%A1%20v%C3%A1l%C3%A1s%C3%A1t%20vizsg%C3%A1ltuk%202005-ben.

Letöltés ideje: 2025.11.19.

akkor szinte kivétel nélkül rendőrségi ügy generálódik a történetekből. Mielőtt a kérdéskörben mélyebbre ásnaunk magunkat, le kell szögezzem, hogy fontos különbséget tenni a különböző jogsértő magatartások között, hiszen a csekély súlyú szabálysértésektől a „bagatell” bűncselekményeken át az egészen súlyos esetben élet ellenes bűncselekményekig, az elkövetők között is találni hajléktalan személyeket. Természetesen az előbbi mondat nem azt hivatott kiemelni és alátámasztani, hogy minden hajléktalan bűnöző lenne, csupán tapasztalaton alapuló ténymegállapítás.

Szabálysértési tényállások a hajléktalanság körében

A hajléktalanok, mint embercsoport az esetek számszerű többségében szabálysértési kategóriában a 2012. évi II. törvény A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény 177. § (A tulajdon elleni szabálysértés) 178/B. § (Életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése), 185. §. (Koldulás) szabálysértések elkövetőjeként jelennek meg a Szabálysértési nyilvántartási rendszerben (SZNYR). Természetesen törvényes keretek között tekintve e cselekmények jogellenesek, de ha szociális aspektusba helyezzük őket, teljesen más rálátást kaphatunk a történetekre.

Gyakorlatilag, ha élethelyzetüket vizsgálva, kicsit mélyebben belegondolunk, a tulajdon elleni szabálysértés kapcsán a legtöbb esetben megélhetési okokról kell beszélnünk. Tapasztalataim azt mutatják, hogy az esetek döntő többségében ezt a szabálysértést még a jelenlegi inflációs helyzetben is 5000 Ft érték alatt követik el, hiszen nagy általánosságban a napi betevőjüket tulajdonítják el az üzletekből. A további említett két szabálysértés is szorosan összefügg vagyoni helyzetükkel.

Az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabálysértésével kapcsolatban több értekezés és cikk jelent meg, mégis amellyel leginkább egyet tudok érteni, az Tihanyi Miklós: Hajléktalanság az alkotmányos rendészet tükrében (Belügyi Szemle) című cikke.

A jogalkotó meglehetősen hosszan, ellenben a teljesség igénye nélkül dolgozta ki a szóban forgó szabálysértés törvényi tényállását, ahogy ez Tihanyi cikkében is olvasható. Számos bizonytalan kérdés vetődik fel a jogszabályban, amely bizonytalanságok egyértelművé tétele a jogalkalmazókra marad. Nem hanyagolhatjuk el azt a tényt sem, hogy a szóban forgó állapot elsődlegesen szociális probléma, csupán másodlagosan rendészeti feladat. Ha a jogszabály egyes bekezdésein végig haladunk könnyen rájöhetünk, hogy tartós megoldást a rendészet önmagában nem képes elérni.

Az (1) bekezdésben foglaltak szerint, ha jogkövető magatartást kíván folytatni a hajléktalan személy, akkor hajléktalanszállóra kényszerül. Ezzel önmagában nem lenne semmi gond, viszont számos ilyen szálláshelyen elfogadhatatlan életkörülmények uralkodnak. Ahogy azt már fentebb említettem, egymástól kell tartsanak, hisz könnyen bűncselekmény áldozatává válhatnak. A szóban forgó bűncselekményeket a későbbiekben kifejtem.

Az (5) bekezdés szerinti tényállás jelentős nehézséget okozhat a végrehajtói állomány számára. Tekintettel arra, hogy a hajléktalan személyek egy jelentős csoportja rendelkezik állandó bejelentett lakcímmel vagy legalább tartózkodási hely igazolására alkalmas okmánnyal, nehezen megállapítható, hogy az érintett személy valóban a közterületen éli-e mindennapjait. Ha valaki mégis egyértelmű jelét adja a szabálysértési tényállás megvalósításának, akkor is több végrehajtási probléma merülhet fel. Tekintettel arra, hogy a jogalkotó kizárja a helyszíni bírság lehetőségét, az intézkedő rendőr számára máris kevesebb szankcionálási lehetőség áll rendelkezésre. A háromszori figyelmeztetés szükségessége 90 napon belül megnehezíti az első érdemi szankcióhoz vezető utat is. Ha viszont minden feltétel adott a szabálysértést akkorra már rendszeresen elkövető személy előállításához, továbbá szabálysértési őrizetbe vételéhez, ismételt problémával találkozhatunk. Az őrizetbe vétel ideje alatt a rendőrségnek kell gondoskodnia a fogva tartott személy étkeztetésére, tisztálkodására vonatkozóan a (8) bekezdésben foglaltak szerint. Bár igaz, hogy a fogva tartott személyeknek általánosan joguk van a fentiekhez, attól függetlenül, hogy hajléktalanok-e vagy

sem, mégis többen úgy vélekednek, hogy bagatell jogsértések elkövetésével a hajléktalan személyek egy része tudatosan azt kívánja elérni, hogy egy rövidebb időre (főleg a téli hónapokban) élhető helyen tölthesse mindennapjait. Mindezen gondok mellett tovább haladva még egy téziszről fontosnak tartom szót ejteni a témával kapcsolatban. Figyelembe véve, hogy ezek az emberek életük nagy részét az utcán töltik, nagy általánosságban számos fertőző betegséggel rendelkeznek.

Végül a szabálysértések körében a koldulásról, mint gyakori hajléktalanokhoz köthető szabálysértésről is érdemes szót ejteni. Az utca embere többségében meglehetősen csekély nettó jövedelemből éli mindennapjait. Kutatásom során azt kellett megállapítanom, hogy az elmondások szerint a legtöbbjüknek a havi átlagos nettó jövedelme nem éri el a 100.000 Ft-ot sem. Életük nélkülözhetetlen része a kéregetés, hiszen jelentős részben kiszolgáltatottak a társadalomnak. Alapvetően viszont azt kell mondjam, hogy a koldulás szabálysértése miatt felelősségre vont személyek alulinformáltságuk miatt kerülnek kellemetlen élethelyzetbe. A törvény röviden azt mondja ki, hogy gyermekkorú személy társaságában, házalva vagy közterületen, illetve nyilvános helyen pénz átadása céljából embereket szólítva tilos a cselekményt folytatni, és bár ezen szabályok nem ismerése nem jogosít fel azok be nem tartására, mégis az információ hiányában keverednek kellemetlen helyzetbe. Számos „kreatív” megoldással találkozhattunk az előbb említettekkel ellentétben, amelyek viszont, ha erkölcsileg nem is feltétlenül elfogadottak jogilag, mégis megengedettek. Legfőképp Budapest közterületein ilyenek a táblákra felírt üzenetek, az egyszerű csöndes várakozás egy pénz gyűjtésére szolgáló tárolóedény mellett, vagy esetenként a zene világában jártas személyek részéről az utcazene.

Tipikus büntetőjogi tényállások a hajléktalanság körében

Mint fentebb Szoboszlai Katalin – Fábián Gergely – Hüse Lajos: Hogyan válnak áldozattá a hajléktalanok? című cikke kapcsán említést tettem, a hajléktalan személyek körében gyakorta előfordul szabálysértések elkövetése

mellett bűncselekmények elkövetése is. A körükben leggyakrabban elkövetett cselekmények többségét a vagyon elleni vagy az élet és a testi épség elleni bűncselekmények alkotják, de súlyosabb bűncselekmények is megjelennek. A 2012. évi C. törvény szerinti 164.§ (Testi sértés), a 339.§ (Garázdaság), a 366.§ (Kifosztás), a 370.§ (Lopás) és a 365.§ (Rablás) bűncselekmények törvényi tényállását fogom bemutatni hajléktalan személyek, mint az elkövetés alanyai vonatkozásában.

A testi sértés a többi fent nevesített bűncselekményhez hasonlóan a Büntető törvénykönyv különös részében található meg. Fontos a bűncselekménnyel kapcsolatban leszögezni, hogy a büntetési tétele a sértett fél számára okozott testi kár mértékétől függ. Azaz, ha a sértett fél sérülései 8 napon belül gyógyulónak minősülnek, akkor könnyű testi sértésről, ellenben, ha 8 napot meghaladó a gyógyulás időintervalluma, akkor súlyos testi sértésről beszélhetünk. Az eljárás metodikájában is különbség mutatkozik ennek függvényében, tekintettel arra, hogy a könnyű testi sértés magánindítványra, míg a súlyos testi sértés közvádra üldözendő büntetett. Ezen információkra fontos kitérni, hisz magyarázatként szolgálhatnak arra, hogy miért is jelentkezik több esetben a súlyos testi sértés a hajléktalan személyek körében, mint a könnyű testi sértés. Ahogy azt már korábban említettem, a társadalom perifériájára sodródott személyek szinte kivétel nélkül saját „törvényeik” szerint élnek. Nem kívánnak magánindítvánnyal élni, és ezzel hatósági ügyet kezdeményezni, ellenben a közvádra üldözendő súlyos testi sértést a rendőrség járőrei saját észlelés alapján büntető eljárás keretein belül bíróság elé tudják vinni. A hajléktalan személyek többnyire egymással szemben szokták megvalósítani a fenti törvényi tényállást, bár olykor előfordulhat, hogy túlzott bódítószer-fogyasztás okán teljesen indokolatlanul a szóban forgó embercsoporton kívül esőkkel szemben is megkísérlik, vagy el is követik a testi sértés valamely esetét. Amellett a tény mellett viszont továbbra sem szabad elmenni, hogy általánosan nem mondható el, hogy minden hajléktalan személy bűnöző, mi több, közveszélyes személy lenne.

A hajléktalanok által elkövetett bűncselekmények egy másik jelentős csoportját képezi a garázdaság törvényi tényállása. A jogalkotó a következő módon határozza meg az alap esetben értendő garázdaság vétségét: „(1) *Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*”²⁴ A leírtak szerint fontosnak tartom kiemelni a bűncselekmény néhány sajátosságát. A jogalkotó azzal a megfogalmazással, hogy „...ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg...”, arra utal, hogy a szóban forgó vétség a Büntető törvénykönyv szerint másodlagos bűncselekménynek minősül, azaz csak abban az esetben igényel eljárást, ha elsődleges vagy más néven fő bűncselekmény nem valósult meg. Meg kell említeni azt a tény is, hogy a cselekmény megvalósításához nem szükséges, hogy valaki megriadjon vagy megbotránkozzon, csupán arra alkalmasnak kell lennie a cselekménynek és a helyszínnek, illetőleg további fontos tény az is, hogy az erőszakos magatartásnak nem feltétlenül természetes személy ellen kell irányulnia, az irányulhat dologra is. A garázdaság vétség körében kifejtett megállapítások alapján, a hajléktalan személyek körében el kell mondanom, hogy meglehetősen gyakori bűncselekményről beszélünk. Mint azt a testi sértés magánindítványra üldözendő változatánál elmondtam, nem jellemző, hogy ezek az emberek éljenek jogaik e körben kiterjedt gyakorlásával. A gyakorlat azt mutatja, hogy ha könnyű testi sértésben nem indítható eljárás a magánindítvány megtételének hiánya miatt, de az események alkalmassá teszik a cselekményt arra, hogy az garázdaságnak tekinthető legyen, akkor a rendőrség illetékes járőrei e másodlagos bűncselekményben indítanak büntetőeljárást. A garázdaság vétségét továbbá leggyakrabban közterületen elhelyezett dolog ellen intézett erőszakos magatartással, valamint a közterületen tartózkodó személyekkel szembeni erőszakos fellépéssel (pl. obszcén kifejezésekkel történő hangos kiabálással) követik el, jellemzően ittas vagy bódult állapotban.

²⁴ 2012. évi C. tv.339.§.

A kifosztás büntette kapcsán az előzőkhöz hasonlóan szintén a hajléktalanok csoportján belül elkövetett bűncselekményről kell többnyire beszélnünk. Legszélesebb körben a bűncselekmény 366.§ (1) bekezdés szerinti a), illetve c) pontja fordul elő a hajléktalan személyek csoporton belüli bűnelkövetésében. Számtalan esetben találkozhatunk azzal, hogy önkormányzati rendelet tiltása ellenére is közterületen alkoholt fogyasztanak hajléktalan személyek, akik ezt követően egymástól különböző tárgyakat vagy sok esetben készpénzt vesznek el, ezzel kimerítve a kifosztás (1) bekezdés a) pontjába ütköző törvényi tényállást. Más esetekben a c) pont szerinti védekezésképtelen állapotot használják ki egymással szemben. Elmondásaik alapján leginkább azért nem veszik igénybe a hajléktalanszállókat, mert ott, amíg ők alszanak, társaik eltulajdonítják dolgaikat. Ehhez hasonlóan az előbb említett cselekménysorozat lezajlik közterületen is. Nem elhanyagolható az a tény sem, hogy számos esetben az egyén ittas vagy bódult állapotát kihasználva követik el a kifosztás büntettét. Egy másik megközelítésbe helyezve viszont arról is említést kell tennünk, hogy a (2) bekezdés a) illetve b) pontja szerinti törvényi tényállást – ugyan csekélyebb számban, mint az előzőket, de – szintén elkövetik hajléktalan személyek csoportjai. A legegyszerűbb példával leggyakrabban Budapest területén találkozhatunk. Több esetben előfordult már, hogy két személy kéregetett közterületen, ahol szóba elegyedtek néhány arra sétáló állampolgárral. Abban a pár másodpercnyi időben, ameddig ők sikeresen lefoglalták a sértett figyelmét egy harmadik társuk a sértettől vagyontárgyat tulajdonított el (kizsebelte). Ezek az esetek a csoportos elkövetési forma okán mindenképpen a kifosztás minősített esetét merítik ki, mindamellett, hogy néhány esetben ez akár jelentős értékre elkövetett büntett is lehetett a dolog értékétől függően.

További és egyben talán leggyakoribb hajléktalan személyek által elkövetett bűncselekmény a lopás. A lopás törvényi tényállásának alap esetét szükséges mélyre menően vizsgálni a hajléktalanok körében. A legjelentősebb vonatkozó tényállások a 370.§ (2) bekezdés bc), bd), be), bh), illetve vidéki vonatkozásban a jogszabály bi) pontjai. Elsődlegesen a lopással kap-

csolatos vétség során a bc) pontban meghatározott vétségre kívánok reflektálni. Napi szinten előforduló bűncselekményként jelenik meg Magyarországon, hogy hajléktalan személyek bevásárlóközpontokban az áruvédelmi eszközt megrongálva vagy azt eltávolítva szeszes italt kísérelnek meg eltulajdonítani annak okán, hogy azt a későbbiekben elfogyasszák. A bd) és a be) pontokat egybe kívánom vonni, tekintettel arra, hogy az esetek többségében ez a két cselekmény kéz a kézben járnak egymással.

Mindezt egy egyszerű példán keresztül szemléltetném. Amikor zsebtolvajlásról beszélünk, akkor az esetek jelentős többségében a sértett személy tárcáját vagy igazolványtartóját tulajdonítják el az elkövetők. Természetesen gyakori a nagy értékű elektronikus eszközök eltulajdonítása is, amely eset kizárólagosan a bd) pontba ütközik. Mindenesetre, amikor tárcát vagy igazolványtartót tulajdonítanak el, a legtöbb esetben a zsebtolvajlással egyidejűleg bankkártyákat, személyazonosításra alkalmas okmányokat és más személyes adatot tartalmazó közokiratokat is eltulajdonítanak a bűncselekményt elkövetők, ezzel kimerítve a be) pontba foglaltakat. A bh) pontban meghatározottak ismét a hajléktalan személyek csoporton belüli bűnelkövetését sejtetik, hiszen lakáshoz hasonló helyiségben hajléktalan személylyel általában egy másik hajléktalan tartózkodik együtt. Itt a kifosztáshoz hasonló események történhetnek. Általában az elkövető megvárja, amíg a sértett valamely oknál fogva elhagyja a közösen birtokba vett helyiséget, majd ezt követően az ott hátrahagyott értékeket eltulajdonítja. A bi) pont szerinti tényállást úgynevezett „vidéki bűncselekménynek” nevezném, mivel Budapest illetékességi területén egyrészt nem jellemző a nagyobb erdőterület, ahol elkövethetnék a szóban forgó bűncselekményt, másrészt a budapesti hajléktalanok részére számos lehetőség van téli időszakban a melegedésre. Vidéki városi kapitányságok illetékességi területén viszont a téli időszakban rendszerint megemelkedik az erdei fa eltulajdonításával kapcsolatos vétségek száma. Ha mélyebben belegondolunk, a vidéki városok, falvak lakói többségben családi házakban élnek, ahol továbbra is az elsődleges fűtési módszer a fatüzelés. Ha nem csak a szűk értelemben vett hajléktalanokat tekintjük alanyként, hanem ide soroljuk a Bényei-modell

szerinti otthontalanokat is, akkor hamar megállapítást nyer, hogy megélhetési bűnözésről beszélünk. A hideg otthon ellen pénz szűkében a kevésbé tehetős emberek csoportja sokszor falopásra kényszerül. Számos esetben tapasztalhatjuk azt is, hogy nem csupán önérdékből teszik, hanem gyermekük és családjuk számára más módon nem képesek megteremteni a szükséges életfeltételeket. Jellemzően előfordul mindemellett vidéken az is, hogy hajléktalan személyek egy már rég elhagyott házat birtokba vesznek, és annak érdekében, hogy a télen ne fagyjanak meg, falopásra kényszerülnek. Rendszerint ezek a házak erdős területen találhatóak, viszonylag közel a falu- vagy városközösségekhez, ám felelősségre vonásuk a magánlaksértés ügyében azon oknál fogva el szokott maradni, hogy évek óta nem megállapítható, hogy az adott ingatlan kinek a tulajdonát is képezi. Utcanév és házszám hiányában szinte kivitelezhetetlen a jogos tulajdonos felderítése.

Végül a rablás bűncselekmény törvényi tényállása kapcsán kívánok pár szót szólni. Fontos elhatárolási alapként a lopás és a rablás bűncselekmények között megemlíteni az erőszakot. Ez a bűncselekmény jellemzően a lopáshoz hasonló körülmények között szokott megtörténni a hajléktalanok körében. A fenti példához is roppant mód hasonló, azzal az eltéréssel, hogy ebben az esetben az egy helyiségben életvitelszerűen együtt élő hajléktalan személyek egymástól oly módon tulajdonítanak el dolgot, hogy az eltulajdonítást megelőzően a sértett fél sérelmére erőszakot alkalmaznak, vagy testi épsége elleni fenyegetést intéznek az elkövetők. Egy másik szempont szerint a rablás büntettét hajléktalan személyek csoportjukon kívül eső állampolgárok ellen követik el. Ilyen eset lehet például a 365. § (2) bekezdés szerinti törvényi tényállás értelmében, ha a rablás bűncselekmény elkövetése által eltulajdonított tárgyat a sértett fél megkísérli visszaszerezni, de ekkor az elkövető megfenyegeti, amely során kilátásba helyezi testi épségének sértését. Klasszikus eset a fentiekkel kapcsolatban a táskarablás forgalmasabb közterületeken.

Mint fent említettem, a hajléktalanok körében súlyosabb bűncselekmények is előfordulnak, amire a közelmúlt eseményei közül talán a legjobb

példa a 28-as számú villamoson történt késeléses emberölés, amelynek elkövetője két hajléktalan férfi volt, vagy említhetjük a 2013-as soroksári gyilkosság néven médiahírré vált bűncselekményt is. Ez utóbbi eset elkövetőjét, Rakovec Szilvesztert (akkoriban 40 éves hajléktalan férfi) a Fővárosi Ítéltábla 2022. június 22-én tényleges életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélte az általa elkövetett emberölés, szexuális erőszak és kifosztás bűncselekmények elkövetése miatt.

Összefoglalás

A fent leírtak egyértelműen mutatják, hogy a jogsértő magatartások mind szabálysértési, mind büntető jogi kérdéskörben nagy számban jelen vannak a hajléktalan személyek csoportjában. Fontos, hogy egyes elkövetők miatt viszont ne ítéljünk el egy teljes társadalmi csoportot, hiszen többségében továbbra is csak nehéz élethelyzetben élő, de törvénytisztelő emberekről kell beszélnünk. Azon szűkebb csoportok, akik jogsértő magatartást folytatnak, ezt több esetben méltányolható, megélhetési okból teszik.

Életút és megélhetés a hajléktalanok között ***Általános ismertetés***

Tudományos diákköri konferencia céljából elkészített dolgozatom kutatási módszereként egy jól ismert kvantitatív módszert alkalmaztam. A felmérés egy teljesen anonim, papír alapon kitöltendő kérdőív volt. Bár online jelentősen könnyebben lehet információhoz jutni, és azokat kielemezni különböző erre a célra fejlesztett szoftverek segítségével, mégis figyelembe kellett vegyem azt a tényt, hogy a vizsgált embercsoport jelentős többsége valószínűsíthetően nem fog tudni válaszolni a kérdőívemre a technikai eszközök hiányából fakadóan. A vizsgálati csoportot olyan személyek alkották, akikről külső jegyeik, illetve viselkedésük alapján feltételezhető volt, hogy hajléktalanok. A kérdőív összesen 36 kérdésből állt, amelyen belül 29 mindenkire vonatkozó kérdést fogalmaztam meg, valamint további 7 eshe-

tőleges kérdést annak függvényében, hogy a kérdezett személy nevelőintézetben nevelkedett-e. A kutatást Budapest területén végeztem, és 100 fő volt hajlandó részemre segítséget nyújtani a kérdések megválaszolásával.

Elsődleges információk a felmérésben részt vevőkkel kapcsolatban

A felmérésben részt vevők nemi megoszlásának meghatározásánál megállapítottam, hogy a kérdezettek 72%-a férfi, 28%-a nő. Egyértelműen kiértekelhető volt továbbá az is, hogy e személyek túlnyomó többsége a Boomer generációba tartozik (az 1950-es és az 1960-as években születettek). Életútjaik többségében eltérnek, ám végkifejletként mindannyian a hajléktalanság állapotába jutottak. Mi sem igazolja ezt jobban, mint a felmérés által mutatott közel azonos százalékos ráta, amely az iskolai végzettség vonatkozásában a felsőoktatástól eltekintve majdnem azonos. A kérdezett személyek körében kb. ugyanannyian rendelkeznek 8 általános osztállyal, érettségi nélkül szakmával, érettségivel vagy érettségivel és szakmával egyaránt. Fenti állításomat ez a mérés is igazolhatja, de ezen a ponton meg kívánom jegyezni azt is, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkező személyek száma a hajléktalanok között meglehetősen alacsony, így valószínűsítünk kell azt a tény is, hogy az iskolázottság mértéke is befolyásolhatja a hajléktalanná válás kockázati tényezőit, de a hajléktalanság állapota is negatív hatást gyakorolhat az iskolai végzettségre. Breitner Péter: A hajléktalanná válás lépcsőfokai című művében több ízben is kitér a szülői és iskolai neveltetés fontosságára, és hangsúlyozza a minőség fontosságát is, mint tényezőt a hajléktalanság állapotának elkerülése során. Fontos tény az is, hogy a megkérdezettek mintegy 90%-a elmondása szerint nem rendelkezik hiteltartozással, és 100% vallja, hogy kizárólag magát kell fenntartania, mégis 54%-uk kevesebb, mint havi 50 000 Ft-ból, 27%-uk pedig 50 000 és 100 000 Ft közötti összegből kell megéljen. Csupán 19% vallotta, hogy nettó jövedelme egy hónapra lebontva meghaladja a 100 000 Ft-ot, viszont itt fontos megjegyezni azt is, hogy ezen összegekbe a koldulásból, jótékonykodásból származó és minden egyéb bejövő pénzt is beleszámoltam. A Bényei-féle modell alapján bátorítottam feltenni azt a kérdést is,

hogyan mennyien élnek életvitelszerűen együtt egy háztartásban. A válaszadók 81%-a egyedül él, tekintettel arra, hogy közülük a többség nem is rendelkezik állandó lakóhellyel, ellenben a fennmaradó 19% legalább másod-, de jellemzően harmadmagával él egy háztartásban. Markáns tényként kell megállapítanom, hogy a kutatás alanyai 100%-ban állítják, hogy nem saját tulajdonú ingatlanban élnek, amely tény azért jelentősen kirívó, mivel ahogy azt már fentebb terjedelmesebben megfogalmaztam, és több külső kutatás által alá is támasztottam, alapvetően napjaink Magyarországon az életvitel arra tendál, hogy mindenki saját tulajdonú ingatlant kíván vásárolni.

A társadalomhoz fűződő viszony

A következőkben a megkérdezett személyek társadalomhoz való viszonyáról jegyeznék meg néhány gondolatot. A megkérdezettek pontosan 90%-a vallja, hogy saját maga részéről mindent elkövetett annak érdekében, hogy a társadalom szerves és fontos tagja legyen. Egy 1-től 6-ig terjedő skálán – ahol az 1-es jelöli az abszolút nemleges, és a 6-os az abszolút igenleges választ, a feltett kérdésre, miszerint „Mennyire érzi úgy, hogy önt bármely oknál fogva a társadalom magából kitaszította?” – a válaszok átlagából 3-as érték jött ki. A kifejtendő kérdésekre ugyan nem szívesen válaszoltak a megkérdezettek, viszont azok, akik ezt megtették, szinte kivétel nélkül azt állították, hogy munkát kerestek, adóztak, termelésben vettek részt, és családot alapítottak, ezzel járultak hozzá ahhoz, hogy a társadalom elfogadja őket, és hasznos állampolgárrá válhassanak. Életszínvonaluk véleményem szerint részben meghatározza a társadalomhoz fűződő viszonyukat, ezért ennél az alpontnál kell erről is beszélnünk. A felmérésben részt vevők átlagosan egy 1-től 6-ig terjedő skálán 5-ösre értékelték a megélhetési nehézségüket. Az előbb említett skálán 1-es jelöli az abszolút nem nehéz megélhetést, és 6-os az abszolút nehéz megélhetést. Feleletválasztós kérdés alapján pedig az érintettek átlag alattiként fogalmazták meg az életszínvonalukat.

Szabálysértési és büntetőjogi felelősséggel kapcsolatos felmérés

Rendészeti szempontból vizsgálva a hajléktalanság állapotának kérdését, a legfontosabb talán az, hogy az alanyok szabálysértési és büntetőjogi előéletét megismerjük. Természetesen e mutatók alapján általánosítani hiba volna, és elfogadható tudományos kereteken belül nem is lehetséges, ellenben egy fajta statisztikai mutatóként kiszámíthatóbb jellemzést adhat a nevezett embercsoportról. Meg kívánom jegyezni azt is, hogy tekintettel arra, hogy a kérdőív több aspektusra keresett választ, a teljesség igénye nélkül tudok csak következtetéseket levonni az alcímben foglaltakra.

A megkérdezett személyek 81%-a elmondta, hogy nem született vele szemben elmarasztaló ítélet büntetőeljárás során. A fennmaradó 29%, akikkel szemben viszont igen, 91%-ban azt nyilatkozta, hogy nem voltak tudatában az elkövetéskor, hogy magatartásukkal bűncselekményt követnek el. Fontosnak tartom azt a tényt is feltárni, hogy a felmérés alanyai milyen százalékos arányban követtek el bűncselekményt, amely miatt nem lettek felelősségre vonva. A megkérdezettek csupán 18%-a állította, hogy bűncselekményt oly módon követett el, hogy amiatt nem volt felelősségre vonva. Viszont azt is meg kell állapítanunk, hogy a fennmaradó 82% egy része, akik nemleges választ adtak, a korábban említett okokból fakadóan lehetséges, hogy nincs is tisztában magatartásának eshetőleges jogi következményeivel.

A megkérdezett emberek 72%-a állította, hogy követett már el szabálysértést, amely miatt nem vonták felelősségre. Fontos azt is megjegyeznünk, hogy többségében ezek a szabálysértések a hajléktalanság állapotával szorosan összefüggő vagy bagatell szabálysértési tényállásokat merítettek ki. A leggyakrabban elkövetett szabálysértés részükről a 2012. évi II. törvény 185.§ szerinti koldulás szabálysértése volt. A felmérésben részt vevők gyermekkorukkal kapcsolatban is nyilatkoztak szabálysértési és büntetőjogi előéletükről. 18%-uk állítja, hogy gyermekkorban sarkallták bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére, viszont abban a két kérdésben egyöntetűen 100%-ban nemleges választ adtak, hogy sem sarkallásra, sem önelhárításból nem követtek el jogellenes magatartást.

Gyermekkor és neveltetés

Véleményem szerint a legfontosabb egy gyermek számára, hogy legyen előtte egy pozitív követendő példa, azaz legalább egy olyan személy, akire példaképként tekint. Ezért az első kérdésem ebben a témakörben erre irányult. 73% állította, hogy gyermekként volt olyan ember az életében, akire példaképként felnézhetett. Gyermekkori éveit a megkérdezettek 82%-a családi környezetben élte meg, és mintegy 18%-a árvaházban, intézetben nőtt fel. 54%-ban állítják továbbá, hogy negatív megkülönböztetés érte őket nemzeti, etnikai vagy vallási hovatartozásuk miatt, de bántalmazás áldozataivá elmondásuk szerint egyikük sem vált.

Intézetben nevelkedett gyermekekből hajléktalan személyek

Külön kérdéseket tettem fel a nevelő intézeti körülményekkel kapcsolatban azoknak, akiknek nem adatott meg, hogy családi környezetben éljék meg gyermekkorukat. Meglehetősen megoszló válaszokat kellett konstatáljak. 50-50%-ban eltértek álláspontjaik a következő kérdésekben: Érzelmileg kötődött-e nevelőjéhez? Vélelmezi-e, hogy amennyiben nem nevelő intézetben nevelkedik, abban az esetben az élete más, pozitívabb irányba haladt volna? Gyermekként jelentős baráti körrel rendelkezett? Annak ellenére, hogy az intézménnyel és magánélettel kapcsolatos kérdésekre adott válaszaik roppant megoszlók voltak, abban 100%-ban egyetértettek, hogy egykori tanáraiktól megfelelő törődést és támogatást kaptak.

Összegzés

A fent leírtak összegzését talán a történeti múlttól érdemes kezdeni, és napjainkig vezetni különböző szempontokat figyelembe véve. Mint arról fentebb írtam, a hajléktalanság jelensége egyidős az emberiséggel, és minden társadalomban egyaránt jelen volt annak ellenére is, hogy meghatározott korok és politikai irányzataik sok esetben tiltották és szankcionálták is a

hajléktalanság állapotába sodródott személyeket. A Bényei-féle modell alapján végzett kutatások által egyértelműen kijelenthető, hogy napjaink Magyarországon az otthonatlanoktól kezdve egészen a fedél nélküliek csoportjába tartozó személyek jelentős számban fordulnak elő. Rendészeti, társadalmi és pszichológiai aspektusban vizsgálva a hajléktalanság kérdéskörét, több következtetés is levonható. Rendészeti vonatkozásban a hajléktalan személyek csoportja jelentősen leterheli az általános rendészeti feladatok ellátására létrehozott rendőri szerv állományát. Folyamatos feladatmeghatározások érkeznek a rendőrség felé, tekintettel arra, hogy a hajléktalanná vált személyek körében gyakorta előfordul, hogy bűncselekmény elkövetésének áldozatává, elkövetőjévé válnak, illetve az is, hogy szabálysértést követnek el, vagy azt sérelmükre követik el. A fent leírt számos szabálysértési és büntetőjogi tényállás nagyszámú intézkedést eredményez, ezzel együtt pedig többletfeladatokat generál a már meglévők mellett. Az sem elhanyagolható, hogy a késő őszi és téli időszakban a hajléktalanok a kihűlés veszélyének fokozottan kiszolgáltatottak, ebből fakadóan a biztonsági intézkedések száma is megszorodik. Bár korábban már kifejtettem, de fontosnak tartom az összegzésben is megfogalmazni, hogy annak ellenére, hogy a jogalkotó több jogszabály által számos a hajléktalanokkal kapcsolatos problémának a megoldását a rendőrség hatáskörébe utalta, elsődlegesen szociális és társadalmi problémaként kellene e kérdést kezelni. A társadalmi kitaszítottság, a nincstelenség, az alapvető életfeltételek hiánya és a magány pszichológiai tényezői együttesen tovább rontják a hajléktalan állampolgárok életkörülményeit, és megnehezítik „felemelkedésüket”, beilleszkedésüket a társadalomba. Társadalmilag társas kapcsolataik hiányosságai miatt visszafejlődést mutatnak szociális és pszichológiai vonatkozásban egyaránt, és végső elkeseredésükben életük kilátástalanná válik. Rendészeti aspektusban saját tapasztalataim azt mutatják, hogy azzal egyidejűleg, hogy a rendőrök a jogszabályi előírásoknak megfelelően járnak el, törekednek arra is, hogy az intézkedéseikkel a hajléktalan személyeket preventív módon tartsák jogkövető úton, és ne szankcióval oldják meg az azt nem feltétlenül igénylő problémákat. Az intézkedési kultúra javulása több

esetben is pozitív visszajelzést mutat az intézkedés alá vont személyek részéről is, hisz szabálysértés elkövetése esetén, ha a megfelelő kommunikáció egy figyelmeztetéssel zárul, az sokszor elegendő ahhoz, hogy önszántukból befejezzék a szabálysértő magatartást, és hajléktalan szállóra távozzanak.

Zárásként megjegyezném, hogy jelenleg a rendőrség a nyugati mintához hasonlóan a lehető leginkább arra törekszik, hogy állampolgár barát intézkedéseket foganatosítson, és ez a tény pozitívan befolyásolja a hajléktalan személyek rendőrhöz fűzött kapcsolatát, gondolatait is, de nem tartom valószínűnek, hogy ez önmagában hosszú távú megoldást jelentene egy már évszázadok óta fennálló társadalmi problémára. Természetesen a hajléktalanság teljes eltűnése egy utópisztikus gondolat, mégis felmerül erre az igény, és ezzel egyidejűleg a kérdés is: rendészeti vagy társadalmi feladat a hajléktalanság megszüntetése?

Felhasznált irodalom

Tanulmányok:

Gyuris Tamás: Hajléktalanság nálunk – és az Unió országaiban. Kapocs 2003/5. szám

Bényei Tamás: A lelki otthon és a lelki otthontalanság. In: Bényei Tamás (szerk.): Otthon és idegenség. Kijárat Kiadó. Budapest, 2000.

Kántor-Dúll: A hajléktalanság láthatatlan arca: A lelki otthonosság és a lelki otthontalanság. Magyar Pszichológiai Szemle 2018/4/5.szám. DOI: 10.1556/0016.2018.73.4.5

Bíró Sándor – Vadász Csaba: A hajléktalan személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények egyes kérdései. Belügyi Szemle 2003/6. szám. 3–18. o.

Whitbeck, Les B. – Hoyt, Dan R.: Nowhere to Grow: Homeless and Runaway Adolescents and Their Families. New York, Aldine de Gruyter. 1999.

Milburn, Norweeta G. – Rice, Eric – Rotheram-Borus, Mary Jane et al.: Adolescents exiting homelessness over two years: The risk amplification and abatement model. *Journal of Research on Adolescence*, 2009/4. szám. 762–785. o.

Goodman, Lisa A. – Saxe, Leonard – Harvey, Mary: Homelessness as psychological trauma: Broadening perspectives. *American Psychologist*, 1991/11. szám 1219–1225. o.

Barabásné Koller Erzsébet: Az otthontalanság pszichológiai hatása a hajléktalan életmóddal kapcsolatba kerülő személyek identitásváltozásában. In: *Esély* 2006/3. szám. 3–25. o.

Gyuris Tamás – Orros Jolán: Tények és hátterük. Rövid áttekintés a magyarországi hajléktalan ellátásról. Budapest, *Esély Alapítvány*. 1999.

Kállai Barbara: A hajléktalan kérdés rendészeti aspektusai. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészetelméleti Kutatóműhelye országos tudományos pályázati felhívására benyújtott pályamunka.

Szoboszlai Katalin – Fábián Gergely – Hüse Lajos: Hogyan válnak áldozattá a hajléktalanok? In: *Esély* 2008/4. szám.

Tihanyi Miklós: Amikor bűn az élet – azaz a hajléktalanság kriminalizációja. In: *Jogtudományi / büntetőjogi tárgyú tanulmánykötet*

Tihanyi Miklós: „Ne ölj” – az élet és az emberi méltóság keresztény értéktartalmának büntetőjogi védelme. In: *büntetőjogi–etikai tárgyú tanulmánykötet*.

Törvények, rendeletek:

1913. évi XXI. törvénycikk a közveszélyes munkakerülőkről

1984. évi 19. számú törvényerejű rendelet a büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról

1989. évi XXIII. törvény a büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról

13/1992. (VIII. 7.) IM rendelet

4780/1932. M. E. számú rendelet

1993. évi III. törvény Jogi meghatározás a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

2012. évi C. törvény A Büntető Törvénykönyvről

178/2018 (X. 2.) Kormányrendelet az életvitel szerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése szabálysértéssel kapcsolatban közreműködő egyes szervek kijelöléséről és feladatairól

637/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről

6/2021. (IX. 15.) MK. rendelet a hiteltörlesztési moratórium igénybevételehez alkalmazandó kérelemről

536/2021. (IX. 15.) Korm. rendelet a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről szóló

Online linkek:

<https://mek.oszk.hu/02100/02185/html/228.html>

<https://tk.hu/a-hajlektalansag-tarsadalmi-okairol-es-ezek-kezelesenek-lehetosegeirol>

1. számú melléklet

A bűnözés, mint jelenség a társadalom kitaszított rétegeiben

1. Neme?

- ☐ Férfi
- ☐ Nő

2. Mikor született ön?

3. Mi az ön legmagasabb iskolai végzettsége?

- ☐ 8 általános
- ☐ érettségi nélkül szakma
- ☐ érettségi
- ☐ érettségi és szakma
- ☐ felsőfokú végzettség

4. Mennyi az általános nettó jövedelme (hónapra lebontva)?

5. Van-e önnek folyamatban lévő hiteltartozása?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

6. Vannak-e a háztartásban eltartottak?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

7. Mennyien élnek életvitelszerűen együtt egy háztartásban?

- ☐ Egyedül
- ☐ Ketten
- ☐ Hárman
- ☐ Négyen
- ☐ Négynél többen

8. Saját tulajdonú ingatlanjában él?

- ☐ Igen
☐ Nem

9. Mennyire érzi úgy, hogy önt bármilyen oknál fogva a társadalom magából kitaszította? (1 = Abszolút nem, 6 = Abszolút igen)

1	2	3	4	5	6

10. Kívánt-e valaha beolvadni a társadalomba, és a normák szerint élni?

- ☐ Igen
☐ Nem

11. Ha igen, miért érzi így? Írja le pár gondolatban!

12. Az alábbi skálán, kérem, határozza meg, hogy mennyire érzi nehéznek a megélhetését (1 = Abszolút nem nehéz, 6 = Kimondottan nehéz)

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

13. Milyen életszínvonalon él ön?

- ☐ Elfogadhatatlan
☐ Átlag alatti
☐ Átlagos
☐ Átlag feletti
☐ Kiváló

14. Született-e elmarasztaló ítélet önnel szemben büntető eljárás során?

☐ Igen

☐ Nem

15. Tisztában volt-e az ön által elkövetett bűncselekmény elkövetésének időpontjában azzal, hogy bűncselekményt követ el?

☐ Igen

☐ Nem

16. Felelősségre vonták-e bármilyen szabályszegés miatt?

☐ Igen

☐ Nem

17. Követett-e már el szabálysértést, amely miatt nem lett felelősségre vonva?

☐ Igen

☐ Nem

18. Követett-e már el bűncselekményt, amely miatt nem lett felelősségre vonva?

☐ Igen

☐ Nem

19. Ha igen, mi volt annak az oka?

20. Gyermekként sarkallták-e bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére?

☐ Igen

☐ Nem

21. Gyermekként más felkérésére követett-e el szabálysértést vagy bűncselekményt?

☐ Igen

☐ Nem

22. Gyermekként saját elhatározásából követett-e el szabálysértést vagy bűncselekményt?

- ☐ Igen
☐ Nem

23. Az iskolai neveltetése és a szülői neveltetése mennyire tért el egymástól? (1 = Abszolút nem, 6 = Abszolút eltért)

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

24. Volt-e önnek olyan személy a környezetében, akire felnézett?

- ☐ Igen
☐ Nem

25. Érte-e önt bármilyen fajta negatív megkülönböztetés élete során nemzeti, etnikai vagy vallási hovatartozása miatt?

- ☐ Igen
☐ Nem

26. Családban nevelkedett?

- ☐ Igen
☐ Nem

27. Intézetben nevelkedett?

- ☐ Igen
☐ Nem

28. Érte-e önt bántalmazás családon belül/intézetben belül gyermekkorában?

- ☐ Igen
☐ Nem

29. Ha intézetben nevelkedett, milyen légkör volt ott?

A következő kérdésekre akkor válaszoljon, ha intézetben nevelkedett.

31. Érzelmileg kötődött a nevelőjéhez?

☐ Igen

☐ Nem

32. Vélelmezi ön, hogy amennyiben nem nevelő intézetben nevelkedik, abban az esetben az élete más, pozitívabb irányba haladt volna?

☐ Igen

☐ Nem

33. Gyermekként jelentős baráti körrel rendelkezett?

☐ Igen

☐ Nem

34. Fiatal korában baráti társasága milyen mértékben befolyásolta önt negatív irányba? (1 = Abszolút nem, 6 = Abszolút igen)

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

35. Megfelelőnek érzi ön a nevelőintézetben kapott ellátását? (1 = Abszolút nem, 6 = Abszolút igen)

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

36. Tanulmányai során tanáraitól megfelelő törődést és támogatást kapott?

☐ Igen

☐ Nem

CZÖVEK CSABA

Közlekedési árnyak a magyar jog útvesztőjében¹

Absztrakt

Tanulmányom célja, hogy rávilágítsak az emberek egy része által használt, egyre szélesebb körben elterjedő elektromos rollereket érintő problémákra, amelyek e mikromobilitási eszközökkel való közlekedés során ütközik ki leginkább. A jelenlegi szabályozatlanság és az ebből adódó, hatóságok közötti eltérő álláspontok kutatására inspirált, amelyek a különböző jogértelmezések miatt alakultak ki. Kutatásom első felében az átlagemberekkel töltöttem ki online kérdőívet az elektromos rollerrel történő közlekedéssel kapcsolatban. A második felében pedig olyan rendőrökkel készítettem interjúkat, akik munkájuk során intézkedtek az ilyen eszközökkel közlekedő személyekkel szemben. Az eredmények rávilágítanak a jelenlegi helyzetre, mely a jogalkotó részéről fennálló hiányosságok tükrében a közlekedésben részt vevők számára óriási probléma forrása. A jelenlegi helyzet orvoslására egy komplex jogszabályi rendszert dolgoztam ki, amihez tanulmányoztam azokat az országokat, ahol ezeknek az eszközöknek a használatát szabályozták.

Kulcsszavak: roller, mikromobilitási eszköz, elektromos roller, baleset

Abstract

The purpose of my study is to shed light on the problems affecting the increasingly widespread electric scooters used by a part of the people, which are most evident when traveling with these micro-mobility devices.

The current lack of regulation of the above instruments and the resulting differing positions between the authorities - which arose due to different

¹ A Rendőrség Tudományos Tanácsa a Rendőrségi Tanulmányok jelenlegi számában fiatal kollégák TDK díjazott tanulmányát jelenteti meg a tehetséggondozás jegyében.

legal interpretations - inspired research. In the first half of my research, I filled out an online questionnaire with ordinary people about traveling by electric scooter. In the second half of my research, I conducted professional interviews with police officers who took action against people using these devices during their work. My research sheds light on the current situation, which, in view of the deficiencies on the part of the legislator, is the source of a huge problem for those participating in transport. To remedy the current situation, I developed a complex legal system, during which I studied the regulations of the countries in relation to these micromobility devices, where they were regulated.

Keywords: scooter, micromobility device, electric scooter, accident

Bevezetés

„Egy 19 éves karmacsi férfi 2022. július 4-én 21 óra 30 perc körül személyautóval közlekedett Keszthelyen a Georgikon utcában a Kastély utca irányából. A Deák Ferenc utca kereszteződéséhez érve balra kanyarodás során nem biztosított elsőbbséget a vele szemből érkező és jobbra kis ívben, szintén a Deák Ferenc útra kanyarodó 11 éves tikosi lány által vezetett kivilágítatlan elektromos roller részére, és a gépkocsi jobb elejével elütötte. A baleset következtében a rolleres megsérült”²

„A nyugdíjas férfi idén májusban, a délutáni órákban fogyasztott el nagyobb mennyiségű szeszes italt, majd súlyos fokú ittas állapotban gépi üzemmódban – a gázkart húzva – közlekedett Nyíregyháza utcáin elektromos rollerével. Az idős férfi a Kert utcán ráhajtott egy útpadkára, és ittasága miatt felborult. Mivel zúzódásos sérüléseket szenvedett, a járókelők értesítették a mentőket és pechére a rendőrséget is. A férfi elkerülhette

² Zala megyei összesítő. Rendőrség hivatalos honlapja. 2022. július 5.

Forrás: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/zala-megyei-osszesito-1281>

Letöltés ideje: 2023.08.11.

volna a büntető eljárást, ha a rollert nem gépi üzemmódban, hanem lábbal hajtva használja. Az ügyészség így vádat emel ellene ittas állapotban elkövetett járművezetés vétsége miatt, és vádiratában pénzbüntetésre, járművezetéstől eltiltásra és a bűnügyi költség megfizetésére tesz indítványt – közölte a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség.”³

„A rendőrségre 2023. március 25-én 1 óra 40 perckor érkezett a bejelentés,

hogy Nyúlon a Tavaszi utcában egy elektromos rollerre ráesve találtak egy személyt. A rendelkezésre álló adatok alapján egy 41 éves férfi az elektromos járművel eddig tisztázatlan körülmények között elesett. A balesetben a férfi olyan súlyosan megsérült, hogy a kikerkező mentők az életéért hiába küzdöttek, belehalt az elszenvedett sérüléseibe. A Győri Rendőrkapitányság Közlekedésrendészeti Osztálya vizsgálja a baleset bekövetkezésének okát és a körülményeket.”⁴

Jelenleg a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Rendőrfőkapitányság Győri Rendőrkapitányság Közlekedésrendészeti Osztály állományában dolgozom, baleset-helyszínelő beosztásban. Munkám multifunkcionális, melynek során az egyik legfontosabb feladatom, mondhatnám „fő profilom” a közlekedési balesetek helyszínelése, valamint azok gyors és szakszerű feldolgozása.

³ Ittasan felborult elektromos rollerével a Kert utcán – eltilthatja a bíróság a járművezetéstől. 2022. szeptember 23.

Forrás: <https://www.szon.hu/helyi-kek-hirek/2022/09/ittasan-felborult-elektromos-rolle-revel-a-kert-utcan-eltilthatja-a-birosag-a-jarmuvezetestol>

Letöltés ideje: 2023.08.11.

⁴ Egy személy életét veszttette Nyúl belterületén. Győr-Moson-Sopron Vármegyei Rendőrfőkapitányság. 2023. március 25.

Forrás: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/utinfo/baleseti-hirek/egy-szemely-etet-vesztette-nyul-belteruleten>

Letöltés dátuma: 2023.08.11.

A másik legfontosabb küldetésem a balesetmentes időszak minél hosszabb időn keresztül történő fenntartása, azaz a közlekedési balesetek megelőzése. További feladataim közé tartozik a közlekedés biztonságának javítása, valamint a helyes közlekedési kultúra kialakítása. Napjainkban a közlekedés reneszánszát éli, melynek célja nem változott: *„A közlekedés célja emberek és tárgyak biztonságos és gyors továbbítása egyik helyről a másikra.”*⁵

Az urbanizáció következtében a közlekedési eszközök jelentős átalakuláson mennek keresztül, melynek következtében újfajta közlekedési eszközök jelennek meg. Ez többek között a klímavédelemnek, a turisztikának is köszönhető.⁶ Ezeket együttes összefoglaló néven mikromobilitási eszközöknek nevezzük, melybe beletartoznak az elektromos rollerek, egykerekes elektromos kerékpárok, howboardok, elektromos gördeszkák stb. Ezek az eszközök kis méretűek, alacsony sebességgel is képesek közlekedni, és egyfajta egyéni közlekedésnek számítanak a városon belül.⁷

A fent felsorolt okok miatt az emberek körében a mikromobilitási eszközök az elmúlt időben egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek, mert általuk a tömegközlekedés kiváltható lett, ezáltal az ember kényelemérzete, valamint az időtől való függetlenség megmaradt. Megjelenésük, egyre széles körben történő elterjedésük, valamint használatuk miatt azonban speciális problémák forrásává váltak.

Ezek a problémák közlekedési konfliktusokat eredményeznek a közlekedés egyéb résztvevőivel, a gyalogosokkal, a kerékpárosokkal és a gépjárművezetőkkel egyaránt. A konfliktusok egyre több balesetet is előidéznek, amelyeket a kimenetelüktől függetlenül a sajtó munkatársai felkapnak, egyúttal felhívva a figyelmet a jelenlegi szabályozatlanságra is. Ugyanis

⁵ Irk Ferenc: A közlekedésbiztonság, mint a globális világ része. Belügyi Szemle 2011/10. szám. 5. o.

⁶ Ambrus István – Orosz Noémi: Szárguldo elektromos rollerek és segway-ek nyomában: A 21. századi közlekedési eszközök egyes szabályozási problémái. Magyar Jog 2020/1. szám. 1–12. o.

⁷ Felföldi Péter: Gyengébb közlekedők és átalakuló mobilitás Budapesten. Belügyi Szemle 2021/7. szám. 1239–1259. o.

valójában nem az a baj, hogy ezek az eszközök megjelentek, illetve hogy némelyikük nagyobb népszerűségnek örvend más járművekhez képest, hanem az, hogy megjelenésükkel egyidőben nem történt meg a jogalkotó részéről a szabályozásuk.

Azonban ne gondoljuk azt, hogy ez csak nálunk jelent nehézséget. A probléma fennáll a környező országokban és az Európai Unió más tagállamaiban is, azaz például a tőlünk jóval fejlettebb és jóval komolyabb közlekedési kultúrával rendelkező Németországban, Franciaországban is. Ezen országokra, az ott okozott problémákra, valamint a rájuk adott jogalkotói válaszokra dolgozatomban külön kitérek. De most kanyarodjunk vissza hozzánk.

A szabályozatlanság nem csak a jogalkalmazó – például a rendőrség – számára okoz fejtörést, hanem azoknak is, akik ezeknek az eszközöknek a használói. És itt nem számít, hogy saját tulajdonként vagy bérleményként használják azokat. Hiszen tudjuk, hogy a közúti közlekedés egy össznépi társasjáték, melyben mindannyian részt veszünk. A felmerülő kérdések az alábbiak: Hol, hogyan közlekedjenek velük a használói? Szükséges-e hozzájuk vezetői engedély? Közlekedhetnek-e velük ittas vagy bódult állapotban következmények nélkül? Szükséges-e rájuk biztosítás? De talán a legfontosabb kérdés az, hogy szükséges-e a használatuk során valamilyen passzív biztonsági eszköz.

Dolgozatom témaválasztásának fő oka a mikromobilitási eszközök, ezen belül az elektromos roller használatának jelenlegi szabályozatlansága volt. Feltárom, hogyan történt az elektromos roller hatályos normákba történő bepréslése a jogalkalmazók részéről, valamint ismertetem az általuk alkotott véleményeket, álláspontokat. Betekintést nyerünk majd a külföldi országok szabályozásába, hogy hogyan próbálkoztak ezeknek az eszközöknek a biztonságosabbá tételével. Kínálok egy magam alkotta definíciót, továbbá bemutatom, hogy a jogalkotó helyében én hol helyezném el az elektromos rollert a járművek között, illetve hogyan alakítanám ki a szabályozását.

További célom ezen eszközök olyan aspektusokból történő vizsgálata, amely a gyakorlat számára elgondolkodtatóak lehetnek, és nem utolsósorban hasznosnak bizonyulhatnak.

A roller jelentése

A magyar nyelv értelmező szótára szerint a roller jelentése: *„Két kis kerekre szerelt deszkalapból és az első kereket irányító kormányrúdból álló játékszer, melyre a gyermek rááll, és egyik lábával a földön előre taszítja magát.”*⁸

A roller felépítése

A roller egy két keréken haladó eszköz, mely az első kerék középpontjára szerelt kormányrúd balra-jobbra forgatásával, mozgatásával irányítható. A roller lábtartóval, fékberendezéssel vagy fékberendezésekkel rendelkező eszköz. Az eszköz három vagy négy keréssel is rendelkezhet, ez a változata kisebb gyermekek számára készül. Az eszköz az alábbiak szerint használható.

A szerkezet vezetője az eszközön álló helyzetben helyezkedik el. A két kereket összekötő lábtartón az egyik lábával áll, mindkét kezével a kormányt fogja, és a másik lábával az úton tolja magát. Az emberi hajtást, mely az előre haladást segíti, egy elektromos motor is kiválthatja. A rollernek ezek alapján két típusa van: az egyiket csak emberi erő hajtja, a másikat pedig egy motor, ahol az emberi hajtás szintén lehetséges.

⁸ Roller szó jelentése. A magyar nyelv értelmező szótára.

Forrás: <https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/kereses.php?kereses=roller>

Letöltés ideje: 2023.08.30.

Az elektromos roller veszélyei

Az elektromos roller szerkezetét tekintve egy könnyű felépítésű eszköz, mely nem rendelkezik olyan karosszériával, ami egy esetlegesen bekövetkezett balesetkor valamilyen erőt elnyelne, ezáltal a védtelen közlekedők között említhetjük.⁹ Az eszközzel történő irányváltoztatás során az irányjelzés kivitelezésénél a kormányrúd egy kézzel történő fogása labilissá teheti annak vezetőjét, illetve a kerekek átmérője is okozhat bajt. Az úttesten, kerékpárutakon, gyalogutakon előforduló, valamint a járdák mellett kitelepített fák gyökerei által okozott kitüremkedések, azaz úthibák, illetőleg az akna fedlapok szintkülönbségei gátat képeznek, ezáltal veszélyforrást jelentenek a rollerezőkre.¹⁰ További probléma a passzív biztonsági eszközök hiánya, ugyanis a bukósisak, valamint a térd-, könyök- és gerincvédő viselése komoly testi sérülésektől védhet. Ezeknek a meglétét egy esetlegesen bekövetkezett baleset során is vizsgálni, rögzíteni kell.¹¹

Releváns továbbá, hogy a vezető rendelkezik-e valamilyen közlekedési ismerettel, mennyire van tisztában az 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (továbbiakban: KRESZ) szabályozásaival.

Problémát jelent még az eszközök közlekedésben való részvétele kapcsán azok túlzott csendessége, sebessége, valamint hirtelen történő gyorsulása. Említést kell tennünk az ittas vagy bódult állapotban történő vezetésről, mely szerek hatására a járművezetők reakcióideje jelentős mértékben megnő, ez pedig komoly baleseti veszélyforrás.

⁹ Felföld Péter – Málík Zoltán: Védtelen közlekedők láthatósága. Közbiztonsági Szemle 2021/2. szám. 23–39. o.

¹⁰ Skorka, T.: E-roller: Járda vagy úttest? Új Magyar Közigazgatás 2018/1. szám. 19–24. o.

¹¹ 60/2010. (OT 34.) ORFK utasítás a közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri eljárás szabályairól, 44. pont bc) alpont.

Az elektromos roller megjelenése

Sokan azt gondolhatnánk, hogy az elektromos roller a XXI. század alkotta találmány, mely az alternatív közlekedés egyik úttörőjeként jelentkezik napjainkban. Óriási népszerűségét az elektromos roller a könnyed kezelhetőségének, valamint a jutányos árának is köszönheti. Mindezek ellenére nem a XXI. század nagy találmánya. Ahogy tartja a mondás: „*Nihil novi sub sole.*” – „*Nincs új a nap alatt.*” Az elektromos rollert ugyanis a XIX. században találták fel, szabadalmaztatták és használták először.

Elektromos roller története

A motoros roller feltalálása Mr. Ogden Bolton nevéhez fűződik, aki 1895-ben megalkotta és szabadalmaztatta az eszközt. Olyan járművet tervezett, melynek hátsó kerekét egy elektromos motor hajtja meg. Az egyenáramot egy olyan akkumulátorról kapta, melynek a teljesítménye 10 volt, és 100 amper feszültséget adott le. A járművek gyártását az Ajax Motor cég kezdte meg. Ezek a rollerek egy robosztus, testes járműnek számítottak akkori-ban.¹²

A jármű korabeli elterjedéséhez az első világháború elhúzódása nagyban hozzájárult, mivel a hétköznapi életben az üzemanyagokkal spórolni kellett annak érdekében, hogy a fronton részt vevő és harcoló járművek részére az üzemanyag-ellátás folyamatosan biztosítva legyen. Ezen körülmények miatt az Egyesült Államokban, valamint Nagy-Britanniában, azaz az antant oldalon megjelent egy új járműtípus, az úgynevezett „autoped”, vagyis a motoros roller.

A rollereket a New York város Long Island City negyedében található Autoped Company cég gyártotta 1915 és 1921 között. Ezek a járművek az

¹² Elektromos roller történelem – 100 év után sikerült újra feltalálni. SHIFT Flotta Blog. 2020. július 28.

Forrás: <https://www.rollerflotta.hu/post/elektromos-roller-tortenelem-100-ev-utan-sikerult-ujra-feltalalni>

Letöltés ideje: 2023.08.30.

üzemanyag-takarékosság szimbólumai lettek, hiszen a benzint akkoriban csak jegyre lehetett vásárolni. Az autopedeket New York város postaszolgálatának munkatársai, a kézbesítők használták. Benzinmotorral működtek, de jóval kevesebbet fogyasztottak a drága üzemanyagból, mint egy autó vagy éppen egy motorkerékpár.

A járművet az első keréken keresztül egy négyütemű léghűtéses motor hajtotta, melynek a teljesítménye százötvenöt köbcentiméteres volt, és akár 32 km/h sebesség elérésére is képes volt. Az autopedek feltalálását a gyermekek által használt rollerek ösztönözték, melyek két kerékkel rendelkeztek, átmérőjük pedig huszonöt centiméteres volt. A két kereket egy lapos felület kötötte össze, melyen állni lehetett, és azokat egy kerékpárhoz hasonló kormányozlop előretolásával lehetett bekapcsolni a kuplungot, míg hátra húzása kikapcsolta azt, és egyben fékezte a járművet. A jármű gyorsítása gázkar segítségével volt lehetséges, mely a kormányon volt elhelyezve.

A járművek azonban nem csak a postaszolgálatnál voltak nagyon népszerűek. New York bűnbandái is kedvelték, mivel a cselekmények elkövetése után igen gyors és egyszerű módját jelentette a rendőrségi intézkedés alóli kibúvásnak. A menekülésnél nagy előny volt, hogy a szűk, zsúfolt New York-i utcákon könnyen el lehetett tűnni vele. Amíg az autopedek Amerikában a postaszolgálat és a bűnbandák körében voltak elterjedtek, addig Nagy-Britanniában a polgári lakosság körében voltak közkedveltek.

A jármű egyfajta divatot teremtve tömegcikké vált, mely politikai üzenetet is hordozott magában. A járművet több cég, mint a német Krupp, a motorkerékpárokat gyártó brit ABC Motorcycles és a szintén brit Gloster Aircraft Company repülőgépgyár is elkezdte gyártani. Az újabb típusok már jóval erősebbek és kényelmesebbek voltak, és a városkép szerves részét képezték. Az első világháború végeztével a járművek egyszerűen kimentek a divatból. Az Autoped Company már 1921-ben abbahagyta gyártását, utolsóként a Krupp gyártotta őket 1919-től 1922-ig. Az autopedek az

első és második világháború között nagyobb kiterjedésű katonai bázisokon voltak láthatók, mint egyszemélyes járművek.¹³

Az elektromos roller, mint egy mozgalom szimbóluma

A Nagy-Britanniába érkező első autopedet Sir Henry Normann újságíró szerezte meg. A járművet feleségének, Florence Priscillának szánta ajándékba. Florence Priscilla egy prominens szüfrazsett volt. Édesanyja, Laura McLaren a nők jogaiért harcolt, mely úton lánya is követte. 1916-ban hatalmas feltűnést keltett Florence Priscilla, amikor az autopedjével munkába indult. (Ezt a „jelenséget” egyébként egy korabeli fotós megörökítette, mely fotó a világhálón is megtalálható napjainkban.) Ennek köszönhetően az autoped a szüfrazsettmozgalomban részt vevők körében is közkedve vált, és hamar elterjedt.¹⁴

Az elektromos roller fejlődése

A járművön a megjelenésétől számított ötven évvel később számos átalakítás történt, ami azonban még nem eredményezett szembetűnő sikert. A meghajtásával kapcsolatban az Union Carbide cég alkalicellákat használt. Karl Kordesch pedig olyan hibrid rollert tervezett, amely negyven kilométer távolságot volt képes megtenni. 1974-ben az Auranthic Corp névvel fémjelzett cég olyan roller gyártásába kezdett, amelynek végsebessége elérte a nyolcvan kilométer/órát. A rengeteg változtatás nem vezetett eredményre, nagy áttörést ezek az átalakítások sem hoztak. A jármű biztonságossá tételével, akkumulátorával, meghajtásával kapcsolatban a fejleszté-

¹³ A világ első motoros rollere az első világháború alatt jött divatba. Múlt-kor. 2018. november 10.

Forrás: <https://mult-kor.hu/a-vilag-első-motoros-rollere-az-első-vilaghaboru-alatt-jtt-divatba-20181112>

Letöltés ideje: 2023.08.14.

¹⁴ A világ első motoros rollere az első világháború alatt jött divatba. i.m.

sek az elmúlt tíz évben sem álltak le. Jelentős előrelépést a kis méretű elektromotorok első kerékbe építése jelentett, ami a meghajtás terén volt előnyös. Az akkumulátorokkal kapcsolatban az energiasűrűség, a tölthetőség valamint a kapacitás villámgyors fejlődésnek indult. Ennek köszönhetően a hatótávolság egy töltéssel 30–50 km lett.¹⁵ Az elektromos roller árának csökkenése, valamint a rollermegosztók megjelenése tömegek számára tette elérhetővé napjainkban ezt a mikromobilitási eszközt.¹⁶

Az elektromos roller megjelenése Magyarországon

Arra vonatkozó adattal, hiteles információval, hogy az első elektromos roller pontosan mikor, milyen formában, milyen kivitelben jelent meg Magyarországon, nem rendelkezem. Azonban az biztos, hogy az elektromos rollerek Budapesten 2019-ben közösségi rollerszolgáltatón keresztül jelentek meg nagyobb mennyiségben.¹⁷

Az első eszközök megjelenésénél fontos lenne azt tisztázni, hogy roller fantáziánévén piacra dobott eszközök milyen kialakítással, szerkezettel kerültek forgalomba. A szerkezet szempontjából vizsgálni lehetne, hogy az első forgalomba került példányok rendelkeztek-e üléssel vagy nem. Ugyanis ha rendelkeztek, akkor az azt mutatná, hogy egy olyan járművet engedtek piacra, mely teljesítményétől függően a KRESZ által jól behatárolt valamely járműkategóriába sorolható, például segédmotor-kerékpár vagy motorkerékpár. Csakhogy az új eszközt egy olyan fantáziánévvel illették, amely a KRESZ számára nem értelmezhető. A kettő közt ugyanis óriási különbség van. Úgy vélem, hogy ha ez valóban így történt, akkor ezeknek az eszközöknek a vásárlóit megtévesztették. Az viszont bizonyos, hogy a 2019-ben megjelenő bérelhető elektromos eszközök ülés nélkül kerültek forgalomba.

¹⁵ Remsei, S.: Az elektromos roller – lehetőség vagy csapás. Lépések: A fenntarthatóság felé 2019/3. szám. 12–13. o.

¹⁶ Elektromos roller történelem – 100 év után sikerült újra feltalálni. i.m.

¹⁷ Felföldi, P. & Harangozó, V.: Az alternatív közlekedési eszközök budapesti helyzete, különös tekintettel az e-rollerekre. Közbiztonsági Szemle 2021/1. szám. 45–60. o.

Később ezek a rollerek több megyében is használatosak lettek, ami a rollermegosztók egyre szélesebb körben történő elterjedését eredményezte. A bevásárlóközpontokban, valamint internetes oldalakon olyan eszközök is megvásárolhatók lettek, melyek üléssel vagy anélkül kerültek kereskedelmi forgalomba. Továbbá mára egyre több személy rendelkezik saját tulajdonú elektromos rollerrel, és a számuk az elkövetkező időben vélhetően nőni fog.

Az elektromos roller jogi helyzete

„Nem tudjuk, ki mérte az első csapást, mi vagy ők. De azt tudjuk, hogy mi perzseltük fel az eget.”

Ez a részlet az 1999-ben készült Mátrix című film szövegéből való, és jól jellemzi az elektromos rollerrel kapcsolatos teóriákat. Arra vonatkozóan, hogy pontosan mikor és milyen formában, szerkezettel jelent meg – mint ahogy erre már a fentiekben is utaltam –, nem rendelkezem adattal, ezért azt az időintervallumot sem tudom pontosan behatárolni, hogy mikor is kezdődtek az elektromos rollerrel kapcsolatos problémák.

A közelmúltban történt azonban egy olyan esemény, melynek hatására elkezdődött az elektromos rollerrel kapcsolatos jogi tortúra, vagy dolgozatom címére utalva a jogi útvesztőből való kiút keresés. Ez a folyamat a jogalkotás „szentélyében”, a magyar Országgyűlésben egy parlamenti felszólalással vette kezdetét.

A DK-s Vadai Ágnes intézett írásbeli kérdést a belügyminiszterhez: *„Miért segédmotoros kerékpár az elektromos roller? Avagy a rendőrség szándékosan akar baleseteket okozni az elektromos rollerekkel az utakon?”* címmel. Pintér Sándor válaszában azt közölte, hogy *„az elektromos rollert a hatályos szabályozás alapján, külön eltérő rendelkezés hiányában csak*

segédmotoros kerékpárnak lehet megfeleltetni.” Hozzátette, hogy a rendőrség a jogszabályok alapján köteles eljárni.¹⁸ Ez a „párbeszéd” 2019-ben zajlott, így ezen időhöz lehet tenni az elektromos rollerek komolyabb mértékű elterjedését.¹⁹

Fentiek következtében kezdődött el a „jogászkodás”. Ez volt az a pillanat, amikor az elektromos roller az „árnyak” közül előlépett, és megpróbálkozott a magyar jogban való elhelyezésével.

A belügyminiszter írásbeli válasza után a rendőrség is egyfajta állásfoglalást adott ki a végrehajtó állomány részére az elektromos rollerekkel történő intézkedések kapcsán, illetve ezt követően az ügyészség sem maradt szótlan. Ettől kezdve egymásnak feszültek a különböző nézetek, és kezdetét vette az az „értelmezési háború”, amely napjainkban is zajlik.

Üléssel rendelkező elektromos roller

Ahogy már utaltam rá, most ismét kiemelem, hogy nagyon relevánsnak találom az elektromos roller szerkezetét, véleményem szerint ez egy sarkalatos kérdés.

Tekintettel arra, hogy az Európai Unió rendelkezései részét képezik hazánk jogrendszerének, ezért fontos megemlíteni az Európai Parlament és a Tanács a két- vagy háromkerekű járművek, valamint a négykerekű motoros kerékpárok jóváhagyásáról és piacfelügyeletéről szóló 168/2013/EU rendeletét (továbbiakban: Rendelet), mely az alábbiakat tartalmazza:

A 2. cikk (2) bekezdés j) pontja értelmében a rendelet hatálya nem terjed ki azon járművekre, amelyek nem rendelkeznek legalább egy ülőhellyel. E

¹⁸ Válasz a „Miért segédmotor kerékpár az elektromos roller? Avagy a rendőrség szándékosan akar baleseteket okozni elektromos rollerekkel az utakon?” című írásbeli kérdésre (K/7930/1. iromány).

Forrás: <https://www.parlament.hu/irom41/07930/07930-0001.pdf>

Letöltés ideje: 2023.08.15.

¹⁹ Felföldi, P. & Harangozó, V.: Az alternatív közlekedési eszközök budapesti helyzete, különös tekintettel az e-rollerekre. Közbiztonsági Szemle 2021/1. szám. 45–60. o.

pont értelmében megállapítható tehát, hogy az a jármű minősül segédmotor-kerékpárnak, amely legalább egy ülőhellyel rendelkezik. Vagyis a segédmotor-kerékpárnak mindenképpen ülőhellyel kell rendelkeznie.

A Rendelet egyébként az ülőhely fogalmát is meghatározza, mely szerint ülőhely:

- a) a vezető vagy egy utas számára helyet biztosító nyereg, amelyet lovaglóülésben ülve használnak; vagy
- b) bármely olyan ülés, amely helyet képes biztosítani a vezető esetében legalább egy 50%-os felnőtt férfi méretű próbabábnak.²⁰

A Rendelet értelmében az olyan elektromos roller tekinthető segédmotor-kerékpárnak, mely ülőhellyel rendelkezik.

Ha azokat az eszközöket vesszük górcső alá, melyek elektromos roller néven futnak az üzletekben, és a fent említett rendelet alapján meghatározott szerkezeti elemmel rendelkeznek, akkor a teljesítményük alapján vagy segédmotor-kerékpárnak vagy motorkerékpárnak tekinthetők. Ez érdemel némi magyarázatot, mely a marketing menedzserek leleményességében keresendő. Ők találtak ugyanis egy olyan „kiskaput”, mely a KRESZ számára ismeretlen, és jelenleg nincs szabályozva, ennek következtében, valamint az üzletpolitikát előtérbe helyezve piacra dobtak egy eszközt, melyet olyan fantáziánévvel láttak el, amelyet még nem szabályozott a magyar jogrendszer.

Véleményem szerint ez a kis „csel” egy erős félretájékoztatást jelent a fogyasztók számára, és ezzel párhuzamosan felróhatóságot eredményez az eladók irányába. Ezt a tényt az is alátámasztja, hogy azon eszközöket, me-

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács. (2013. január 15.) Az Európai Parlament és a Tanács 168/2013/EU rendelete a két- vagy háromkerekű járművek, valamint a négykerekű járművek típusjóváhagyásáról és a járművek felügyeletéről. Az Európai Unió Hivatalos Lapja. 2013. 52–128. o.

Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0168>
Letöltés ideje: 2023.08.15.

lyek üléssel rendelkeznek, már többnyire elektromos robogóként árusítják,²¹ de még megtalálhatók elektromos roller²² névvel is. Ezért lenne fontos azt tisztázni, hogy az első eszközök, melyek megjelentek az üzletek polcain, milyen szerkezettel, műszaki jellemzőkkel kerültek forgalomba.

Üléssel nem rendelkező elektromos roller

Álláspontom szerint a fenti eszköz járművek közé történő besorolása nem okoz gondot, azok könnyen behatárolhatók. A probléma az olyan eszközökkel kezdődik, melyek üléssel nem rendelkeznek.

Ahhoz azonban, hogy a jelenlegi helyzetet jobban megértsük, ismerünk kell a KRESZ „A közúti járművekkel kapcsolatos fogalmak” című részét. Itt találunk meghatározásokat, melyeket a jogszabály taxatív módon felsorol, majd leírja a jelentésüket.

Előre bocsátom, hogy olyan fogalmat, hogy roller, elektromos roller, nem találunk. A KRESZ-ben 2014 óta nem történt fogalmakat érintő változás.

„A fogalmak módosítása óta további olyan eszközök jelentek meg az utakon, amelyek minősítése elengedhetetlenül szükséges. Ezen eszközök leginkább a kerékpárokhoz és a segédmotoros kerékpárokhoz hasonlító paraméterekkel rendelkeznek. Tömeges az emberi erővel vagy elektromos motorral hajtott rollerek, gördeszkák, görkorcsolyák közlekedési részvétele, különösen a nagyvárosi forgalomban. Találkozhatunk – akár emberi erővel, akár elektromos motorral hajtott – egykereű kerékpárokkal is. Ezek az eszközök a jelenlegi fogalomrendszerben nem pontosan kategorizálhatók, így a jogalkotási lépés elengedhetetlen.”²³

²¹ Elektromos roller történelem – 100 év után sikerült újra feltalálni. i.m.

²² Techsend Electric Scooter Cyber Monster elektromos roller – fekete.

Forrás: <https://techsend.hu/elektromos-robogo-kugoo-kirin-m4-pro-nyereggel/>
Letöltés ideje: 2023.08.15.

²³ Fülöp, Á., Fülöp, N. & Major, R.: A KRESZ értelmezése a joggyakorlatban (4., hatályosított, bővített kiadás). HVG-ORAC. 2021. ISBN: 978-963-258-518-5

Továbbá nem találkozunk olyan fogalmakkal sem, mint például segway, hoverboard, elektromos egykerekű és a mostanában egyre nagyobb népszerűségnek örvendő elektromos gördeszka. Ezen eszközök – melyek sorában az elektromos rollert is értem – grammatikai értelmezése alapján nem tekinthetők járműveknek, így ebből következik, hogy ezen eszközök vezetőire a KRESZ 21.§-ában található, a gyalogosokra vonatkozó szabályok vonatkoznak. Ez alapján pedig az elektromos roller teljesítményétől el kell vonatkoztatni, tehát ezek az eszközök játékszernek tekinthetők.

Ez a teória igen megosztja a jogalkalmazók világát, mivel sokan azt az álláspontot képviselik, hogy flexibilisebb érvelés lehet indokolt, mely alapján az elektromos roller a jármű fogalmi meghatározásába sorolható. Ez a gondolkodás nem mond ellent az európai uniós szabályozásnak sem, ugyanis a Rendeletben „csak” egy minimum szabályról van szó, melytől a tagállami szabályozás – amennyiben a rendeletben előírtakat maradéktalanul teljesíti – eltérhet, mégpedig olyan formában, hogy a fokozott felelősség hatáskörét további esetkörökre is kiterjeszti.²⁴

Az elektromos rollerhez visszakanyarodva ismét kiemelendő, hogy a KRESZ számára ismeretlen fogalomról van szó, továbbá az nem rendelkezik üléssel, így az ezen eszközzel közlekedő személyekre a gyalogosra vonatkozó szabályok irányadók. Mindezekre figyelemmel van, aki úgy tekint az elektromos rollerrel közlekedő személyre, mintha gyalogos lenne, és van, aki a segédmotor-kerékpárok közé sorolja.

Az elektromos rollerrel kapcsolatos álláspontok

A jogalkalmazók körében tehát vitatott az elektromos roller jogi megítélése. Nagyon ingoványos ez a talaj, melyről mindenki más irányba lép. A

²⁴ Ambrus, I. & Orosz, N.: Száguldó elektromos rollerek és segway-ek nyomában: A 21. századi közlekedési eszközök egyes szabályozási problémái. Magyar Jog 2020/1. szám. 1–12. o.

rendőrség a hatályos jogi normák soraiból a segédmotor-kerékpárt és a kerékpárt olvassa ki. Az ügyészség álláspontja, értelmezése szerint nem lehet segédmotor-kerékpár, ugyanis az valójában jármű.

A járásbíróságok ítéletei egymással teljesen ellentétesek: van, ahol gyalogosként, és van, ahol segédmotor-kerékpárként tekintenek a rollerre és a rollerre. Van olyan törvényszéki ítélet, mely szerint az azzal közlekedő gyalogosnak számít. A Kúria értelmezése szerint viszont gépi meghajtású járműnek minősül.

Hogy miért ennyire eltérőek az álláspontok, az vélhetően a jogértelmezésben keresendő. Jogértelmezés során öt szintet különböztetünk meg egymástól. Ezek a nyelvtani, logikai, rendszertani, történeti, valamint teleologikus szint, melyek egymásra épülnek. Ha egy szint nem hoz eredményt, akkor lépünk a következő szintre.²⁵ A szintek bővebb ismertetése hosszadalmas lenne, fontosabbnak találom a fenti nézőpontok részletesebb megismerését. Ismételten felhívom a figyelmet és hangsúlyozom, hogy az eltérő állásfoglalások ugyanazon jogszabályokból származnak.

Az elektromos roller a rendőrség álláspontja szerint

A rendőrség hivatalos oldalán, internetes felületén az elektromos rollerrel kapcsolatban nem találtam olyan közleményt, mely a hivatalos álláspontot képviselné a rendőrség részéről.²⁶

Ezen a ponton visszakanyarodom dolgozatom elejéhez, ahol leírtam, hogy a belügyminiszter kéri a rendőrséget, hogy ezen eszközök használóira úgy tekintsenek, mint a segédmotor-kerékpárok vezetőire. Tekintettel arra, hogy a belügyminiszter irányítja a Belügyminisztériumot, melyhez a rendőrség is tartozik, így a rendőrség ezen álláspontot képviseli.

²⁵ Major, R.: A formális jogértelmezés veszélyei a közlekedés körében. Belügyi Szemle 2018/12. szám 82–88. o.

²⁶ Rendőrség hivatalos oldala

Forrás: <https://www.police.hu>

Letöltés ideje: 2023.08.22.

Az e-rollerrel, főleg az azzal történt közúti közlekedési balesettel kapcsolatban több esetben – már az említett parlamenti felszólalást megelőzően – kérték az ORFK Közlekedésrendészeti Főosztályának, valamint az ORFK Igazgatásrendészeti Főosztályának a segítségét a vármegyék 2017-ben, illetve 2018-ban. Itt fontos hangsúlyozni, hogy egyedi esetekről van szó, az adott jármű konkrét teljesítményével.

Az ORFK Közlekedésrendészeti Főosztálya, valamint az ORFK Igazgatásrendészeti Főosztálya egyeztetett álláspontja a következő volt: „A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 1. számú függeléke tartalmazza egyes fogalmak meghatározását.

Az állásfoglalás szempontjából releváns fogalmak az alábbiak:

- Jármű: közúti szállító- vagy vontató eszköz, ideértve az önjáró vagy vontatott munkagépet is. A mozgáskorlátozottak közlekedésére szolgáló, emberi erővel tolt vagy hajtott kerekesszék és a gépi meghajtású kerekesszék – ha sík úton önerejéből 10 km/óra sebességnél gyorsabban haladni nem képes, továbbá a gyermek-kocsi és a talicska – azonban nem minősül járműnek. Az ilyen eszközökkel közlekedő személyek gyalogosoknak minősülnek.
- Gépjármű: olyan jármű, amelyet beépített erőgép hajt. A mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, a segédmotoros kerékpár és a villamos azonban nem minősül gépjárműnek.
- Kerékpár: olyan, legalább kétkerekű jármű, amelyet emberi erő hajt, és ezt legfeljebb 300 W teljesítményű motor segíti. A kerékpáron a kerékpárt nem hajtó személy is szállítható erre alkalmas ülésen. A kerékpáron utánfutó vontatására alkalmas berendezés helyezhető el.

- Segédmotoros kerékpár: a külön jogszabályban L1e járműkategóriába sorolt kétkerekű, L2e járműkategóriába sorolt háromkerekű jármű, továbbá az L6e járműkategóriába sorolt quad és mopedautó.

A közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) a két- és háromkerekű gépjárművek típus-jóváhagyási eljárására vonatkozó 1. cikk (2) bekezdése a segédmotoros kerékpárokat két alcsoportba sorolja, azaz kétkerekű járművekre (L1e kategória), vagy háromkerekű járművekre (L2e kategória), melyek legfeljebb 45 km/ó tervezési sebességgel és az alábbi jellemzőkkel rendelkeznek:

Kétkerekű típus (L1e) esetében, amelynél a motor:

- hengerűrtartalma legfeljebb 50 cm³, belsőégésű motor esetében, vagy
- legnagyobb folyamatos névleges teljesítménye legfeljebb 4 kW, elektromos motor esetében.
-

Háromkerekű típus (L2e) esetében, amelynél a motor:

- hengerűrtartalma legfeljebb 50 cm³, ha szikragyújtású, vagy
- legnagyobb hasznos teljesítménye legfeljebb 4 kW egyéb belsőégésű motor esetében, vagy
- legnagyobb folyamatos névleges teljesítménye legfeljebb 4 kW, elektromos motor esetében.

A rendelet 3. § (3) bekezdése alapján gépjármű, mezőgazdasági vontató, lassú jármű, ezek pótkocsijai, valamint segédmotoros kerékpár belföldi üzemben tartás céljára csak típusbizonyítvány vagy forgalomba helyezési engedély alapján értékesíthető.

A rendelet „B” Függeléke 1. Cikkének (1) bekezdése szerint a két- és háromkerekű járművek típus-jóváhagyási eljárása nem vonatkozik az alábbi járművekre (így típusjóváhagyásra nem kötelezett):

- a) olyan járművekre, amelyeknél a legnagyobb tervezési sebesség kisebb, mint 6 km/ó,
- b) gyalogos vezetésű járművekre,
- c) mozgáskorlátozottak által használt járművekre,
- d) közúti- vagy terepversenyen használt járművekre,
- e) a 2000. július 1. (a 11/2000 (V. 24.) KHVM rendelettel módosított 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet B. Függelékének alkalmazási dátuma) előtt már használatban álló járművekre,
- f) mezőgazdasági és hasonló célokra használt traktorokra és gépekre,
- g) elsődlegesen szabadidős terep-tevékenységre kialakított járművekre, amelyek szimmetrikusan elrendezett kerekekkel rendelkeznek, egy kerék elöl és két kerék hátul kialakítással,
- h) pedálos rásegítéssel rendelkező kerékpárra, amely külső, folyamatos 0,25 kW névleges teljesítményű elektromos motorral rendelkezik, amelynek teljesítmény-leadása fokozatosan csökken és megszűnik, amint a jármű eléri a 25 km/ó sebességet, vagy előbb, ha a kerékpáros abbahagyja a pedál hajtását;

A közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendeletben meghatározott műszaki előírások a járművek közúti közlekedésének feltételeit fogalmazzák meg. Így az ORFK álláspontja szerint helytelen az a gyakorlat, amely szerint a járművek kategóriába sorolása az alapján történik, hogy teljesítik-e az e normában előírt műszaki jellemzőket, ugyanis, ha egy személygépkocsi nem rendelkezik például hangjelző berendezéssel vagy fény-szóróval, attól függetlenül nyilvánvalóan személygépkocsi marad a műszaki hiányosságok ellenére is. A fentieket összegezve a következő megállapítások tehetők:

- A helyváltoztatásra használt eszköz jármű mivoltát és azt, hogy az mely járműkategóriának minősül, kizárólag a KRESZ fogalom-meghatározásai alapján kell és lehet megítélni. A jármű kategorizálása során a fogalommeghatározásokban lévő jellemzőkön, műszaki követelményeken túlmenően továbbiak nem vehetők figyelembe.
- Az egyes járművekre vonatkozó típus-jóváhagyási, illetve forgalomba helyezési kötelezettség teljesítésének elmaradása nem bír jogi jelentőséggel az eszköznek a KRESZ szabályai szerinti alkalmazása szempontjából. Tekintettel a KRESZ-nek a jármű fogalmában tett, az „*emberi erővel tolt vagy hajtott*” esetkörök megkülönböztetéséből levonható következtetésre, a kerékpár fogalmában használt „emberi erő hajt” kifejezés úgy értelmezhető helyesen, hogy kerékpárnak kizárólag az olyan eszköz tekinthető, amelyhez tartozó mechanizmus (hajtószerkezet) működtetésével (hajtásával) készíti mozgásra az azt vezető ember. Figyelemmel arra, hogy a kerékpár fogalmában az ember általi, illetve a legfeljebb 300 W teljesítményű motor általi hajtás nem vagylagosan szerepel, ezért csak az olyan eszköz minősülhet kerékpárnak, amelynek rendeltetés-szerű használatához az emberi erő kifejtése elengedhetetlen. Amennyiben a motor teljesítménye ennél nagyobb, vagy emberi erővel történő hajtás nélkül, kizárólag motor hajtja a járművet, úgy az nem minősülhet kerékpárnak, hanem meg kell vizsgálni a más járműkategóriába (például segédmotoros kerékpár, motorkerékpár) történő besorolását.

A kétkerekű segédmotoros kerékpár tekintetében – a KRESZ-nek a Rendeletre való hivatkozása alapján – a Rendeletben a kétkerekű típus (L1e) fogalommeghatározásában szereplő feltételeknek kell kizárólag teljesülniük, azaz a jármű legyen kétkerekű, és a motor:

- hengerűrtartalma legfeljebb 50 cm³, belsőégésű motor esetében, vagy
- legnagyobb folyamatos névleges teljesítménye legfeljebb 4 kW, elektromos motor esetében.²⁷

Az állásfoglalás alapján megállapítható, hogy az e-rollerek segédmotoros kerékpárnak minősülhetnek.

Az elektromos roller kérdésével foglalkozva egy internetes napilap, a Kisalföld megkereste az Országos Rendőr-főkapitányságot is, mely az alábbi közleményt adta ki:

„A közlekedési eszköz jármű mivoltát és azt, hogy az milyen jármű-kategóriának minősül, kizárólag a KRESZ fogalom meghatározásai alapján kell és lehet megítélni. A hatályos KRESZ azonban nem ismer a kereskedelmi forgalomban különböző fantázianévvel megvásárolható, elektromos roller járműkategóriát, így ezen mikromobilitási eszközt bizonyos műszaki jellemzői alapján kell a KRESZ-ben nevesített jármű-kategóriák valamelyikébe besorolni. Ezért jellemzően segédmotoros kerékpárnak, de egyesek kerékpárnak vagy akár motorkerékpárnak is minősülhetnek. A rollerekkel az azonos járműkategóriára vonatkozó szabályok szerint kell közlekedni. A bekövetkezett közúti baleset esetén is a jármű KRESZ szerinti kategóriájának ismeretében dönthető el, hogy a jármű vezetőjére mely szabályok vonatkoznak.”²⁸

A fenti válaszból kitűnik az ORFK által képviselt álláspont, mely azonban nem jogszabály. Munkám során észleltem, hogy az elektromos roller

²⁷ 29000/21125-1/2018.ált. számú és 29000/21901-2/2017.ált. számú állásfoglalás egyeztetett álláspontja. Országos Rendőr-főkapitányság, 2018.

²⁸ Győrben és Sopronban is népszerű az e-roller, a szabályozás még várat magára – képek. Kisalföld. 2023. augusztus 25.

Forrás: <https://www.kisalfold.hu/helyi-életstilus/2023/08/gyorben-es-sopronban-is-nepszeru-az-e-roller-a-szabalyozas-meg-varat-magara-kepek>

Letöltés ideje: 2023.08.30.

jogi megítélése nemcsak kapitányságok között, hanem egy osztályon belül, akár két baleset-helyszínelő között is eltér, így fontosnak tartottam, hogy e tényre több baleset-helyszínelővel készített interjúk formájában rávilágítsak, melyeket dolgozatom végén ismertetek. Láthatjuk majd, hogy mindenki saját nézete, értelmezése szerint törekszik a jogszabály által nem pótolható hiányosságok kiküszöbölésére.

Az elektromos roller az ügyészség álláspontja szerint

A Legfőbb Ügyészség Nyomozás Felügyeleti és Védőlkészítési Főosztály megbízott főosztályvezető ügyésze állásfoglalásában egyetért azzal, hogy az elektromos roller járműnek minősül, mely megállapítását az alábbiakkal támasztja alá:

„A KRESZ 1. számú függelék II. a) pontja értelmében jármű: közúti szállító- vagy vontató eszköz, ideértve az önjáró vagy vontatott munkagépet is. Az elektromos roller nem illeszkedik az értelmező rendelkezés szerint a fogalom alól kivont, gyalogosi jogállást keletkeztető közlekedési eszközök körébe.

Az elektromos rollerek járműként való értékelése a 168/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (továbbiakban: R.) szabályozásából is következik. A R. 2. cikk (2) bekezdésének pontja értelmében a R. hatálya nem terjed ki azokra a járművekre, amelyeknek nincs legalább egy ülőhelyük. A jármű kifejezés (vehicle) használata alapján a közvetlen hatályú uniós jogi norma szerint is járműnek minősülnek a fenti közlekedési eszközök attól függetlenül, hogy a R. tárgyi hatálya alá akkor sem tartoznak, ha egyebekben megfelelnek a R. mellékletében rögzített műszaki követelményeknek. (Hasonló megállapítás tehető az ún. önegyensúlyozó járművek, pl. segway tekintetében, melyek a R. 2. cikk (2) bekezdésének i) pontja alapján minősülnek a R. hatálya alá nem tartozó járműnek.

Az elektromos roller a 2010. január 14. napján NF.8549/2009/7-I. számú, az elektromos kerékpár gépi meghajtása értelmezésének tárgyában

kiadott iránymutatás szerint gépi járműnek minősül. Az elektromos rollerrel, ittas állapotban, a beépített gépi meghajtás (elektromotor) működtetésével közlekedő járművezető – az iránymutatásban írtaknak megfelelően – ittas állapotban elkövetett járművezetést valósít meg. Az elektromos rollerrel ittas állapotban közlekedők esetében is irányadónak tartom a Kúria Bfv. II. 1223/2014/5. számú határozatában kifejtetteket, velük szemben a Btk. 55. §-ának (2) bekezdése alapján járművezetéstől eltiltás alkalmazásának van helye.

Az elektromos roller valamely járműkategóriának való megfeleltetése közlekedési igazgatási kérdés, büntetőjogi vonatkozása csupán abban jelenik meg, hogy az elektromos rollerrel közlekedőktől milyen közlekedési szabályok betartása kérhető számon.

Egyetértek azzal, hogy az elektromos rollerek nem tekinthetők segédmotoros kerékpárnak. Ebben a körben az alábbiakra utalok:

A segédmotoros kerékpár a KRESZ 1. számú függelékének II. r) pontjában írt fogalma a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12) KÖHÉM rendeletre (továbbiakban: KÖHÉM) utal. A KÖHÉM r. B. Függelék I. részének 1. cikke szerinti fogalom nem tűnik összeegyeztethetőnek azzal, hogy az elektromos roller emberi erővel is hajtható.

A KÖHÉM r. B. Függelék I. rész 1. cikkének (4) bekezdése szerint a két- vagy háromkerekű járművek, valamint a négykerekű motorkerékpárok típus-jóváhagyására vonatkozó követelményeket ezen Függelék rendelkezései és a 168/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet határozzák meg. A (7) bekezdés szerint a közlekedési hatóság kizárólag olyan járművet, rendszert, alkotóelemet vagy önálló műszaki egységet hagy jóvá, mely a 168/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet követelményeinek megfelel. A KÖHÉM r. B. függelékében a B/4 mellékletben rögzített EK megfelelőségi tanúsítvány kötelező eleme az ülések számának és elhelyezkedésének feltüntetése (42.1. pont).

A kétkerekű segédmotoros kerékpárok vonatkozásában a fenti követelményeket az R. I. melléklete tartalmazza. Amint arra már utaltunk, az R. 2. cikk (2) bekezdésének j) pontja értelmében az R. hatálya nem terjed ki

azokra a járművekre, amelyeken nincs legalább egy ülőhely. Az R. hatálya alá tartozó L kategóriájú járművek, rendszerek, alkatrészek és önálló műszaki egységek a tagállamokban csak akkor hozhatók forgalomba és értékesíthetők, ha megfelelnek az R. rendelkezéseinek. Az R. 7. cikkének (2) bekezdése alapján a jóváhagyó hatóságok csak olyan járműveket, rendszereket, alkotóelemeket vagy önálló műszaki egységeket hagynak jóvá, amelyek megfelelnek a rendelet követelményeinek.

Az R. III. fejezete tartalmazza a jóváhagyás során figyelembe veendő alapvető követelményeket. Az R. 18. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy az L kategóriájú járműveknek és az azokba szánt rendszereknek, alkotóelemeknek és önálló műszaki egységeknek meg kell felelniük a II–VIII. mellékletben felsorolt, az adott járműkategóriára érvényes követelményeknek. A járművek EU típus-jóváhagyásra vonatkozó követelményeket felsoroló II. melléklete B. 12. pontja valamennyi jármű vonatkozásában megköveteli ülőhelyek (ülések, nyergek) meglétét.

Fentiekkel egyező következtetésre adnak alapot a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KÖHÉM rendelet jóváhagyási kötelezettsége, követelményekre vonatkozó szabályai is. A hivatkozott KÖHÉM r. V. fejezetének I/B táblázata tartalmazza az R. szerint jóváhagyandó motorkerékpárokra és segédmotor-kerékpárookra vonatkozó követelményeket. A funkcionális biztonsági követelmények körében a 3/2014EU bizottsági rendelet alkalmazását írja elő a típus-jóváhagyási eljárásokban.

Utóbbi rendelet 17. cikke, illetve XIII. mellékletének 1.1. pontja alapján ugyanakkor jóváhagyási követelmény, hogy a járműnek legalább egy ülése vagy nyerge legyen.

Fenti rendelkezésekből nem csupán az következik, hogy – speciális tagállami norma hiányában – a járművek használói alappal bízhatnak abban, hogy az általuk használt járművek az R., illetve KÖHÉM rendeletben feltüntetett járműosztályozás szerinti feltételeknek megfelelnek, hanem az is, hogy az R. tárgyi hatálya alá, a 4. cikkben rögzített járműkategóriákba nem tartozó járműveknek nem kell e követelményeknek megfelelniük, azokat a

*tagállami hatóságok nem tekintik segédmotoros kerékpárnak. Az ezzel el-
lentétes felfogás jogbiztonsági aggályokat vet fel.*

*Az elektromos roller jogi fogalmának kialakítása, járműkategóriába so-
rolása jogalkotási feladat. A jogalkalmazás számára csupán arra nyílik le-
hetőség, hogy a hatályos jog szerint meg nem határozott járművet a KRESZ
I. számú Függelék II. részében felsorolt járműfogalmak szerint kategori-
zálja. A közúti járművekkel kapcsolatos fogalmak közül a kerékpár r/1. al-
pontban írt fogalma látszik megfelelni az elektromos roller jellemzőinek –
a jármű meghajtását segítő elektromotor teljesítményének függvényében.*

*Végül felhívom a figyelmet arra, hogy a városi közlekedésben általá-
nossá vált az a jelenség, hogy a rövid tartamú bérlés keretében használt
elektromos rollereket használók úgy hagyják hátra, hogy az a közúti köz-
lekedés számára akadályt képez, létesít, ezért abban az esetben, ha ennek
következtében más vagy mások életét, testi épségét fenyegető veszély kelet-
kezik, közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény megállapításának van
helye.”²⁹*

Az elektromos roller a Kúria szerint

Az eljárás alapját képező tényállás szerint a terhelt közúton ittas állapotban vezette a saját tulajdonát képező elektromos rollerét. A terhelttel szemben rendőr által helyszínen alkalmazott alkoholteszt 0,43 mg/l értéket jelzett, ezért a terheltet az illetékes rendőrkapitányságra előállították. Ezt követően a büntetőeljárás során kirendelt szakértő megállapította, hogy a terhelt szer-
vezetében a cselekmény idején 0,69 g/l (ezrelék) véralkohol-koncentráció volt.

Az eljárás során a vádlott ugyan elismerte a terhére rótt cselekmény el-
követését, azonban vitatta, hogy az általa használt közlekedési eszközzel
elkövethető bűncselekmény, ugyanis a jelenlegi szabályozás értelmében az
elektromos roller nem tekinthető gépi meghajtású járműnek, sem a fo-

²⁹ NF.3992/2020/2-I. számú állásfoglalás. Legfőbb Ügyészség. 2020.

galma, sem az, hogy milyen gépjármű-kategóriába sorolható, nincs pontosan meghatározva, ahogyan az azzal való közlekedésre vonatkozó szabályok sem.

A járásbíróság ítéletében fentiekkel azonos álláspontra helyezkedett, kiegészítve azzal, hogy a KRESZ rendelkezésein kívül az 168/2013/EU rendelet sem tartalmaz olyan szabályt, amely alapján az elektromos roller gépi meghajtású jármű, illetve annak fogalma, használata sem megállapítható, illetve a rendelet nem vonatkozik az elektromos rollerre.

A járásbíróság döntése értelmében az ittas állapotban elkövetett járművezetés törvényi tényállás eleme, mint a „*gép meghajtású járművel*” történő elkövetés hiányzik, így ezen bűncselekmény nem valósult meg.

Az ügyészség azonban szembe helyezkedett ezen döntéssel. Az ügyészség álláspontja szerint ugyanis az elektromos roller gépi meghajtású jármű:

„A töretlen bírói gyakorlat szerint gépi meghajtású járművön olyan közlekedési eszközt kell érteni, amelyet beépített erőgép hajt, melynek fogalma alá tartoznak mind a cseppfolyós, vagy légnemű anyagot felhasználó belsőégésű robbanómotorok, más belső vagy külső égésű motorok, mind a vilamos energiával táplált elektromos motorok. (...) Az ügyészi álláspont szerint a bűncselekmény elkövetéséhez használt elektromos rollert beépített elektromos motor hajtja, így jogszabályi kategorizálástól függetlenül gépi meghajtású járműnek tekintendő, tekintet nélkül arra, hogy a használata vezetői engedélyhez, bukósisakhoz, vagy kötelező felelősségbiztosításhoz nem kötött és nem vonatkoznak rá a biztosítási szabályok.”³⁰

Az ügyészség szerint az 168/2013/EU rendelet értelmében is járműnek minősülnek a legalább egy ülőhellyel nem rendelkező közlekedési eszközök is, abban az esetben, ha egyebekben megfelelnek a rendelet mellékletében rögzített műszaki követelményeknek.

³⁰ 7.Bf.382/2021/5-II-f. számú határozat. Miskolci Törvényszék. 2021.

Fentiekre figyelemmel az ügyészség úgy látta, hogy a vádlott részéről megvalósult az ittas járművezetés vétsége, azaz elkövette fenti bűncselekményt. Az ügyészség az elsőfokú ítélet ellen tehát fellebbezett, és másodfokú bírósági eljárásra került sor.

A törvényszék szerint az elsőfokú bíróság helyes jogi álláspontra helyezkedett, amikor a vádlottat bűncselekmény hiányában felmentette, a járásbíróság indokolásával egyetértett. A másodfokú bíróság kifejtette:

„Az nem kétséges, hogy az elektromos roller, illetve annak a közlekedésben való használata – mint még nem szabályozott életviszony – hasonlóságot mutat több a jogszabályokban már nevesített járművel, azonban a szabályozatlansága okán egyik akár a KRESZ 1. számú függelékének II. fejezetében felsorolt, akár az Európai Parlament és a Tanács 2013. január 15-i 168/2013/EU rendeletében felsorolt járműfogalomnak nem feleltethető meg – mert akkor nem hasonlóság, hanem kategória azonosság lenne –, így az nem tekinthető járműnek, arra a gyalogosokra vonatkozó szabályok érvényesek.”³¹

A büntetőjog nem ismeri az analógia intézményét, mely értelmében a törvényhozó két hasonló életviszony közül az egyiket szabályozza, a másikat nem, és erre a másikra a szabályozott életviszonyra vonatkozó szabályozást alkalmazná, mivel ez ellentétes lenne a nullum crimen sine lege elvével, azaz, hogy törvény nélkül nincs bűncselekmény sem, így jelen esetben hatályos szabályozás hiányában valóban nem valósult meg bűncselekmény. Így a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését helyben hagyta, tehát az ügyészi fellebbezés ezen eljárásban nem vezetett eredményre.

Fentieket az ügyészség nem hagyta annyiban, a jogerős járásbírósági ítélet ellen felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a Kúriához a terhelt terhére, mivel a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével mentette fel a vádlottat, ugyanis az elsőfokú bíróság bár a közúton, ittas

³¹ 7.Bf.382/2021/5-II-f. számú határozat. Miskolci Törvényszék. 2021.

állapotban történő elkövetést megállapíthatónak találta, viszont arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy az elektromos roller nem jármű, ezért a terhelt ittas állapotban nem járművet vezetett.

A Kúria indoklásában többek között a KRESZ I. számú Függelék II. a) pontjára hivatkozott, mely értelmében a jármű a közúti szállító- vagy vontató eszköz, az ott meghatározott kiterjesztésekkel és kivételekkel. A roller vagy elektromos roller pedig közúti szállítóeszköz, és mint ilyen, a fent hivatkozott jogszabályhely nem emeli ki a jármű fogalma alól.

A Kúria a továbbiakban kifejtette:

„A járműveket működtetésük alapján két csoportba lehet sorolni: gépi meghajtású és gépi meghajtás nélküli járművekre. A gépi meghajtású járművek tovább oszthatók (a nagyobb járműkört magába foglaló) gépjárművekre és a gépjárműnek nem minősülő motoros járművekre. Az állandóan követett bírói gyakorlat szerint gépi meghajtásúnak kell tekinteni azokat a közúti járműveket, amelyeket beépített erőgép hajt. Ez a járműkategória nem azonos a KRESZ I. számú függelék II. pontjában írt „gépjármű” kategóriával, annál sokkal szélesebb értelmű, így ide tartozik a mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, a segédmotoros kerékpár, és a villamos is. A Btk. értelmében azonban ezek is gépi meghajtású járművek, amelyeknek közúton szeszestől befolyásolt állapotban történő vezetése megalapozhatja a járművezetés ittas állapotban bűncselekményének megállapítását, tehát ez jóval tágabb járműkategóriát ölel fel (Bfv.II.623/2011/5., Bfv.II.547/2012/5., Bfv.II.1106/2012/5.). Az elektromos roller tehát jármű, gépi meghajtása pedig nem vitás. (...)”³²

Érdekesnek találom a Kúria okfejtését az 168/2013/EU számú uniós jogi norma rendelkezésével kapcsolatban, mely szerint ez a rendelet nem tartalmaz rendelkezést az elektromos rollerekre, hanem piacfelügyeletre, típusjóváhagyásra vonatkozik, ugyanis egyes meghatározott járműfajták jóváhagyását és piacfelügyeletét szabályozza uniós szinten. Ebből pedig nem

³² 2.Bfv.442/2022/5. számú határozat. Kúria. 2022.

vonható le az a következtetés, hogy az azon kívül eső eszközök nem lennének járművek.

Fentiekre figyelemmel a Kúria elvi élel mondta ki:

„(...) az elektromos roller gépi meghajtású járműnek minősül, amellyel a közúton, ittas állapotban közlekedő terhelt járművezetés ittas állapotban vétségét valósítja meg. Az eljáró bíróságok az anyagi jog szabályainak megsértésével állapították meg, hogy az elektromos roller jogrendszerben elfoglalt helye nem tisztázott, ezért nem tekinthető járműnek, és ez vezetett a terhelt felmentéséhez. Az elektromos roller valamely járműkategóriába való besorolásának a hiánya közlekedési igazgatási kérdés, ami nem vezethet a büntető (anyagi) jogi felelősségben való döntés eliminálására.”³³

A Kúria döntése nyomán felvetődik a kérdés, hogy ha például egy közúti baleset során az elektromos roller vezetője nincs ittas vagy bódult állapotban, hanem „csak” egy sima baleset okozója, mely során nekiütközik egy másik járműnek, aminek következtében a vétlen járművezetőnek nyolc napon belül gyógyuló könnyű sérülést okoz, akkor a gépjárműveken belül a KRESZ alapján fogalmilag mely alkategóriába sorolható, és mely szabályt szegi meg?

Álláspontom szerint, mivel az elektromos roller meghatározását a Kúria a közlekedési igazgatási kérdések köré sorolta, ezzel a fennálló problémát nem tisztázta. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha az elektromos rollerrel közlekedő nyolc napon túl gyógyuló súlyos sérülést okozna, és ezzel megvalósulna a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 235. §-ában foglalt Közúti baleset okozása bűncselekmény, vagy 234. §-ában foglalt Közúti veszélyeztetés bűncselekmény, melyek tényállásában megfogalmazott „közúti közlekedés szabályainak megszegésével” fordulat jelentését, mint elkövetési magatartást, melyet a KRESZ tölt ki tartalommal

³³ 2.Bfv.442/2022/5. számú határozat. Kúria. 2022.

háttérjogszabályként. Ugyanis a Kúria álláspontja alapján ezek a bűncselekmények nem követhetők el e-roller vezetője által, mivel ez közlekedési igazgatási kérdés, melyet azonban nem szabályoz semmilyen jogszabály.

A Kúria döntése értelmében tehát a Járművezetés ittas állapotban, valamint a Járművezetés bódult állapotban bűncselekmények kivételével más közlekedési bűncselekmény nem valósítható meg e-roller vezetője által, ugyanis a gépi meghajtású járműveken belül az e-roller nem került további besorolása, így például a fent említett Közúti baleset okozása bűncselekmény sem valósul meg, mert az elektromos roller szabályozatlanságára (fogalmának, részletes besorolásának hiánya) figyelemmel nincs olyan közúti közlekedési szabályszegés, melyet az e-roller vezetője megszeghetne az azal való közlekedése során.

A fentiekre tekintettel az elektromos roller vezetője szabálysértést sem követhet el. Példaként említhetők erre a KRESZ 26. §-ában foglalt rendelkezések, ugyanis itt a gépi meghajtású járműveken belül további besorolás szerint (személygépjármű, vontató, tehergépkocsi, mezőgazdasági vontató) kerültek meghatározásra a különböző helyeken (autópálya, főút, lakott terület, lakott területen kívül) közlekedő járművek megengedett legnagyobb sebességei, mely járművek között nem helyezhető el az elektromos roller, így annak vezetője sebességtűlépést sem követhet el.

Elektromos roller kormányrendelet-tervezet

Az ominózus parlamenti felszólalásra a belügyminiszter által 2019-ben adott válasz óta több mint négy év telt el az elektromos rollereket érintő szabályozás nélkül. Az eszközök elterjedése manapság egyre több helyen okoz problémát a közlekedés többi résztvevőjével szemben. A jogalkotó némasága, tétlensége sajnos szembetűnő.

Az elektromos rollerekkel és az azokat érintő kérdéskörrel kapcsolatban először az Innovációs és Technológiai Minisztérium foglalkozott. A minisztérium az elektromos rollerekkel kapcsolatos probléma megoldásaként egy jogszabály kidolgozását kezdte meg. Ám ez csak tervezet maradt,

ugyanis a minisztérium internetes oldalán ezzel kapcsolatban hivatalos dokumentum nem található.

A kormány átszervezésének következtében 2022-ben a fenti minisztérium megszűnt. Az elektromos roller kérdésével így most már az Építési és Közlekedési Minisztérium foglalkozik, azonban e minisztérium oldalán sem érhető el még az érintett kérdésben jogszabálytervezet.³⁴ Több internetes cikket is találunk a KRESZ módosításával kapcsolatban, amit 2023 tavaszára ígértek, majd ez a dátum 2023 szeptemberére módosult.

Ahogy a dolgozatom elején ismertettem, az e-rollerek elterjedése az első világháborúra tehető. Akkoriban az üzemanyaggal való spórolás miatt benzinjegyeket adtak, ezek a járművek pedig kevés üzemanyagot fogyasztottak. Jelenleg nincs ugyan világháború, azonban szomszédunkban háború dúl, melynek egyik következménye a megnövekedett üzemanyagár. Ez a körülmény az embereket arra sarkallja, hogy a gépjárművek helyett más, alternatív közlekedési eszközt használjanak, például az e-rollert. Emiatt is tartom fontosnak a jogalkotó mihamarabbi közbelépését, ugyanis ezen járművek használatával egyre több közlekedési konfliktus alakul ki, aminek eredménye akár egy közlekedési baleset. Az ilyen esetben bekövetkezett balesetek megítélése pedig az eljáró hatóságok részére fejtörést okoz, szabályozás hiányában azokat másképp ítélik meg, eltérő hatósági döntéseket hoznak, aminek következtében az emberek bizalma megrendülhet a jogalkalmazás alaposságában.

Az álláspontok összegzése

Azt láthatjuk, hogy mennyire eltérőek az elektromos rollerrel kapcsolatos álláspontok. Hangsúlyozni kívánom, álláspontok. Míg a belügyminiszter segédmotor-kerékpárként tekint az eszközre, és a rendőrség a teljesítménye

³⁴ Magyarország Kormánya: Dokumentumtár.

Forrás: <https://kormany.hu/dokumentumtar>

Letöltés ideje: 2023.08.30.

alapján segédmotor-kerékpárként vagy kerékpárként kezeli, addig a legfőbb ügyészség semmi esetre se tekinti az e-rollert segédmotor-kerékpárnak, véleményük szerint ugyanis ez az eszköz jármű.

A járásbíróságok gyakorlatai teljesen ellentétesek egymással. Van, ahol gyalogosként, és van, ahol segédmotor-kerékpár vezetőjeként kezelik az e-rollerrel közlekedőt. A törvényszékre is a járásbíróságokra írtak érvényesek. A Kúria gépi meghajtású járműként tekint az eszközre.

A jelenlegi helyzetet egy példán keresztül lehet könnyen szemléltetni. Vegyünk egy átlátszó üveg poharat, melybe színtelen folyadékot töltenek. Majd megpróbálunk választ találni arra, hogy mi lehet a folyadék: víz, gin, pálinka? Közelebbi megvizsgálás helyett pedig mindenki elkezdene találgatni, ahelyett, hogy közösen megkóstolnák a pohár tartalmát, és ez alapján egy álláspontra jutnának.

Nemzetközi kitekintés

Az elektromos roller nem csak hazánkban népszerű, hanem külföldön is. Népszerűségét ugyanúgy, mint nálunk, viszonylag könnyed elérhetősége, gazdaságossága és az elektromosroller-megosztók elterjedése jelenti. Ezzel az eszközökkel a kényelem, gyors, rugalmas közlekedés a városon belül biztosított. Népszerűsége miatt rengetegen használják, ezért máshol is felütik a fejüket a velük kapcsolatos problémák.

Nem csak Budapest, illetve a vármegyék székhelyein, hanem Franciaországban, Németországban is problémát jelentenek többek között a bérlők által hátra hagyott, az elektromosroller-megosztók tulajdonát képező e-rollerek.³⁵

További probléma a csendességük, a gyorsaságuk, és még folytathatnám a sort az elsőbbségi szabályok, valamint a kanyarodási szabályok megsér-

³⁵ Felföldi Péter: Mikromobilitás és balesetek a budapesti közutakon. In: Zs. Marton, K. Németh, P. Pelesz & E. Péter (szerk): IV. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia tanulmánykötet. Pannon Egyetem. 2020. 120–129. o.

tésével. Az eszközök számának növekedésével a közlekedésben egyre gyakoribb tényezők. Emiatt növekvő tendenciát mutatnak azok a konfliktushelyzetek, melyek olykor balesetet eredményeznek.

Ahhoz, hogy megpróbáljuk megalkotni a helyes szabályokat az e-rollerrel kapcsolatban, célszerű lenne a környező országok szabályozásait tanulmányozni, hogy a megfelelő konzekvenciákat leszűrve megszülethessen ezeknek az eszközöknek a helyes szabályozása. Ezeknek köszönhetően mások hibáiból tanulva könnyen létre hozható lenne a helyes képlet, melynek legfontosabb eleme a közúti közlekedés során a biztonság, ami védelmet jelent a közlekedők számára.³⁶

Amerikai Egyesült Államok

Látogassunk el először a tengerentúlra, a lehetőségek hazájába, azaz az Amerikai Egyesült Államokba. Az elektromos rollereket érintő szabályozási kérdések itt merültek fel először, és itt is kezdődött meg a kérdésekre adott válasz megfogalmazása jogszabályi szinten.

Továbbá itt jelent meg először az első dokkoló nélküli szolgáltatás, mely a „Bird” nevéhez fűződik, amit 2017-ben a kaliforniai Santa Monicában hoztak létre.³⁷ 2017-es megjelenését követően 2019-ben a szolgáltatást 136 millióan vették igénybe³⁸. Ebből az adatból látható, hogy mennyire fontos ennek a mobilitási eszköznek a szabályozása.

³⁶ Mészáros Gábor: A közlekedési balesetmegelőzés rendszerének információs folyamatai. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A határrendészettől a rendészettudományig – Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. kötet. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. 2016. 239–246. o.

³⁷ Mitropoulos, L., Stavropoulou, E., Tzouras, P., Karolemeas, C. & Kepaptsoglou, K.: E-scooter micromobility systems: Review of attributes and impacts. Transportation Research Interdisciplinary Perspectives. 2023.

Forrás: <https://doi.org/10.1016/j.trip.2023.100888>

Letöltés ideje: 2023.09.20.

³⁸ Wang, K., Qian, X., Fitch-Polse, D. T., Lee, Y., Malik, J. & Circella, G.: What travel modes do shared e-scooters displace? A review of recent research findings. Transport Reviews, 2023/1. szám. 5–31. o.

Forrás: <https://doi.org/10.1080/01441647.2021.2015639>

Fontos megemlíteni, hogy a tagállamok egymástól eltérő jogkörrel rendelkeznek. A föderális állam miatt nem árt tisztában lennünk az adott tagállam szabályaival. Az e-rollerek a járdán haladhatnak, de 10 állam tiltja a járdán való közlekedést, például Delaware, viszont egyáltalán nem használhatják a kiépített közúthálózatot. A sebességgel kapcsolatban kompromisszum született, mely szerint tíz kilométer/óra és húsz kilométer/óra között, valamint húsz kilométer/óra és harminc kilométer/óra között közlekedhetnek e-rollerekkel.

A regisztrációs kötelezettség csak a Virginia állam területén közlekedő e-rollereseket érinti. Vezetői engedélyt kilenc tagállam tesz kötelezővé, ezek között szerepel például Kalifornia. Érdekesnek találom, hogy az életkor vonatkozásában óriásiak az eltérések a tagállamok szabályozásai terén. Van egy általános szabály, mely szerint legalább a 16. életév betöltése után közlekedhet az adott személy e-rollerrel, de ettől eltérő szabályozást fogalmaztak meg Minnesota területén, ugyanis ott 12 életév a minimális korhatár. De például Virginiában ez 14 év, Utahban pedig 15 év.³⁹

Románia

Romániában is ismeretlen fogalom volt az elektromos roller, ezért az ottani jogalkotó 2020-ban megalkotott egy ezzel a kérdéskörrel foglalkozó jogszabályt, mely a meglévő joghézagot áthidalta. Ez kimondja, hogy elektromos rollernek az tekinthető, mely óránként minimum hat kilométer/órával maximum huszonöt kilométer/óra sebesség elérésére képes. Az elektromos roller olyan két- vagy háromkerekű jármű, melyet egy elektromos motor hajt. Csak 14. életévét betöltött személy vezetheti.

A jármű közlekedése során utas nem szállítható, és a kerékpárforgalom használatára nyitva álló utakat használhatja, a járdát viszont nem. Részére a kerékpársávon való haladás biztosított. Az elektromos rollereket, mint a

Letöltés ideje: 2023. 09. 20.

³⁹ Révész, B.: Elektromos rollerek a nagyvilágban. Arsboni. 2022. február 1.

Forrás: <https://arsboni.hu/elektromos-rollerek-a-nagyvilagban>

Letöltés ideje: 2023.08.27.

kerékpárt, lámpával kell ellátni, illetve a féklámpa kötelező, továbbá olyan közúton is közlekedhetnek, ahol az útestre megengedett legnagyobb sebesség az ötven kilométer/órát nem haladja meg. Aki a 16. életévét nem töltötte be, annak védősisak használata kötelező.⁴⁰

A szabályozás ellenére Romániában az e-rollerrel történt balesetek száma rohamosan növekvő tendenciát mutat. A baleset főbb okai az elsőbbség meg nem adása, a kanyarodási szabályok megsértése, nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel közlekedés, valamint a forgalommal szemben történő haladás. Ebben az ottani biztosítótársaságok lehetőséget láttak, és olyan konstrukcióval jelentek meg a piacon, mely az e-rollerezőket, illetve az általuk okozott károk megtérítését fedezi, ami egyfajta kötelező biztosításként üzemel.⁴¹

Németország

Talán a legszigorúbb szabályozás Németországban van életben. Itt az elektromos rollert a 14. életév betöltésétől lehet használni.⁴² A vezetőnek a védősisak nem kötelező felszerelés, de ajánlatos a használata. Az e-rollerrel közlekedők az útestet akkor használhatják, ha nincs kerékpárút, kerékpársáv vagy kerekpáros közlekedésre fenntartott út. A kerékpárt irányító fényszíjelző készülékek jelzései az e-roller használóira is vonatkoznak. Gyalogos övezetben járdán, valamint az egyirányú utcákban szemben a forgalommal közlekedni tilos, kivéve, ha jelzőtábla ezt engedi. Parkolni az út szélén, gyalogúton szabad, illetve gyalogos övezetben, de itt akkor, ha ezt külön tábla engedi. Tilos a mozgáskorlátozott személyek akadályozása, ami a gyalogosokra is vonatkozik.

⁴⁰ Révész, B. (2022. február 1.): i.m.

⁴¹ Románia még nem készült fel az elektromos rollerekre: egyre több a baleset. Mandiner. 2023. augusztus 7.

Forrás: <https://mandiner.hu/kulfold/2023/08/romania-meg-nem-keszult-fel-az-elektromos-rollerekre-egyre-tobb-a-baleset>

Letöltés ideje: 2023.08.27.

⁴² Skorka, T. (2018): i.m.

Az e-rolleren a vezetőn kívül más személy nem tartózkodhat. Két rolleres egymás mellett a biciklis zónák kivételével nem közlekedhet. Az ittas vezetés a hatályos szabályok értelmében 0,5 és 1,09 ezrelék között szabálysértés, mely egy hónapos eltiltással jár, és érte két büntetőpont szabható ki. Viszont az ittas vezetésnek nem csak szabálysértési, hanem bűncselekmény alakzata is van, ami 1,1 ezreléktől következik be.

Fontos, hogy az alkoholfogyasztás életkorhoz is kötve van, ugyanis 21. életévét be nem töltött személynek egyáltalán nem szabad alkoholt fogyasztania. Vezetésre képtelen állapot 0,3 ezreléktől valósul meg.

E-roller használata során szigorúan tilos a mobiltelefon használata. Ezért 1 büntetőpont is jár a büntetés mellé, mely 100 euró. Aki mást is veszélyeztet, az két büntetőpontra és egy hónapos eltiltásra számíthat.

Az e-roller tulajdonosa, mint a gépjármű tulajdonosa köteles felelősségbiztosítás kötésére, amit a roller matricáján fel kell tüntetni. Az e-roller forgalmi engedéllyel is rendelkezik. A büntetések tizenöt eurótól százötven euróig terjednek attól függően, hogy a fenti felsorolásból ki mit szeg meg. De a legfontosabb és a legsúlyosabb büntetés egy esetleges baleset okozásakor van: ilyenkor az e-rollerező teljes magánvagyonával felel.⁴³

Szlovákia

Az alkoholfogyasztást a településen belül és kerékpárúton történő közlekedéshez kötötték. Ezeken a területeken a véralkoholszint nem lehet több 0,5 ezreléknél, mely szabálysértésnek minősül. A fenti területek kivételével zero toleranciát alkalmaznak. Az elektromos rollert két kézzel kell fogni, kivéve az irányjelzést. E-rollerrel történő közlekedés során tilos a mobiltelefon, valamint más eszközök használata. A vezetőn kívül más személy a járművön nem tartózkodhat.

⁴³ e-roller ügyek Németországban.

Forrás: <https://www.nemetorszagi-magyarok.de/tags/e-scooter>

Letöltés ideje: 2023.08.27.

Járdán való közlekedés során a gyalogosok sebességével kell közlekedni, gyorsabban nem szabad, és mindezt jobbra tartva kell végrehajtani. A gyalogosok akadályozása, veszélyeztetése tilos.

Az e-rolleresek egymás után, egymást követve haladhatnak. Tilos az egymás melletti közlekedés. 15. életévét betöltött személy használhatja a közutat. Aki a 15. életévét még nem töltötte be, az a járdán, kerékpárúton, erdei úton, mező- és lakóövezetben rollerezhet.⁴⁴

Ausztria

A 10. életévét betöltött személy kerékpáros vezetői engedéllyel vezethet elektromos rollert, de a 12. életév betöltése után a kerékpáros vezetői engedély nélkül is vezethet. Az elektromos roller kötelező tartozékai az első lámpa, mely fehér fényt bocsájthat ki, valamint a hátsó lámpa, mely piros fényt. Továbbá a fényvisszaverő elemek is a kötelező tartozék részét képezik, valamint az első és hátsó fékek megléte is szükséges.

A járdán a közlekedés tilos, kivéve a gyalogos zónákban. Itt a sétatempó ajánlott. Parkolni a járdán szabad, ha a gyalogosok számára 2,5 méter hely marad szabadon. Csak kerékpárúton az engedélyezett sebesség legfeljebb huszonöt kilométer/óra, az eszköz teljesítménye legfeljebb 600 Watt. Az e-rollert ittas állapotban is lehet vezetni, de legfeljebb 0,8 ezrelék véralkoholszintig.⁴⁵

⁴⁴ Elektromos roller szabályok Szlovákiában (rendőrség, magyar felirattal) [Video]. YouTube. 2020.

Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=sbydS19VhmM>

Letöltés ideje: 2023.08.27.

⁴⁵ Az EU-s országok elektromos rollerekre vonatkozó szabályainak áttekintése. Voltride Blog.

Forrás: https://www.voltride.hu/hu/blog/29_az-eu-s-orszagok-elektromos-rollerekre-vonatkozó-szabályainak-attekintese.html

Letöltés ideje: 2023.08.27.

Szlovénia

A 14. életévét betöltött személy vezethet elektromos rollert. A rollernek elől és hátul lámpával kell rendelkeznie, valamint a 18. életév betöltéséig bukósisak használata kötelező. Járdán nem közlekedhetnek, viszont gyalogos zónákban igen, de ott is legfeljebb hat kilométer/órával. Olyan úton, ahol a megengedett legnagyobb sebesség legfeljebb ötven kilométer/óra, valamint kerékpárúton maximum huszonöt kilométer/órával lehet haladni. Ittas állapotban is lehet vezetni az e-rollert, de legfeljebb 0,5 ezrelékig.⁴⁶

Szerbia

Itt még nem változtattak a közlekedésbiztonságot szabályozó törvényeken. A javaslat már elkészült, melynek értelmében elektromos rollernek az tekinthető, aminek legalább két kereke van, mely mechanikai irányítással rendelkezik, és ülésel egyáltalán nincs felszerelve. Motorteljesítménye maximum 0,6 KW, és legfeljebb huszonöt kilométer/óra sebességgel halad, és tömege legfeljebb harmincöt kilogramm.

Az e-rollerrel kapcsolatos papírokat a vezetőnek magánál kell tartani. Azok az elektromos rollerek, melyek a fenti fogalomnak nem felelnek meg, a közlekedésben nem vehetnek részt. Az e-rollert 14. életévét betöltött személy vezetheti. Elektromos rollerrel kerékpárúton, amennyiben nincs, akkor a járdán lehet közlekedni.⁴⁷

Az e-rollerrel közlekedő személyek kötelesek bukósisakot és fényvisszaverő mellényt viselni, valamint vezetés során nem viselhetnek fejhallgatót.

⁴⁶ Voltride Blog: i.m.

⁴⁷ Ezer eurós büntetést kaphatnak az elektromos rollerezők. Magyar Szó. 2023. február 1. Forrás: <https://www.magjarszo.rs/kozelet/a.10717/Ezer-euros-buntetest-kaphatnak-az-elektromos-rollerezok>
Letöltés ideje: 2023.08.27.

A kerékpárút mellett a gyalogos- és kerékpárutat vagy kerékpársávot is használhatják. Az úttest annak jobb szélétől számított legfeljebb egy méteres sávban vehető igénybe. Kerékpárúton maximum harmincöt kilométer/óra sebességgel közlekedhetnek, és egymás mellett nem haladhatnak.

Az elektromos rollereket matricával kell ellátni, mely alapján a teljesítmény, a sebesség és a jármű tömege megállapítható. Kijelölt gyalogos átkelőhelyen a roller vezetője a járműről leszállva közlekedhet az útburkolati jelen, kivéve olyan kereszteződésnél, ahol kerékpárút és gyalogos- és kerékpárút van. Más jármű vontatása, tolása, illetve állat vezetése tilos. Elengetett kézzel tilos a közlekedés. Elektromos roller vezetése előtt és alatt tilos alkohol vagy pszichoaktív szerek fogyasztása. Személy nem szállítható a járművön.⁴⁸

Franciaország

A 14. életévét betöltött személy vezetheti az e-rollert. Az e-roller műszaki feltételei előre fehér fényt adó, valamint hátra piros fényt adó lámpa, illetve fényvisszaverő elemek. Ezeken felül első és hátsó fékek, valamint hangjelzés céljából egy kürt. Járdán nem közlekedhetnek vele, viszont itt megállhatnak. Ittas állapotban lehet vele közlekedni, de legfeljebb 0,5 ezrelékig.⁴⁹ Amíg az eszközök szabályozásával kapcsolatban kutattam, egy érdekességre akadtam. Párizsban akkora problémát jelentenek az e-rollerek, hogy 2019-es megjelenésüket követően 2023-ban egy népszavazást tartottak, mely az e-roller-megosztók betiltására irányult. A betiltás egyik oka a megnövekedett közlekedési balesetek száma, valamint azok egyre súlyosabb kimenetele. További problémát jelentenek az utcákon hátrahagyott e-rollerek.

⁴⁸ Ezek a szabályok vonatkoznak az elektromos rollerekre. SZMSZ (Szabad Magyar Szó). 2023. szeptember 1.

Forrás: <https://szmsz.press/2023/09/01/ezek-a-szabalyok-vonatkoznak-az-elektromos-rollerekre/>

Letöltés ideje: 2023.09.02.

⁴⁹ Voltride Blog: i.m.

A megnövekedett balesetekkel kapcsolatban 2020-ban a francia közúti közlekedésbiztonság jelentése értelmében az elektromos rolleres balesetekben megsérültek 40%-kal többen voltak, mint az ezt megelőző 2019-es évben. Továbbá, hogy a balesetben megsérültek számottevő többsége fejsérülést szenvedett.⁵⁰

A népszavazás eredménye az lett, hogy az eszközöket az utcákról kitiltják. Ennek eredményeként az e-roller-kitelepítő cégek kivonulnak Párizsból.⁵¹

Az elektromos roller szabályozásával kapcsolatban felmerülő kérdések

Azok a kérdések, melyekre véleményem szerint szükséges lenne a hazai jogalkotónak mihamarabb választ adnia, többek között, a következők: Mi az elektromos roller fogalma? Minek számít az elektromos roller? Szükséges-e vezetéséhez valamilyen vezetői engedély? Hány éves kortól és milyen vezetési jogosultság lenne szükséges az eszköz vezetése során? Milyen műszaki feltételeknek kellene a közúti közlekedés során megfelelnie? Hol, hogyan, miként lehet vele közlekedni? Milyen személyi és tárgyi feltételek lennének szükségesek? Milyen szabályok vonatkoznának rá a közúti közlekedés során? Szükséges-e valamilyen biztonsági felszerelés a vele való közúti közlekedése során?

⁵⁰ Wei, W., Petit, Y., Arnoux, P.-J., & Bailly, N.: Head-ground impact conditions and helmet performance in E-scooter falls. *Accident Analysis & Prevention*, 181, Article 106935. 2023.

Forrás: <https://doi.org/10.1016/j.aap.2022.106935>

Letöltés ideje: 2023.09.20.

⁵¹ Eltűnnek az elektromos rollerek a francia fővárosból. MTI / Házipatika. 2023. augusztus 26.

Forrás: <https://www.hazipatika.com/életmod/utazas/cikkek/eltunnek-az-elektromos-rollerek-a-francia-fovarosbol>

Letöltés ideje: 2023.08.27.

Javaslat a probléma megoldásaira

Amint látható, a közvélemény, valamint a hatóságok között megoszlik a vélemény az elektromos rollerrel kapcsolatban, és ez mindaddig nem fog változni, amíg a jogalkotó műhelyéből egy olyan jogszabály nem kerül ki, mely az elektromos rollert a helyére teszi.

Álláspontom szerint a legfontosabb lenne az e-roller elhelyezése az 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 1-es számú függelék II. közúti járművekkel kapcsolatos fogalmai között, azaz magának az eszköz fogalmának a meghatározása.

Az e-roller fogalmát hazánkban Kunhalmi Zoltán közlekedési szakértő, a KRESZ-módosítás egyik kidolgozója öntötte szavakba, aki szerint:

*„A motoros roller az, ami legalább kétkerekű, egy tengelyén kormányozott, a rajta utazó egy személyt állva szállítani képes, legfeljebb 4 kW teljesítményű motorral meghajtott jármű (...)”.*⁵²

A fogalmat további két részre bontotta.

*„(...) ezen belül kis teljesítményű motoros roller az a motoros roller, amit legfeljebb 350 W teljesítményű motor hajt, és sík úton önerejéből 25 km/óra sebességnél gyorsabban haladni nem képes. Nagy teljesítményű motoros roller pedig minden olyan motoros roller, ami nem kis teljesítményű motoros roller.”*⁵³

Véleményem szerint az elektromos rollerre az alábbi meghatározás illelne: Az elektromos roller olyan ülessel nem rendelkező gépi meghajtású jármű, melynek legalább kettő vagy több kereke van, melyet a vezetője valamely tengelyén kialakított kormány segítségével kormányoz. A beépített

⁵² Révész, B.: Legális a rollered? Arsboni. 2021. december 9.

Forrás: <https://arsboni.hu/legalis-a-rollered>

Letöltés ideje: 2023.08.19.

⁵³ Révész, B.: i.m.

erőgéppel nem rendelkező rollerekkel közlekedő személyek gyalogosnak minősülnek.

Úgy gondolom, a teljesség igényére tekintettel fontos lenne megalkotni az önegyensúlyozós jármű fogalmát is. Ez álláspontom szerint olyan gépi meghajtású jármű, mely önerejéből tíz kilométer/óra sebességnél gyorsabban haladni képes, legalább egy vagy több kereke van, melyet a vezetője egyensúlyozva, kormány segítsége nélkül irányít, valamint állít meg.

Az e-rollert a fogalma alapján a jármű felosztása tekintetében a járművek között, azon belül a gépjárműveknek nem minősülő motoros járművek között kellene egy teljesen önálló pontként elhelyezni, mint a segédmotor-kerékpárt és a lassú járművet. Én ide sorolnám még az önegyensúlyozós járműveket is.

Ezek alapján, ahol a jogalkotó a KRESZ-ben járműveket említ, mint például a rendőr jelzései, a járműforgalom irányítására szolgáló fényjelző készülékek, elindulás stb., ezen paragrafusok rendelkezései lennének az irányadók.

Véleményem szerint az elektromos roller további boncolgatása, mely a teljesítményére és az ebből eredő sebességre irányulna, irreleváns. A sebességre a KRESZ rendelkezéseit tartanám irányadónak azzal a módosítással, hogy a KRESZ 26. § d) pontot e-roller kifejezéssel egészíteném ki. Ugyanezen elvből kiindulva további módosítást igényelnének KRESZ 13. § (1) bek. e), i), i/1), pontjai, ezáltal a KRESZ 26. §-ában foglaltak irányadók lennének. Itt arra gondolok, hogy a kerékpárúton közlekedő e-rolleres nem mehetne gyorsabban 30 km/h-nál vagy gyalogos és kerékpárúton 20km/h-nál.

A sebesség vonatkozásában megjegyzem, hogy a személygépkocsik között sincs különbség egy Trabant vagy egy Ferrari között. Mind a kettő személygépkocsinak minősül, függetlenül a teljesítménytől. Az, hogy kinek a pénztárcája mit enged meg, egyéni döntés, valamint az is, hogy a közlekedési szabályokat betartja-e vagy sem. Itt mindig az egyéni múlik minden.

A KRESZ-ben véleményem szerint még a következő módosításokat kellene végrehajtani: meg kellene alkotni az e-rollerrel behajtani tilos közúti

jelzőtáblát, melyet a KRESZ 14. §-ában kellene elhelyezni. További kiegészítésre szorulna e-roller kifejezéssel a KRESZ 18. § (9) bekezdése, (10) bekezdése, a 34. § (9) bekezdése, a 36. § (9) bekezdés „be” pontja, a 39/A § (1) bekezdésének a) pontja, a 40. § (3) bekezdése, a 40. § (9) bekezdése és a 48. § (9) bekezdése.

Úgy gondolom, hogy az e-roller vonatkozásában egy teljesen új paragrafust kellene létrehozni a KRESZ 54/A.§-ában, melynek címe Elektromos roller lenne. Ezt a gondolatomat később kívánom részletesen kifejteni.

Az általam meghatározott fogalom alapján az egykerekű segway, a négykerekű gördeszka, howboard, valamint az elektromos roller behatárolható lenne. Úgy gondolom, ez a fogalom megoldaná ezeknek az eszközöknek a szabályozatlanságát és az ebből adódó problémákat. Nyilván külön jogszabályban le kellene fektetni azokat a műszaki paramétereket, melyek a biztonság alapját képeznék. Ezek megléte nélkül a közúti forgalomban egyáltalán nem vehetnének részt. Ezeket a műszaki előírásokat is fontos lenne külön paragrafusokban rögzíteni.

Ami mindenképpen szükséges elem lenne, az a fék, valamint az első és hátsó lámpák megléte. Fontos lenne továbbá a kerekek méretének meghatározása. További fontos műszaki feltétel a fékek egymástól külön történő működtetése. Releváns része lenne a kormány mérete, valamint az azon lévő stabil fogást biztosító műanyag részek, illetve az első és hátsó kerék központjainak távolsága, illetve az eszköz minimum és maximum tömegének kijelölése.

Véleményem szerint semmiképp nem hagyható el az irányjelző berendezés beépítése, illetve a hangjelző berendezés csengő vagy kürt formájában. Nem szükséges, de a biztonság részét képezi a kerekeken a prizmák megléte. Az általam felsorolt műszaki feltételeknek álláspontom szerint mindképpen meg kellene felelnie egy közlekedésben részt vevő e-rollernek.

A következő tisztázandó kérdés, hogy az eszközök használata milyen életkor betöltéséhez kötődjön. Ezen a ponton a külföldi példákhoz nyúlnék

vissza. Ahogy láthattuk, megoszlik az országok álláspontja ezzel kapcsolatban, de a legtöbb helyen a 12. életév, valamint a 14. életév a domináns. Én úgy vélem, hogy ezen eszközök vezetői számára a 14. életév betöltése lenne a legideálisabb, mely egyrészt feltételezi a kellő érettséget, másrészt a jogi felelősség szempontjából hazánkban legtöbbször ez a kor bír jelentőséggel:

*„E törvény alkalmazásában fiataalkorú az, aki a szabálysértés elkövetésekor a tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat még nem”.*⁵⁴

Úgy vélem, hogy a jármű használatát nem csak életkorhoz, hanem vezetői engedélyhez is kellene kötni, úgy, mint például Ausztriában. A legfontosabb ok a közlekedési szabályok kellő ismerete, melynek eredménye a jogkövető magatartás nagyobb valószínűsége. Ennek további hozadéka a közlekedés biztonságosabbá tétele lenne. Az urbanizáció nem csak az új közlekedési eszközök megjelenésében, hanem új kategóriák létrehozásában is jelentkezik.

*„Továbbá a járművezető-képzés megújulása során figyelni kell arra, hogy a jövőben új jármű-kategória bevezetésére kerül sor.”*⁵⁵

Megjegyezni kívánom, hogy itt nem az AM nemzetközi kategória szintű képzésre gondolok. Úgy vélem, hogy az elektromos rollerrel kapcsolatban a legjobb megoldás egy új nemzeti kategória létrehozása lenne, például „R” néven. E kategória megszerzésének előfeltétele a KRESZ-ismereti képzés, illetve sikeres vizsga lehetne.

⁵⁴ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.tv>

Letöltés ideje: 2023.08.19.

⁵⁵ Irk Ferenc: Közlekedésbiztonság, stressz, sebesség. Tanulóvezető: Az autósiskolák szakmai-módszertani kiadványa. 2008. 6–8. o.

Elképzelésem szerint sikeres vizsgát követően egy plastikkártya formájában megkapná a vizsgázó azt az okiratot, mely feljogosítaná az elektromos roller vezetésére. Ez több okból lehet fontos. Mivel rendelkezik vezetői engedéllyel, a közúti közlekedési előéleti pontrendszerrel szóló 2000. évi CXXVIII. törvényben foglaltak teljes mértékben vonatkoznának rá. Az okmány elvételével kapcsolatos szabályok szintén kötelezőek lennének az e-roller vezetőjére, így például ittás vezetésnél ettől a kategóriától el lehetne tiltani.

Megfontolandó, hogy a 2023-ban bevezetett honvédelem tantárgy mellett a nemzeti tantervbe a KRESZ is bekerülne a jövőben. Ezáltal lehetőséget biztosítanak ezen kategória megszerzésére, és ezzel javítanák a helyes közlekedési kultúrát. A tananyagban nem csak a gyalogosokra, kerékpárosokra, segédmotor-kerékpárokról vonatkozó részt kellene oktatni, hanem teljes egészében a KRESZ-t. Ezeknek az ismereteknek a megszerzése a későbbiekben egy nemzetközi kategória megszerzését is nagyban elősegítené.

Azoknak a járművezetőknek, akik bármely nemzetközi kategóriával rendelkeznek, ezen új nemzeti kategória bejegyzését automatikusan engedélyezném, hiszen aki képes egy nyerges vontató és egy hozzá kapcsolt félpótkocsiból álló járműszerelvény vezetésére, melyből sikeres vizsgát tett, annak e kategória megszerzése sem jelenthetne akadályt.

Az elektromos rollert véleményem szerint tehát – ahogy arra feljebb is utaltam – a KRESZ-ben egy új paragrafus alatt kellene szabályozni a kerékpáros és segédmotor-kerékpáros rendelkezés után. E paragrafus – részletesen kifejtve – az alábbi rendelkezést tartalmazhatná a kerékpárra vonatkozó bekezdések alapján:

- E-rollerrel a kerékpárúton, a kerékpársávon, a leállósávon vagy a kerékpározásra alkalmas útpadkán, illetőleg ezek hiányában az úttest jobb széléhez húzódva egy sorban kell közlekedni.
- E-rollerrel a kerékpárútról a vele párhuzamos útra balra bekanyarodni nem szabad. Az e-rollerrel közlekedő személynek a rollerről

le kell szállnia, és azt tolvaj – a gyalogosok közlekedésére vonatkozó szabályok szerint – kell az úttesten áthaladnia.

- E-rollerrel éjszaka és korlátozott látási viszonyok között abban az esetben szabad közlekedni, ha az e-rolleren előre fehér, hátrafelé piros színű, folyamatos vagy villogó fényt adó lámpát és fényvisszaverőt helyeztek el.
- E-rollerrel éjszaka és korlátozott látási viszonyok között abban az esetben szabad közlekedni lakott területen kívül, ha az e-rollert vezető személy fényvisszaverő mellényt (ruházatot) visel.
- Tilos személyt szállítani; e-rollerhez oldalkocsit, valamint egyéb vontatmányt kapcsolni; e-rollert más járművel, illetőleg állattal vontatni; e-rolleren oldalra kinyúló, előre vagy hátra kinyúló, a vezetőt a vezetésben akadályozó vagy a személy- és vagyonbiztonságot egyébként veszélyeztető tárgyat szállítani; e-rollerrel állatot vezetni.
- Az olyan helyen, ahol a kijelölt gyalogos átkelőhelyen kerékpáros átvezetés nincs, az e-rollerről le kell szállni, és a gyalogos szabályok szerint kell a kijelölt gyalogos átkelőhelyen átkelni.
- A gyalog- és kerékpárúton az e-rolleres a gyalogos forgalmat nem akadályozhatja és nem veszélyeztetheti.
- Ha az út mellett, annak vonalvezetését követve kerékpárutat vagy gyalog- és kerékpárutat jelöltek ki, a kétkerekű kerékpároknak a kerékpárúton vagy a gyalog- és kerékpárúton kell közlekedni. Ha a lakott területen a nem főútvonalként megjelölt út mellett annak vonalvezetését követve kerékpárutat vagy gyalog- és kerékpárutat jelöltek ki, és az úton kerékpárnyomot (158/k. ábra) is kijelöltek – ha a közúti jelzésekből más nem következik –, a kétkerekű kerékpárok az úttesten is közlekedhetnek.
- Az e-rollerrel történő közlekedés során csak úgy lehet a közúti közlekedésben rész venni, hogy a vezető védősisakot használ.

Véleményem szerint a legjobb megoldás az e-rolleresek közlekedésének elkülönítése lenne, mely során a kerékpárosokhoz hasonlóan egy olyan útfelületet kapnának, ahol szinte csak ők közlekedhetnek, de ezt a jelenlegi helyzetben kivitelezhetetlennek tartom. E szabályok megjelenésével az e-rollerrel történő közlekedés a jelenlegi áldatlan helyzetet orvosolná. Bár a szabályok nem lennének szigorúak, de az olyan eszközök vezetőivel szemben, akik jogsértő magatartást követnek el, jogszerűen fel lehetne lépni.

Véleményem szerint fontos lenne továbbá egy nyilvántartó rendszer kidolgozása, csakúgy, mint a gépjárművek esetében, a beazonosítás végett, mely a hatósági jelzés alapján történik. Ezen eszközöket egy külön hatósági jelzéssel kellene ellátni. A németek – ahogy láthattuk – matricát helyeztek fel az e-rollerre, melyet nagyon jó megoldásnak találok, de ezen kívül javasolnám a matricához tartozó forgalmi engedély bevezetését is. A matrica alapján az eszközöket már be lehetne azonosítani, fel lehetne tüntetni a járműre vonatkozó adatokat, úgymint a roller teljesítménye, súlya, szerepelnének a jármű tulajdonosának személyes adatai (neve, lakcíme).

A matrica megléte megoldaná a biztosítási kérdést is, mert a kötelező gépjármű felelősségbiztosításba be is lehetne vonni. A biztosítás megléte egyfajta biztonságot nyújtana mind az elektromos rollerrel történő közlekedőknek és a közlekedésben részt vevő további személyeknek egyaránt. Egy közúti közlekedési baleset során a biztosítás megléte nem tenné szükségessé további külön eljárás megindítását. Az okozott kár így pedig már megtéríthető lenne.

Az elektromosroller-megosztók

Az elektromos roller elterjedéséhez a rollermegosztók nagyban hozzájárultak. Magyarországon most már nem csak Budapesten, hanem egyre több nagyvárosban is elérhetők ezek az eszközök. Az elektromosroller-megosztó piacot három nagy márka képviseli hazánkban, úgymint a Bird, a Tier

és a Lime. A három cég közül a legnagyobb rollermegosztó szervezet a Lime, ami 2019-ben kezdte meg működését a fővárosban.⁵⁶

Ezek a megosztók hasonló elven működnek. A felhasználó olyan személy lehet, aki bankkártyával, valamint okos telefonnal, illetve saját internettel rendelkezik, melyek megléte elengedhetetlen az eszköz működéséhez. Az okos telefonon keresztül egy alkalmazást kell letöltenünk, majd ott regisztrálni. A regisztráció során bankkártyánkat kell rögzítenünk. A bérleti díj alapon veheti igénybe a szolgáltatást. A díjazásban van eltérés a cégek között. További eltérés még az eszközpark mérete, illetve az eszközök állapota. A szolgáltatás GPS alapján van kitalálva, és az eszközt olyan helyen hagyhatjuk hátra őrizetlenül, ahol a leadásra lehetséges. Ugyanis, ha olyan helyen tesszük le az eszközt, ahol nem lehetne, a szolgáltatás nem áll le. Fontos, hogy ha az eszköz lemerül, az lábbal nem hajtható, mint egy saját tulajdonú roller, ugyanis ilyen helyzetben a bérlemény kerekei automatikusan lefékeznek.

Az elektromos rollerek és a környezetvédelem

„Minden változik, a lényeg nem.” Következő gondolatomat az Animal Cannibals népszerű slágerének szövegével kezdem. A minden változás ez esetben úgy értendő, hogy a közlekedés egy változáson megy keresztül, amely során egyre több, újabb és újabb eszköz jelenik meg. A lényeg pedig megmaradt, azaz: *„A közlekedés célja emberek és tárgyak biztonságos és gyors továbbítása egyik helyről a másikra.”*⁵⁷

A közlekedés terén megjelent eszközök közé sorolható a polymobil, a nitro scooter, az e-scooter, a hoverboard, a segway. Városaink látképeinek részei lettek ezek az eszközök, melyek a mikromobilitás szimbólumai.

⁵⁶ Varga, G.: Újfajta közterület-használati kihívások Budapesten: fókuszban a segwayek és az elektromos rollerek. Építészfórum. 2021. május 28.

Forrás: <https://epiteszforum.hu/ujfajta-kozterulet-hasznalati-kihivasok-budapest-tobb-szintu-onkormanyzati-rendszereben-fokuszb-an-a-segwayek-es-az-elektromos-rollerek>
Letöltés ideje: 2023.09.20.

⁵⁷ Irk Ferenc (2011): i.m.

Mindegyikük a tömegközlekedés zsúfoltságának terheit próbálja csökkenteni. Ezekkel közlekedve egyre többen hagyják hátra a gépjárműveiket, és ezáltal egyfajta környezettudatos életmódra hívják fel a figyelmet.⁵⁸ De valóban környezetkímélő ezeknek az eszközöknek a megjelenése, vagy ez csak tévhit?

Franciaországban a Montréal Polytechnique Szén-dioxid-semlegesség Kutatóközpont tanulmányt készített az elektromos roller környezetre gyakorolt hatásával kapcsolatban. A tanulmány rávilágít arra, hogy a második generációs elektromos roller használata hatszor több szén-dioxidot bocsát ki kilométereként, mint például ugyanennek a távolságnak a megtétele metróval. Hozzá tették, hogy ez csak harmada a fosszilis energiával közlekedő gépjárművek károsanyag-kibocsátásának. Az elektromos roller környezetre gyakorolt negatív hatásai a gyártása során keletkező üvegházhatású gázokból erednek. A környezetre gyakorolt negatív hatást legfőképpen az olyan szerkezeti elemek, mint például az akkumulátor és a váz jelentik, mely utóbbi alumíniumból készül. További kutatásokat végeztek a Párizsi Földtani Fizikai Intézet munkatársai, akik azt vizsgálták, hogy a folyókba dobott elektromos rollerek milyen hatással vannak a környezetre. Azzal kapcsolatban nem rendelkeznek pontos információval, hogy az akkumulátorok hogyan korrodálódnak a víz alatt. Hozzá tették, hogy az eszközök alkatrészei kis mennyiségben nikkelt, ólmot és higanyt is tartalmaznak, melyek élettani hatása nem a legjobb. Problémát jelentenek a nanorészecskék is, mert fémeket tartalmaznak, melyek a vízbe jutva az élő szervezetbe is bekerülhetnek.⁵⁹ Jól látható, hogy megoszlanak a vélemények környezetre gyakorolt hatással kapcsolatban is. Van, aki szerint ez egy alternatív köz-

⁵⁸ Skorka, T. (2018): i.m.

⁵⁹ Bodnár, B.: Lehet, hogy mégsem olyan környezetbarát az elektromos roller, mint hittük. Raketa.hu. 2023. március 30.

Forrás: <https://raketa.hu/lehet-hogy-megsem-olyan-kornyezetbarat-az-elektromos-roller-mint-hittuk>

Letöltés ideje: 2023.08.30.

lekedési eszköz, melynek az ökológiai lábnyoma jóval kisebb, mint az autóké, de van, aki szerint az elektromos roller nem biztos, hogy a legjobb alternatív megoldás.⁶⁰

Elektromos rollerrel történt balesetek

Arra vonatkozóan, hogy az elektromos rollerek megjelenése óta hazánkban mennyi baleset történt e-rollerrel, valamint a balesetek kimenetelével, súlyosságával kapcsolatban releváns információval a Központi Statisztikai Hivatal adatállománya nem rendelkezik.

Magyarországon a rendőrkapitányságokon az e-rollerrel történt baleseteket vagy segédmotor-kerékpáros, kerékpáros vagy gyalogos balesetként rögzítik statisztikailag, de van, ahol egyáltalán nem vezetnek erről nyilvántartást. Ezzel kapcsolatban dr. Mészáros Gábor: A sebességtúllépés szerepe a halálos közlekedési balesetekben című cikkében szintén nem találunk adatot.⁶¹

Itt azért érdemes említést tenni az elektromos rollerrel úttesten történt balesetekről is.

A kutatás statisztikai eredményei

Módszertan

Kutatásom során az elektromos rollerek kérdéskörét vizsgáltam, kvantitatív és kvalitatív módszerek alkalmazásával. Kutatásom első részében kérdőíves adatfelmérést végeztem, második részében pedig félig strukturált szakértői interjúkat készítettem. Az interjúk magyar nyelven készültek. Az interjúalanyok nevét az anonimitás érdekében megváltoztattam. Az inter-

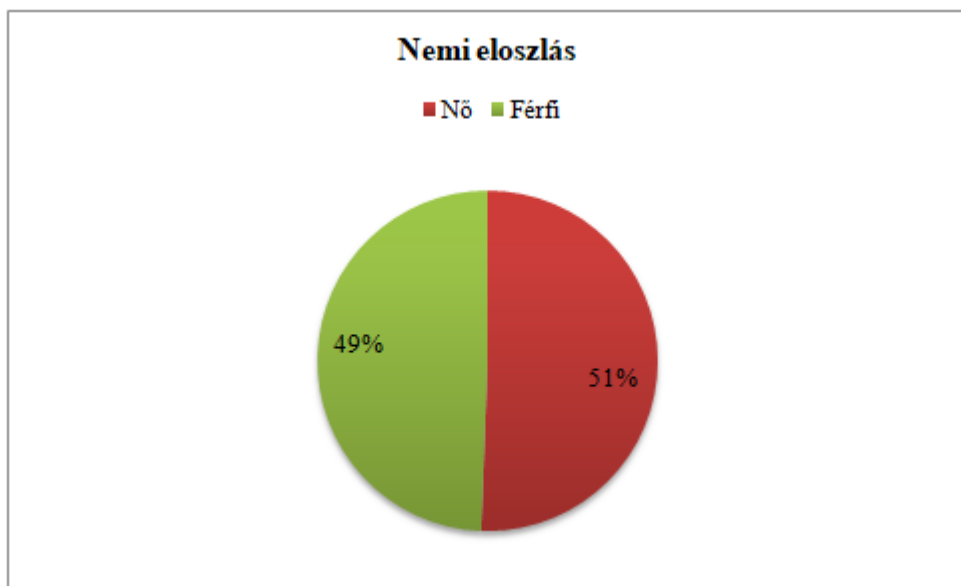
⁶⁰ Szemere, D. & Iványi, T.: Elektromos rollerek fogyasztói megítélésének vizsgálata a három rétegű üzletimodell-vázson segítségével. *Vezetéstudomány* 2023/9. szám. 74–87. o.

⁶¹ Mészáros Gábor: A sebességtúllépés szerepe a halálos közlekedési balesetekben. *Tanulmányok: Az autósiskolák szakmai-módszertani kiadványa* 2019/5. szám. 1. o.

júk kérdéseinek kialakítása, majd az interjúk elemzése során három kutatási dimenziót állítottam fel, amelyeket egyfajta mentális rácsként alkalmaztam.

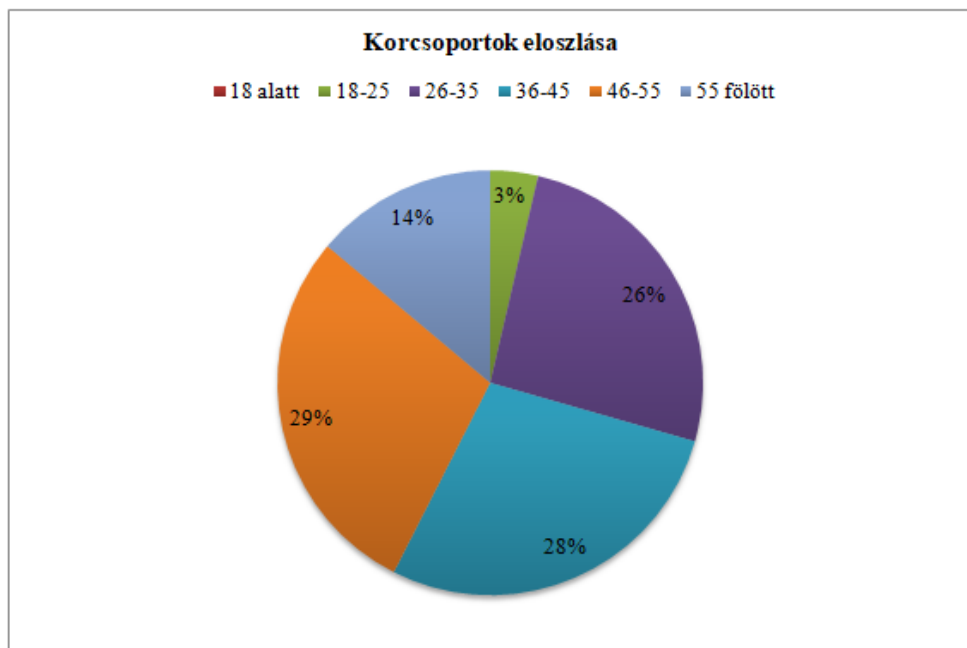
Az elektromos rollerek használata

Kutatásom első részében online kérdőíves vizsgálatot végeztem az elektromos rollerek használatát illetően. A kérdőíves vizsgálat során a Google Forms felmérés-adminisztrációs szoftverét használtam. A kérdőíves vizsgálat a 2023. augusztus 22. és 2023. augusztus 30. közötti időintervallumban történt. A kérdőívet a Facebook közösségi hálózat oldalán tettem elérhetővé. Az említett időszak során 470 fő töltötte ki az online kérdőívet.



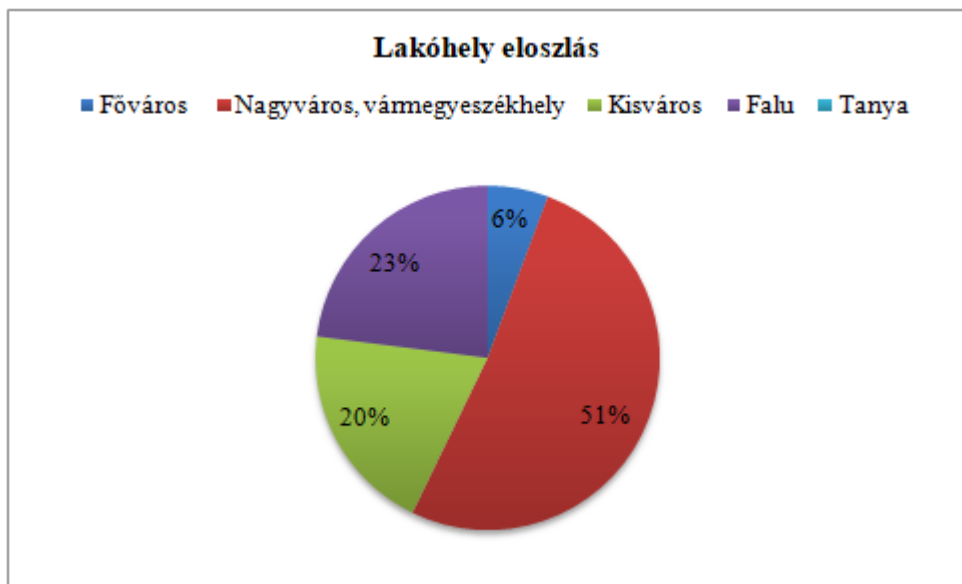
1. számú ábra
A nemek szerinti eloszlás

Az 1. számú ábrán látható, hogy az online kérdőívet kitöltő személyek 51%-a nő, 49%-a férfi volt.



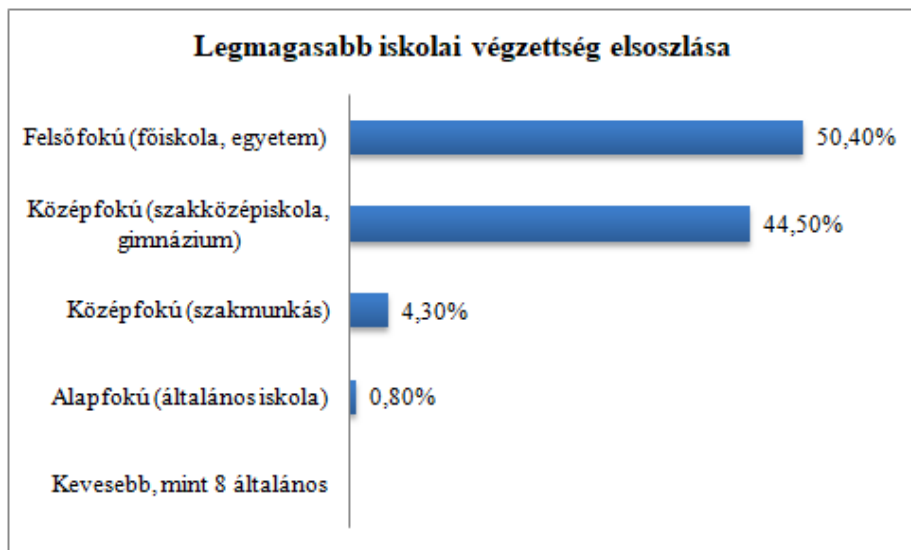
2. számú ábra
A korcsoportok szerinti eloszlás

A 2. számú ábra alapján jól látható, hogy a válaszadók különböző összetételű korcsoportokba tartoznak. A megkérdezettek 14%-a az 55 év fölötti, 29%-a a 46–55 év közötti, 28%-a a 36–45 év közötti, 26%-a a 26–35 év közötti, valamint a 3%-uk a 18–25 év közötti korcsoportba sorolta magát.



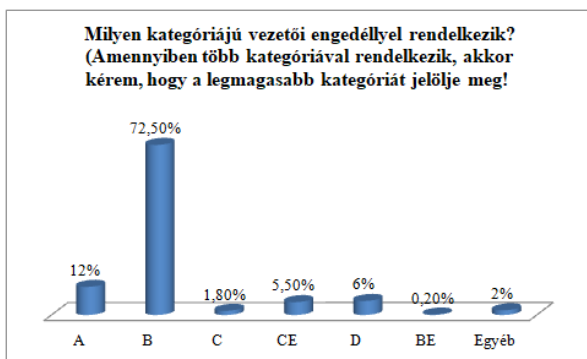
3. számú ábra
Lakóhely szerinti eloszlás

A 3. ábra a megkérdezettek lakóhely szerinti megoszlását mutatja. Jól látható, hogy a kérdőívet kitöltők 6%-a a fővárosban, 51%-a nagyvárosban, vármegyeszékhelyen, 20%-a kisvárosban, valamint 23%-a falun él. Ez azért is érdekes, mert a kitöltők többsége részére az elektromosroller-megosztó szolgáltatás elérhető.



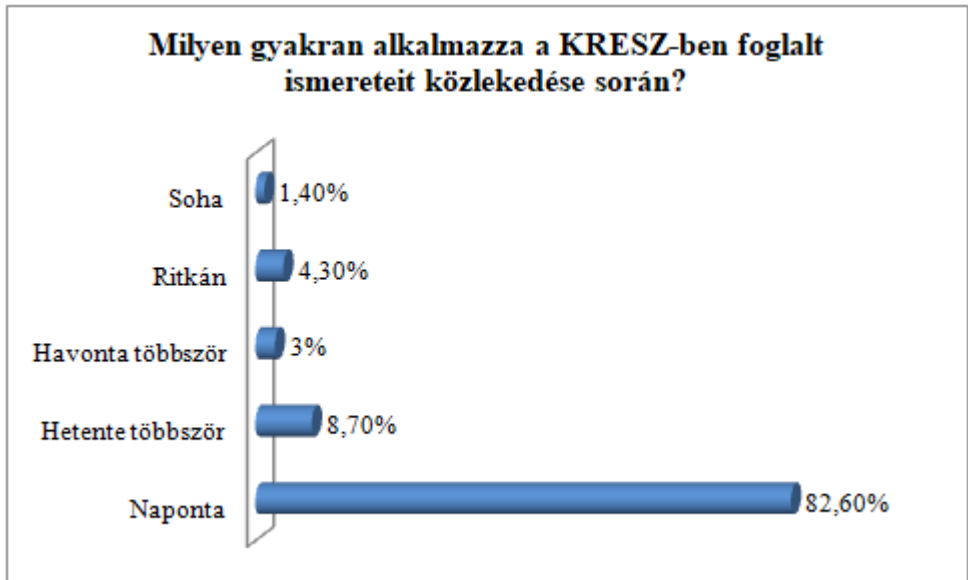
4. számú ábra
Legmagasabb iskolai végzettség szerinti eloszlás

A 4. ábra alapján megállapítható, hogy az online felmérésben részt vevők 50,4%-a felsőfokú, 44,5%-a szakközépiskolai, gimnáziumi, 4,3%-a szakmunkás, valamint 0,8%-a alapfokú végzettséggel rendelkezik.



5. számú ábra
A vezetői engedéllyel rendelkező személyek legmagasabb kategóriájú vezetői engedélyének eloszlása

A válaszadók 93%-a rendelkezik vezetői engedéllyel, ami 437 főt jelent. A vezetői engedéllyel rendelkező személyek 12%-ának „A” kategóriájú, 72,5%-ának „B” kategóriájú, 1,8%-ának „C” kategóriájú, 5,5%-ának „C+E” kategóriájú, 6%-ának „D” kategóriájú; 0,2%-ának „B+E” kategóriájú, továbbá 2%-ának Egyéb kategóriájú vezetői engedélye van.



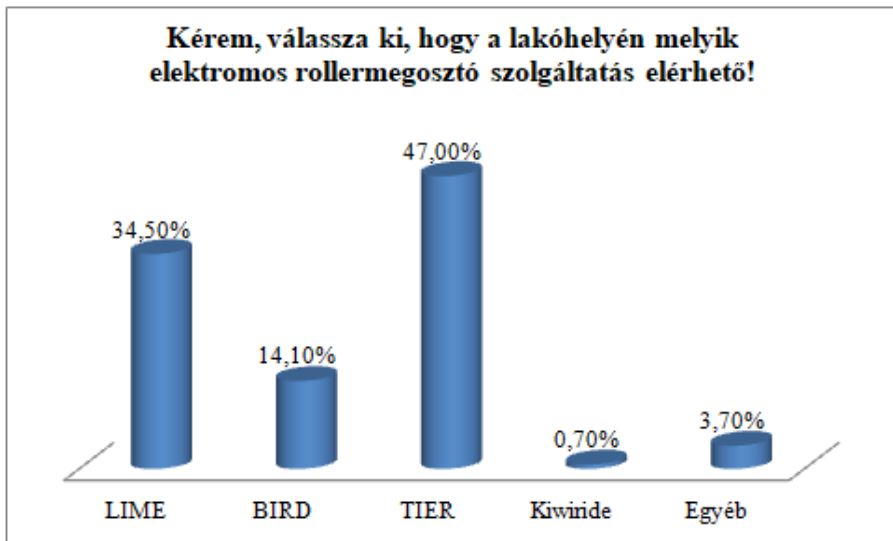
6. számú ábra
A KRESZ alkalmazásának gyakorisága a válaszadók közlekedése során

A megkérdezettek 92,3%-a ismeri az 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet közúti közlekedés szabályairól szóló előírásokat, vagyis a KRESZ-t. A válaszadók 82,6%-a naponta, 8,7%-a hetente többször, 3%-a havonta többször, 4,3%-a ritkán és 1,5%-a soha nem alkalmazza a KRESZ-ben foglalt ismereteit a közlekedése során. Ez az információ számomra meglepő, mivel az ezt megelőző kérdésre 92,3% válaszolta azt, hogy ismeri a KRESZ-t, de napi szinten csak a 82,6% használja. Az eltérés vélhetően azért van, mert a kitöltők a járművel való közlekedésre gondoltak, megfigyelve a gyalogosokra és utasokra vonatkozó rendelkezésekről.

A kérdőíves felmérésben részt vevő személyek 24,7%-a már használt elektromos rollert, ami 116 főt jelent. Az elektromos roller használatának gyakoriságát illetően a válaszadók 11,7%-a rendszertelenül, 4,3%-a ritkábban, mint havonta, 3%-a havonta egyszer, 1,9%-a havonta többször, 0,6%-a hetente egyszer, 1,5%-a hetente többször, valamint, 1,7%-a naponta használ elektromos rollert. Ezek a számok is egyértelműen bizonyítják, hogy az emberek körében mennyire népszerű az elektromos roller. A mikromobilitási eszköz elterjedéséhez, valamint népszerűségéhez a rollermegosztók nagyban hozzájárultak. Ezek a számok az elkövetkező időben vélhetően növekvő tendenciát fognak mutatni. De nem csak a bérlemények, hanem a saját tulajdonban lévő elektromos rollerek is egyre nagyobb számban lesznek jelen az utakon. Ezen adatok alapján sokan arra a következtetésre juthatnak, hogy ezáltal a balesetek száma is növekvő tendenciát fog majd mutatni. Ez a feltevés nem feltétlenül fedi a valóságot, mert a járműpark növekedése nem szükségszerűen eredményezi a baleseti számok emelkedését.⁶²

Az online kérdőívet kitöltők 6,8%-a rendelkezik saját tulajdonú elektromos rollerrel. A válaszadók 58,5%-ának van lakóhelyén elektromosrollermegosztó szolgáltatás, 8,1%-ának nincs tudomása arról, hogy a lakóhelyén van-e elektromosroller-megosztó szolgáltatás.

⁶² Major, R.: A közlekedési balesetek alakulása a benzinár függvényében. Belügyi Szemle 2021/2. különszám. 105–119. o.



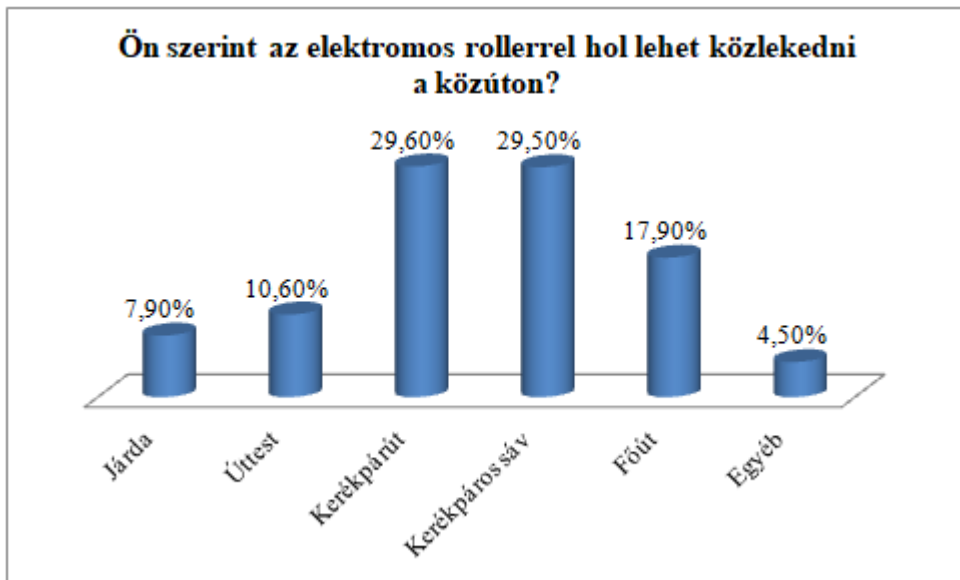
7. számú ábra

A válaszadók lakóhelyén elérhető elektromosroller-megosztó szolgáltatók

A 7. ábra alapján jól látható, hogy az online felmérés során megkérdezett személyek lakóhelyének 34,7%-ában a LIME, 14,1%-ában a BIRD, 47%-ában a TIER, 0,7%-ában a Kiwiride, valamint 3,7%-ában egyéb típusú elektromosroller-megosztó szolgáltatás érhető el.

A válaszadók 35,3%-a szerint a KRESZ szabályozza az elektromos rollerrel való közúti közlekedés szabályait. A megkérdezettek 43,6%-a szerint a KRESZ nem szabályozza az elektromos rollerrel történő közlekedést a közúton, továbbá 21,1%-nak nincs erről információja. Kutatásom során számomra ez egy sarkalatos kérdés volt, mellyel arra voltam kíváncsi, hogy az emberek mennyire vannak tisztában a jelenlegi szabályozatlansággal. A válaszadók nagyobb százaléka úgy véli, hogy a KRESZ szabályozza a rollerek használatát, ami nem igaz. A KRESZ-ben az elektromos roller nem szerepel, így pontos jogi megítélése vita tárgyát képezi. Sokan úgy vélik, hogy attól, mert nem szerepel a függelékben, a jogszabályokat egy fajta flexibilitást követve az élethez kell alkalmazni, így a rollert a meglévő kategóriákban kell elhelyezni. Itt a rendőrség, ügyészség, valamint a Kúria

eltérően rendelkezik. Sajtóértesülések alapján a törvényjavaslat előkészítése évek óta folyamatban van, de ezzel kapcsolatban hivatalos álláspont nincs. A szabályozás a jövőben elengedhetetlen.



8. számú ábra
Elektromos rollerrel történő közúti közlekedés

A 8. ábra megmutatja, hogy arra a kérdésre, hogy közúton hol lehet közlekedni elektromos rollerrel, a válaszadók 7,9%-a a járdát, 10,6%-a az úttestet, 29,6%-a a kerékpárutat, 29,5%-a a kerékpársávot, valamint 17,9%-a a főutat jelölte. A kitöltők között megoszlik a vélemény azzal kapcsolatban, hogy ezen eszközök hol közlekedjenek. A szavazók többsége úgy véli, hogy a kerékpárosok által használt útfelület lenne a legjobb hely, amivel személy szerint egyetértek. A legtokéletesebb megoldás vélhetően az lenne, ha az elektromos rollerrel közlekedők részére egy teljesen új útfelületet lehetne létesíteni, de ezt jelen pillanatban elképzelhetetlennek tartom.

A kutatásban részt vevő személyek 59,1%-a, vagyis 278 fő gondolja úgy, hogy szükséges lenne bármilyen típusú védőfelszerelés az elektromos

roller használatakor a közúti közlekedés során. Ezen személyek 58%-a szerint a bukósisak, 19%-a szerint a könyökvédő, 18%-a szerint a térdvédő, 2,5%-a szerint a védőruházat (overál, csizma, kesztyű) lenne a legmegfelelőbb védőfelszerelés.

Az elektromos rollert használó személyek 6%-ának már volt közlekedési balesete az elektromos rollerrel. Ezeknek a személyeknek az 57,1%-a dologi (anyagi káros), 28,6%-a könnyű sérüléses (8 napon belül gyógyuló), valamint 14,3%-a súlyos sérüléses (8 napon túl gyógyuló) balesetet szenvedett.

Az online kérdőívet kitöltő személyek 78,1%-a szerint nem fogyaszthat, 12,1%-a szerint pedig fogyaszthat alkoholt az elektromos roller használója a közúti közlekedést megelőzően. A megkérdezett személyek 9,8%-ának nincs tudomása erről az információról. Az elektromos rollert használó személyek 5,9%-a már közlekedett ittas állapotban a közúton.

Örömmel tölt el, hogy a közvélemény többsége úgy gondolja, hogy a védőfelszerelés ezen eszközök közlekedése során szükséges. Ezt én is így gondolom. A jövőben, ha csak a nemzetközi szabályozásokat nézzük, több ország a védősisakot, mint kötelező felszerelést előírja, amit a hazai jogalkotónak mindenképpen figyelembe kellene vennie, illetve ezt a kötelezettséget jogszabályi szinten feltétlenül be kell vezetni. Az ittasággal kapcsolatban én is egyetértek: nem lenne szabad úgy részt venni a közúti közlekedésben, ha előtte alkoholt fogyasztunk. Ezen álláspontot a Kúria döntése is megerősíti.

A kutatásban részt vevő személyek 88,1%-a rendelkezik biztosítással, vagyis 414 fő. Ezen személyek 81,9%-ának van kötelező biztosítása. A biztosítással rendelkező személyek több, mint fele rendelkezik személybiztosítással. Továbbá a biztosított személyek 75,2%-ának van lakásbiztosítása is. Ezen felül a megkérdezett biztosítással rendelkezők további 2,9%-a rendelkezik egyéb biztosítással.

A válaszadók 88,3%-a gondolja azt, hogy szükséges, hogy az elektromos rollert használók rendelkezzenek biztosítással egy esetleges közúti közlekedési baleset során. A válaszadók 13,4%-a szerint rendelkezik olyan

baleseti biztosítással, amely megtéríti az esetlegesen bekövetkező közúti közlekedési baleset következtében keletkezett kárt. A kérdőívet kitöltők 22,6%-ának nincs információja arról, hogy a biztosítása tudja-e fedezni az elektromos rollerrel történő közlekedés során az esetlegesen bekövetkező közúti közlekedési balesetből adódó károkat. Az e kérdésre adott válaszok jól mutatják e pont szükségességét, amit a hazai jogalkotás során mindenképpen szem előtt kellene tartani. Egy káresemény során e pont megléte igen fontos tény. Ugyanis ha egy baleset során dologi kár keletkezik, akkor az okozott kárt a biztosító rendezi. Viszont amennyiben ezzel nem rendelkezünk, vagy nem kötelező ennek a megléte, akkor a kártérítés polgári peres úton érvényesíthető. Tekintve a bíróságok leterheltségét, ez egy igen hosszadalmas folyamat, még akkor is, ha tudjuk, ki okozta a kárt, viszont ha nem, akkor a keletkezett kárt kénytelenek leszünk mi magunk megtéríteni. Hogy ez a teljes összeg vagy részösszeg, az annak függvénye, hogy rendelkezünk-e cascoval. Ha van ilyen opciónk, akkor az önrész befizetésével tudjuk a kárt helyreállítani. Ha nincs, akkor teljes egészében nekünk kell megtérítenünk a kárt. Ezeknek tükrében a jogalkotónak kötelezővé kellene tenni a biztosítást.



9. számú ábra
Közlekedési konfliktus az elektromos rollert használók és a közlekedési csoportok között

Az elektromos rollert használó személyek 13%-a már került közlekedési konfliktusba, amikor az elektromos rollert használta. Ezen személyek 33%-a gyalogossal, 47%-a kerékpárossal, 13%-a gépkocsival, 7%-a egyéb közlekedési csoport tagjával került közlekedési vitába. Ez az adat egyáltalán nem meglepő, hiszen a rollerek egyre népszerűbbek az emberek körében. Az, hogy a legtöbb konfliktus a kerékpárosokkal van, nem meglepő. Ez arra vezethető vissza, hogy a rolleresek a kerékpárosok által használt útfelületeket használják leggyakrabban. Ezután legnagyobb számban a gyalogosokkal kapcsolatos konfliktushelyzetek alakulnak ki, ami a járdán való közlekedésre vezethető vissza. Ezt követik a gépkocsikkal kapcsolatos konfliktushelyzetek, amelyek oka pedig az úttesten történő közlekedés.

A kutatás statisztikai eredményei

Az elektromos rollerek használata a szakértői interjúk alapján

Kutatásom második részében kilenc félig strukturált interjút készítettem Magyarország különböző területein dolgozó magyar rendőrökkel. Az interjúalanyok nevét a dolgozatban megváltoztattam az anonimitás érdekében. Az interjúalanyok 77%-a férfi, 23%-a nő. Az alanyok már több éves szakmai tapasztalattal rendelkeznek az adott szakmai területen. Az interjú kérdéseinek kialakítása, majd az interjúk elemzése során három kutatási dimenziót állítottam fel, melyeket egy fajta mentális rácsként alkalmaztam. Ezek: az elektromos roller jogi helyzete a szakemberek feladatellátási területén; a szakemberek tapasztalatai; a szakértők véleménye az elektromos roller jogi szabályozására vonatkozóan.

Az elektromos roller jogi helyzete a szakemberek feladatellátási területén

Kutatásom első dimenziójában szerettem volna választ kapni arra, hogy az ország különböző illetékességi területein dolgozó szakemberek meglátása szerint az illetékességi területükön az elektromos roller és az azzal közlekedő személy minek minősül.

„Nálunk jármű és azon belül segédmotoros kerékpár.”⁶³

„Ez egy nagyon érdekes kérdés, mivel megoszlanak a vélemények. A megyei vezetés szerint smkp, az osztályvezetőm szerint a teljesítményt kell nézni, és ez alapján 300 W felett smkp, de ezt nem merik felvállalni.”⁶⁴

„Figyelemmel arra, hogy a KRESZ nem tartalmazza ennek a közlekedési eszköznek a megnevezését, bármilyen járműkategóriába történő besorolását, így az ezzel közlekedő személy gyalogosnak minősül.”⁶⁵

⁶³ Részlet a 1. szakértői interjúból

⁶⁴ Részlet a 2. szakértői interjúból

⁶⁵ Részlet a 3. szakértői interjúból

„Jármű, smkp vezetőjének minősül. Így a járművezetővel szemben alkoholszonda, járművezetői engedély megléte, biztosítás meglétének vizsgálata szükséges.”⁶⁶

„Az eddigi kevés esetem többségében gyalogosnak minősült.”⁶⁷

„Attól függ, hogy ki helyszíneli, ki hogyan akar a megyei felső vezetés elvárásainak megfelelni. Nagyon erőltetik minden esetben a járművezető megállapítását. Ha én helyszínelek, akkor addig, míg bűncselekmény nem valósul meg, addig gyalogosként kezelem a hatályos jogi normáknak megfelelően, mivel ez nincs szabályozva. Úgy gondolom, hogy a szabálysértés és a bűncselekmény súlyossági foka vagy a jogsértésnek a szintjei, például a sérülés foka választja el egyiket a másiktól. Illetve a befolyásolt állapot. Ittas vagy bódult állapot. Amiatt veszem bűncselekménynek, ha valamelyik tényező felmerül, mert a büntetőeljáráásban tágabban értelmezhető a közlekedési eszköz”⁶⁸

„Megítélése szubjektív.”⁶⁹

„Változó, hol gyalogosnak, hol járműnek. Én gyalogosként kezelem őket.”⁷⁰

„Nálunk segédmotor-kerékpárként kell kezelni 25 km/h alatt.”⁷¹

A szakemberek válaszaiból az derült ki, hogy eltérőek a nézőpontok az elektromos rollerrel és az azt vezető személlyel kapcsolatban, ami nem meglepő. Dolgozatomban itt visszaköszön a hatóságok álláspontjai közötti eltérés problematikája.

A személyes véleményem az, hogy az elektromos roller a KRESZ számára ismeretlen fogalom, így, ahogy azt már a korábbiakban kifejtettem, ugyan megvalósul az ittas, valamint a bódult állapotban történő járművezetés bűncselekménye, de más közlekedési bűncselekmény nem, mivel az

⁶⁶ Részlet a 4. szakértői interjúból

⁶⁷ Részlet az 5. szakértői interjúból

⁶⁸ Részlet a 6. szakértői interjúból

⁶⁹ Részlet a 7. szakértői interjúból

⁷⁰ Részlet a 8. szakértői interjúból

⁷¹ Részlet a 9. szakértői interjúból

elektromos roller járműkategórián belüli további behatárolása elakad. Ezen eszközzel történő baleset során a 60/2010. ORFK utastás⁷² nem zárja ki a súlyos testi sértéssel kapcsolatban a szemle tartását. Könnyű testi sértés esetén a szükséges indítványok beszerzése után szintén lehetséges a szemle tartás.

Másrészt szerettem volna azzal kapcsolatban is információt kapni a szakemberektől, hogy a munkahelyükön milyen eljárási rend vonatkozik az elektromos rollerrel közlekedő személyre.

„Nálunk az elektromos rollerrel közlekedőkkel szemben ugyanaz az eljárási rend, mint az smkp-val közlekedőkkel szemben.”⁷³

„Ha nagy sajtóvisszhangú lehet az ügy, akkor azt várják, hogy szemlézzenek benne. De szerintem ezt az adott helyszínelő dönti el.”⁷⁴

„Az elektromos rollerrel közlekedő smkp vezetőjének minősül. Járművezetővel szemben alkoholszondát használunk, és járművezetői engedély, biztosítás meglétének vizsgálata történik.”⁷⁵

„Hát meglátásom szerint majdnem mindenki máshogy kezeli, nincs megszokott vagy bevett iránymutatás. Volt, akitől azt hallottam, gyalogos lett, de van olyan is, aki járművezetőnek tekintette.”⁷⁶

„Az elektromos rollerrel történt eseményeket minden egyes esemény nem általánosan, hanem egyedileg van megvizsgálva, majd a közvetlen parancsnokkal történt egyeztetés után kerül rögzítésre és behatárolásra. Ilyenkor a vezető a döntése során figyelemmel van az aktuális statisztikai adatokra, az igazgatásrendészeti osztály elvárásaira, illetve a megyei vezetés által elvártakra.”⁷⁷

⁷² 60/2010. (OT 34.) ORFK utastás a közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri eljárás szabályairól.

⁷³ Részlet a 1. szakértői interjúból

⁷⁴ Részlet a 2. szakértői interjúból

⁷⁵ Részlet a 4. szakértői interjúból

⁷⁶ Részlet az 5. szakértői interjúból

⁷⁷ Részlet a 6. szakértői interjúból

„Helyszín megtekintése után a parancsnok hívása történik. Ezt követően majd eldönti, hogy milyen eljárási rendet alkalmazzak.”⁷⁸

„Az eljárási rend az e-rolleressel szemben változó, de többnyire gépi meghajtású jármű vezetőjeként kezelik.”⁷⁹

„Ha ittas, akkor ittas járművezetés, jogosítványt nem kell elvenni. Amúgy úgy kell kezelni, mint az smkp-t.”⁸⁰

Az interjúalanyok elmondása alapján jól látható, hogy nincs egy egységes eljárási rend az elektromos rollerrel közlekedőkkel szemben. Itt azért említést kell tenni arról, hogy az ORFK adott ki ezen eszközökkel közlekedő személyekkel szemben alkalmazandó eljárási rendet, melyet nem mindenki követ. Ennek a legfőbb oka a sok eltérő álláspont, ami már a törvényességi felügyeletet végző ügyészségnél kitűnik. További ellentét van a járásbíróságok ítéletei között is. Ha valaki ezeket nyomon követi, olybá tűnik, hogy nem tudja a bal kéz, mit akar a jobb.

Arra vonatkozóan is kerestem a választ, hogy az adott szakemberek a járműveken belül mely kategóriába sorolják az elektromos rollert. A megkérdezett szakemberek 44,5%-a segédmotoros kerékpárként kezeli, 44,5%-a nem tartja járműnek, 11%-a beépített erőgép által hajtott járműként tekint az elektromos rollerre. Továbbá a megkérdezett szakemberek 66,7%-a nem tesz különbséget az üléssel rendelkező és az üléssel nem rendelkező elektromos rollerek között, azonban 33,3%-uk szerint az üléssel rendelkező elektromos rollerek az európai uniós normák alapján már tekinthetők segédmotoros kerékpárnak. Ezen felül az interjúalanyok 77,8%-a nem tesz különbséget az elektromos rollerek között teljesítmény és sebesség alapján.

⁷⁸ Részlet a 7. szakértői interjúból

⁷⁹ Részlet a 8. szakértői interjúból

⁸⁰ Részlet a 9. szakértői interjúból

A szakemberek tapasztalatai

Az interjúalanyok az ország különböző feladatellátási területein dolgoznak. Ezen illetékességi területekhez tartoznak az alábbiak: Győr-Moson-Sopron Vármegyei Rendőr-főkapitányság, Győri Rendőrkapitányság, Miskolci Rendőrkapitányság, Zala Vármegyei Rendőr-főkapitányság és Soproni Rendőrkapitányság. Az interjúalanyaim több éves szakmai múlttal és nagy hozzáértéssel rendelkeznek. Az interjúalanyok többsége baleseti helyszínelőként dolgozik, azonban van olyan, aki előadóként tevékenykedik. A megkérdezettek különböző rendfokozatokkal rendelkeznek. A megkérdezett szakemberek több mint fele helyszínelő már olyan balesetet, amely során az elektromos rollerrel közlekedő személy volt a balesetben érintett.

„Eddig öt esetben intézkedtem elektromos rolleressel. Ebből egy olyan eset volt, amikor a rollerrel közlekedő személy a kerékpárúton, a kerékpárosokkal szemben közlekedett, majd amikor vele szemben közlekedtek kerékpárok, kitért előlük. De egyszer egy kanyarban nem látta a kerékpárost és összeütköztek. Mind a kerékpáros, mind a rolleres megsérült...”⁸¹

„Kerékpáros személy ütközött egy rolleres személlyel, ahol személyi sérülés történt.”⁸²

„Több ilyen esetem is volt. Az első esetemnél egy kerékpárúton lejtőn lefelé érkezett egy kerékpáros, vele szembe emelkedően haladt egy e-rolleres. Egyszerre értek egy T alakú kereszteződéshez, mindketten egyszerre haladtak rá az úttestre, és az úttest közepén az e-roller balra kanyarodva befordult a kerékpáros elé, és összeütköztek. Mind a ketten megsérültek. A következőnél egy e-rolleres hölgy az úttestről a kerékpáros nyomot követve felhajtott a kerékpárútra, ahol vele szemből szabálytalanul érkező kerékpárossal ütközött. A harmadik esetem során e-rollerrel egy férfi behaladt a

⁸¹ Részlet a 2. szakértői interjúból

⁸² Részlet az 5. szakértői interjúból

sétáloutcába, és egy ötéves kislányt fellökött. Ebben az esetben jelentés készült, mivel nem volt nagy sebessége a rollernak.”⁸³

„Igen, volt ilyen tapasztalatom. Az elektromos rollerrel közlekedő személy egy elsőbbségadás kötelező jelzőtáblával alárendelt útról egy személygépkocsi jobb elejének ütközött.”⁸⁴

„Egy esetben, az úttesten esett el a rollerrel a személy, és súlyos sérülést szenvedett.”⁸⁵

Ezek a balesetek jól tükrözik, hogy az elektromos rollerrel közlekedő személyek a kerékpárosok által használt útfelületeket veszik igénybe. De ezt a tényt az empirikus kutatásom során tapasztaltak is megerősítik. Ebből természetesen az adódik, hogy a kerékpárutat igénybe vevő kerékpáros személyekkel lesz konfliktusa az elektromos rollereseknek, illetve kerékpárút és út kereszteződésénél a gépkocsikkal.

Szerettem volna azt is megvizsgálni, hogy a szakemberek az említett esetekben milyen minősítésben intézkedtek az elektromos rolleressel, valamint hogy az adott intézkedéseket mely norma alapján hajtották végre.

„Ezen esetben, amit említettem, gyalogosként kezeltem. A hatályos KRESZ alapján jártam el.”⁸⁶

*„Eljárást indítottam, melynek baleseti része az igazgatásrendészetre ment, viszont a rolleresnek volt eltiltása. Az ügy még mindig vizsgálat alatt...”*⁸⁷

„Az első esetben, amit említettem, ott mind a ketten megsérültek, ezért szabálysértési eljárást indítottam, nem tudom, mi lett a vége. A második

⁸³ Részlet a 6. szakértői interjúból

⁸⁴ Részlet a 7. szakértői interjúból

⁸⁵ Részlet a 8. szakértői interjúból

⁸⁶ Részlet a 2. szakértői interjúból

⁸⁷ Részlet az 5. szakértői interjúból

*esetnél is szabálysértési eljárás lett. A harmadik esetben pedig már említettem, hogy jelentés készült, mivel nem volt nagy a sebessége a rollernek.*⁸⁸

„Szabálysértési eljárást kezdeményeztem ellene, mivel gyalogosként az úttesten közlekedett a járda helyett.”⁸⁹

„Gyalogost zavaró magatartása miatt helyszínbírságot kapott.”⁹⁰

Ezeknél az eseteknél ismét megmutatkoznak az eltérő álláspontok. Itt ismét jól látható és érezhető a szabályozás hiánya. A megkérdezettek közül volt, aki az esetet egy rendőri jelentéssel lezárta, mely során az iratanyag irattárba került. Volt, aki az elektromos rollert gyalogos személyként minősítette, és e szerint folytatta le az eljárást. Volt, aki segédmotor-kerékpárosként minősítette az esetet, és e szerint folytatta le az eljárást. Ezek az esetek nem csak az eljáró rendőröknek, ügyészeknek, hanem a bírónak is nagy fejtörést okoztak, ami a jelenlegi szabályozatlanságból adódik. Ezért is lenne fontos minél hamarabb a jogszabály megalkotása, ugyanis ez mind a jogalkalmazóknak, mind a döntéshozóknak nagy segítséget jelentene.

A szakemberek többsége szerint a lakóhelyükön az elektromos rollerek elterjedése egyre gyakrabban okoz valamilyen típusú közlekedési konfliktust a közlekedés többi résztvevőjével, legyen szó a gyalogosokról, a kerékpárosokról, a motorosokról, valamint a gépkocsivezetőkről. A közlekedési vita kialakulása nem véletlen, hiszen a közúti közlekedésben egyre magasabb számban vesznek részt az emberek saját tulajdonú vagy elektromos rollermegosztó szolgáltató által bérelt eszközökkel.

Továbbá a szakemberek mindegyike említést tett arról, hogy az elektromos rollerrel közlekedő személyek, amikor a balesetben voltak érintettek, semmilyen típusú védőfelszerelést nem alkalmaztak. Úgy gondolom, na-

⁸⁸ Részlet a 6. szakértői interjúból

⁸⁹ Részlet a 8. szakértői interjúból

⁹⁰ Részlet a 7. szakértői interjúból

gyon fontos lenne legalább a védő sisak alkalmazása. Egy esetleges balesetnél a sérülés fokának csökkentésénél jelentős szerepe lenne ennek a biztonsági eszköznek.

Mindemellett kíváncsi voltam arra is, hogy az adott balesetekben érintett elektromos rollerrel közlekedő személyek rendelkeztek-e biztosítással.

„Azt, hogy személy- vagy lakásbiztosítással rendelkezett-e, nem tudom. A járművön nem volt.”⁹¹

„Nem rendelkezett, így szabálysértési feljelentést tettem.”⁹²

„Áh egyik sem. Egyik esetben sem.”⁹³

Tapasztalt baleseti helyszínelőként minden balesetnél ez a kérdés a legfontosabb a balesetben érintett személyek részéről. Az, hogy az intézkedő rendőr kivel szemben milyen eljárást kezdeményez, a vétklen felet részben vagy egyáltalán nem érdekli. A vétklen fél részére a legfontosabb a keletkezett kárának a megtérítése. Ezért is lenne fontos, hogy az elektromos rollerrel biztosítással rendelkezzenek a jövőben, mely az okozott kárt megtérítené.

Kutatásom harmadik dimenziójában a szakértők véleményére, előremutatató javaslataira voltam kíváncsi. Elsősorban az érdekelt, hogy mit gondolnak arról, hogy mely eljárási rend, illetve jogi megítélés lenne helyes az elektromos rollerrel közlekedő személlyel szemben.

„Én úgy gondolom, minden elektromos rollerrel közlekedő személyt járművezetőnek kellene tekinteni, függetlenül az elektromos roller teljesítményétől, kialakításától.”⁹⁴

⁹¹ Részlet a 2. szakértői interjúból

⁹² Részlet az 5. szakértői interjúból

⁹³ Részlet a 6. szakértői interjúból

⁹⁴ Részlet a 1. szakértői interjúból

„Én úgy gondolom, hogy ezen eszközök elszaporodása végett, illetve hogy eddig nem történt szabályozás, mindenféleképpen járműként kezel-ném. Az eszköz behatározása, fogalma a KRESZ-ben lenne a legfontosabb. Az smkp-vel azonos szinten szabályoznám.”⁹⁵

„Elsősorban járművezetőnek tekinteném az elektromos rollerrel közle-kedő személyt, mivel ezeknek a rollereknek a lényege, hogy beépített erőgép hajtja őket, attól függetlenül, hogy bizonyos típusaik emberi erő által is hajthatók. Annak már nehezebb lenne a megítélése, hogy egy esetleges bal-eset bekövetkezése esetén a baleset pillanatában a rollert melyik erő haj-totta. Véleményem szerint ezt is lehetne ellenőrizni akkor, ha az ilyen rol-lerekbe beszerelésre kerülne egy olyan szerkezet, amely által szabályoz-hatná a vezetője, hogy az adott útszakaszon „gépi üzemmódban” vagy „manuális üzemmódban” közlekedik, és a választott üzemmódot ez a szer-kezet ellenőrizhetően rögzítené, tárolná az adatokat bizonyos ideig. Amennyiben pedig a baleset pillanatában „manuális módban” közlekedett a vezető, akkor – ahogy a kerékpárt hajtó és toló között is ez a különbség-tétel alapja – gyalogosnak minősülne. Ez a szempont az elektromos rollert vezető által ittasan okozott baleset nézőpontjából is releváns lenne. A másik megoldás az lehetne, hogy ne lehessen ezeket a rollereket egyáltalán em-beri erővel hajtani, ha lemerül az akkumulátor.”⁹⁶

„Járművezetőkkel szembeni eljárás, mivel véleményem szerint a sokszor hangtalan eszközökkel a gyalogosok között a járdán közlekedve balesetet előidéző szituációk alakulnak ki, és a több ilyen jellegű jármű közlekedés-ben való részvétele fokozott balesetveszéllyel jár. A járművezetői engedély-lyel nem rendelkező eszközhasználók a hiányos KRESZ-ismeretek nélküli közlekedésben való részvétele balesetveszéllyel jár. Szükséges lenne orszá-gosan egységes állásfoglalás az e-rollerekkel kategóriába történő sorsolás miatt.”⁹⁷

⁹⁵ Részlet a 2. szakértői interjúból

⁹⁶ Részlet a 3. szakértői interjúból

⁹⁷ Részlet a 4. szakértői interjúból

„Én mindenképpen úgy gondolom, hogy járművezető. Nem tartom feltétlen jónak, hogy az elektromos rollerral pl. a gyalogjárdán a többi gyalogos között közlekedik. Hirtelen és nagyobb sebességgel, mint egy gyalogos, így könnyebben veszélyhelyzetet tud előteremteni.”⁹⁸

„Minden egyes eseményt külön kezelnek, nincs általános szabály vagy eljárási rend. Ez nem helyes. Véleményem szerint járművezetőként kellene kezelni, tekintettel arra, hogy gyalogosként sokkal gyorsabban tudnak közlekedni, az útestet veszik igénybe, és kerékpárosként viselkednek. A helyes az lenne, ha minél gyorsabban kerékpáros jogállást kapnának, aszerint kezelnénk őket, de ahhoz szabályokat kellene hozni, be kellene kategorizálni az eszközöket.”⁹⁹

„Nincs kialakult eljárási rend. Míg semmilyen kategóriába nincs lefektetve járműként, ezért gyalogos. Mielőbb kategorizálni teljesítmény függvényében járműként.”¹⁰⁰

„Gyalogos, mivel a KRESZ 1. számú függelékében az e-rollert nem nevesíti járműnek. Önálló gépi meghajtás járműkategóriát kellene létrehozni szerintem a KRESZ-ben.”¹⁰¹

„Szerintem nincs egyértelműen szabályozva. Ha ittas, akkor járjanak el vele szembe, mivel gépi meghajtású. A többivel csak ha megfelelően szabályozva van, akkor kellene foglalkozni. Egyszerűen szabályoznám, azt kéne alkalmazni, mint az smkp-nál.”¹⁰²

A szakértő interjúalanyok egyöntetűen egymástól függetlenül arra az álláspontra jutottak, hogy a jelenlegi szabályozatlanság hosszú távon tarthatatlan. A jelenlegi helyzet ellen a jogalkotónak minél hamarabb meg kell alkotni azt a jogszabályt, mely az elektromos rollert szabályozza. A szakértő interjúalanyok egyértelműen megfogalmazták, hogy a KRESZ-ben nevesíteni kellene a fogalmát, valamint a járművek közötti elhelyezését. Ezt

⁹⁸ Részlet az 5. szakértői interjúból

⁹⁹ Részlet a 6. szakértői interjúból

¹⁰⁰ Részlet a 7. szakértői interjúból

¹⁰¹ Részlet a 8. szakértői interjúból

¹⁰² Részlet a 9. szakértői interjúból

követően ugyanebben a jogszabályban rögzíteni kellene a vele kapcsolatos szabályokat. Ha ez megtörténne, akkor a különböző nézetek megszűnnének, és kialakulna a helyes szabályozás.

Összegzés

A jelenlegi helyzet rávilágít arra, hogy az elektromos roller kérdéskörének, illetve a hozzá hasonló eszközök megjelenésének szabályozása mennyire sürgető. Minden egyes nappal, amíg a jelenlegi helyzet bizonytalanságot okoz, egyre nagyobb az esély arra, hogy az adott eszköz használója baleset áldozatává váljon, ez pedig nem csak az egyénre, hanem a társadalomra is hátrányosan hat. Itt elsősorban az idővesztésre gondolok, melyet egy közlekedési baleset következtében létre jött „dugó”, azaz forgalmi torlódás eredményez, mely jelentős nemzetgazdasági érdekeket sért.¹⁰³

Egy személyi sérüléssel közlekedési baleset során megsérült személynek a kórházi ellátása során egy röntgentfelvétel huszonhétezer forintba kerül, melyet a társadalombiztosítás fizet. Komolyabb sérülés esetén más vizsgálatok költsége jóval többbe kerül, ezért a határ a csillagos ég lehet.

A legkomolyabb tragédia természetesen egy halálos kimenetelű baleset, mely nem csak az elhunyt hozzá tartozói számára óriási veszteség, hanem a nemzet számára is. Ennek a számszerűsített értéke 2017-ben 273 millió forint volt, melyben a forgalmi torlódás miatt keletkező károk is benne voltak.¹⁰⁴

Ettől még az elektromos rollerek népszerűsége töretlen, és az elkövetkező időben véleményem szerint az is marad. Munkám során egyre többet észlelem, hogy ezeknek az eszközöknek a használói milyen veszélyesen közlekednek, illetve előfordul, hogy egy rolleren többen is utaznak. Az e-rollerekkel kapcsolatos eltérő álláspontok mellett meg kell jegyezni, hogy a jogászok hajlamosak az adott szabályokat saját véleményükre formálni.

¹⁰³ Major, R.: Közúti közlekedési balesetek miatt kialakult torlódások okozta idővesztés csökkentésének lehetőségei, avagy miként gyorsítható a helyszíni eljárás. Belügyi Szemle 2021/6. szám. 1009–1026. o.

¹⁰⁴ Major, R. (2021): i.m.

Az intézkedő rendőr pedig a baleset helyszínén nagyon nehéz helyzetben van. Ha az ORFK álláspontját követve szankcionálja az eszköz használóját, és az adott ügyben a bíróság eltérő ítéletet hoz, az véleményem szerint az intézkedő rendőr hitelességét, szakmai hozzáértését is megkérdőjelezi.

Számomra a legszimpatikusabb szabályozás egyébként a német. Láthatjuk, hogy a környező országokban, például Romániában mely jogsértések jelentkeztek ezen eszközökkel közlekedőknél. Ezek a jogsértések most is fennállnak, de nincsenek dokumentálva, mivel maga az eszköz ismeretlen fogalom.

Megfelelő szabályozás esetén ezek a szabálysértések kiugró tendenciát fognak mutatni, de egy kialakított szankciórendszerrel ezek száma csökkenthető lesz, valamint a jogsértésekkel szemben jogszerűen lehet fellépni.

Az elektromosroller-megosztó társaságok részére hátrányt jelentene, illetve anyagi terheket róna rájuk a jogalkotó, ha a védő sisak használatát, valamint a biztosítás, illetve a matrica feltüntetését a jogszabály kötelezően előírná, viszont mindez egy fajta biztonságot jelentene mind az eszközök használói, mind a többi közlekedő részére.

A saját applikációjukon keresztül a modern technika lehetőséget biztosítana arra, hogy a vezetői engedélyt képfelvétel készítésével rögzítsék, melynek hiánya esetén a szolgáltatás igénybevétele kizárt lenne.

Arra vonatkozóan, hogy használatot megelőzően az e-roller vezetője nincs ittas vagy bódult állapotban, büntetőjogi felelőssége tudatában egy nyilatkozat beszerzése lenne szükséges, melyben a használatba vevő arról nyilatkozna, hogy az eszköz használata előtt nem ivott, járművezetésre képes állapotban van, illetve nem fogyasztott kábító, bódító hatású szert.

A védő sisak tekintetében az elektromosroller-megosztó szolgáltatók a csomagküldő szolgálatok által használt csomagpontokat alkalmazhatnák, ahol a szolgáltatás megkezdése előtt a sisakot fel lehetne venni, használat után pedig ugyanitt le lehetne adni. Azzal kapcsolatban, hogy a védő sisakot ne tulajdonítsák el, ezen tárgyak értéke a szolgáltatás megkezdése előtt

egy kaució részeként letétbe kerülne a bankszámláról, mely az eszköz megléte esetén a bérlő számlájára visszakerülne. Továbbá valamennyi elektromos rollert fel lehetne szerelni menetrögzítő készülékkel, mely során egy esetleges ittas vezetésnél ez a készülék rögzíti, hogy az eszközzel gépi üzemmódban közlekedtek vagy éppen emberi erővel. Ezek az adatok egy balesetnél nagyban segítenék az eljárás menetét. Ezek kivitelezése valóban nagyobb terheket jelentene a cégek számára, melyek csak hosszú távon térülne meg, viszont a biztonság lényegesen fontosabb kérdés, mint a cégek anyagi helyzete.

A szakértői interjúk során érezhető volt a kollégák részéről, hogy a jelenlegi helyzet tarthatatlan. Én is úgy vélem, hogy a jogalkotónak minél hamarabb be kell avatkoznia, mert egyre több probléma lesz ezen eszközök vezetőivel, amit a kutatásom is igazol. Véleményem szerint az elektromos rollert minél hamarabb el kell helyezni a KRESZ rendelkezései között, és egy teljesen különálló részt kellene, hogy kapjon. A nemzetközi példákból tanulva és saját véleményem szerint a legjobb lenne, ha ezen eszközök vezetését a 14 életév betöltéséhez és vezetői engedélyhez kötnénk. Továbbá szükségesnek érzem a biztosítást és az eszközök regisztrációját egy matricarendszeren keresztül. Létfontosságú az elektromos roller műszaki paramétereinek rögzítése is jogszabályi szinten.

A jogalkotónak tehát minél előbb cselekednie kell ezen a téren, hogy elkezdjük helyreállítani azokat a rossz beidegződéseket, melyeket az elmúlt évek szabályozatlansága okozott, és megtegyük a szükséges jogi lépéseket annak érdekében, hogy ezek a közlekedési árnyak előléphessenek a fényre. Ennek bekövetkeztéig pedig híres magyar költőnk, Petőfi Sándor ismert versének címével zárom dolgozatomat az elektromos roller vonatkozásában: „*Minek nevezzelek?*”

Irodalomjegyzék

Tudományos cikkek és tanulmányok

Ambrus István – Orosz Noémi: Száguldó elektromos rollerek és seg-way-ek nyomában: A 21. századi közlekedési eszközök egyes szabályozási problémái. Magyar Jog 2020/1. szám. 1–12. o.

Felföldi Péter: Gyengébb közlekedők és átalakuló mobilitás Budapesten. Belügyi Szemle 2021/7. szám. 1239–1259. o.

Felföldi, P. & Harangozó, V.: Az alternatív közlekedési eszközök budapesti helyzetképe, különös tekintettel az e-rollerekre. Közbiztonsági Szemle 2021/1. szám. 45–60. o.

Felföld Péter – Málík Zoltán: Védtelen közlekedők láthatósága. Közbiztonsági Szemle 2021/2. szám. 23–39. o.

Irk Ferenc: Közlekedésbiztonság, stressz, sebesség. Tanulóvezető: Az autósiskolák szakmai-módszertani kiadványa. 2008. 6–8. o.

Irk Ferenc: A közlekedésbiztonság, mint a globális világ része. Belügyi Szemle 2011/10. szám. 5. o.

Major, R.: A formális jogértelmezés veszélyei a közlekedés körében. Belügyi Szemle 2018/12. szám 82–88. o.

Major, R.: A közlekedési balesetek alakulása a benzinár függvényében. Belügyi Szemle 2021/2. különszám. 105–119. o.

Major, R.: Közúti közlekedési balesetek miatt kialakult torlódások okozta időveszteség csökkentésének lehetőségei, avagy miként gyorsítható a helyszíni eljárás. Belügyi Szemle 2021/6. szám. 1009–1026. o.

Mészáros Gábor: A sebességtúllépés szerepe a halálos közlekedési balesetekben. Tanulóvezető: Az autósiskolák szakmai-módszertani kiadványa 2019/5. szám. 1. o.

Remsei, S.: Az elektromos roller – lehetőség vagy csapás. Lépések: A fenntarthatóság felé 2019/3. szám. 12–13. o.

Skorka, T.: E-roller: Járdá vagy úttest? Új Magyar Közigazgatás 2018/1. szám. 19–24. o.

Szemere, D. & Iványi, T.: Elektromos rollerek fogyasztói megítélésének vizsgálata a három rétegű üzletimodell-vászon segítségével. *Vezetéstudomány* 2023/9. szám. 74–87. o.

Wei, W., Petit, Y., Arnoux, P.-J., & Bailly, N.: Head-ground impact conditions and helmet performance in E-scooter falls. *Accident Analysis & Prevention*, 181, Article 106935. 2023.

<https://doi.org/10.1016/j.aap.2022.106935>

Wang, K., Qian, X., Fitch-Polse, D. T., Lee, Y., Malik, J. & Circella, G.: What travel modes do shared e-scooters displace? A review of recent research findings. *Transport Reviews*, 2023/1. szám. 5–31. o.

<https://doi.org/10.1080/01441647.2021.2015639>

Könyvek és konferenciakötetek

Fülöp, Á., Fülöp, N. & Major, R.: A KRESZ értelmezése a joggyakorlatban (4., hatályosított, bővített kiadás). HVG-ORAC. 2021. ISBN: 978-963-258-518-5

Felföldi Péter: Mikromobilitás és balesetek a budapesti közutakon. In: Zs. Marton, K. Németh, P. Pelesz & E. Péter (szerk.): IV. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia tanulmánykötet. Pannon Egyetem. 2020. 120–129. o.

Mészáros Gábor: A közlekedési balesetmegelőzés rendszerének információs folyamatai. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A határrendészettől a rendészettudományig – Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. kötet. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. 2016. 239–246. o.

Jogi források

Európai Parlament és a Tanács. (2013). 168/2013/EU rendelet a két- vagy háromkerekű járművek, valamint a négykerekű járművek típusjóvá-hagyásáról és a járművek felügyeletéről. Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 60, 52–128. o.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0168>

Kúria. (2022). 2.Bfv.442/2022/5. számú határozat. Kúria.

Legfőbb Ügyészség, Nyomozás Felügyeleti és Vádelőkészítési Főosztály. (2020). NF.3992/2020/2-I. számú állásfoglalás. Legfőbb Ügyészség.

Magyarország Országgyűlése. (2012). 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.tv>

Miskolci Törvényszék. (2021). 7.Bf.382/2021/5-II-f. számú határozat. Miskolci Törvényszék.

Országos Rendőr-főkapitányság. (2010). 60/2010. (OT 34.) ORFK utasítás a közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri eljárás szabályairól. Országos Rendőr-főkapitányság.

Országos Rendőr-főkapitányság, Rendészeti Főigazgatóság, Közlekedésrendészeti Főosztály & Országos Rendőr-főkapitányság, Rendészeti Főigazgatóság, Igazgatásrendészeti Főosztály. (2018). 29000/21125-1/2018.ált. számú és 29000/21901-2/2017.ált. számú állásfoglalás egyeztetett álláspontja. ORFK.

Online források és hírek

Révész, B.: Elektromos rollerek a nagyvilágban. Arsboni. 2022. február 1.

Forrás: <https://arsboni.hu/elektromos-rollerek-a-nagyvilagban>

Révész, B.: Legális a rollered? Arsboni. 2021. december 9.

Forrás: <https://arsboni.hu/legalis-a-rollered>

Bodnár, B.: Lehet, hogy mégsem olyan környezetbarát az elektromos roller, mint hittük. Raketa.hu. 2023. március 30.

Forrás: <https://raketa.hu/lehet-hogy-megsem-olyan-kornyezetbarat-az-elektromos-roller-mint-hittuk>

Eltűnnek az elektromos rollerek a francia fővárosból. MTI / HáziPatika. 2023. augusztus 26.

Forrás: <https://www.hazipatika.com/eletmod/utazas/cikkek/eltunnek-az-elektromos-rollerek-a-francia-fovarosbol>

Győrben és Sopronban is népszerű az e-roller, a szabályozás még várta magára – képek. Kisalföld. 2023. augusztus 25.

Forrás: <https://www.kisalfold.hu/helyi-eletstilus/2023/08/gyorben-es-sopronban-is-nepszeru-az-e-roller-a-szabalyozas-meg-varat-magara-kepek>

Románia még nem készült fel az elektromos rollerekre: egyre több a baleset. Mandiner. 2023. augusztus 7.

Forrás: <https://mandiner.hu/kulfold/2023/08/romania-meg-nem-keszult-fel-az-elektromos-rollerekre-egyre-tobb-a-baleset>

Ezer eurós büntetést kaphatnak az elektromos rollerezők. Magyar Szó. 2023. február 1.

Forrás: <https://www.magyorszo.rs/kozelet/a.10717/Ezer-euros-buntetest-kaphatnak-az-elektromos-rollerezok>

Rendőrség Hivatalos oldala

Forrás: <https://www.police.hu>

Ezek a szabályok vonatkoznak az elektromos rollerekre. SZMSZ (Szabad Magyar Szó). 2023. szeptember 1.

Forrás: <https://szmsz.press/2023/09/01/ezek-a-szabalyok-vonatkoznak-az-elektromos-rollerekre/>

Techsend Electric Scooter Cyber Monster elektromos roller – fekete.

Forrás: <https://techsend.hu/elektromos-robogo-kugoo-kirin-m4-pro-nye-reggel/>

Az EU-s országok elektromos rollerekre vonatkozó szabályainak áttekintése. Voltride Blog.

Forrás: https://www.voltride.hu/hu/blog/29_az-eu-s-orszagok-elektromos-rollerekre-vonatkozo-szabalyainak-attekintese.html

Elektromos roller szabályok Szlovákiában (rendőrség, magyar felirattal) [Video]. YouTube. 2020.

Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=sbydS19VhmM>

Varga, G.: Újfajta közterület-használati kihívások Budapesten: fókuszban a segwayek és az elektromos rollerek. Építészfórum. 2021. május 28.
Forrás: <https://epiteszforum.hu/ujfajta-kozterulet-hasznalati-kihivasok-budapest-tobbszintu-onkormanyzati-rendszereben-fokuszban-a-segwayek-es-az-elektromos-rollerek>

PAPP ORSOLYA

„BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”¹

Absztrakt

A tanulmány a digitális technológiák és a mesterséges intelligencia alapú alkalmazások oktatásban betöltött szerepét vizsgálja, különös tekintettel a rendészeti képzésre. Gyakorlati példákon keresztül mutatja be azokat az eszközöket és módszereket, amelyek elősegítik a tanulók aktivizálását, az önálló ismeretszerzést, valamint a tananyag élményszerű feldolgozását. A bemutatott megoldások közös jellemzője, hogy pedagógiai szempontból jól illeszthetők a képzési célokhoz, ugyanakkor technikailag is könnyen alkalmazhatók. A tanulmány célja, hogy hozzájáruljon a digitális és mesterséges intelligencia alapú megoldások tudatos és célirányos beépítéséhez a tanítási-tanulási folyamatba.

Kulcsszavak: rendészeti képzés; digitális pedagógia; mesterséges intelligencia; tanulói aktivizálás

Abstract

The study examines the role of digital technologies and artificial intelligence-based applications in education, with a particular focus on law enforcement training. Through practical examples, it presents tools and methods that promote student engagement, support independent learning, and contribute to more experiential knowledge acquisition. The solutions described are pedagogically relevant and easy to implement from a technical standpoint, making them suitable for everyday classroom practice. The

¹ A tanulmány a Rendőrség Tudományos Tanácsa 2024. évi pályázatán díjazott pályamű szerkesztett változata.

aim of the study is to support the deliberate and goal-oriented integration of digital and AI-based tools into the teaching and learning process.

Keywords: law enforcement training; digital pedagogy; artificial intelligence; student engagement

Bevezetés (jelige: SegitChat)

A „*BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!*” című pályamű – általam – a rendészeti oktatás területén alkalmazott és jövőben alkalmazandó eszközök és módszerek válogatott gyűjteménye. Oktatói munkám során folyamatosan keresem azokat az innovatív módszereket, amelyek makro- (teljes tananyag) és mikro- (tanóra) szinten támogatják a kitűzött pedagógiai célok megvalósítását az oktatott Z generáció igényeinek figyelembevételével. Segítik a szakmai és digitális kompetenciák tanórai és tanórán kívüli fejlesztését, valamint a 21. századi készségek és képességek oktatásban való térnyerését.

Különös figyelmet fordítok korunk vívmánya, a mesterséges intelligencia oktatásban történő alkalmazására, arra, hogyan támogathatja a tanítási-tanulási folyamatot mind a tanuló (hallgató), mind az oktató oldaláról, hogyan növelheti annak hatékonyságát. A pályamű címe is a korral való haladásra utal, hiszen a Google keresőn kívül már egyéb, mesterséges intelligencia alapú eszközök is rendelkezésre állnak, mindenki számára elérhetőek.

A pályamű két nagy logikai egységet tartalmaz. A „Gamifikáció a tanórán” című fejezet azokat a kipróbált eszközöket és módszereket mutatja be, amelyek lehetővé teszik a tanórák élményszerűbbé tételét, a Z generációs tanulók (hallgatók) figyelmének tartós fenntartását, tanulásra történő motiválását, az értékelési folyamatba történő bevonását, elősegítik a differenciálást, támogatják az egyéni tanulási utak bejárását, a jobb tanulási eredmény elérését.

A „*Mesterséges intelligencia az oktatásban*” című fejezet gyakorlati oldalról, konkrét példákon keresztül szemlélteti a mesterséges intelligencia,

illetve a mesterséges intelligencia használatával megvalósuló új alkalmazásfunkciók oktatásban történő lehetséges használatát, mind a diák, mind az oktató munkájának szemszögéből. Jó gyakorlatot mutat arra, hogyan lehet a mesterséges intelligenciát a rendészeti oktatásban építő jelleggel, azaz jól használni.

Mindkét fejezetben törekedtem az ingyenesen (regisztrációval) elérhető felületek használatára. A felületek és a feladatok linkjét „*Barátod a Google? – Neem, segít (a) Chat!*²” című Wakelet gyűjteménybe rendszereztem, ezzel is megkönnyítve az adaptációt. Ha az egyes eszközöknél, az elemek minimális változtatásával több pedagógiai cél is megvalósítható, ezeket szintén megemlítem.

Véleményem szerint a pályamű meggyőzi a kétkedőket, hogy legalább egy-egy eszközt vagy módszert kipróbáljanak, illetve tovább inspirálja azokat, akik ezt eddig is megtették, hiszen a sikerélményhez kapcsolt tudásanyag hatékonyabban és hosszú távon rögzül.

Gamifikáció a tanórán

A digitális kompetencia és az egyéb képességek fejlesztése egymással harmonizálva hasznos része a mindennapi pedagógiai gyakorlatnak. Érdeemes mindig azt nézni, hogy a diák miként válik cselekvő részesévé az órának, hogyan biztosíthatjuk a lehetőséget, hogy kompetenciái minél szélesebb skáláját képes legyen fejleszteni. Ez akkor valósulhat meg, ha a digitális eszközök jelenléte és használata rendszeres, ellenőrzött, pedagógiaileg tudatos és kiszámítható keretek között történik.

² Forrás: <https://wakelet.com/wake/tMpcDHzyGi9BZUpUm3U79>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

Szemléltető eszközök

Infografika

Az infografikát eredetileg marketing célokra alkalmazták, mert kevés információt hordoz, de azt látványosan. Ezen tulajdonsága az oktatásban is kiválóan használható. A lényeg kiemelésének, a figyelem felhívásának egyik eszköze lehet.

Az infografikához lehet hangot is csatolni, ilyenkor a diák nem csak látja, hanem hallja is a kiemelt tudáselemet. Lényege, hogy a megszerzett tudást megerősíti, ezáltal a diák határozottabb és magabiztosabb lesz.

A kép egy infografikát mutat, amelyen a NovaMobil alkalmazásban használatos transliterációhoz szükséges nyelvi beállítások androidos mobilon történő lépései láthatók.

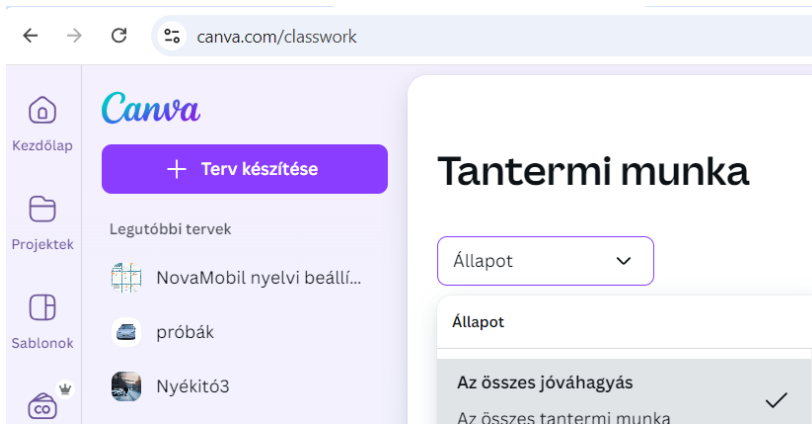
Az eredeti (hangos) infografika elérhető³.



2. számú kép
„Hangos” infografika (Forrás: Saját szerkesztés)

³ Forrás: https://www.canva.com/design/DAEfNombw4U/zrOA4ms9pSRRhAt-vPo3Dgw/edit?utm_content=DAEfNombw4U&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton
Letöltés ideje: 2025.11.29.

A készítéséhez a Canva felületet használtam, ahol az oktatási verzió (education) a jogviszony igazolásával (célszerű angol nyelvűt feltölteni) minden oktató számára ingyenesen elérhető. Ezzel a felületen virtuális osztályterem is elérhetővé válik.



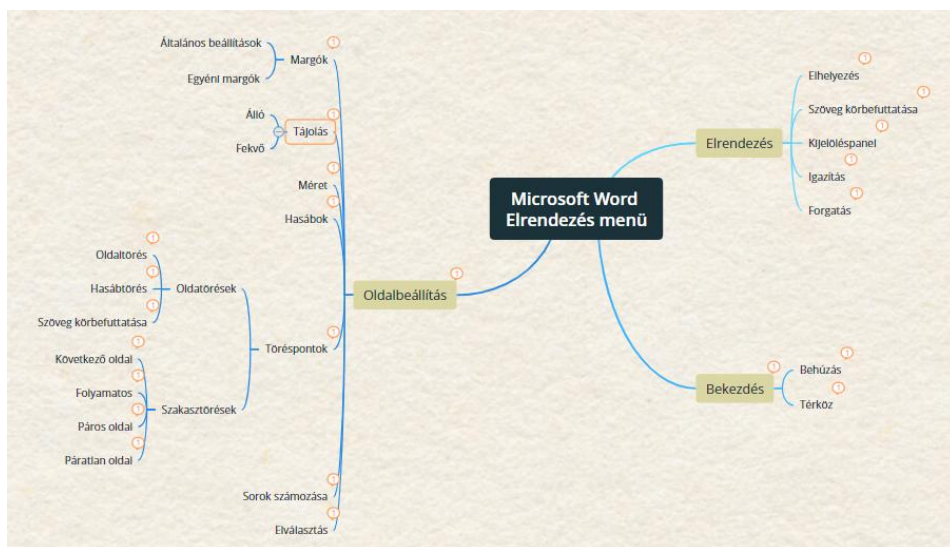
2. számú kép
Canva tantermi munka (Forrás: Szerzői felvétel)

Ez megkönnyíti a feladat felületen történő kiadását, nyomon követését és ellenőrzését.

Interaktív gondolattérkép

Egy témával kapcsolatos gondolatok kavarnak, azaz összevissza jelennek meg a diákokban, azok nincsenek listába foglalva. A hatékony tanuláshoz elkerülhetetlen ezek valamilyen formában történő rendszerezése, amelyhez gondolattérképet ajánlok. A gondolattérkép⁴ elérhető.

⁴ Forrás: <https://gitmind.com/app/docs/myz5hhtf>
Letöltés ideje: 2025.11.26.



3. számú kép
Gondolattérkép (Forrás: Saját szerkesztés)

A központi téma a fejezetcím, minden gondolat (téma) új ág, ezekhez lehet megjegyzéseket fűzni, és megtalálni közöttük a logikai kapcsolatokat. Felépítése az ábrázolt menü szerkezetét és tartalmát követi. Egyszerűen és átláthatóan rendszerezi a téma fontosabb elemeit, és megmutatja az egyes elemek közötti összefüggéseket. Ugyanakkor segíti a tananyag elmélyülését és a gondolatok későbbi előhívását.

A gondolattérkép módszer hatékonysága vitathatatlan, a tanulást és a megtanultak rendszerezését játékosítja, fenntartva az elsajátítandó anyag iránti érdeklődést. Asszociációs gondolkodásra épít, különböző elemek elhelyezésével interaktívvá tehető, például az adott fogalomhoz kapcsolódó meghatározás is szerepelhet benne, így a diák azonnal megtekintheti, ha nem emlékszik rá.



4. számú kép
Interaktív tartalom felfedése (Forrás: Saját szerkesztés)

A fogalom feletti narancs karikára kattintva megtekinthető a meghatározás is.

Számtalan ingyenes (regisztrációhoz kötött) felület érhető el. Én a GitMind⁵ felületet használom, bár a készíthető térképek száma korlátozott, viszont a funkciói nem, és kiegészült néhány mesterséges intelligencia által támogatott funkcióval. Erről a későbbiekben még szó lesz.

Okostankönyv

A Z generáció számára nehézségekbe ütközik a hagyományos tankönyvekből való tanulás, egyszerűen „unalmas” számukra, figyelmüket nem képes huzamosabb ideig lekötni.

A rendészeti oktatásban még nem terjedtek el a köznevelésben már régóta használt okostankönyvek. Több témában is készítettem már ilyesmit, a tanulói visszajelzés minden esetben pozitív volt.

⁵ Forrás: <https://gitmind.com/>
Letöltés ideje: 2025.11.26.

Itt csak azért említem meg, mert az előzőekben bemutatott szemléltető eszközök is helyet kap(hat)nak benne.

Az okostankönyv egy digitális tartalommal kibővített tanulási segédanyag.

A digitális tartalom nyomtatott formából QR kódokkal, elektronikus formában (pdf) a QR kódra kattintással érhető el. A QR kód keretének színe utal a digitális tartalom fajtájára is, ennek részletezése nem a pályázat része.

A képre kattintva a mintafejezet⁶ elérhető és letölthető.



5. számú kép
Okostankönyv mintaoldal

⁶ Forrás: <https://drive.google.com/file/d/1HjO2YUZFYgRyTZlQY65kbFekapS3f3Vr/view?usp=sharing>
Letöltés ideje: 2025.11.26.

Digitális tananyag

A digitális tananyag látványos, jól áttekinthető felület, ismertetése szintén nem része a pályázatnak, de a digitális eszközök beágyazására kiválóan alkalmas.

Előnye, hogy a tanulóknak nem kell kilépniük a felületről a tartalmak eléréséhez: azok vagy közvetlenül a felületen jelennek meg, vagy új böngészőablakban nyílnak meg. A digitális tananyag így bárhol és bármikor elérhetővé válik.

Ez a OneNote segítségével megoldható, hiszen sokféle alkalmazás beágyazását támogatja.



6. számú kép

Digitális tananyag → Priorálás → Jármű lekérdezés

A felület elhagyása nélkül megtekinthetők a beágyazott szemléltető eszközök, többször is megoldhatók a feladatok, kitölthetők a tesztek, továbbá naprakész hatályosítása, bővítése is folyamatosan lehetséges. A tananyag⁷ elérhető és megtekinthető, kipróbálható.

⁷ Forrás: https://microsoftiskola-my.sharepoint.com/:o/g/personal/papp_orsolya_microsoftiskola_hu/ErQVpyUBMhFJlk1Mxc0yzLYBiZVO0pNp_RFaJeTT-psQG5w?e=oQTNU3

Letöltés ideje: 2025.11.26.

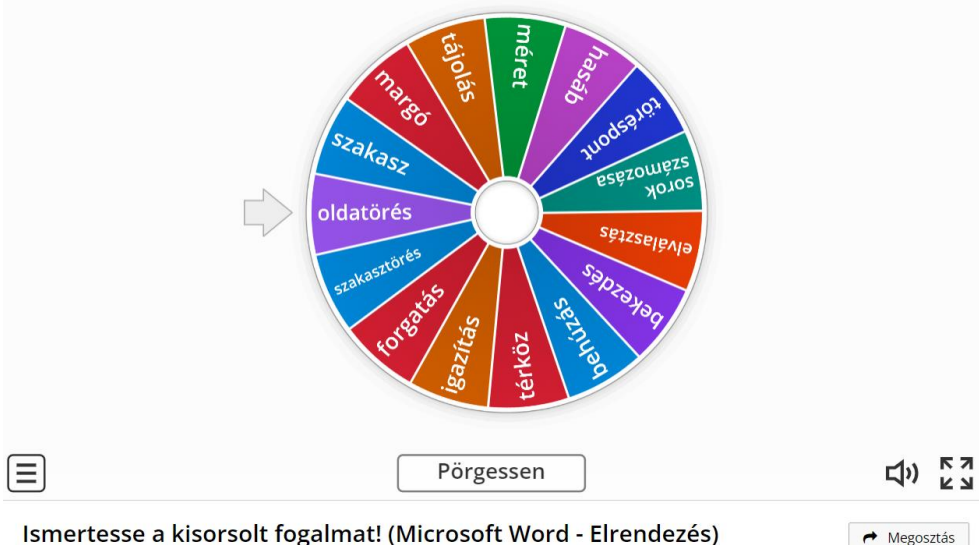
Ráhangolódás

Fogalomsorsoló

Az interaktív gondolattérkép fogalomsorsolóval is kiegészülhet. A diák kisorsol magának egy fogalmat, majd azt ismerteti, a választ pedig ellenőrizni is tudja. Így az interaktív gondolattérképpel együtt önálló tanulásra is kiválóan alkalmas, de a tanóra eleji ismétlést is változatossá teheti.

A fogalomsorsolóban az interaktív gondolattérképen szereplő fogalmak, azaz a kiemelt tudáselemek szerepelnek, ehhez a Wordwall⁸ felület Szerencsekerék⁹ feladatát használtam.

0:03



⁸ Forrás: <https://wordwall.net/>
Letöltés ideje: 2025.11.26.

⁹ Forrás: <https://wordwall.net/hu/resource/78852821>
Letöltés ideje: 2025.11.26.

Csoportba sor(s)olás

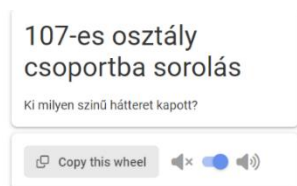
A csoportmunkánál is tudunk differenciálni, például, ha mi magunk készítjük el a csoportba sorolást különböző szempontok szerint, de bízhatjuk a diákokra vagy használhatunk online felületet is.

A Wheel of Names¹⁰ oldalon az oktatónak előre el kell készítenie a csoportba sorolást. Mivel a neveket tetszőleges sorrendbe rendezhetjük, így ez lehet minden alkalommal más és más. A keréken azonos színű háttérrel megjelenő tanulók alkotnak egy-egy csoportot, így lesz Sárga, Piros, Kék és Zöld csoport.

Ha egy projekthez állandó csoportösszetételt¹¹ szeretnénk, például azért, mert a társértékeléseket is figyelembe vennénk, a tanulókat megkérhetjük, hogy a következő foglalkozásra válasszanak maguknak valamilyen a rendőri szakmával kapcsolatba hozható csoportnevet, az egyetlen kikötés, hogy az a kapott szín kezdőbetűjének megfelelő betűvel kezdődjön. (Néhány példa az eddig előforduló csoportnevek közül: Piros – Poirot felügyelő; Zöld – Zéró tolerancia; Kék – Komor felderítők; Sárga – Sikeres nyomozók). Természetesen használható más alkalmazás is a csoportba sor(s)oláshoz.

¹⁰ Forrás: <https://wheelofnames.com/>
Letöltés ideje: 2025.11.26.

¹¹ Forrás: <https://wheelofnames.com/npe-x53>
Letöltés ideje: 2025.11.26.



8. számú kép
Csoportba sor(s)olás

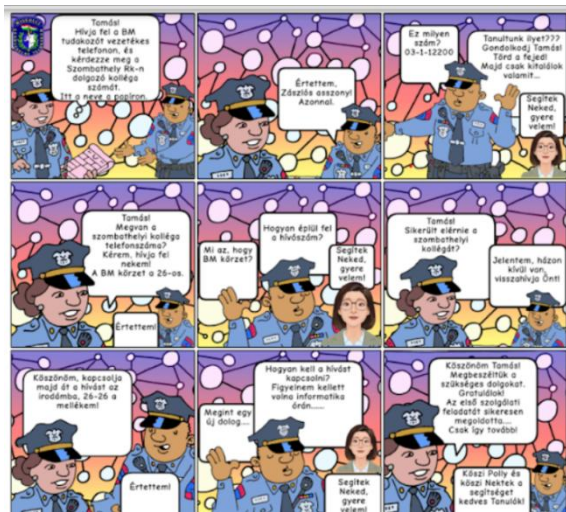
Játékos feladatismertetés – képregény

A képregény olvasása más készségeket igényel, más készségekre és képességekre van szükség az értelmezéséhez, amelyek párhuzamba állíthatók a digitális kor által elvárt újfajta kompetenciákkal, valamint felkeltheti a Z generációs diák figyelmét.

A képregények segíthetnek a fordulópont kiemelésében, a tananyag rögzítésében, elmélyítésében, alkotómunkára készítetnek.

A képregény a képre kattintva elérhető. A képregény a Makebeliefscomix¹² oldalon készült.

¹² Forrás: <https://makebeliefscomix.com/>
Letöltés ideje: 2025.11.29.



9. számú kép
Képregényes feladat

Pozitív hatást vált ki a grafikus prezentáció vizuális vonzereje, ezáltal a képregény hatékony eszköze lehet az oktatásnak, kiválóan illeszkedik a Z generációs diákok információfeldolgozó sajátosságaihoz. Szívesen használok a képregényes formát feladatok megfogalmazásához, amelyet gyakran virtuális mentorral¹³ egészítek ki, ami tanácsadó szerepet tölt be.

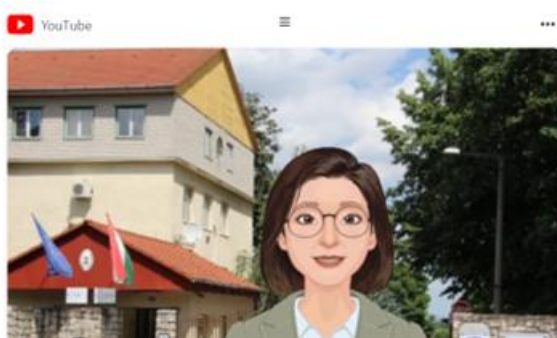
A virtuális mentort a Sitepal¹⁴ oldalon készítettem el, majd a szövegét rögzítettem, a videót pedig YouTube csatornára töltöttem fel, „Nem nyilvános” (azaz nem kereshető) jelzéssel, így csak a link birtokában tekinthető meg.

A videó¹⁵ a képre kattintva elérhető.

¹³ Forrás: <https://youtu.be/pWHSYul4IPU>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

¹⁴ Forrás: <https://www.sitepal.com/>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

¹⁵ Forrás: <https://youtu.be/pWHSYul4IPU>
Letöltés ideje: 2025.11.29.



10. számú kép
A virtuális mentor (

Tanórai differenciálás

A digitális eszközök használatának a tanulást érdekessé kell tennie, az egyéni adottságokat figyelembe kell vennie, és fejlődésre kell ösztönöznie a diákokat. Erre mutatok most két „szükséges” példát. Mindkettő Google Forms, és a Microsoft 365 oktatási csomag részét képező OneNote felületen is elkészíthető. A videók YouTube csatornára kerülnek „Nem nyilvános” besorolással, az előbbihez hasonlóan.

Videós tréninganyag – „a könnyű”

A tananyag apró részekre darabolva videós előadás formában jelenik meg, utána pedig kérdések következnek, amelyeket a videóban látottak alapján meg lehet válaszolni.



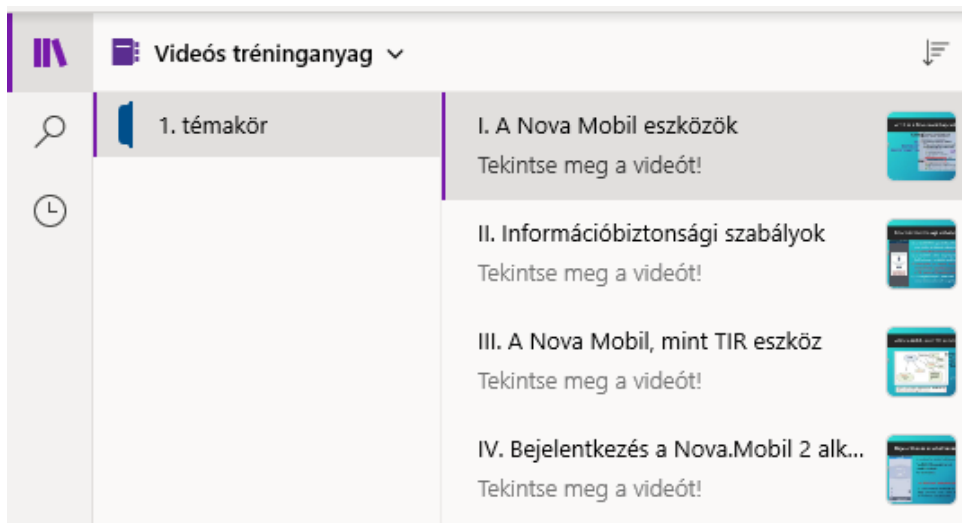
11. számú kép Videós tréninganyag – Google Forms

Segíti a felzárkózást, ugyanakkor sikerélményt is nyújt. Ez Google Forms¹⁶ (Google űrlapok) felületen készült, a képre kattintva elérhető.

OneNote felületen is elkészíthető, ilyenkor a kérdések Microsoft Forms űrlapba kerülnek, és azt kell beágyazni a OneNote felületre. Mivel a OneNote támogatja a Microsoft Forms elemek beágyazását, így ez egyszerűen a link bemásolásával történik. A tréninganyag¹⁷ elérhető.

¹⁶ Forrás: <https://www.google.com/forms/about/>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

¹⁷ Forrás: https://microsoftiskola-my.sharepoint.com/:o/g/personal/papp_orsolya_microsoftiskola_hu/EuHGhyHJsXNGiO7rzkDRJpABFzBvAywTG1lhZGXFAg-ltgw?e=WRvtvF
Letöltés ideje: 2025.11.29.



12. számú kép

Videós tréninganyag – OneNote (Forrás: Saját szerkesztés)

A videós tréninganyag önálló feldolgozásra is alkalmas, így hiányzás esetén segítséget nyújthat az órán tanultak pótlásában is.

Virtuális szabadulószoa – „a nehéz”

A szabadulószoa nagy népszerűségnek örvend a fiatal korosztályban, az oktatásban való használata pedig remek módszer arra, hogy a tanulókat még jobban motiváljuk egy-egy téma feldolgozására.

A diákok szeretik a meglepetéseket és a találós kérdéseket, így szívesen fejlesztik képességeiket – vagy adnak számot tudásukról – játékos feladatokon keresztül.

Egyedül és csapatban, akár versenyszerűen is használható, nehézségi foka magas, hiszen a tanult ismereteket a feladványok megoldásakor össze kell kapcsolni, akár más tanulási területen szerzett ismeretekkel. Tehát ez egy szummatív tudásmérés játékos formában.

Virtuális szabadulószoa bármely „forms” (űrlapok) felületen készíthető, ahol lehetőség van önálló (rövid) válaszok megadására és ez a továbblépés feltételeként beállítható.



13. számú kép

Virtuális szabadulószoza – Google Forms (Forrás: Saját szerkesztés)

A képen látható szabadulószoza Google Forms (Google űrlapok) felhasználásával készült, elérhető¹⁸. Megoldása¹⁹ – magyarázattal – letölthető.

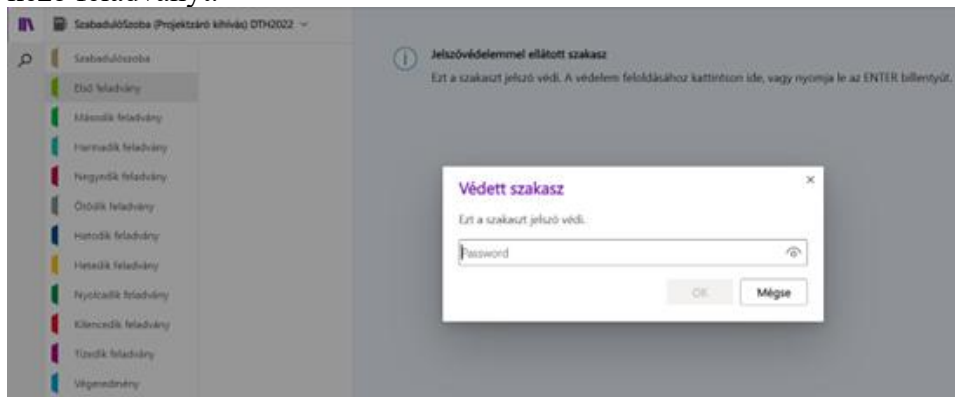
A OneNote²⁰ felület (a Microsoft 365 oktatási csomag része, ingyenesen elérhető) is alkalmas virtuális szabadulószoza készítésére.

¹⁸ Forrás: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfBcuu1SnXRX-XQKqFFfx6jg0EYLhyAyab3Cgv6xQ1zkPoJhfQ/viewform?usp=sf_link
Letöltés ideje: 2025.11.29.

¹⁹ Forrás: https://drive.google.com/file/d/1DfgZCRNya8Izhas-ljIa7pLwXk1Z_YJs/view?usp=sharing
Letöltés ideje: 2025.11.29.

²⁰ Forrás: <https://onenote.com/?public=1&wdorigin=ondcauth2&wdorigin=ondc>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

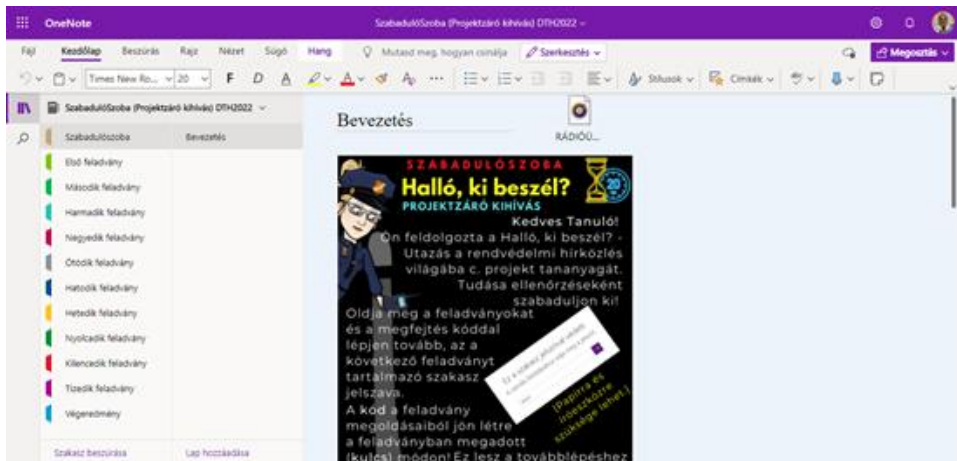
Itt a szakasz „jelszóvédelmét” kell használni. Azaz, minden feladvány új szakaszba kerül, és a feladvány megoldása a jelszó, ami nyitja a következő feladványt.



14. számú kép
Jelszóvédelemmel ellátott szakasz (Forrás: Saját szerkesztés)

Ha a játékhoz van saját történet, akkor a megoldás során a diákoknak nem csak a kreativitásuk és a problémamegoldó készségük fejlődik, hanem képzelőerejük is.

A történetet úgy is ki lehet találni – vagy a szabadulószobát egy projekt részévé tenni –, hogy azonnal szembetűnő legyen, hogy a megoldásnál a csapatmunka is lényeges, azaz közösen kell megoldani a rejtvényt.



15. számú kép
Virtuális szabadulószooba – OneNote

A példában mutatott szabadulószooba²¹ egy projekt része, a projektzáró kihívás. A képre kattintva megnyitható. A szabadulószooba 10 feladványból áll, a Bevezetés mintaként megadott kódja nyitja az első feladványt, az első feladvány kódja a második feladványt és így tovább. Egy feladványlap 6 kérdést tartalmaz, a kódot pedig a kulcs szerint meghatározott módon a kérdésekre adott egyszavas (névelő nélküli) válaszokból kell előállítani. A Bevezetés lapot alaposan tanulmányozni kell, mert a megoldáshoz szükséges minden utasítást tartalmazza, többek között azt is, hogy a kódot mindig nagybetűkkel kell beírni. A következő ábra a nyitókódokat mutatja, így akár azonnal kipróbálható.

²¹ Forrás: https://microsoftiskola-my.sharepoint.com/:o/g/personal/papp_orsolya_microsoftiskola_hu/EjewEPxKn3ZPoYaHzH2GqIwB7fafZhqxOkRYRZ87HDyPzQ?e=chI4q-u

Letöltés ideje: 2025.11.29.

Kódok			
	Témakör	Válaszok	Kód
0.	Bevezetés	Digitális TémaHét, 2022	DTH22
1.	BM telefonhálózat felépítése	Csillag; Haránt; Időtartam; Logikus; Igen; 3	CHILI3
2.	BM telefonhálózat használata	Voip; Eger; Régió; Dupla-telefon; Automatikusán; 4	VERDA4
3.	BM rádiórendszerek	Simplex; Igen; Közepes; Együtműködési; Rádiótilalom; 2	SIKER2
4.	Rádióállomások osztályozása	Mozgó; Átjátszó állomás; Kihelyezett; Országosan;Stabil; 4	MAKOS4
5.	A hasábrádió részei, funkciói	Ki/Be; Mikrofon; Csatornaválasztó; Középen; Antenna; 4	KOCKA4
6.	Rádióforgalmazás, hívásfajták	Frekvencia; Egyéni; Hosszú hívás; Vezetési; Riasztási; 2	FEHER2
7.	A TETRA rendszer felépítése	Trónk; Egységes Digitális Rádiórendszer; Teljes lefedettség; Rádió; Amplitudó; 4	TETRA4
8.	EDR alapfogalmak	TBS; AVL; PSTN; Analóg; Diszpécser; 2006	TAPAD6
9.	Virtuális magánhálózat	Virtuális magánhálózat; Elsőbbségi jog; elsZigetelten; Együtműködési; T; 9	VEZET9
10.	EDR üzemmódok	Sziget; Átjáró; TMO; Átjátszó; Nem; 5	SATAN5

16. számú kép
Nyitókódok – OneNote szabadulószo

A feladványok fokozatosan nehezednek, emiatt fel kell hívni a diákok figyelmét arra, hogy az első lapokon ne időzzenek sokat, osszák meg a kérdéseket, figyeljenek oda a rendelkezésre álló idő beosztására. Ez fejleszti az együttműködési és a kommunikációs készséget is.

ÓRAVÉGI VISSZAJELZÉS

Értékelőtáblázat használata – Rubric

Tanulási Eredmény Alapú értékelés

Az állampolgári digitális kompetenciakeret (DigComp2.2) a jártassági szinteket minden kompetencia esetében a tanulási eredmények leírásával határozza meg. Nincs ez másként a szakképzési szakmai programban és a felsőoktatási tantárgyi tematikákban sem.

A szakmai program és a tantárgyi tematika egyaránt elvárja, hogy az értékelést a tanulókhoz és a tanulási igényekhez illesszük, ebben is segítségünkre lehet a digitális technológia.

A Microsoft Teams-ben kiadott feladatokhoz előre elkészített Rubric kapcsolható. Az értékelőtáblázat súlyozva tartalmazza a feladat megoldása során fejlesztett kompetenciák szintjét és az egyes szintekhez kapcsolódó képességeket. Ezáltal a tanulók is tudják, hogy mit kell teljesíteni a kívánt szint eléréséhez, tehát támogatja az ön- és társértékelést is. Szervezeti beállítások miatt csak az adott szervezet felhasználói számára elérhető, így erre képen tudok példát mutatni. A feladathoz csatolt értékelőtáblázat a feladat javításánál a Teams-ben megjelenik.

Segédlet - Jogeset megoldáshoz (Mesefeldat) [Szerkesztés](#)

Kedves Tanulói! Az alábbiak alapján értékelje saját munkáját. A feladatok akkor teljesített, ha mindenképp szempontnál legalább a Megfelelt szintben meghatározott követelményeket teljesítette.

Értékelő

	Kiválóan megfelelt (3)	Megfelelt (2)	Nem felelt meg. (1)
A bűncselekmény megfelelő szakaszának felismerése 40 %	A szakasz megnevezése helyes, és ez a megfelelő büntetőjogi kifejezés használatával történt meg.	A szakaszt megfelelően felismerte, de nem a büntetőjogban használatos elnevezéssel minősítette.	megoldás nem tartalmazza a szakasz megnevezését, vagy nem helyesen.
A megoldás indokolása. 40 %	A szakasz összes jellemzője a megfogalmazott megoldásban a jogeset megfelelő részének kiemelésével alá vannak támasztva.	A szakasz egyes jellemzői a megfogalmazott megoldásban a jogeset megfelelő részének kiemelésével alá vannak támasztva.	A szakasz jellemzői egyáltalán nincsenek vagy nem megfelelően vannak alátámasztva, az indokolás nem megfelelő.
Posztolás a digitális táblára. 20 %	A poszt a megfelelő helyre került, tetszetős, rendezett.	A poszt vagy nem a megfelelő helyre került, vagy rendezetlen.	A poszt nem a megfelelő helyre került és rendezetlen.

17. számú kép Értékelőtáblázat

Az értékelőtáblázat többféle felületen elkészíthető, íme egy Microsoft Excel alkalmazásban készült példa²², letölthető, szerkeszthető.

²² Forrás: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1QkGPeYicDlaqcAoHLT0A9TO-2uBYs3Za7/edit?usp=drive_link&ouid=112596277786999846447&rtpof=true&sd=true
Letöltés ideje: 2025.11.29.

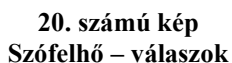
A rendőri jelentés tényállása. A feladat megoldása során elvárt kompetenciák és szintjeik.			
	Kiválóan megfelelt	Megfelelt	Nem felelt meg (fejlesztendő)
A cselekmény felismerése	A cselekmény minősítése helyes és ez a megfelelő büntetőjogi kifejezés használatával történt meg.	A cselekményt megfelelően felismerte, de a minősítés nem a büntetőjogban használatos elnevezéssel minősítette.	A tényállás nem tartalmazza a cselekmény minősítését, vagy nem helyesen tartalmazza.
A rendőr írásos tevékenysége (tárgyilagos, világos, részletes, áttekinthető, rövid, szubjektivitástól mentes.	A felsorolt jellemzők közül a megfogalmazott tényállás legalább ötnek megfelel.	A felsorolt jellemzők közül legalább 3 tisztán felismerhető.	A felsorolt jellemzőknek a tényállás nem felel meg, vagy csak nagyon csekély mértékben, 1-2 jellemző teljesül.
A tényállás tagolása. 1. bekezdés: mikor, milyen körülmények között, hol, kivel szemben intézkedtem, milyen intézkedést hajtottam végre (személyi szabadságot korlátozó intézkedést), mi volt az ok (pl. rablás, lopás, testi sértés, garázdaság, stb.) 2. bekezdés: mit tapasztaltam a helyszínen, milyen intézkedéseket hajtottam végre (testi kényszer, bilincs, ruházátvizsgálás stb.) 3. bekezdés: hová állítottam elő, kinek adtam át.	A megfogalmazott tényállás teljes mértékben megfelel a kritériumoknak.	A felsorolt szempontok mindegyike megtalálható a tényállásban, csak nem a megfelelő bekezdésben.	A tényállás nincs tagolva, vagy a tagolás nem megfelelő.

18. számú kép
Értékelőtáblázat – Excel

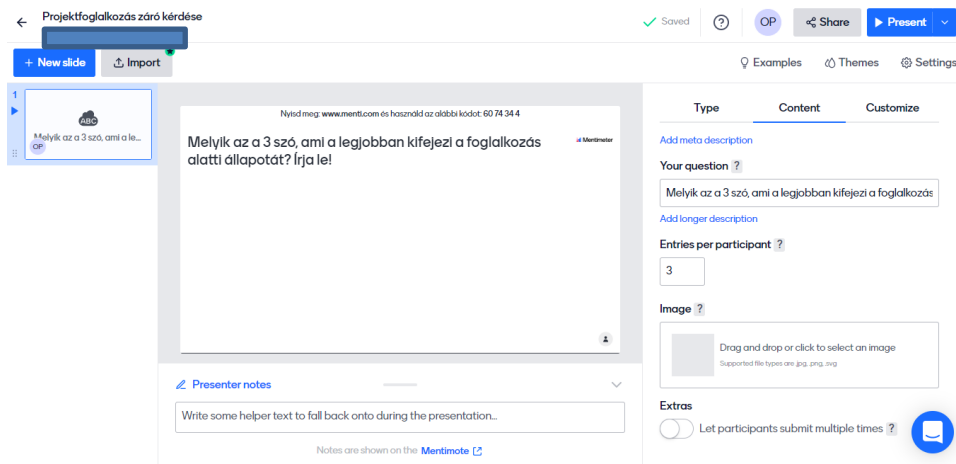
Szófelhő

Nagyon fontos számunkra tanulóink visszajelzése, különösen akkor, ha valamilyen új vagy szokatlan dolgot alkalmazunk a tanórán. Ehhez a Menti-meter felületet szoktam használni. A tanulók az órai érzéseikről (3 szó) közösen, anonim szófelhőt készítenek. A szófelhő tulajdonsága, hogy a többször beírt szavakat nagyobb méretben jeleníti meg. Ez egyben egyfajta tanulói visszajelzés, véleménynyilvánítás a foglalkozás feladatairól.

Gyors, látványos és az eredmény azonnal látható:



A szöfelfhő készítéséhez a Mentimeter²³ oldalt használtam. Szükséges (de ingyenes) a regisztráció. A szavazást a képen látható (javasolt) beállításokkal készítettem el, majd a link vagy a kód megosztása történik a tanulókkal. Ingyenes verzió használatakor a kérdőív leghosszabb aktív ideje változhat, jelenleg 14 nap.



21. számú kép
Mentimeter készítése

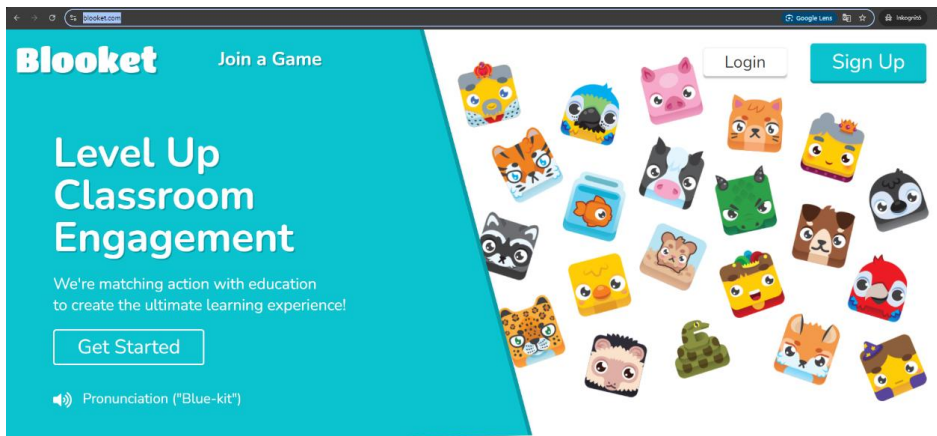
Online játékok – játékos feladatok

A gamifikáció (angolul: gamification) kulcs-stratégiája a feladatok megoldása utáni jutalmak biztosításában rejlik. A jutalmak sokfélék lehetnek. Ilyen például egy órai munka jeles (badge, plusz stb. – az alkalmazott játékosítási rendszertől függően) a tanórai játék(ok) győztesének. A játékosított megoldások másik alapkőve a versengés, ami szintén motiválja a tanulót a jobb eredmény elérésében, aki ezért hajlandó tenni, azaz tanulni is.

²³ Forrás: <https://www.mentimeter.com/>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

Blooket – A megunhatatlan

A tanórai játékok használata az oktató előkészületi munkáját igényli. Többféle játékot próbáltam már, tapasztalatom szerint egy játék három, esetleg négy alkalommal köti le a diákok figyelmét, utána már csökken az érdeklődés. Tehát a játékot cserélni kell, ami újabb előkészületi munkát jelent az oktató számára.



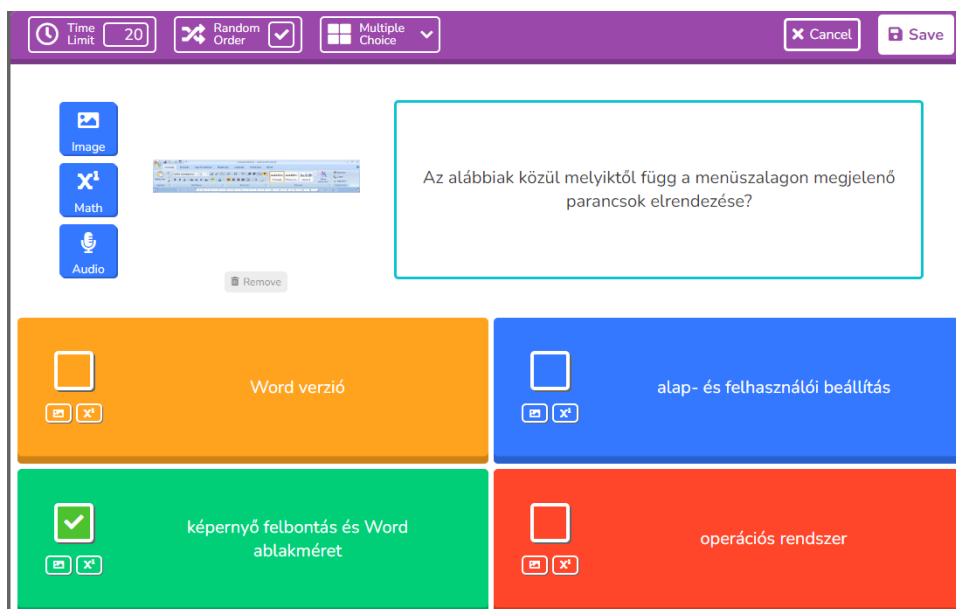
22. számú kép
Blooket kezdőoldal

Jelenleg a Blooket²⁴ felületet használom.

A játék előre elkészített kérdésszetteken alapszik, vannak beépített szettek, elérhetők a nyilvánosként megosztott szettek, de az oktató saját szetteket is korlátlan számban készíthet. Az elkészített szett többféle, a felület által felkínált játékokban használható. Vannak egyszerű játékok, ahol a cél a feladatmegoldás, azaz a kérdések megválaszolása, de vannak stratégiai játékok is, ahol már több tényezőre kell figyelni, sőt egyes játékokban az elért javak egymástól való „megszerzése” is lehetséges lehet.

²⁴ Forrás: <https://www.blooket.com/>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

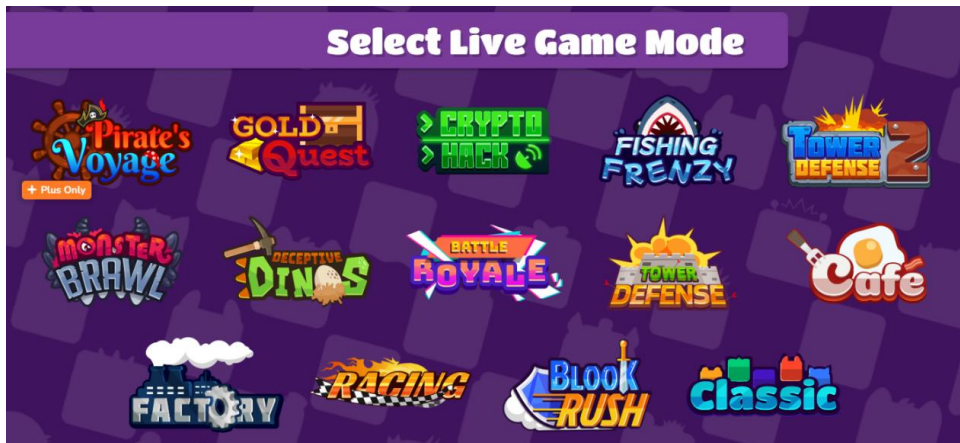
A felületen belül a szettek kérdései tetszés szerint variálhatók. Ha témakörönként elkészítettük a kérdéseket, akkor azokat „összeöntve” pillanatok alatt kész a témazáró felkészülést segítő kérdéseket tartalmazó szett, amit akár házi feladatként is kiadhatunk. Az ingyenes verziónál az egy szettel történő játék játékosainak száma van limitálva, de a szett duplikálásával ez a számolás újraindul. A kérdés lehet egy- vagy többválaszos, csatolható hozzá kép, ami a játék folyamán nagyítva is megtekinthető, mind számítógépen, mind mobiltelefonon játszva.



23. számú kép
Blooket kérdés

A válaszok színes kártyákon jelennek meg.

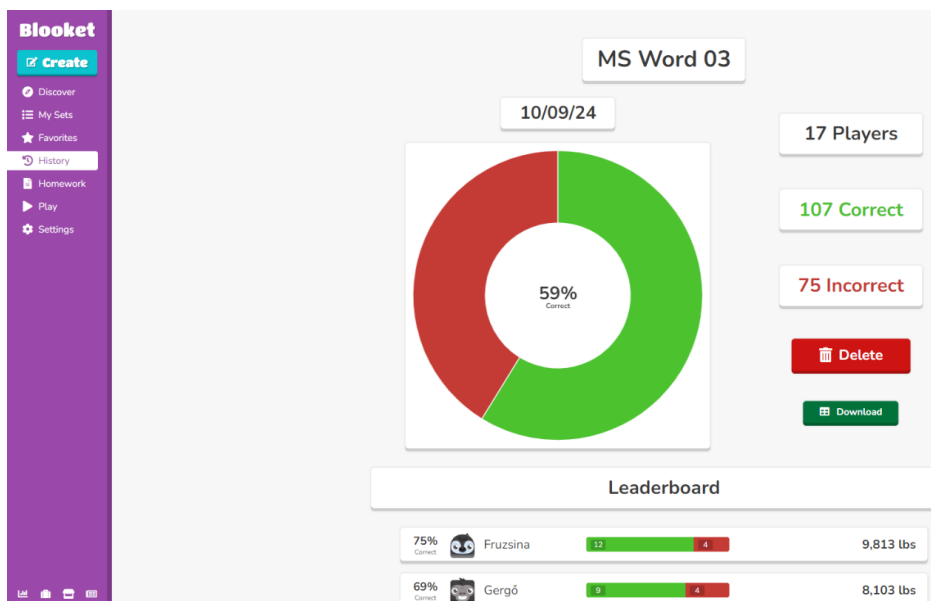
A Blooket kétféle módban játszható, tanórán (Live Game Mode) és önállóan, házi feladatként (Assign Homework).



24. számú kép
Blooket Live Game Mode

Tanórai használatnál a felületre belépve meg kell osztani („host”) a kiválasztott szettel a kiválasztott játékot (Live Games Mode), itt megadható a játékra szánt idő vagy a játék célja, aminek elérésekor vége a játéknak. A játékidő a képernyőn visszaszámlálás módban jelenik meg. A Live Game Mode-ban 14 féle játék érhető el, az állás követése folyamatos.

A játék befejeztével többféle statisztika látható, az adott játékban elért eredmény a játék jellegétől függően, például a Fishing Frenzy játéknál a kifogott zsákmány súlya; jól és rosszul megválaszolt kérdések száma, a jó válaszok százalékos aránya játékosonként.



27. számú kép
Blooket statisztika – válaszok

A statisztikában megjelenik az egyes kérdésekre adott válaszok száma és azon belül a helyes vagy helytelen válaszok aránya, amely a helytelen válaszok, illetve a kérdés szövege szerinti sorrendje szerint rendezhető.

Questions

Sorted By:

Question #

Incorrect %

16	A Fájl → Beállítások menü melyik csoportjában állítható be a Stílussáv?	0/8 Correct
	Answer: Speciális → Megjelenítés	
30	Ön szakdolgozatot ír. Milyen jelölést használna a fejezetekre tagolásnál?	0/3 Correct
	Answer: számozott lista	
18	Hogyan szerepelnek a Word 2016 alkalmazásban az alapértelmezett stílusok?	1/7 Correct
	Answer: készletbe csoportosítva	

26. számú kép Blooket statisztika – kérdések

Ez utóbbi statisztika nagyon hasznos az oktató számára, hiszen ha ráhangolásként játszunk, akkor ez megmutatja, hogy melyik az a kérdéskör, amit át kell ismételni, gyakorlati tantárgy esetén a folyamatot újból megmutatni. A statisztikát menti a felület, és a History menüpontban dátum alapján megtekinthető.

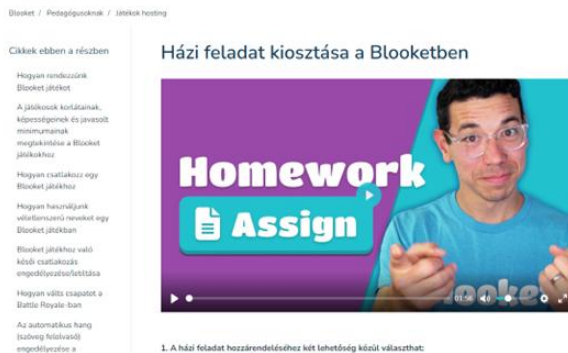
A játék másik módja az önálló játék, amit az oldal Házi feladatnak (Homework) nevez. Ez „egyszemélyes”, önálló játék, a kérdésszettet 7 féle játékként oszthatjuk meg ilyen formában.



27. számú kép
Blooket HW Game Mode

A linkelt (angol nyelvű, Google fordítóval jól olvasható) leírás megmutatja, hogyan kell ezt létrehozni (Assign Homework²⁵).

Készítettem egy játékot a kipróbálásához. A Café házi feladat módban a diákok egy Kávézót vezetnek, és kérdésekre válaszolva szolgálják ki a vásárlókat. A játék napokra van bontva, és minden egyes nap a diáknak annyi vendéget kell kiszolgálnia, hogy továbbfejleszthesse a kávézóját. Ha egy nap alatt nem sikerül három vendéget kiszolgálni, a játéknak vége.



1. A házi feladat hozzárendeléséhez két lehetőség közül választhat:

283. számú kép
Blooket – Segédlet

²⁵ Forrás: <https://help.blooket.com/hc/en-us/articles/16179771027863-How-to-Assign-Homework-in-Blooket>
Letöltés ideje: 2025.11.29.



29. számú kép
Blooket Cafe – HW

A játék²⁶ a QR kód beolvasásával, vagy arra kattintással érhető el. Készítettem egy segédletet²⁷ a játék kipróbálásához. A játék ebben a módban is elkészíti az előbbieken bemutatott statisztikákat.

LearningApps.org – Tankockák

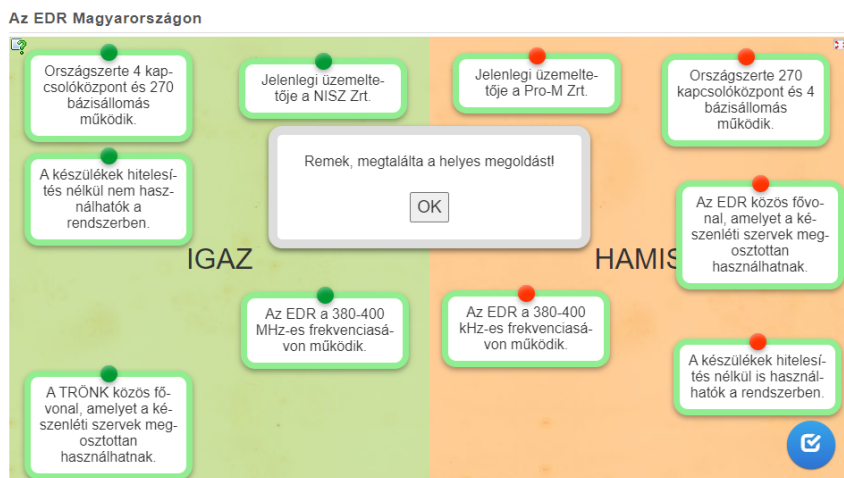
A LearningApps²⁸ – magyarul Tankockák magyar nyelvű, de nem új alkalmazás, így csak a nem szokványos felhasználási módokra mutatok példákat.

²⁶ Forrás: <https://play.blooket.com/play?hwId=6706786ebb4c641afb0747aa>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

²⁷ Forrás: https://drive.google.com/file/d/1Irs2HX6DgY2TN6XKW9QvGqmX5MVH-0grT/view?usp=drive_link
Letöltés ideje: 2025.11.29.

²⁸ Forrás: <https://learningapps.org/>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

A csoportosító feladat célja az ismeretek begyakorlása. E feladattípusban eldöntendő állításokat is adhatunk, ebben az esetben az érkező állítást kell a megfelelő csoportba (IGAZ – HAMIS) húzni. A feladat²⁹ elérhető, kipróbálható.



30. számú kép
Csoportosító tankocka – eldöntendő

Alkalmas még az ismeretek mélységi szintjének mérésére is, ebben az esetben két tanult dolog jellemzői összekeverve jelennek meg; a jellemzőt a megfelelő csoportba kell húzni, itt nehezítésként egy harmadik csoport is megadható, ahová a közös, azaz mindkét dologra jellemző állítások kerülnek. A feladat³⁰ elérhető, kipróbálható.

²⁹ Forrás: <https://learningapps.org/watch?v=pyttk584322>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

³⁰ Forrás: <https://learningapps.org/watch?v=pr3xa24mt22>
Letöltés ideje: 2025.11.29.



314. számú kép
Összehasonlító csoportosítás

Alkalmas még sokoldalú, több pedagógia cél megvalósítására a Rövid válasz feladattípus.

A „szokásos” igaz/hamis állítás esetén az állítások nagyon hasonlóan vannak megfogalmazva, tehát a helyes megoldáshoz már alapos ismeret szükséges. Célja a visszacsatolás az ismeretek elsajátításának szintjéről. A kis kártyákra írhatunk (egyszerű vagy bonyolult) fogalmakat, amelyeket fel kell ismerni, ezzel az elsajátított ismeret mélysége ellenőrizhető. A feladat³¹ elérhető, kipróbálható.

³¹ Forrás: <https://learningapps.org/watch?v=pbyq5gpqa22>
Letöltés ideje: 2025.11.29.



32. számú kép
Számképzés – gyakorlat

A példában a kis kártyák gyakorló feladatokat rejtenek, a kártyán szereplő adatok alapján, különböző telefonszámokat kell „előállítani”, tehát célja a tanultak gyakorlása, ezáltal a gyakorlatorientált oktatást is lehet vele támogatni.

Szintén sokoldalúan használható a Hang/Film felirattal elnevezésű tankocka. Ebben a feltöltött videót szakíthatjuk meg előzetesen felvitt kérdésekkel. Ez egy speciális tankocka feladat, tulajdonképpen a tanári magyarázat, amelyet kérdések szakítanak meg. A feladat³² kattintva elérhető, kipróbálható.

³² Forrás: <https://learningapps.org/watch?v=pqt6vogm322>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

Sepura SRH 3800W rádió funkciói



33. számú kép
Videókvíz

A kérdések elhelyezésének változtatásával többféle pedagógiai cél megvalósítására is alkalmas. Ha a kérdés a válasz elhangzása után szerepel, funkciója a lényeg kiemelése, nyomatékosítása; ha a kérdés megelőzi a válasz elhangzását, akkor önellenőrzésre használható.

Mesterséges intelligencia az oktatásban

Nem lehet tiltani, hiszen az okoseszközök használatával internetkapcsolaton keresztül bárhol, bármikor elérhető. Viszont használatát szabályozni kell. Szerencsés esetben az oktatási intézményben van MI házirend, amiben az alapszabályok le vannak fektetve.

Régóta keresem a rendészeti oktatásban való alkalmazásának lehetőségeit. Oktatóként sokat gondolkodtam rajta, hogy olyan speciális esetben, mint a rendészeti képzés, hol is lehetne használni. Oktatói munkában? Tanórán? Pályázati anyagomban ezekre szeretnék mutatni néhány konkrét példát.

Nagyon sok alkalmazás rendelkezik már AI által támogatott funkciókkal, az előzőben bemutatott felületek AI-val támogatott funkcióiból is mutatok példákat ebben a fejezetben.

A Prompt

A LLM (nagy nyelvi modell) rendszerekkel beszéd formában kommunikálunk, gyakorlatilag utasításba adjuk, hogy pontosan mit kérünk tőle. Ezt az utasítást prompt-nak nevezzük. Az ingyenes alkalmazásoknál a napi prompt-ok száma limitálva lehet!

*„A jó prompt drasztikusan növeli az emberi teljesítményt bizonyos feladatok megoldása során, számokban kifejezve pedig egy generatív AI-moddellel és prompt engineering tudással felvértezve 30%-kal gyorsabban és közel 43%-kal jobb minőségben lehet dolgozni.”*³³

A „jó” prompt ismérvei

- Kontextusba helyezés: Milyen szituációba, kinek a helyébe „képzelje” magát. Mondhatjuk például, hogy alakítson egy reklámszövegíró, aki egy vicces és figyelemfelkeltő hirdetést szeretne készíteni, hogy minél több autót eladjon. Ebből már ki tud indulni az algoritmus, de minél részletesebbek vagyunk, annál jobb.
- A feladat meghatározása: Ez szintén nélkülözhetetlen eleme a jó prompt-nak, kérhetjük, hogy foglaljon össze egy hosszabb szöveget egy bekezdésbe, esetleg fordítson le valamit, vagy magyarázza el különböző paraméterek alapján egy fogalom jelentését egy bizonyos célcsoportnak. Ha megkaptuk az első választ, tovább finomíthatjuk az eredményt újabb instrukciókkal.

³³ Forrás: <https://karriertrend.hu/back-office/mesterseges-intelligencia-6-pro-tipp-a-tokeletes-prompthoz/> cikkben említette Szabó-Stubán Dávid, a Promptmaster alapító-ügyvezetője

Letöltés ideje: 2024.09.10.

- Példák: Fontos támpontot adhatunk mesterséges asszisztensünknek, ha konkrét mintákat adunk neki útmutatásul. Segíthetünk neki azzal, ha a fenti példával élve bemásoljuk cégünk korábbi reklámszövegeit, így könnyebben felveszi az elvárt stílust, szóhasználatot, és valószínűleg jobban használható eredményt kapunk majd.
- Korlátok: Tovább pontosíthatjuk a prompt-ot, ha formai és tartalmi szempontból is határokat szabunk a nyelvi modell „gondolkodásának”. Megmondhatjuk neki, hogy egy konkrét közösségi platformra készül a szöveg, ezért csak bizonyos számú karaktert használhat, de utasíthatjuk, hogy mennyire kidolgozott és részletes választ adjon, sőt, azt is megszabhatjuk, milyen erőforrásokkal gazdálkodhat, így biztosan megvalósítható ötletekkel szolgál.
- Jó válasz: Igazán személyre, cégre és feladatra szabott tartalmakat kaphatunk akkor, ha részletesen megadjuk, milyen eredményt várunk el: például egy jó reklámplakát figyelemfelkeltő vizuális elemekkel, rövid és jól megjegyezhető szöveggel készül. Tulajdonképpen ezt már tekinthetjük valódi együttműködésnek ember és gép között, hiszen mindketten megosztjuk saját tudásunkat a lehető legjobb teljesítmény érdekében.
- Lépések a cél felé: Sok esetben nem csak a végcél számít, hanem az oda vezető egyes lépések is. Ha többszöri próbálkozás után is úgy tűnik, hogy a mesterséges intelligencia nem érti pontosan a feladatot – különösen komplexebb esetekben, például egy értékesítési stratégia vagy üzleti terv összeállításakor –, végig kell vezetni őt a folyamaton azzal, hogy pontosan megmondjuk neki, milyen mérföldköveken keresztül juthat el a megoldáshoz.

Ezeket a jellemzőket az oktatási feladatok megoldásánál is érdemes szem előtt tartani.

A mesterséges intelligencia használatának rendje

Először is időt szakítok rá, hogy néhány mondatban megismertessem a diákokkal, hogy mi is a mesterséges intelligencia (MI); [angolul: Artificial Intelligence, AI], használatának milyen előnyei vannak, de a kockázatokra és a veszélyekre is felhívom a figyelmüket.

Tanóráimra kis szimbólumrendszert dolgoztam ki, így a diákok pontosan tudják, hogy az adott feladat végrehajtásánál milyen „szerepben” használható bármelyik nyelvi modell. Megbeszéljük a „jó” prompt ismérveit is.

Az adaptáció megkönnyítése érdekében az itt bemutatott példák, feladatok bármelyik ingyenes modell használatával megoldhatók. A diáktól a megoldás beadásakor elvárjuk, hogy a mesterséges intelligenciával folytatott kommunikációt (kérdések – válaszok leírása vagy link) is csatolja.

Az alapikon a recraft.ai generátorral készült, a magyar nyelvű feliratok a Canva³⁴ használatával kerültek rá. A recraft.ai³⁵ nem „tud” magyarul, így, ha szükséges, a prompt³⁶ elkészítéséhez használható az AI alapú DeepL³⁷ oldal is.

³⁴ Forrás: https://www.canva.com/design/DAGTL3ftcnE/jMNiWGkm4ekKvZfg9e2zM-Q/view?utm_content=DAGTL3ftcnE&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Letöltés ideje: 2025.11.29.

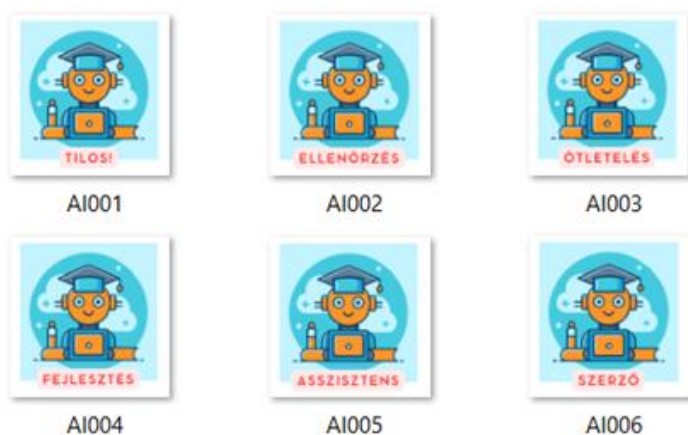
³⁵ Forrás: <https://www.recraft.ai>

Letöltés ideje: 2025.11.29.

³⁶ A prompt egy kérdés vagy utasítás, amivel a felhasználó az AI-alapú rendszerekkel kommunikál.

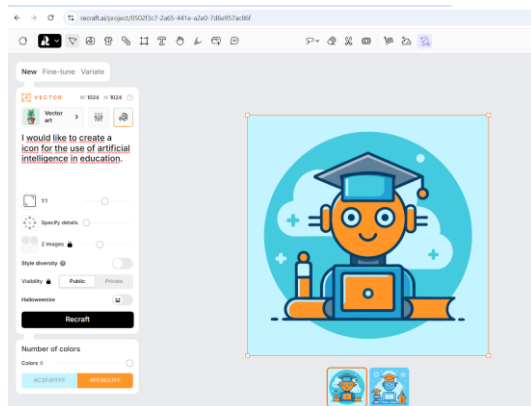
³⁷ Forrás: <https://www.deepl.com/en/translator>

Letöltés ideje: 2025.11.29.



34. számú kép
AI használata

Elérhető³⁸, megtekintése a felületen történő (ingyenes) regisztrációhoz kötött.



35. számú kép
AI alapikon generálása

³⁸ <https://www.recraft.ai/project/0502f3c7-2a65-441e-a2e0-7d6e957ac86f>

Használni tilos

Vannak olyan feladatok, pl. az előző részben ismertetett esetek, amikor nincs szükség (vagy idő) a mesterséges intelligencia használatára. Tehát ilyen szimbólum mellett semmilyen formában nem (információkeresésre sem) lehet mesterséges intelligenciát használni.



36. számú kép
Használni tilos

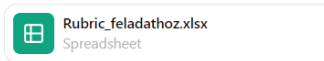
Ellenőrzés

Ilyen esetben a diáknak a feladatot először önállóan kell megoldania, majd a megoldását le kell ellenőriztetni a mesterséges intelligenciával.

Ha a feladathoz tartozik Rubric (értékelőtáblázat), akkor az ellenőrzést kérő prompt-ban jelezni kell, hogy az ellenőrzést ez alapján szeretné.



37. számú kép
Ellenőrzés



Ellenőrizd és az értékelőtáblázat alapján értékeld a következő feladat megoldását!

Jogeset: A falu mellett magántulajdonú erdő van, ez egyértelműen táblával van jelezve. Mocskos Simon a sorompót megkerülve bement, és 2 köbméter fát vágott ki. Elvinni nem tudta, mert az erdész rajtakapta őt.

Az értékelőtáblázat csatolva.

A kérdések:

1. Milyen bűncselekmény történt? 2. Milyen alakzatú? 3. Milyen minősítőköörülmények szerepelnek a történetben?

A megoldásom: 1. lopás. 2. befejezett. 3. nincs.

38. számú kép ChatGpt - Ellenőrzés

Most értékeljük a megoldásodat ezen szempontok alapján:

1. **Bűncselekmény minősítése:** A "lopás" helyes lehet, de az erdőben történő illegális fakivágás gyakran "falopás" vagy "természeti erőforrás lopás" néven ismert. A helyes jogi megnevezés pontosabbá tenné a minősítést.
2. **Bűncselekmény alakzata:** Az "befejezett" alakzat nem teljesen helytálló, mivel a fa elvitele nem történt meg, így a bűncselekmény kísérleti szakaszban maradt.
3. **Minősítőköörülmények:** Az illegális bejutás és a magántulajdon védelmének megsértése minősítőköörülmények lehetnek, így ebben az esetben a válasz "nincs" hiányos.

39. számú kép ChatGpt – Ellenőrzés

A chatfolyam³⁹ megtekinthető.

Ötletelés

Ebben az esetben a feladat megoldásához a mesterséges intelligenciától kell ötleteket kérni, majd azok alapján a feladatot önállóan kell megoldani.

³⁹ Forrás: <https://chatgpt.com/share/670bdc88-0850-8007-b345-722a8c97f72b>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

A beadandó feladat mellé ilyenkor mellékelni kell a mesterséges intelligencia által adott válaszokat is.



40. számú kép
Ötletelés

A feladat: Ön észleli, hogy egy láthatóan ittas férfi bever a szeme láttára egy kirakatot. Milyen teendői lehetnek ebben az esetben?

- a) Kérdezze meg a ChatGpt-t!
- b) Módosítsa a kérdést úgy, hogy egy szolgálaton kívüli rendőr látta!
- c) Kérdezze meg, hogy a tanult intézkedések és kényszerintézkedések közül melyik jöhet szóba és melyik nem? Miért?
- d) Jelezze, hogy tettenérés történt!

A ChatGpt válaszai alapján oldja meg a feladatot!

A feladat alapján megfogalmazott prompt-ok:

- a) Észlelés:



Ötletelés

A feladat: Ön észleli, hogy egy láthatóan ittas férfi bever a szeme láttára egy kirakatot. Milyen teendői lehetnek ebben az esetben? Milyen teendők lehetnek?

41. számú kép
ChatGpt kommunikációs sor

b) Ha a szemtanú rendőr:

módosítsd a választ, ha az észlelő személy szolgálaton kívüli rendőr

42. számú kép
ChatGpt kommunikációs sor

c) A tanult intézkedések közül melyik jöhet szóba:

Az alábbiak közül melyik jöhet szóba és miért?
igazoltatás, előállítás, elfogás, felvilágosítás kérése, őrizet, letartóztatás

43. számú kép
ChatGpt kommunikációs sor

d) A szolgálaton kívüli rendőr tetten érte az elkövetőt:

Mi a teendő abban az esetben ha a rendőr tetten éri az elkövetőt?

44. számú kép
ChatGpt kommunikációs sor

A ChatGpt összefoglalt válasza:

Összefoglalva:

- A rendőr felszólíthatja az elkövetőt, hogy hagyja abba a jogsértést, igazoltathatja őt és elfoghatja, ha szükséges.
- Értesítenie kell a rendőrséget, biztosítani kell a helyszínt, és meg kell próbálnia minimalizálni a veszélyt saját magára és másokra nézve.
- Az elkövetőt visszatarthatja a helyszínen a szolgálatban lévő rendőrök érkezéséig, ha erre szükség van.

45. számú kép
ChatGpt Ötletelés összefoglalása

Ezek alapján a feladat megoldása, az első két pontban adott ötlet szakmailag helytálló, így elfogadásra került. A harmadik pontban szakmai hiba van, mert a rendőr az elkövetőt nem tarthatja vissza.

Keresés

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet

✓ Hatályos: 2024. 03. 01. – Nem ismert

11. § (1) A helyszínt biztosító rendőr

- a) elsősegélyben részesíti vagy részesített azokat, akik az esemény során megsérültek vagy megbetegedtek, valamint más ok miatt segítségre szorulnak,
b) a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért elkövetőt elfogja, a tanúkat [visszatartja](#), az eseményben érintetteket, az eseményt észleelőket feltartóztatja,

**48. számú kép
Tettenérés esetén**

Tisztázni kell, hogy a szolgálaton kívüli rendőr szolgálatra alkalmas állapotban van-e, ha igen, szolgálatba kell magát helyeznie. Továbbá az intézkedés végrehajtása előtt fel kell mérnie, hogy az intézkedést az adott körülmények között be tudja-e fejezni, ha igen, akkor az elkövetőt el kell fognia.

Érdeemes a ChatGpt-t megkérni, hogy módosítsa a választ e tény ismeretében.

Hogyan módosul az összefoglaló, ha a szolgálaton kívüli rendőr, szolgálatra alkalmas állapotban van?

**475. számú kép
ChatGpt kommunikációs sor**

(5) A rendőr szolgálaton kívül akkor intézkedik, ha

a) szolgálatban lévő rendőr nincs jelen, és az értesítésével járó késedelem, az intézkedés elmaradása a bűnüldözés érdekeire, az élet- és vagyonbiztonságra másként el nem hárítható hátrányt jelentene, vagy

b) a szolgálatban lévő rendőrnek kell segítséget nyújtani.

(6) A szolgálaton kívül lévő rendőr kizárólag abban az esetben intézkedhet, ha a felmerülő feladat végrehajtására megfelelő szakmai ismeretekkel és képzettséggel rendelkezik, egészséges, nincs szeszestől befolyásolt állapotban, vagy nem áll intézkedési képességére hátrányosan ható gyógyszer, valamint bódító hatású anyag befolyása alatt.

(7) A rendőr intézkedése előtt felméri, hogy rendelkezésére állnak-e azok az eszközök, amelyekkel a megkezdett intézkedését eredményesen be tudja fejezni; ha nem, úgy az intézkedésének megkezdése előtt segítséget kér.

**48. számú kép
Szolgálati szabályzat⁴⁰ 4.§ 5-7 bekezdés**

⁴⁰ Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-30-20-0A>

Összefoglalva:

Ha a szolgálaton kívüli rendőr szolgálatra alkalmas állapotban van, **teljes mértékben jogosult rendőri intézkedéseket végrehajtani**, mint az igazoltatás, elfogás és a helyszín biztosítása. Továbbra is figyelembe kell vennie a saját és mások biztonságát, de alkalmas állapotban aktívan részt vehet a bűncselekmény felderítésében és a helyszíni intézkedésekben.

49. számú kép ChatGpt Ötletelés összefoglalása

Tehát ennek figyelembevételével a feladat megoldása:

A rendőr felszólítja az elkövetőt, hogy hagyja abba a jogsértést, igazoltatja. Értesítenie kell a rendőrséget, biztosítani kell a helyszínt, és meg kell próbálnia minimalizálni a veszélyt saját magára és másokra nézve. A rendőr az elkövetőt elfogja, a kiérkező rendőröknek átadja.

A válaszok és a teljes kommunikáció, azaz a chatfolyam⁴¹ megtekinthető.

Fejlesztés

Ebben az esetben a diák önállóan megoldja a feladatot, majd a prompt-ban megkéri a mesterséges intelligenciát, hogy javítsa a munkáját, és javasoljon fejlesztési irányokat. Ez a folyamat többször ismételhető, a diák dönti el, melyik javaslatot fogadja el.

A feladat a rendőri jelentés tényállásának megírása az alábbi jogesethez. A munka elkészültével meg kell kérni a mesterséges intelligenciát, hogy ellenőrizze a diák munkáját, és tegyen javaslatokat a munka fejlesztésére.

Letöltés ideje: 2024.09.30.

⁴¹ Forrás: <https://chatgpt.com/share/670bf5eb-5f58-8011-9129-268d292ffc9e>

Letöltés ideje: 2025.11.29.



50. számú kép
Fejlesztés

A jogeset: Ön a Miskolci Rendőrkapitányság Emödi Rendőrőrs járőre. Járőrtársával azt a feladatot kapja, hogy fokozottan ellenőrizze az illetékeségi területen lévő kavicsbánya tavak szabad vízfelületét, mivel ezek a hideg időjárás miatt befagytak. A jég sportolásra nem alkalmas, a jégen való tartózkodás nem biztonságos, táblával tiltott. Nyékládházán, az Ibolya-félszigetre vezető úton egy Opel Astra típusú autóra figyelnek fel, majd a vízben egy korcsolyázó férfit észlelnek.

Helyszín: 3434 Nyékládháza, Margaréta u. 21. Időpont: tegnap délután 15.00 óra

Szemponatok: Az intézkedések felsorolása (priorálás is, mindkét személy és a jármű is). A tényállás megfogalmazása és tagolása a következő szerint:

1. bekezdés: Mikor, milyen körülmények között, hol, kivel szemben intézkedtem, milyen intézkedést hajtottam végre (pl. személyi szabadságot korlátozó intézkedést), mi volt az intézkedés oka?
2. bekezdés: Mit tapasztaltam a helyszínen, milyen intézkedéseket hajtottam végre igazoltatás, helyszíni bírság kiszabása szabálysértés miatt?
3. bekezdés: Milyen szankciót alkalmaztam?

A feladat értékeléséhez a 19. számú képen megadott értékelőtáblázatot⁴² használjuk!

Egy lehetséges prompt:

⁴²Forrás: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1QkGPeYicDlaqcAoHLT0A9TO2uBYs3Za7/edit?usp=drive_link&ouid=112596277786999846447&rtpof=true&sd=true
Letöltés ideje: 2025.11.29.



Jól kezdted a tényállást, a cselekmény időpontját, helyszínét, a személyi adatokat és az intézkedés okát is világosan megfogalmaztad. Az alábbi javaslatok segíthetnek a tényállás további fejlesztésében:

1. Szerkezet és tagolás:

- **Első bekezdés:** Jelenleg a szövegben már helyesen leírtad, hogy mikor, hol és kivel szemben intézkedtetél, valamint hogy az Opel Astra vezetőjét vontad intézkedés alá. Az intézkedés oka is világos: a helyszínen észleltél két személyt, egyikük a járműből szállt ki, a másik a befagyott tavon tartózkodott. Kifejezetten pozitív, hogy a személyi adatokat pontosan megadtad.
- **Javaslat:** Érdemes lenne pontosítani, hogy az intézkedés pontosan miért indult, pl. a befagyott tavon korcsolyázó személy veszélyes helyzete volt-e az ok, vagy más körülmény.

2. Részletesség és világosság:

- **Második bekezdés:** Itt érdemes részletesebben kifejteni, hogy mit tapasztaltál az első személy intézkedése során. A járművezető magatartását is leírhatnád, pl. hogy együttműködött-e az igazoltatás során, illetve volt-e bármilyen gyanús körülmény. Továbbá ki kellene térni a másik személyre is (aki a tavon korcsolyázott), mert ő is az intézkedés alá vonható. Lehet, hogy az ő megközelítésére és az esetleges veszélyhelyzet felmérésére is sor került.
- **Javaslat:** Pontosítsd, hogy a gépjárművel kapcsolatos ellenőrzést hogyan végezted el (pl. okmányellenőrzés, jármű átvizsgálása), illetve mit tapasztaltál a helyszínen.

3. Intézkedés eredménye és szankciók:

- **Harmadik bekezdés:** Itt részletezned kell, hogy milyen intézkedések történtek a helyszínen a két személy kapcsán (pl. bírság, figyelmeztetés, további eljárás). Ha valamilyen szankciót alkalmaztál, azt is érdemes kifejteni, hogy miért indokolták az adott helyzetben.
- **Javaslat:** Amennyiben a korcsolyázó személy esetében is szankciót alkalmaztál (pl. szabálysértési eljárás megindítása), azt itt részletezheted.

Ha kiegészítetted a jelentésed ezen pontok ment  a tényállásod még részletesebb, világosabb és teljesebb lesz.

53. számú kép ChatGpt – Javaslatok

A diák a legjobb tudása szerint elvégezte a ChatGpt által javasolt kiegészítéseket, és megoldotta a feladatot. E lépés ismétlése többször megtörtént. A ChatGpt értékelte a diák munkáját.

Záró gondolat:

Összességében a jelentés nagyon jól meg van írva, a technikai ellenőrzéseket precízen és részletesen dokumentáltad. A fenti javaslatok alapján, ha pontosítod a korcsolyázó férfival kapcsolatos intézkedést, valamint kiegészíted a járművel kapcsolatos további lépéseket és a záró bekezdést, a tényállás teljes, pontos és profi lesz.

54. számú kép ChatGpt – Értékelés

A feladat megoldása:

A rendőri jelentés tényállása

Járőrszolgálatunk teljesítése során a fenti napon és helyszínen, 3434 Nyékládháza, Margaréta utca 21. (Ibolya-félszigetre vezető út): az út szélén álló Opel Astra típusú személyautóra lettünk figyelmesek, amelyből a vezetője éppen kiszállt, a járművet megközelítve észleltük, hogy a férfi a tó felé nézett, továbbá észleltük, hogy a befagyott tavon egy másik férfi korcsolyázik.

Intézkedés alá vontam a gépjárműből kiszálló férfit, megállapítottam, hogy [REDACTED], (szül: [REDACTED], an: [REDACTED], le: [REDACTED], szig: [REDACTED]), illetve hogy az [REDACTED] frsz-ú Opel Astra szgk. az ő tulajdona.

NovaMobil eszköz használatával ellenőriztem a férfit és a gépjárművet is, amely során megállapítottam, hogy a személy adatai valóságosak, körözési nyilvántartásokban (KÖNYIR) nem szerepel, vezetői engedélyének orvosi érvényessége lejárt. A Szabs. tv. 225. § Közúti közlekedési igazgatási szabályok megsértése szabálysértésbe ütköző, a 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 5.§. (5) bek szerint minősülő szabálysértés elkövetése miatt 26.000 Ft helyszíni bírságot -ot szabtam ki.

[REDACTED] a bírságolás tényét tudomásul vette, a bírság összegét elfogadta.

A NetZsarú adatai szerint korábban követett el szabálysértést, ami már elévült. [REDACTED] korábban Járművezetés ittas állapotban büntett elkövetése miatt eltiltás hatálya alatt állt, ami lejárt, ezért alkohol tesztér készüléket alkalmaztam, mely nem jelzett ittas állapotot. Az SZNYR szerint [REDACTED] korábban Veszélyes fenyegetés (Szabs. tv. 173.§) szabálysértést követett el.

Az [REDACTED] frsz-ú. jármű adatai valóságosak, körözési nyilvántartásokban (KÖNYIR) nem szerepel, a NovaMobil2 alkalmazás a járműre az SZNYR-ben találatot jelzett KRESZ 40.§. (5.) bek. m) pont alapján, ami 2021. szeptember 14-én történt.

Közben a jégen korcsolyázó személy: [REDACTED] ([REDACTED] an: [REDACTED] le: [REDACTED] szig: [REDACTED]) is az autóhoz érkezett, így őt is intézkedés alá vontam.

NovaMobil eszköz használatával ellenőriztem a férfit, amely során megállapítottam, hogy a személy adatai valóságosak, körözési nyilvántartásokban (KÖNYIR) nem szerepel. Mivel a jégen tartózkodás a helyszínen táblával tiltott, így a Szabs. tv. 202. §. ütköző és a Szabs. tv. 202 §. (1) bek. alapján minősülő szabálysértés elkövetése miatt 13.000 Ft helyszíni bírságot szabtam ki. [REDACTED] a bírságolás tényét tudomásul vette, a bírság összegét elfogadta.

Jelentésem a fentiek alapján teszem meg.

55. számú kép ChatGpt – Tényállás

A teljes chatfolyam⁴³ megtekinthető.

⁴³ Forrás: <https://chatgpt.com/share/670ce91c-2f58-8011-a89b-aa5f3adca85d>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

Asszisztens

Ebben az esetben a diák önállóan oldja meg a feladatot, a mesterséges intelligenciát kiegészítő műveletek elvégzésére (dizájn, összefoglalás, vázlat, kivonat készítése stb.) használja.

A feladat: a megadott jogesetet és annak megoldását röviden prezentálni kell. A prezentáció szövegéhez és a képi illusztrációhoz is lehet mesterséges intelligenciát használni.



56. számú kép
Asszisztens

A jogeset: A falu mellett magántulajdonú erdő van, ez egyértelműen táblával van jelezve. Mocskos Simon a sorompót megkerülve bement, és 2 köbméter fát vágott ki. Elvinni nem tudta, mert az erdész rajtakapta őt.



Adott egy jogeset, melynek megoldásához 4 diából álló prezentációt kell készíteni. Kérem a diasorozat lényegretörő szövegének előállítását.

A jogeset: A falu mellett magántulajdonú erdő van, ez egyértelműen táblával van jelezve. Mocskos Simon a sorompót megkerülve bement, és 2 köbméter fát vágott ki. Elvinni nem tudta, mert az erdész rajtakapta őt.

57. számú kép
ChatGpt kommunikációs sor

A prezentációhoz a ChatGpt-t használjuk, a chatfolyam⁴⁴ elérhető. A ChatGpt hibázott, ezt a diáknak észre kell vennie és javítania.

Az illusztráció készítéséhez is használható a ChatGpt. A diáknak át kell fogalmaznia a prompt-ot a minél jobb illusztráció elkészítése érdekében. A ChatGpt egy másik AI modellt, a DALL-E segítségével készítette az illusztrációt.

Készíts 4 képből álló illusztrációt az alábbi jogeset fontosabb mozzanataihoz.

A jogeset:

A falu mellett magántulajdonú erdő van, ez egyértelműen táblával van jelezve. Mocskos Simon a sorompót megkerülve bement, és 2 köbméter fát vágott ki. Elvinni nem tudta, mert az erdész rajtakapta őt. Feliratot ne tegyél a képre



Elkészült a jogeset főbb mozzanatait ábrázoló négy részes illusztráció. Remélem, megfelelően ábrázolja a történet lényeges pillanatait. Ha további módosításokra van szükség, jelezd bátran!

58. számú kép ChatGpt – Asszisztens

⁴⁴ Forrás: <https://chatgpt.com/share/670be91d-e334-8007-8ff5-537dbbcc4905>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

Papp Orsolya: „BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”

Ennek nyilvános megosztása még nem támogatott, így képernyőképet készítettem róla.

Nyilvános link megosztása csevegésben



A beszélgetések megosztása DALLÉ-képekkel még nem támogatott

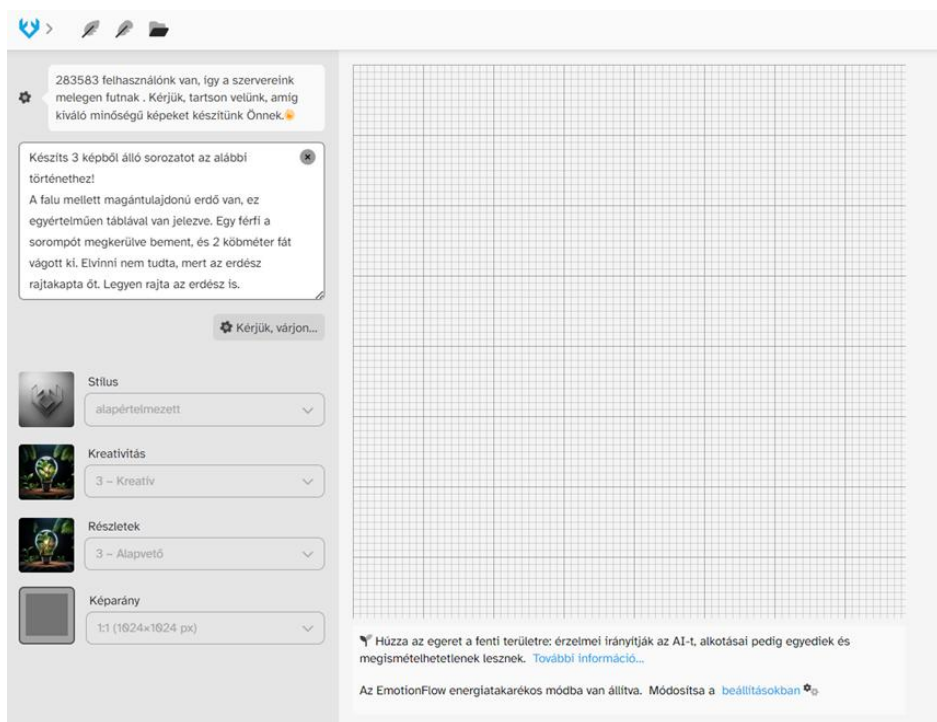
A neved, egyéni instrukcióid és a megosztás után hozzáadott üzenetek privátak maradnak. [További információ](#)

<https://chatgpt.com/share/...>

 **Link létrehozása**

596. számú kép
ChatGpt Illusztráció megosztása

Készítsük el a jogesethez az illusztrációt egy másik felületen, a magyar nyelven is használható tenr.ai segítségével.



60. számú kép Prompt a tengr.ai felületen

Válaszként több variáció is érkezett. A bal oldali kép⁴⁵ és a jobb oldali kép⁴⁶ is elérhető.

⁴⁵ Forrás: https://tengrai-generated.s3-accelerate.amazonaws.com/23fcec86-c485-41da-8ac6-ff7a51d3e3ed/3c36d51f-905f-4546-b712-daf4cdc77e55/tengrai_image_17288356-16_9858315.png

Letöltés ideje: 2025.11.29.

⁴⁶ Forrás: https://tengrai-generated.s3-accelerate.amazonaws.com/23fcec86-c485-41da-8ac6-ff7a51d3e3ed/3490e449-b0c2-450b-b882-e062882e2c82/tengrai_image_1728835-502_972485.png

Letöltés ideje: 2025.11.29.



61. számú kép
Tengr.ai illusztrációk

A Tengr.ai-nak köszönhetően töredék idő alatt lehet létrehozni olyan tartalmakat, amiket korábban csak különböző telepített szoftverekkel és sok óra munkával lehetett előállítani, így a prezentációhoz is gyorsan készíthető illusztráció.

Szerző

Ebben az esetben a feladatot a mesterséges intelligencia oldja meg, a diák nem írhat bele a válaszokba, de a prompt javításával, kiegészítésével javíthatja a megoldást, azaz neki kell utasítani. A mesterséges intelligenciával folytatott kommunikációs folyamat a feladat beadásához csatolni kell link formájában.

A feladat az alábbi cselekmény minősítése és a kérdések megválaszolása, a rendelkezésre álló idő 10 perc.



62. számú kép
Szerző

Szerző - Tanulmányozd a jogesetet és röviden válaszolj a kérdésekre!

A jogeset: Kovács Belzebub elaludt a kertjében. Ezt észelve Mocskos Simon egy drótvágó ollóval átvágta a kerítést, majd a kertbe lépve eltulajdonítási szándékkal magához vette az alvó Belzebub mellett heverő 55000 Ft értékű fűrógépet, és a széken lévő kabát zsebéből a kikandikáló zseborát, majd távozott.

A kérdések:

1. Milyen stádiumú a bűncselekmény?
2. Milyen jogszabály hely alapján minősül?
3. Van-e benne minősítő körülmény?



63. számú kép ChatGpt – Szerző01



1. Milyen stádiumú a bűncselekmény?

A bűncselekmény befejezett stádiumban van, mivel Mocskos Simon az eltulajdonítást már megvalósította, azaz elvette a fűrógépet és a zseborát, és távozott velük. A vagyon elleni bűncselekményeknél, mint a lopás, a bűncselekmény befejezettnek tekinthető, amikor az elkövető a dolgot birtokába veszi és elszállítja.

2. Milyen jogszabályhely alapján minősül?

A cselekmény a **Büntető Törvénykönyv (Btk.) 370. §-a** szerinti lopás bűncselekményének minősül, mivel az elkövető idegen dolgot eltulajdonítási szándékkal vett magához. Továbbá a kerítés átvágása és a kertbe lépés a lopás megvalósításának része, ami szintén a lopás minősítésére hatással lehet.

3. Van-e benne minősítő körülmény?

Igen, minősítő körülményként figyelembe vehető a lopás elkövetése **kerítés megrongálásával** (Btk. 370. § (2) bekezdés b) pont), amely kiegészítő minősítő körülmény. Az érték szempontjából az eltulajdonított tárgyak összege (55000 Ft) alapján **kis értékre elkövetett lopásról** beszélhetünk, ami szintén a minősítés alapját képezi.

64. számú kép Az első válasz 01

Mivel a 10 perc alatt nem jutottam a feladat végére a premium modellel, így a free modellnél már egyszerűsítettem rajta, mert annak funkcionalitása korlátozott, például nem tud az interneten keresni. Ez látszik is a válaszon, például a jogszabályi hely meghatározása is problémát jelentett, sokat hibázott.

Szerző - Tanulmányozd a jogesetet és röviden válaszolj a kérdésekre!
A jogeset: Kovács Belzebub elaludt a kertjében. Ezt észelve Mocskos Simon egy drótvágó ollóval átvágta a kerítést, majd a kertbe lépve eltulajdonítási szándékkal magához vette az alvó Belzebub mellett heverő 45000 Ft értékű fűrógépet majd távozott.

Kérdések:

1. Milyen bűncselekmény történt?
2. Milyen stádiumú?
3. Van-e benne minősítő körülmény?

65. számú kép ChatGpt – Szerző02



A jogeset elemzése alapján a következő válaszokat adhatjuk a kérdésekre:

1. **Milyen bűncselekmény történt?**

A bűncselekmény, amely történt, az **lopás**, mivel Mocskos Simon eltulajdonította Kovács Belzebub 45.000 Ft értékű fűrógépét. A lopás akkor valósul meg, ha valaki jogtalanul eltulajdonít egy másik személy tulajdonát.

2. **Milyen stádiumú?**

A bűncselekmény stádiuma **befejezett**, mivel Mocskos Simon már eltulajdonította a fűrógépet, és az eltulajdonítási szándékát is megvalósította azzal, hogy a kerítést átvágta és a fűrógépet magához vette.

3. **Van-e benne minősítő körülmény?**

Igen, a jogesetben több **minősítő körülmény** is megfigyelhető. Ezek közé tartozik:

- Az elkövetés módja: Mocskos Simon a kerítést átvágta, ami fokozott bűnösséget mutat, hiszen előre megfontolt szándékkal lépett be a kertbe.
- Az elkövetés helyzete: Kovács Belzebub alvása, amely megkönnyítette a bűncselekmény elkövetését, mivel az áldozat védtelen volt.

Ezek a körülmények súlyosbító tényezőkként értékelhetők a bűncselekmény elkövetése során.

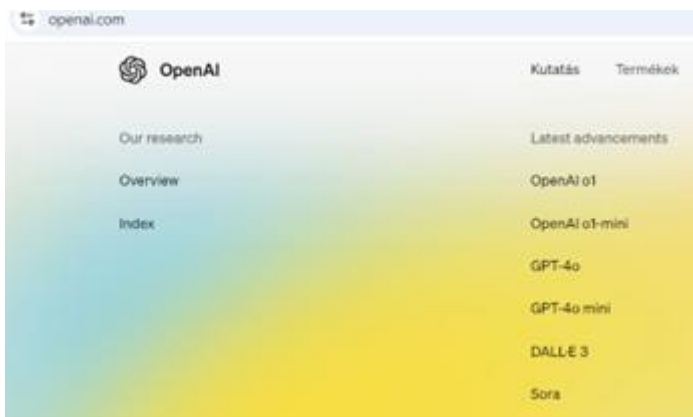
66. számú kép Az első válasz 02

A free premium modellel a cselekmény helyes megnevezéséig jutottam 10 perc alatt. Ennél a feladatnál igencsak jártasnak kell lenni a diáknak a tananyagban, mert a ChatGpt sokat hibázik, főleg akkor, ha elfogy a free, prémium modellhez való hozzáférés. A rávezető kérdések (utasítások) megalkotása inkább nehéz, mint egyszerű feladat, és alapos ismereteket igényel.

A teljes chatfolyam itt érhető el. A free prémium modellel⁴⁷ (korlátozott a prompt-ok száma) folytatott chat és a free modellel⁴⁸ folytatott chat a linkre kattintva elérhető.

Oktatói munka támogatása

Az openai⁴⁹ oldalon többféle modell is elérhető a Kutatás (Research) menüből.



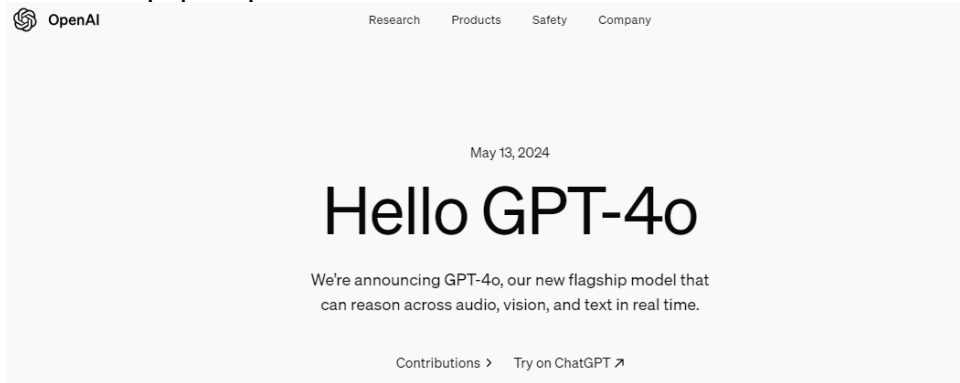
67. számú kép
OpenAI modellek

⁴⁷ Forrás: <https://chatgpt.com/share/670bbf4d-0860-8011-b5c7-5492dd47ea1e>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

⁴⁸ Forrás: <https://chatgpt.com/share/670bc147-3398-8011-a0b3-876520df6482>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

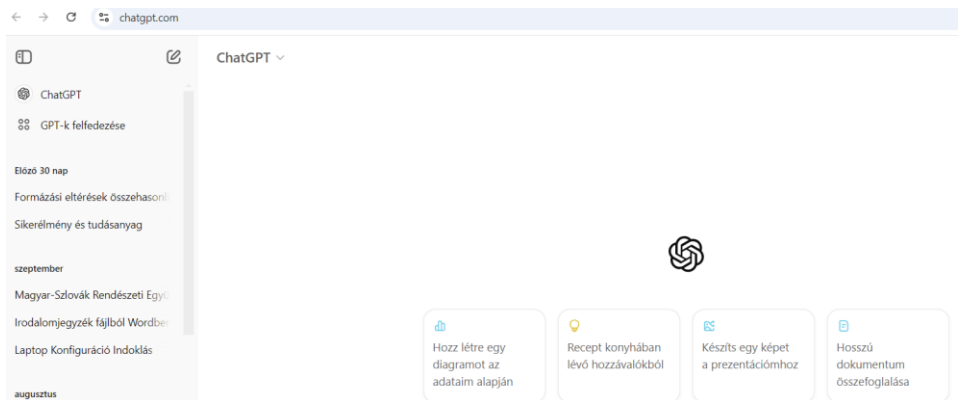
⁴⁹ Forrás: <https://openai.com/>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

Ezek mindegyike jól használható, de ingyenes verzióban, azaz előfizetés nélkül a napi prompt-tok száma korlátozott.



68. számú kép
ChatGpt-4o

A GPT-4o-t kiválasztva a megjelenő lapon a Try to ChatGPT [Próbáld ki a ChatGPT-t](#) gombra kattintással jutunk a felületre, ha még nem regisztráltunk a használatához, meg kell tenni. A nyitólap bal oldalán eddig chatfolyamok láthatók, középen javaslatok a további használatához.



69. számú kép
ChatGpt nyitólap

A lap alján található a kommunikációs sor, ide kell beírni a kérdést. Látható egy figyelmeztetés is, miszerint a ChatGpt hibázhat!

Üzenet a következőnek: ChatGPT



A ChatGPT hibázhat. Fontold meg a fontos információk ellenőrzését.

70. számú kép ChatGpt kommunikációs sor

Mivel ez nyelvi modell, így szövegesen utasítjuk, használatához nem szükséges programozói tudás, a „jó” prompt ismérveiről már korábban volt szó.

Óravázlat készítése

A Microsoft Word alkalmazás Stílusok használatához kértem egy óravázlat készítését 45 perces tanórára, 17-18 éves diákok számára:

ChatGPT ▾

A Microsoft Word 2016 alkalmazás Stílusok használatához szeretnék egy óravázlatot. a tanóra 45 perces, a diákok 17-18 évesek.



Óravázlat – Microsoft Word 2016 Stílusok használata

Korcsoport: 17-18 éves diákok

Óra időtartama: 45 perc

Téma: Microsoft Word 2016 Stílusok használata

Óra célja:

- A diákok ismerjék meg a stílusok szerepét és használatát a Microsoft Word 2016-ban.
- Képesek legyenek szövegformázást egységesen és hatékonyan kezelni stílusok segítségével.
- Ismerjék a meglévő stílusok alkalmazását és saját stílusok létrehozását.

Szükséges eszközök:

- Számítógépek Microsoft Word 2016 alkalmazással
- Projektor és kivetítő
- Tanulói jegyzetek, feladatlapok

71. számú kép Óravázlat készítése

Az elkészült óravázlatot tanulmányozva látjuk, hogy a mesterséges intelligencia egészen jó munkát végzett, hiszen az óravázlatban meg van határozva a tanóra célja, a szükséges eszközök, sőt, az egyes lépéseknél szerepel a végrehajtáshoz szükséges idő is. Oktatóként azért látjuk, hogy az egyes feladatoknál a megadott időkeret szűk, azaz a feladat megoldásához szükséges időt a ChatGpt alábecsülte.

3. Gyakorlati rész: Stílusok alkalmazása (15 perc)

- **Feladat:** A diákok megnyitnak egy előre elkészített Word-dokumentumot, amely különböző formázatlan szövegeket tartalmaz.

72. számú kép **Részlet az óravázlatból**

Az oktátónak el kell készítenie a hivatkozott anyagokat is, azaz utómunkát is igényel. A példában a ChatGpt megoldása körülbelül 60-70%-os, azaz helyette nem végzi el, de hatékonyan segítheti ebben a feladatban az oktató munkáját. Azaz, ugyanannyi ráfordított idő alatt a ChatGpt használatával sokkal jobb minőségű anyagot lehet előállítani.

Feladatlapok szerkesztése

Ha a fenti órán tanult ismeretek ellenőrzésére feladatlapot szeretnénk, ezt az alábbi prompt-tal határoztam meg:

 A fenti órához kapcsolódóan készíts egy 4 elméleti kérdésből és egy gyakorlati feladatból álló, 10 perc alatt kitölthető feladatlapot!





Feladatlap – Microsoft Word 2016 Stílusok

Név: _____

Dátum: _____

Elméleti kérdések (8 perc)

1. Mi a stílus szerepe a Microsoft Word 2016-ban? (1 pont)

Válasz:

2. Miért előnyös a stílusok használata egy hosszabb dokumentumban? (2 pont)

Válasz:

3. Nevez meg három alapértelmezett stílust a Word 2016-ban! (1 pont)

Válasz:

4. Hogyan lehet testreszabni egy stílust a Word 2016-ban? Írj le legalább két lépést! (2 pont)

Válasz:

Gyakorlati feladat (2 perc)

Feladat:

Nyiss meg egy Word-dokumentumot, és alkalmazd a következő formázásokat:

1. A dokumentum címe legyen „Címsor 1” stílusú.
2. Egy új bekezdés szövegéhez alkalmazd a „Normál” stílust.
3. Egy idézet szövegéhez használd az „Idézet” stílust.

Mutasd meg a tanárnak a kész dokumentumot!

Összpontszám: 6 pont

🔍 📄 📌 📎 🔄

737. számú kép
Feladatlap – kifejtős

Szerettem volna, ha a négy elméleti kérdés nem kifejtős, hanem felelet-választós lenne.

 Módosítsd úgy, hogy az elméleti kérdések feleletválasztósak legyenek.



74. számú kép ChatGpt kommunikációs sor

Feladatlap – Microsoft Word 2016 Stílusok

Név: _____

Dátum: _____

Elméleti kérdések (8 perc)

1. Mi a stílus szerepe a Microsoft Word 2016-ban? (1 pont)

- a) Segít a dokumentumok méretének csökkentésében.
- b) Lehetővé teszi a szövegek egységes formázását és gyors szerkesztését.
- c) Automatikusan menti a dokumentumot.

2. Miért előnyös a stílusok használata egy hosszabb dokumentumban? (2 pont)

- a) Könnyebb a szöveg nyomtatása.
- b) Automatikusan hozzáadja a dokumentumhoz a forrásokat.
- c) Egységes formázást biztosít, és könnyebbé teszi a dokumentum szerkesztését, pl. tartalomjegyzék készítését.

3. Melyik NEM alapértelmezett stílus a Word 2016-ban? (1 pont)

- a) Címsor 1
- b) Normál
- c) Táblázat

4. Hogyan lehet testreszabni egy stílust a Word 2016-ban? (2 pont)

- a) A „Stílusok” menüben jobb egérgombbal kattintunk a stílusra, majd kiválasztjuk a „Módosítás” opciót.
- b) A „Beszúrás” menüben új stílust hozunk létre.
- c) A „Stílusok” menüben duplán kattintunk a stílus nevére, majd a megjelenő ablakban testreszabjuk.

Gyakorlati feladat (2 perc)

Feladat:

Nyiss meg egy Word-dokumentumot, és alkalmazd a következő formázásokat:

1. A dokumentum címe legyen „Címsor 1” stílusú.
2. Egy új bekezdés szövegéhez alkalmazd a „Normál” stílust.
3. Egy idézet szövegéhez használd az „Idézet” stílust.

75. számú kép Feladatlap A

 Ez utóbbihoz készítsd el a javítókulcsot is



A ChatGPT hibázhat. Fontold meg a fontos információk ellenőrzését.

76. számú kép ChatGpt kommunikációs sor

Kétféle megoldás érkezett, amelyből választani kellett.

Ez utóbbihoz készítsd el a javítókulcsot is

Visszajelzést adsz a ChatGPT új verziójáról.
Melyik választ részesíted előnyben? A válaszok betöltése egy pillanatilág eltarthat.

 1. válasz

Javítókulcs – Microsoft Word 2016 Stílusok Feladatlap

Elméleti kérdések

1. Mi a stílus szerepe a Microsoft Word 2016-ban? (1 pont)

Helyes válasz:

- b) Lehetővé teszi a szövegek egységes formázását és gyors szerkesztését.

2. Miért előnyös a stílusok használata egy hosszabb dokumentumban? (2 pont)

Helyes válasz:

- c) Egységes formázást biztosít, és könnyebbé teszi a dokumentum szerkesztését, pl. tartalomjegyzék készítését.

3. Melyik NEM alapértelmezett stílus a Word 2016-ban? (1 pont)

Helyes válasz:

- c) Táblázat

 2. válasz

Ötlet erre: 5 másodperc ▾

Javítókulcs – Feladatlap: Microsoft Word 2016 Stílusok

Elméleti kérdések

1. Mi a stílus szerepe a Microsoft Word 2016-ban? (1 pont)

Helyes válasz: b) Lehetővé teszi a szövegek egységes formázását és gyors szerkesztését.

Magyarázat: A stílusok használata egységesíti a dokumentum formázását és megkönnyíti a szerkesztést, mivel a formázás változtatása a stílus módosításával automatikusan alkalmazható minden, az adott stílust használó szövegre.

2. Miért előnyös a stílusok használata egy hosszabb dokumentumban? (2 pont)

Helyes válasz: c) Egységes formázást biztosít, és könnyebbé teszi a dokumentum szerkesztését, pl. tartalomjegyzék készítését.

Magyarázat: A stílusok egységesítik a dokumentum kinézetét és megkönnyítik a navigációt, például automatikus tartalomjegyzékek létrehozását teszik lehetővé.

77. számú kép Javítókulcs változatok

El kell dönteni, melyik választ részesítem előnyben, most a bal oldalt választottam, természetesen a folyamatban meg lehet tekinteni mindkettőt.

Kérnék szépen ebből a témából egy B csoportot is, azaz ugyanilyen nehézségű feladatlapot, csak más kérdésekkel

78. számú kép
ChatGpt kommunikációs sor

Hamarosan meg is érkezett a feladatlap a javítókulccsal együtt.

Egy osztályban a tanulók képességei nem mindig vannak azonos szinten, van, aki az átlaghoz képest jóval könnyebben, és van, aki nehezebben sajátítja el a tananyagot.

Ugyanebből a témából kérnék egy C csoportot nehezebb kérdésekkel és egy D csoportot könnyebb kérdésekkel a tanórai differenciáláshoz



A ChatGPT hibázhat. Fontold meg a fontos információk ellenőrzését.

79. számú kép
ChatGpt kommunikációs sor

Válaszként két feladatlapot kaptam javítókulccsal együtt, a kérdések nehézségi foka megfelelt a kérésnek, így ezek jól használhatók a tanórai differenciálásnál is. Ennek mintájára egyéni tanulási utak is kialakíthatók, amelyek lehetőséget biztosítanak a tanulói autonómia fejlesztésére is.

Feladatlap – Microsoft Word 2016 Stílusok (C csoport - Nehezebb)

Név: _____

Dátum: _____

Elméleti kérdések (8 perc)

1. Hogyan lehet egyedi stílust létrehozni a Word 2016-ban? Sorold fel a főbb lépéseket! (2 pont)

- a) Kijelölöm a szöveget, kiválasztok egy stílust, majd módosítom.
- b) A „Stílusok” panelen új stílust hozok létre, és testreszabom a betűtípust, sorközt, szegélyt stb.
- c) Dupla kattintással szerkesztem a már meglévő stílusokat.

2. Mi történik, ha egy meglévő stílust módosítunk egy dokumentumban? (2 pont)

- a) Csak az adott bekezdés formázása változik meg.
- b) Minden olyan szövegrész, amely az adott stílust használja, automatikusan alkalmazza a változásokat.
- c) A módosítás csak az újonnan beillesztett szövegekre lesz érvényes.

3. Hogyan lehet stílusokat importálni egy másik dokumentumból a Word 2016-ban? (2 pont)

- a) A „Stílusok” menüben található „Stílusok kezelése” opcióval.
- b) A „Beállítás” menüből importáljuk a stílusokat.
- c) A stílusokat nem lehet importálni, csak újulisan létrehozni.

Feladatlap – Microsoft Word 2016 Stílusok (D csoport - Könnyebb)

Név: _____

Dátum: _____

Elméleti kérdések (8 perc)

1. Mi a szerepe a „Címsor 1” stílusnak a Word 2016-ban? (1 pont)

- a) Ezt a stílust használjuk a főcímekhez és fejezetcímekhez.
- b) Automatikusan kiemeli az összes szöveget félkövérén.
- c) Ez a stílus csak táblázatokhoz használható.

2. Hogyan lehet egy szövegrészre gyorsan alkalmazni a „Normál” stílust a Word 2016-ban? (1 pont)

- a) A „Stílusok” panelen kiválasztjuk a „Normál” opciót.
- b) A szövegrészre jobb egérgombbal kattintva kiválasztjuk a „Formázás” menüt.
- c) Dupla kattintással kijelöljük a szöveget, és elkezdjük gépelni.

3. Melyik NEM stílus a Word 2016-ban? (1 pont)

- a) „Címsor 2”
- b) „Félkövér”
- c) „Idézet”

**80. számú kép
Feladatlapok – differenciált**

Beadott feladat javítása

A ChatGpt minta alapján a tanuló megoldását is kiértékeli. A következő képek ezt mutatják.



Próba Sámson megoldása a D feladatlap elméleti kérdéseire.
Ellenőrizd!

1: a)

2: a)

3: c)

4: a)

A gyakorlati feladatot nem kellett megoldania!

**81. számú kép
Tanuló megoldása**



Próba Sámson megoldása a D feladatlap elméleti kérdéseire a következő eredménnyel:

Elméleti kérdések:

1. 1. kérdés (helyes válasz):

- Tanuló válasza: a)
- Helyes válasz: a) – Ezt a stílust használjuk a főcímekhez és fejezetcímekhez. (Helyes)

2. 2. kérdés (helyes válasz):

- Tanuló válasza: a)
- Helyes válasz: a) – A „Stílusok” panelen kiválasztjuk a „Normál” opciót. (Helyes)

3. 3. kérdés (helytelen válasz):

- Tanuló válasza: c)
- Helyes válasz: b) – „Félkövér” nem stílus a Word 2016-ban. (Helytelen)

4. 4. kérdés (helyes válasz):

- Tanuló válasza: a)
- Helyes válasz: a) – Kijelöljük a stílust, majd a „Módosítás” gombra kattintunk a „Stílusok” panelen. (Helyes)

Összefoglalás:

- Elméleti kérdések eredménye: 3 helyes válasz / 4 kérdés.

Értékelés:

- Sámson jól teljesített, csak a 3. kérdésnél hibázott, összesen 3 helyes válasza volt.



82. számú kép A megoldás értékelése

Bemutató generálása

Az elméleti anyag szemléltetéséhez megkértem a ChatGpt-t, hogy készítsen egy 4 diából álló sorozatot, összhangban az óravázlatban tárgyalt anyaggal.

szeretnék egy 4 diából álló bemutatót az óravázlatban érintett tananyaghoz

83. számú kép ChatGpt kommunikációs sor

Hamar megérkezett a válasz, innen már csak át kell másolni a szöveget a prezentációkészítőbe. Az ajánlott szöveg logikailag jól felépített, tartalma helyes, illeszkedik az óravázlathoz, tehát a ChatGpt ilyen módon is segítheti az oktató munkáját.

 Az alábbiakban egy 4 diából álló bemutatót készítek a Microsoft Word 2016 Stílusok témakörhöz, az óravázlat alapján:

Dia 1: Cím Dia

Cím:

Microsoft Word 2016 - Stílusok használata

Tartalom:

- Stílusok szerepe a szövegszerkesztésben
- Címsorok és formázás
- Egyedi stílusok létrehozása
- Automatikus formázás előnyei

Dia 2: Mi a stílus és miért fontos?

Cím:

Miért használjunk stílusokat?

Tartalom:

- Stílusok: Előre definiált formázási beállítások, melyek egységesítik a dokumentum kinézetét.
- Előnyök:
 - Gyorsabb és egységes formázás.
 - Könnyű módosítás: az összes hasonló formázású szövegelem változik.
 - Példa: Címsor 1 alkalmazása minden főcímre.

↓

84. számú kép Bemutató készítése

Az óravázlat készítése, a feladatlapok szerkesztése, a beadott munka javítása, valamint a bemutató generálása, azaz a mesterséges intelligenciával folytatott teljes kommunikációs folyamat⁵⁰ megtekinthető.

Források kezelése

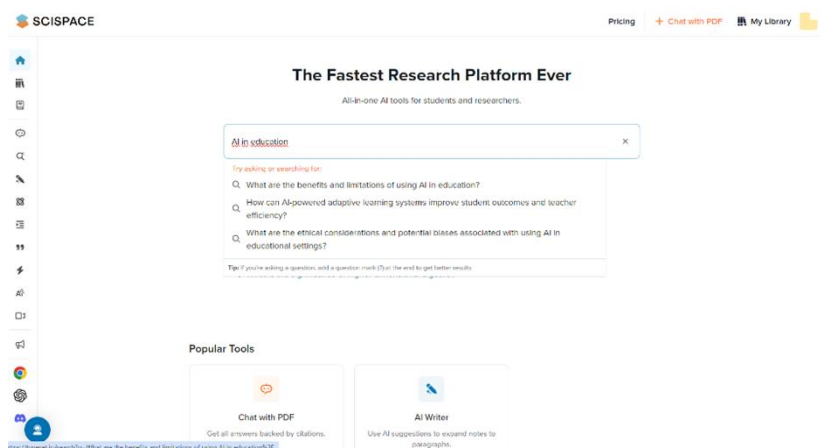
Az oktató szakmai igényessége megköveteli tudásának naprakészen tartását, folyamatos fejlesztését is. Ennek egyik módja a szakirodalom tanulmányozása, a tudományos eredmények követése. A szakirodalom mennyisége hatalmas már magyar nyelven is, nem beszélve az idegen nyelvű publikációkról. Manapság már ritkán járunk könyvtárba, hiszen a szakirodalom nagy része az Interneten is elérhető. De!

- Hogyan található meg az általunk keresett információ?
- Melyik a hiteles?
- Melyiket érdemes átnézni?

Több kérdés is felmerülhet ilyen esetben. A megoldásban is segíthet a mesterséges intelligencia, a SCISPACE⁵¹ kifejezetten a források kezelésére jött létre.

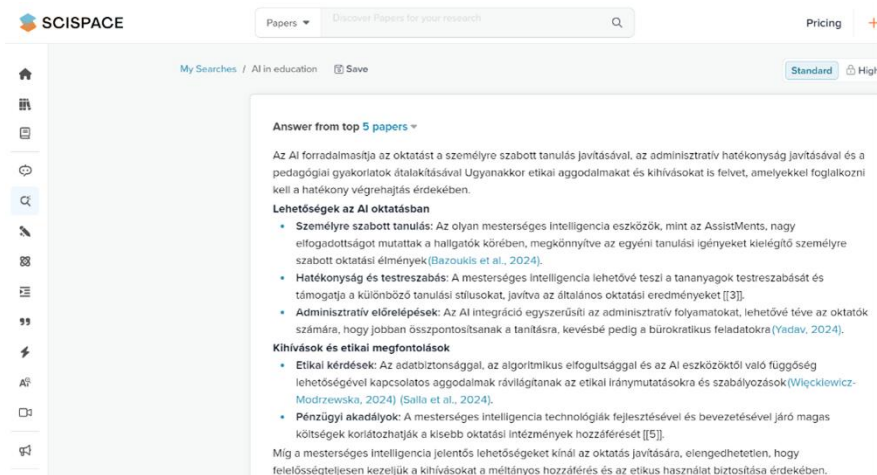
⁵⁰ Forrás: <https://chatgpt.com/share/67085b19-57a8-8011-8179-c19dfac2560e>
Letöltés ideje: 2025.11.27.

⁵¹ Forrás: <https://scispace.com/>
Letöltés ideje: 2025.11.27.



85. számú kép
SCISPACE felület

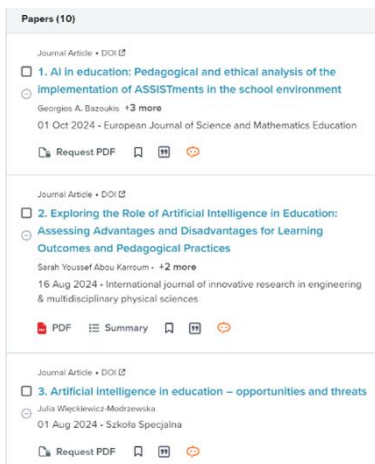
Az egyik leggyorsabb módja a szakirodalom tanulmányozásának, és segíti annak megértését is. A keresőbe az „AI in education” (MI az oktatásban) kifejezés került, de érzékelve a környezetet, a válaszok magyar nyelven érkeztek.



86. számú kép
SCISPACE találatok

A találat tartalmazza, hogy melyik forrásban, milyen kontextusban szerepel a keresésben megadott kifejezés.

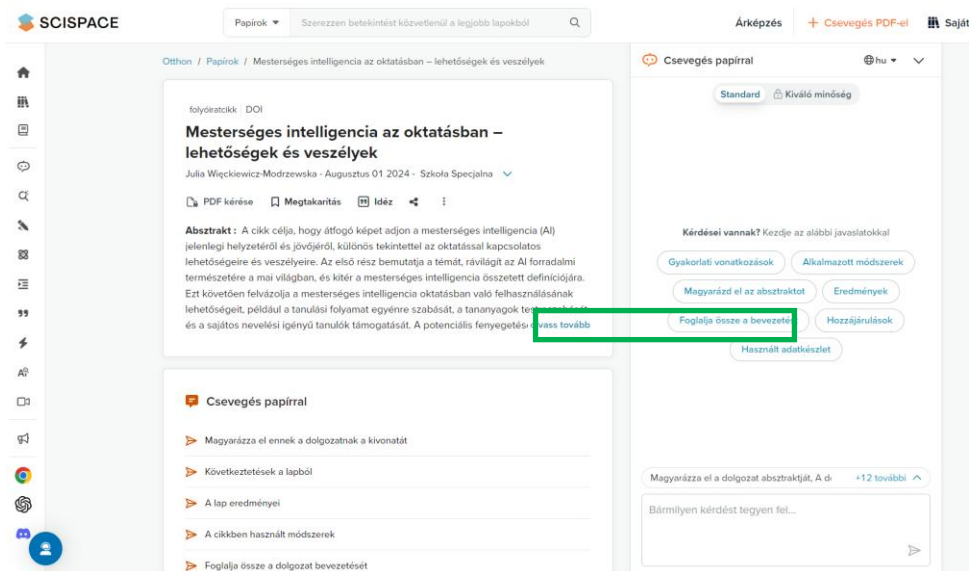
Lefelé görgetve a képernyő bal oldalán láthatjuk is ezeket a forrásokat. Kiválaszthatjuk, hogy melyik alapján szeretnénk kérdezni.



**8. számú kép SCISPACE – források
(Forrás: Internet)**

Használhatjuk a böngésző fordítóját is, ha szükséges.

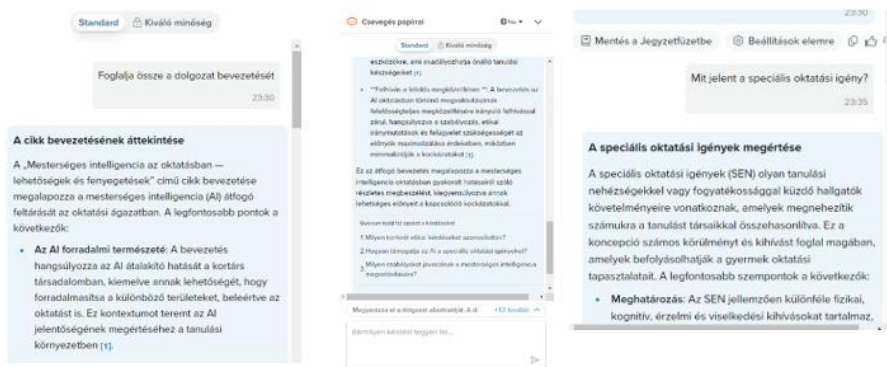
Kattintással kell kiválasztani azt a forrást, amelyből válaszokat szeretnénk, megjelenik a kérdezőablak a képernyő jobb oldalán. Továbbá javaslatok is szerepelnek, hogy könnyen megtaláljuk a számunkra releváns információkat.



88. számú kép
SCISPACE Forrásfeldolgozás

A felajánlott lehetőségek közül a „*Foglalja össze a bevezetőt*” választottam. Ez megtörtént, és további feldolgozáshoz újabb javaslatok jelentek meg.

Természetesen kérdezni is lehet. Minden válasz vágólapra másolható, illetve az egész „chat” menthető.



89. számú kép
SCISPACE Chat

Alkalmazásba integrált mesterséges intelligencia

A különböző alkalmazások szinte napról napra bővülnek mesterséges intelligencia által támogatott funkciókkal, most ebből mutatnék néhány példát.

Microsoft Teams – Olvasáskészség fejlődése

Véleményem szerint a leghasznosabbak közé tartozik a Microsoft Teams feladatok kiadásakor elérhető Tanulásgyorsítók elnevezésű eszközcsoport. A Microsoft Teams alkalmazás nem AI alapú, a beleintegrált Tanulásgyorsítók viszont azok.

Tanulásgyorsítók

A Tanulásgyorsítók olyan eszközök, amelyek célzott mentorálást biztosítanak a tanulóknak, és lehetővé teszik az oktatóknak, hogy nyomon kövessék a tanulók előrehaladását az idő függvényében.



Olvasáskészség fejlődése

Felolvasások hozzárendelésével és a felolvasó tanulók felvételeinek felülvizsgálatával gyakrabban értékelheti ki az olvasási készségeket.

Létrehozás



Keresés állapota

A tanulói keresések, hitelességi felmérések és az idézetek gyűjtésének nyomon követésével bármilyen feladatba beépítheti az információkat.

Létrehozás



Előadói készségek fejlődése

Új

Az előadói feladatok hozzárendelésével és a hangosan bemutató tanulók felvételeinek felülvizsgálatával gyakrabban értékelheti a beszédhez és a bemutatóhoz szükséges készségeket.

Létrehozás

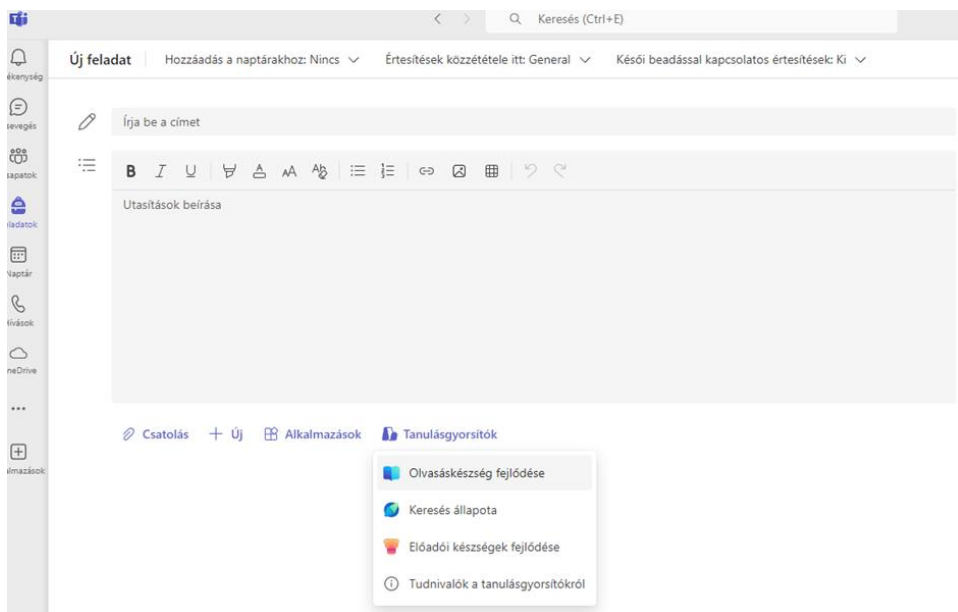


Hamarosan további Tanulásgyorsítók is elérhetők lesznek

A Tanulásgyorsító eszközök egyre több képességcsoportot tartalmaznak, felkészítik a tanulókat az osztályteremre, és azon túl is alapszintű és jövőre felkészített képességekkel ruházzák fel őket. [További információ a várható újdonságokról.](#)

90. számú kép
Tanulásgyorsítók

A következőben az Olvasáskészség fejlődése eszköz gyakorlati használatára mutatok példát. Mivel a Microsoft Teams elemek csak szervezetben belüli felhasználó számára férhetők hozzá, ezért képernyőképeken keresztül mutatom be a használatát. Oktatóként a feladat készítésekor ki kell választani, hogy a feladathoz melyik eszközt szeretném használni.



91. számú kép
Tanulógyorsító feladathoz adása

Az alapadatok megadása után ki kell választani a szöveget a mintatárból, ahol téma és életkor szerint vannak kategorizálva, többségük angol nyelvű. Fel lehet tölteni saját szöveget is, vagy AI használatával lehet saját olvasási szakaszt generálni, én most a saját feltöltést választottam.



92. számú kép
Szövegopciók

Egyéni szakasz létrehozása

Azonnal létrehozhat olvasási szakaszokat. Az alábbi beállítások közül választva testre szabhatja a szakaszt az osztálya számára.

Témakörök

Világűr

Életkorok

18

Hosszúság (szavak)

100 - 200

Nyelvek

Magyar (Magyarországi)

Kihívást jelentő szavak
A kérdőszavak használata csak angol nyelven támogatott.

[Olvási szakasz létrehozása](#)

A beállítások alapján létrehozunk egy szakaszt a generált AI használatával. További információ a következőről: Itt találhat az AI alapú nyelvi modellel.

Mintakönyvtár

Ismerkedjen meg az Oktatáskutató Fejlesztési és ReadWorks mintaszakasz kiválasztásával. Ha kérem áll az egyéni szakaszokra, tekintse meg [Szavak, szókészlet, Olvasási szakasz, fejtörők, Szövegopciók, Szövegopciók és Szövegopciók](#).

Emlékező

0	1	2	3	4	5	6	Készletfűző
Emlékező szakasz címe: 1							
☐ A Big Star	Témakörök		2000	50 szó			
☐ A Community of People	Témakörök		1300	86 szó			
☒ A Journey to Coming	Témakörök		1800	75 szó			
☐ All About Hawaii	Témakörök		3100	79 szó			
☐ Cloudy and Sunny	Témakörök		1100	67 szó			
☐ Enrico Discovers a Globe	Témakörök		1500	71 szó			
☐ How Plastic Is Recycled	Témakörök		2000	69 szó			
☐ Inuit Clothing in the Cold North	Témakörök		3700	95 szó			
☐ Luisa Bricks a Bridge	Témakörök		1800	70 szó			

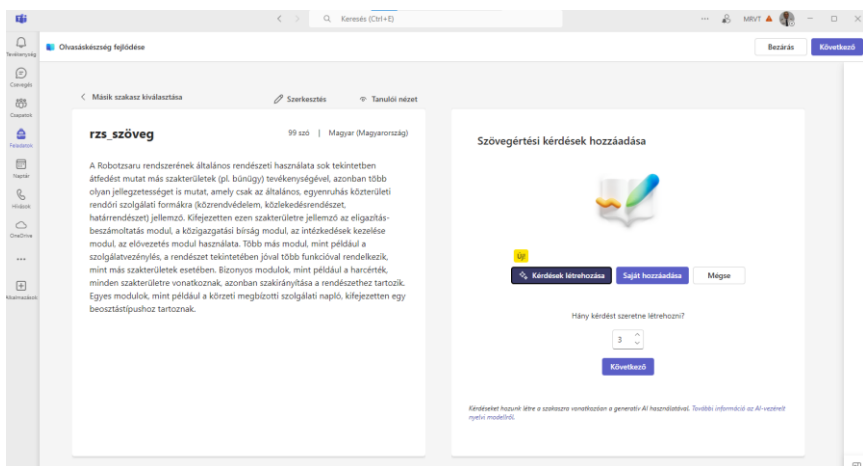
Szakaszok kiválasztása 1000

[ReadWorks](#)

[Mégse](#) [Kiválasztás](#)

93. számú kép
Olvási szakasz beállításai és Mintatár

Papp Orsolya: „BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”



94. számú kép
Saját szöveg feltöltése

Következő lépésben a megértést ellenőrző kérdéseket lehet megadni, választhatunk feleletválasztós vagy kifejtős kérdést is.



94. számú kép
Kérdések a szöveghez

Majd a feladatot a megszokott módon ki kell adni, ütemezve, határidővel. Az Olvasáskészség fejlődése funkcióban a diákok önállóan rögzítik a

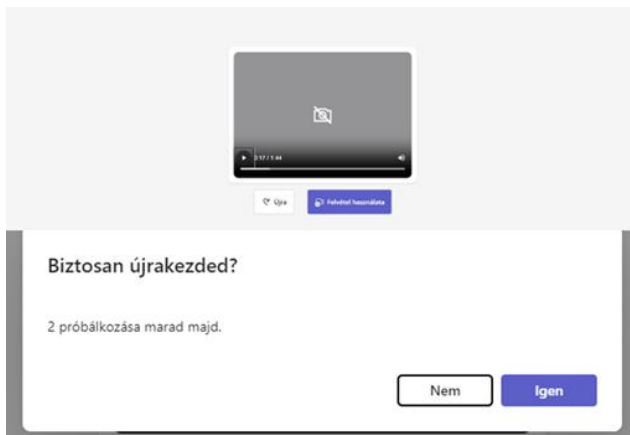
hangos olvasásukat, a szöveg megértését pedig kérdésekre adott válaszokkal lehet ellenőrizni.

A diák a feladat megnyitása után látja a szöveget a képernyőn, a Rögzítés gombra kattintva elindítja a felvételt (lehet hang- vagy kamera- és hangfelvétel is), és hangosan felolvassa a szöveget.



96. számú kép
Hangos olvasás

A feladat beállításánál az oktató megadhatja, hogy hány próbálkozást (felvételt) enged a diáknak. Amennyiben ezek még nem lettek felhasználva, a feltöltés megkezdése előtt erre a rendszer rákérdez.



97. számú kép
Újrafelvétel lehetősége

Ha elkészült vele, vagy nem kíván élni az újrafelvétel lehetőségével, akkor a Felvétel használata gombra kattintva megkezdődik a feltöltés.



98. számú kép
Felvétel feltöltése

Amennyiben az oktató bejelölte, következik az egyik AI-val támogatott funkció, az Olvasási tréner.

Az Olvasási tréner a feltöltött felvétel alapján kiválasztja a diák által nem helyesen vagy félreérthetően kiejtett szavakat.



99. számú kép
Olvasási tréner által megjelölt szavak

Az Olvasási tréner beállítása a képen láthatók.

Olvasási szint ①
200L

Műfaj
Tényirodalom

Próbafelkészek száma
Korlátlan

Időkorlát ①
10 perc

Az időkorlát-felkérési funkció engedélyezése. ☒ Igen

Kiejtési érzékenység ①
Alapértelmezés

Olvasási tréner ① Szerkesztés ☒ Be

100 Megértés hozzáadása ① ☐ Nem

Videó megkövetelése ☒ Igen

100. számú kép
Olvasási tréner beállítása

Ezeket gyakoroltatja a diákkal, amíg annak kiejtése megfelelő nem lesz. Ez választható funkció, ki is lehet hagyni.

Bizonyos körzeti körzeti

Olvasási tréner

Kijelöltem kijelöltem Raktározom Bizonyos Igaz

100. számú kép a körzeti tréner a körzeti tréner a körzeti tréner a körzeti tréner a körzeti tréner

101. számú kép
Az Olvasási tréner jelzései

Az Olvasási tréner utasításokkal látja el a diákot, biztatja, a feladat állapotát, azaz a szó elvárásnak megfelelő kiejtését színekkel jelzi. A gyakorlás bármikor abbahagyható, és a feladat megoldása folytatható. Olvasási tréner használata különösen hasznos lehet idegen nyelvű szövegek felolvasása esetén.

Amennyiben az oktató szövegértési kérdéseket szeretne, akkor a Megértés hozzáadása kapcsoló aktivizálásával a feladat kiadásakor ezt megteheti. Ha a feladat már közzé lett téve, akkor ez a rész nem módosítható. Ehhez a szöveghez nem lettek szövegértési kérdések kiadva.

A diák a következő szöveg feldolgozására lép. Ez a megadott beállítások alapján AI segítségével generált szöveg. A megoldás folyamata megegyezik az előzővel. Az első lépés a szöveg hangos felolvasása, majd a megfelelő próbálkozás feltöltése, majd következik a hibásan felolvasott szavak javítása az Olvasási tréner segítségével.

Mivel ide lett csatolva szövegértési kérdéssor, a következő lépésben ezt kell megoldania a diáknak.

[illegible]

102. számú kép
Szövegértési kérdéssor

Az eredményről azonnal visszajelzést kap.

Az Ön Egy csillag életkora (táttatko) portáljára:

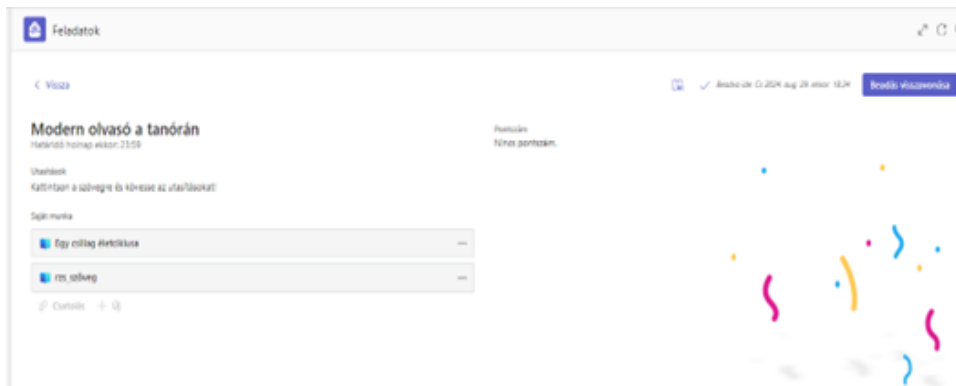
2/3 pont

Fontos dolog, amit a következő lépésben talál

[Érdemének megtekintése](#)

103. számú kép
Kérdéssor eredménye

Ezek után a Feladat beadása gombra kattintva be kell adnia a feladatot. A beadás visszavonható, amíg a feladat beadási (lezárási) határidő el nem érkezik.

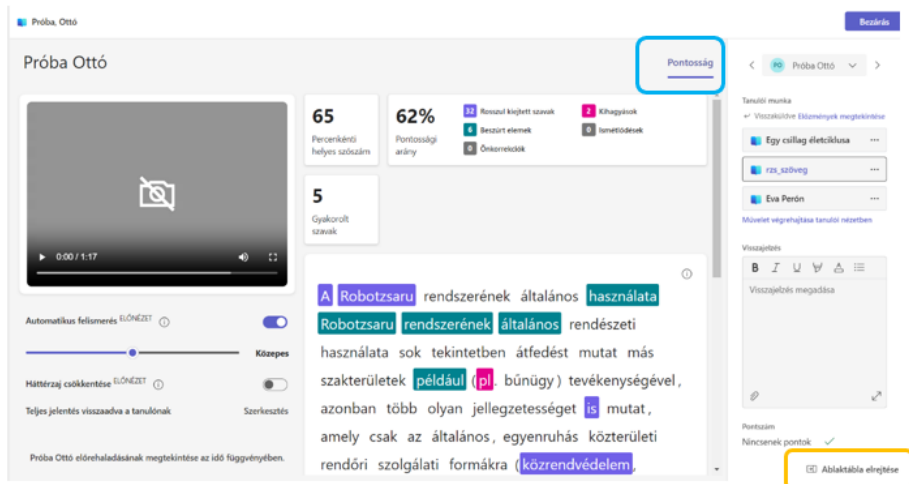


104. számú kép Beadott feladat

Nézzük az iménti feladatot oktatói szemszögből. Be kell lépni a Teams-be, és a Feladatok menüben ki kell választani az értékelni kívánt feladatot. Mivel a feladathoz több szöveg volt csatolva, így először a jobb oldalon ki kell választani, hogy melyik feladat megoldását kívánjuk áttekinteni.

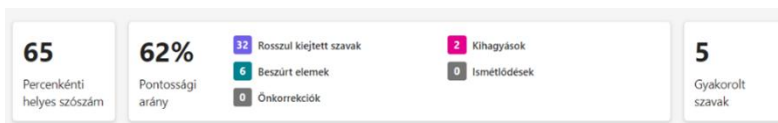
Próba Ottó tanuló nem valós személy, így teljesítményének elemzése nem vet fel adatvédelmi aggályokat.

A kép jobb oldalán lévő ablaktábla bezárható, így nagyobb lesz az elemzési eredményt megjelenítő terület.



105. számú kép
Oktatói nézetben

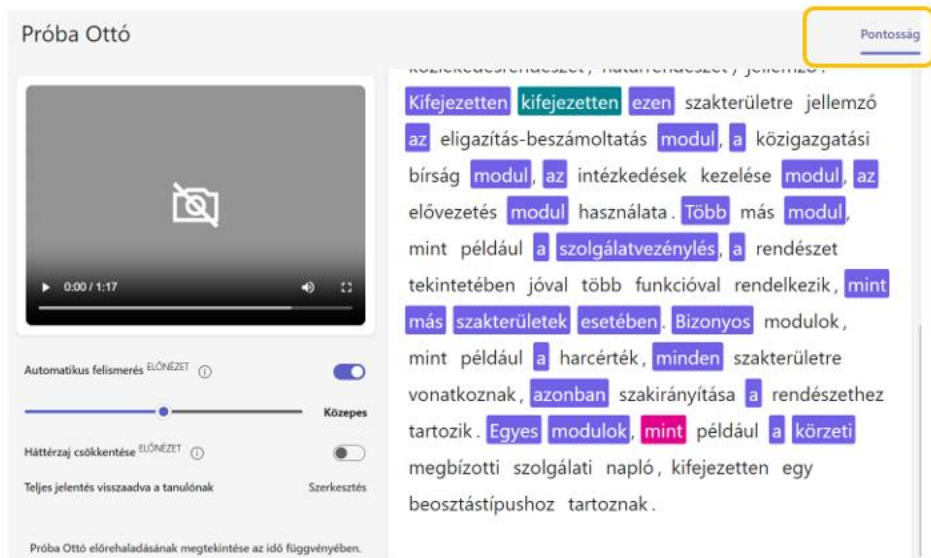
Az olvasás kiértékelése a Pontosság fülön látható. Lejátszható a videó, amely alapján a képen látható olvasási statisztika készült.



106. számú kép
Statisztika panel

Megjelenik még a percenkénti helyes szószám és a pontossági arány. A pontossági arányt a rosszul kiejtett szavak, a beszúrt elemek, a kihagyások,

az önkorrektciók és az ismétlések számszerűsített értékéből határozta meg a rendszer.



107. számú kép
Rosszul kiejtett szavak

A szövegben az itt megadott színnel jelölve is van az érintett szó. Látszik, hogy a szöveg vége felé egyre több a lila háttérű, azaz a rosszul kiejtett szó.

A statisztika panel egyes elemeire kattintva további jellemzőket láthatunk. A Gyakorolt szavakra kattintva az Olvasási tréner által kiválasztott szavak gyakorlásáról látható információ.

Gyakorolt szavak



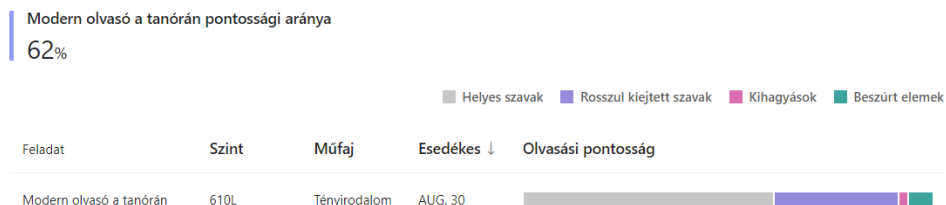
Gyakorló szójátékok	Próbálkozások	Használt eszközök
Kifejezetten		
körzeti		
Robotzsaru		
Bizonyos		
Egyes		

108. számú kép
Gyakorolt szavak

A pontossági arányra kattintva az alábbi összesítést láthatjuk, itt számok helyett diagramon ábrázolva.

Próba, Ottó pontossági aránya

Teljes jelentés megtekintése



109. számú kép
Pontossági arány

Más számadatokat kapunk, ha a bal oldalon a videó megtekintése alatt elhúzzuk a háttérzaj csökkentése kapcsolót.



110. számú kép
Háttérzaj csökkentése

A percenkénti helyes szószámra kattintva egy osztályszintű lista jelenik meg.



111. számú kép
Percenkénti helyes szavak száma

A Teljes jelentés megtekintése a kiválasztott diák által az adott feladatban végrehajtott tevékenységeket elemzi, a mesterséges intelligencia a hibái alapján a hibázott szavak gyakorlására személyre szabott feladatot hozhat létre.

PO

Próba, Ottó

×

📖

Nincsenek műfajok

📊

Nincsenek olvasási szintek

📅

Múlt évben

▼

Nehezebb szavak

szakterületek

esetében

mint

azonban

ezen

is

A

az

más

minden

Több

modul

modulok

Robotzsaru

Kifejezetten

szolgáltatvezénylés

közrendvédelem

Bizonyos

🔖

Nehéz feladat létrehozása

Ezek a szavak jelentették a legnagyobb kihívást **Ottó** számára. További gyakorlási lehetőség biztosításához létrehozhat egy új, az olvasáskészség fejlődését célzó feladatot ezekből a szavakból.

Szakasz létrehozása

▼

Szakasz létrehozása

Gyakorolni kívánt szavak listájának létrehozása

112. számú kép
Személyre szabott gyakorló feladat

Mindkét lehetőségből Teams feladatot lehet létrehozni. A nehéz jelző nem a feladat nehézségére utal, hanem a diák számára nehezen olvasható szavakra.

A szófelhő a rosszul kiejtett szavakból áll, a szófelhő sajátosságait megtartva a legfeltűnőbb a legtöbbet elrontott szó. Lista létrehozásánál megváltoztathatjuk az AI által kijelölt szavakat, és így készíthető gyakorló feladat.

Nehéz feladat létrehozása

×

Az olvasáskészség fejlődését célzó feladatokból származó szavak

modul

az

A

azonban

Bizonyos

Egyes

esetében

ezen

is

Kifejezetten

közrendvédelem

Több megjelenítés

Gyakorláshoz ajánlott a hasonló olvasási nehézségekkel küzdő tanulók adatai alapján

Még nincsenek javaslatok

3 kihívást jelentő szó kijelölve

🔖

🔍

Nehéz feladat létrehozása

113. számú kép
Gyakorló szavak listája

A másik lehetőség, amikor a rosszul kiejtett szavak új szöveggörnyezetbe kerülnek gyakorlás céljából. Sajnos az AI téved (hallucinál), mert a magyar szavakat angol nyelvű szöveggörnyezetbe helyezi, így az értelme teljesen más lesz. A fejlesztők az oktatók jelzése alapján folyamatosan dolgoznak a hibák javításán.

Nehéz feladat létrehozása

Az olvasáskészség fejlődését célzó feladatokból származó szavak

a

modul

az

A

azonban

Bizonyos

Égyes

esetében

ezen

is

Kifejezetten

közrendvédelem

Több megjelenítése

Gyakorláshoz ajánlott a hasonló olvasási nehézségekkel küzdő tanulók adatai alapján

Még nincsenek javaslatok

3 kihívást jelentő szó kijelölve (10 max.)

Új szöveg létrehozása

A tanulókhöz való hozzárendelés előtt tekintse át a mesterséges intelligencia által létrehozott szöveget

Once upon a time, in a small village nestled in the rolling hills, there lived a young girl named Az. Az was known for her kindness and her willingness to help others. She always had a smile on her face and a kind word for everyone she met.

One day, the village school received a new modul for teaching math. Az's teacher, Mrs. Smith, decided to use the new modul to make learning math more fun and interactive for the students. As the class

344 szó

Hasznos ez a szöveg?

A generatív AI-t egy olyan szakasz létrehozására használták, amely magában foglalja a kiválasztott szavakat. [További információ az AI-](#)

Feladat létrehozása

114. számú kép Szakasz létrehozása

Következik a második szöveg ellenőrzése. A jobb oldalon a szöveg kiválasztása után látható az előbb bemutatott statisztika a Pontosság fül alatt.

Ehhez a szöveghez tartoznak megértést mérő kérdések is, így a jobb felső sarokban a Pontosság mellett megjelenik a Megértés fül is.

The screenshot displays the 'Próba Ottó' application interface. At the top left, the title 'Próba Ottó' is visible. Below it, a video player shows a paused video with a duration of 0:00 / 1:29. To the right of the video player, there are two statistics boxes: one showing '86' (Percektális helyes szószám) and another showing '78%' (Pontossági arány). Below these, a box indicates '5' Gyakorlati szavak. The main content area displays a text document with the following text: 'A csillagok egy lenyűgöző folyamaton mennek keresztül, amelyet csillagfejlődésnek neveznek, amelynek során megszületnek, érettek, és végül elhalnak. A csillagok tömegétől függően változik, néhány millió évtől billió évig terjed. A csillagok összeomló gáz- és porfelhőkből, úgynevezett ködökből alakulnak ki.' The text is highlighted in blue. On the right side, there is a sidebar with a 'Beállítás' button at the top. Below it, there are sections for 'Tanuló munka' (including 'Visszafejtés', 'Egy csillag életciklusa', '125. szöveg', 'Eva Perón') and 'Visszafejtés' (including 'Visszafejtés megadása'). At the bottom right, there is a 'Pontszám' section showing 'Nincsenek pontok'.

115. számú kép
Második feladat

Próba Ottó

01:23 3/2
Költsége elő Portfólió

✓ Helyes 1/1 Pontszám 1 / 1 pont Automatizusan osztályozva

1. Hogyan nyernék energiát a csillagok a fűtőszati fűtésben? *

☐ Napenergia

☒ Magfűtés ✓

☐ Kőzetűs sugárzás

☐ Gázolajűs égés

✓ Helyes 1/1 Pontszám 1 / 1 pont Automatizusan osztályozva

2. A Nap tömegének legkisebb tözzenekével rendelkező csillagok soha nem válhatnak szupernóvák. *

☒ Igen ✓

☐ Nem

X Helytelen 0/1 Pontszám 0 / 1 pont Automatizusan osztályozva

3. Magyarázza el a csillag magjának végző sorát a nukleáris izomternyag kimerülése után. *

A mag fehér töpével omlik össze, a külső rétege planétára kódotart kibőlök.

Helyes válaszok:

A mag sárga fehér töpével omlik, míg a külső rétege planétára kódotart kibőlök.

116. számú kép Szövegértést ellenőrző kérdések

Ha a feladatok ellenőrzését befejeztük, a diáknak visszajelzést adhatunk a munkájáról.

Oktatóként meghatározhatjuk, hogy a tanulónak adott visszajelzés milyen tartalmi elemeket tartalmazzon.

A tanulóknak megjelenített elemek szerkesztése



Válassza ki a tanulók jelentésében szerepeltetni kívánt információkat.

Teljes jelentés
Adja meg a tanuló videóját, a megjelölt szakaszt és a hibaösszesítését.

Egyszerűsített jelentés
Csak a tanuló videóját és a megjelölt szakaszt adja vissza.

Egyéni jelentés >
Válassza ki, hogy a jelentés mely részeire szeretné, hogy összpontosítsanak a tanulók.

A módosítás alkalmazása:

- ☐ Csak egyszer
- ☒ Az összes beadandó feladathoz, beleértve a jövőbeli olvasáskészség fejlődési feladatokat is

A kifejezésjelentések jelenleg nem szabhatók testre

Mégse

Mentés

117. számú kép Tanulói értékelés tartalma

AI alapú kvízgenerátorok (Quizalize és Quizizz)

Ebben a fejezetben két kvízgenerátort szeretnék bemutatni. Jelentőségük abban rejlik, hogy képesek a tanulást vonzóvá és szórakoztatóvá tenni, dinamikus alternatívát kínálva a hagyományos tanítási módszerekkel szemben, támogatva a tanórai játékosítást. Ugyanakkor az integrált AI alapú funkciókkal könnyebbé tehetik az oktatók dolgát is. Az ingyenes hozzáférés korlátozott és regisztrációhoz kötött.

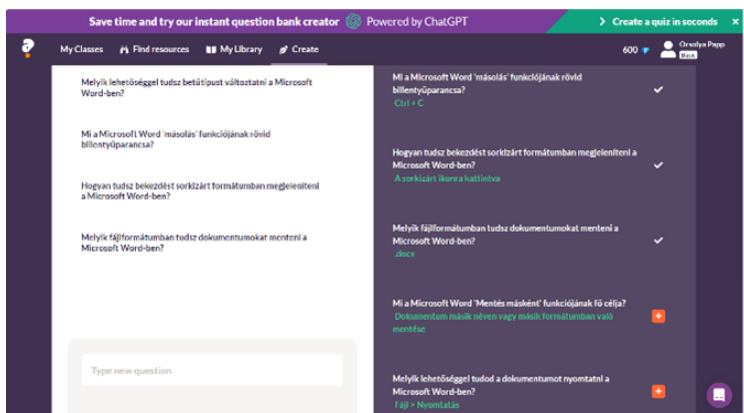
Quizalize

Ennek használata nagyban megkönnyíti az oktató munkáját. Az intelligens kvíz lényegében a Chat GPT és az AI segítségével másodpercek alatt kvíz-kérdéseket, válaszokat, tippeket és magyarázatokat hoz létre. Időt lehet vele megtakarítani, és minden diák számára személyre szabott.

Papp Orsolya: „BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”

A Create gombra kattintás után meg kell adni a kvízkérdések témáját, nyelvét és azt, hogy melyik korosztálynak készül.

Pillanatok alatt kész a kérdéslista. El lehet dönteni, hogy a kérdés bekerüljön-e a kvízbe, vagy sem. A kvízbe került kérdések szerkeszthetők.

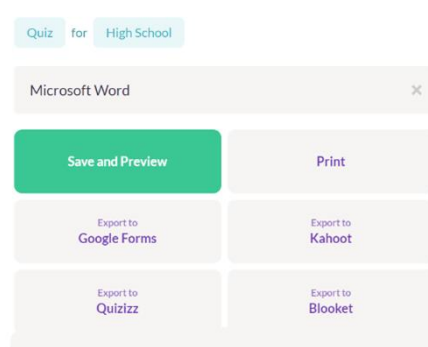


118. számú kép
Quizalize kérdések



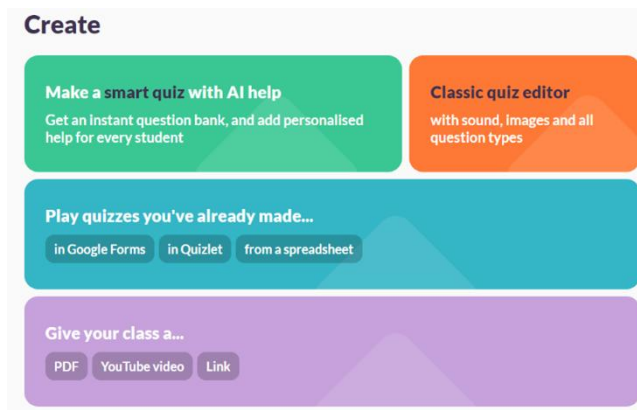
119. számú kép
Quizalize kérdés szerkesztése

Szükség esetén a kérdés és a válasz is pontosítható.



120. számú kép
Quizalize kérdésbank

Az elkészült kérdésbank felhasználható, de exportálható is (Google Forms, Blooket).

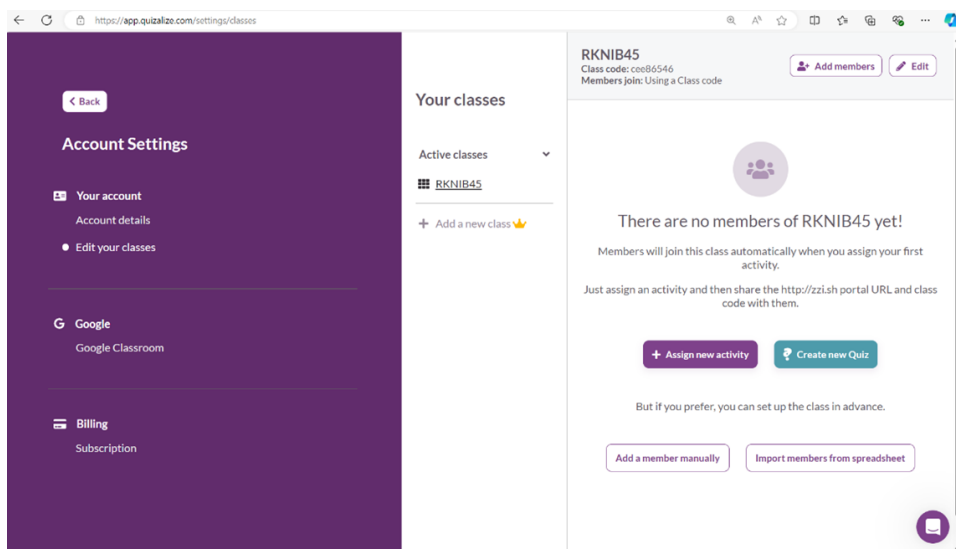


121. számú kép
Quizalize

A tesztekhez többféle segítség rendelhető a tanulók számára.

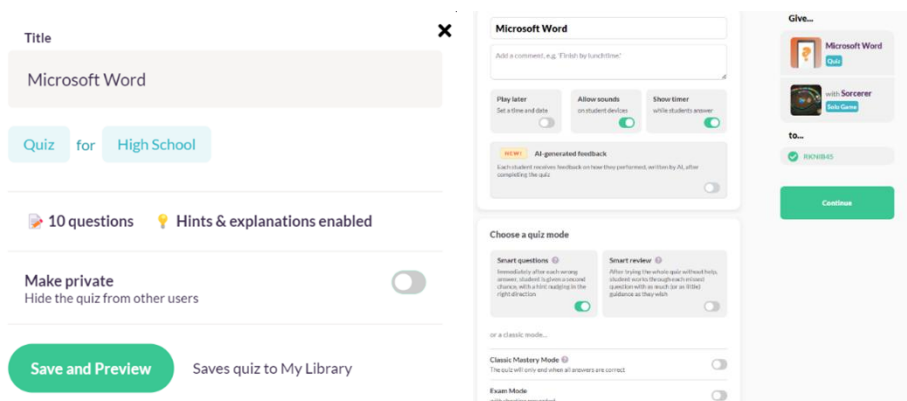
Létrehozhatunk virtuális osztálytermet az anyagok megosztásához, az ingyenes verzió csak egy osztályterem létrehozását támogatja.

Papp Orsolya: „BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”



122. számú kép
Quizalize class

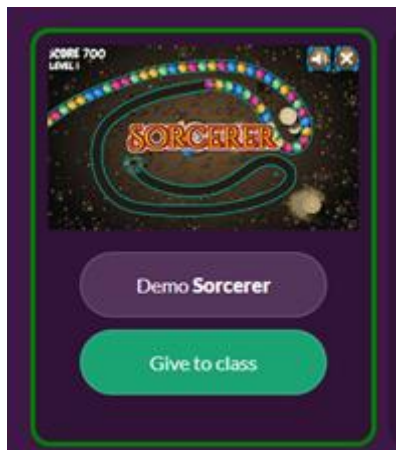
Kvíz létrehozásakor meg kell adni a témát, a nyelvet és a korosztályt, illetve hogy engedélyezzük-e a segítségek használatát a megoldás közben.



123-124. számú kép
Quizalize quiz és játék beállítások

A kvízt játék formájában is közzé lehet tenni, önállóan 4, osztályteremben (multiplayer mód) 8 féle játék közül választhatunk.

A játék kiválasztását segíti, hogy a játék kártyáján rövid leírást lehet látni, illetve egy demo játékot is meg lehet tekinteni. A következő lapon a játék beállításait lehet megadni. Ezek után megkapjuk a játék⁵² linkjét is, ami kipróbálható.

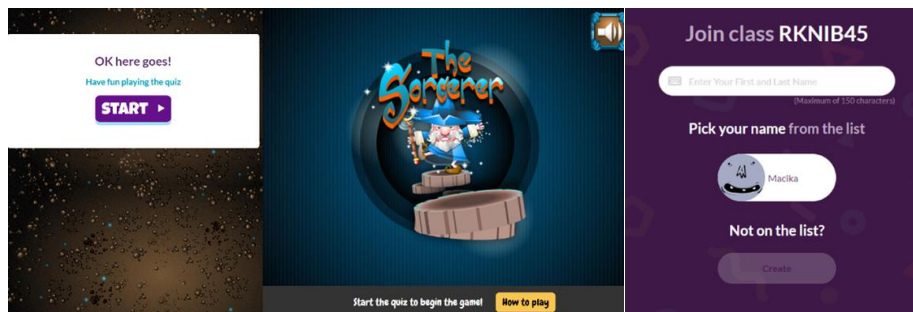


125. számú kép
Quizalize játék

A diák a linkre kattintva megadja a nevét, ez lesz az a név, amit mindig használnia kell, sőt, ki is választhatja magát a következő játéknál a listából is. Majd megnézheti a játék demo-ját is.

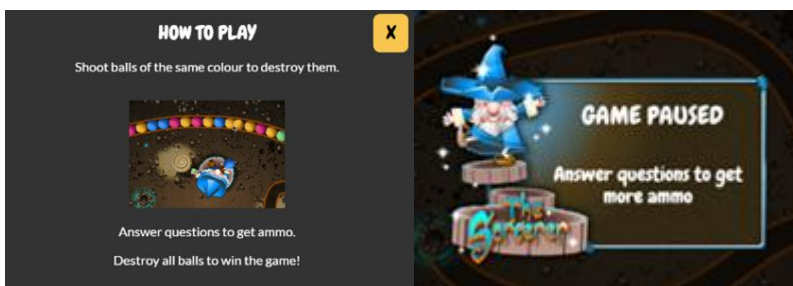
⁵² Forrás: <https://app.quizalize.com/student/simple/cee86546>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

Papp Orsolya: „BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”



126-127. számú kép
Quizalize játék és játékos választás

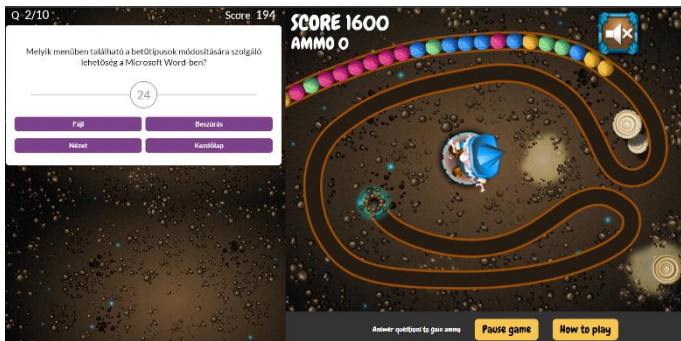
Ebben a játékban a kérdések helyes megválaszolásával lehet golyót gyűjteni, majd azokat kell kilőni, hogy ne ériék el a törpét.



128-129. számú kép
Quizalize - How to play és játék szünetelés

A kérdések megválaszolásának idejére a játékot meg lehet állítani.

Ha elfogy a golyó, a játék magától is megáll, ha van még kérdés, meg kell válaszolni.



130. számú kép
Quizalize játék

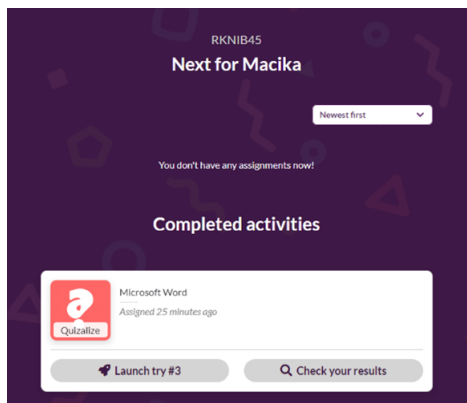
Ha a diák nem jó választ ad a kérdésre, akkor a játék még egy lehetőséget enged a válaszadásra, ha a második válasz is helytelen, akkor megmutatja a helyes választ, és csak úgy enged tovább.



131-132. számú kép
Quizalize – helytelen válasz1 és helytelen válasz2

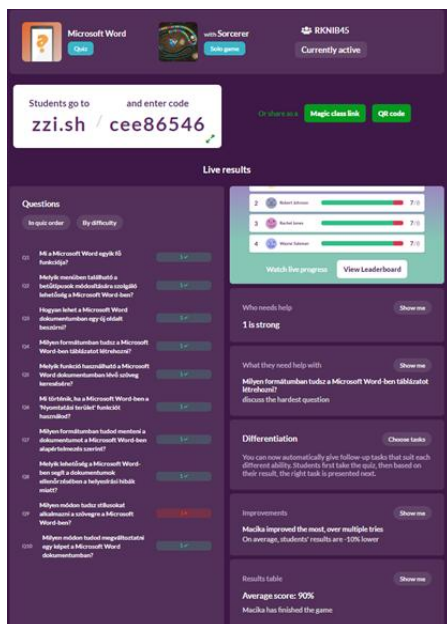
Ha a játéknak vége, a diák látja a pontjait, valamint megnézheti a kérdéseket és a válaszait is. Ha több alkalommal játszik (ugyanazt a nevet kiválasztva), akkor statisztikát is lát a fejlődéséről. Látja a játékban eltöltött időt is. Ezt a statisztikát az oktató nem látja az ingyenes verzióban.

Papp Orsolya: „BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”



133-134. számú kép Quizalize játék statisztika és Quizalize statisztika

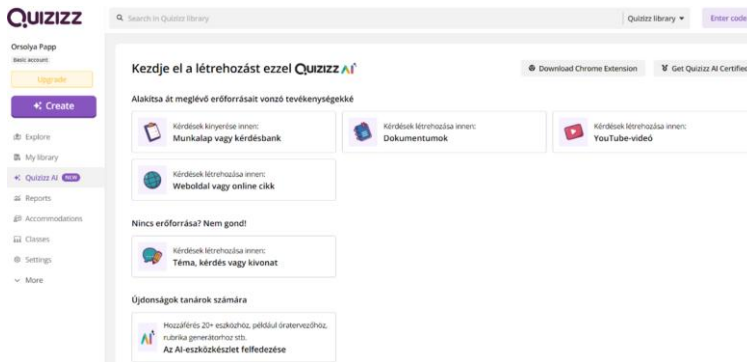
Az oktató a kérdésekre vonatkozó statisztikát látja:



135. számú kép Quizalize statisztika

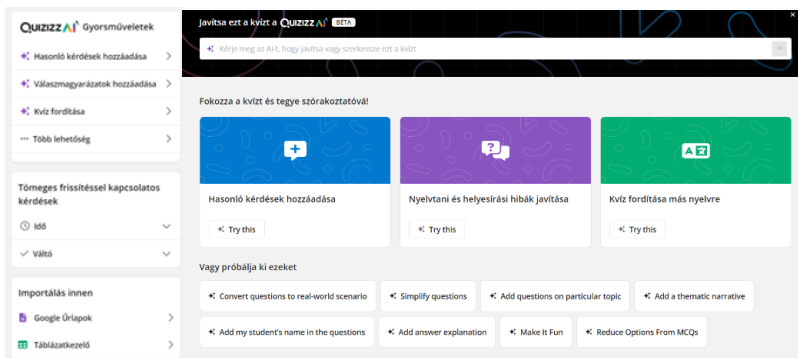
Quizizz

Quizizz egy interaktív tanulási platform, amely lehetővé teszi az oktatók számára, hogy kvízeket hozzanak létre és osszanak meg diákjaikkal. Az ingyenes (regisztrációval elérhető) verzió funkciói korlátozottak.

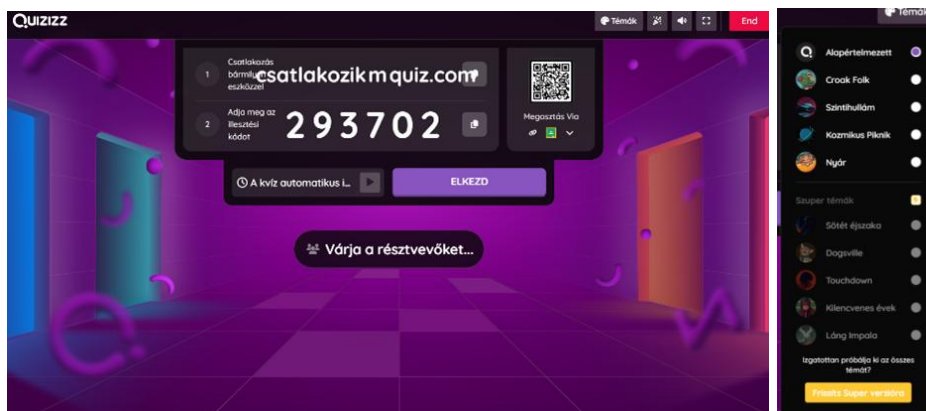


136. számú kép
Quizizz AI platform

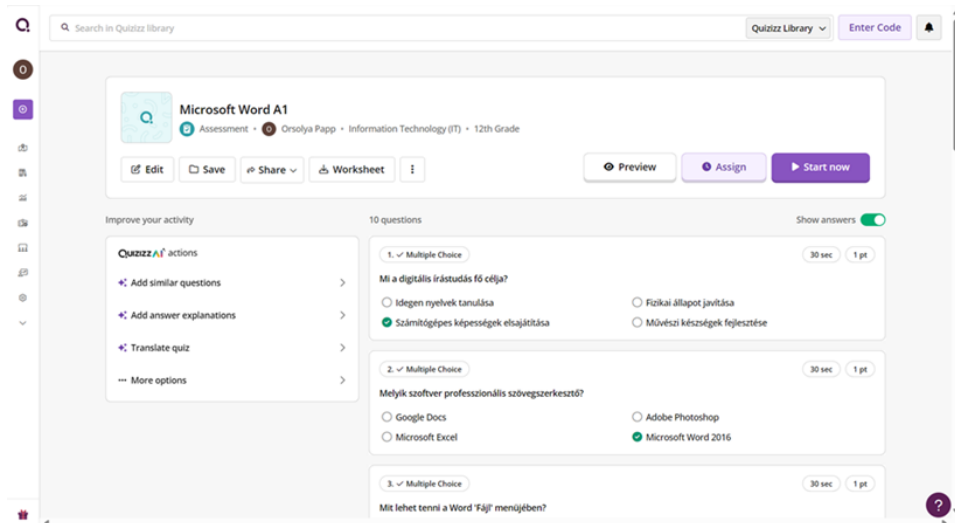
Az ingyenes verzió funkcionalitása meglehetősen korlátozott, az AI kérdésgenerátor csak 10 kérdés létrehozását engedi, továbbá a kérdések a tantermi módban 5 féle környezetbe kerülhetnek. Az live játék linkjét többféle platformon is megoszthatjuk.



137-138. számú kép
Quizizz AI kiegészítő műveletek



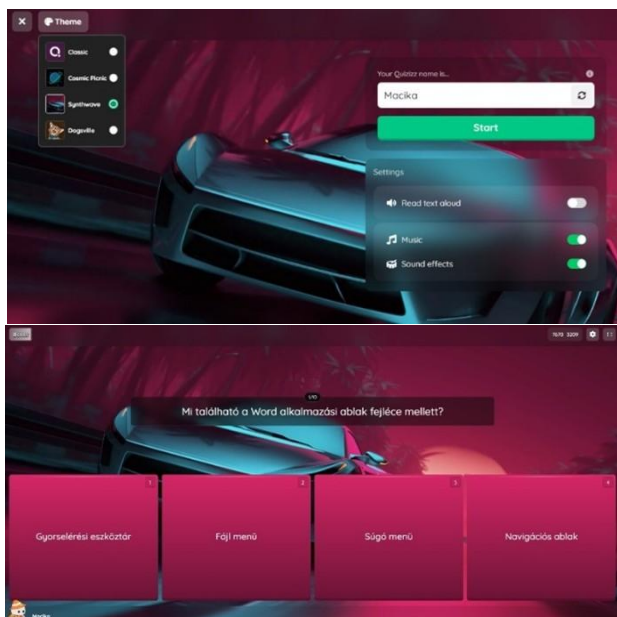
139-140. számú kép
Quizizz Live játék és Quizizz Live témák



141. számú kép
Quizizz játékbeállítások

A kvíz megosztható önálló kitöltésre is, az így megosztott játék az ingyenes verzióban 30 napig hozzáférhető. A megosztáskor a kitöltések számát, a segítség használatát, a kérdések sorrendjét is meg lehet adni, illetve be lehet állítani, hogy a kitöltés után a diák lássa-e a kérdéseket és/vagy a

jó válaszokat, vagy egyiket se. Az AI által generált kérdésekből álló játék a lábjegyzetben feltüntetett linken⁵³ érhető el.



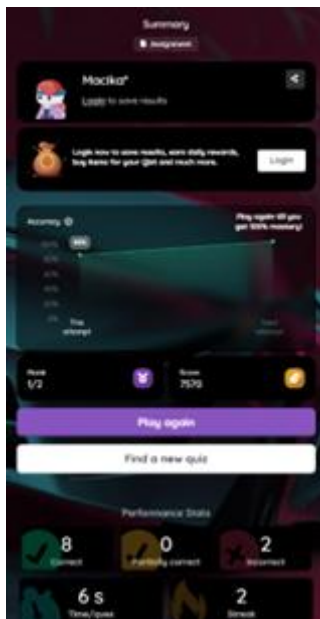
142-143. számú kép
Quizizz játék indítása és a játék elindítása

A diák a belépéskor megadja a nevét, illetve kiválaszthatja, hogy milyen témát szeretne a játékhoz. A megnevezésekre kattintva látható is a téma. Utána választhat magának avatart, és testre szabhatja a profilját.

Egy kérdéshez négy válaszlehetőség van. Látható, hogy a kvíz hány kérdésből áll, és a diák éppen melyiknél tart.

⁵³ Forrás: <https://wayground.com/join>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

A játék befejezésével statisztika látható. Ha a diák fiókot regisztrál, akkor a játékaiknak az eredményét később is visszanezheti.



144. számú kép
Quizizz statisztika

Az ingyenes verzióban a játék elérése korlátozott, azaz az indításától számított 10 napig érhető el. A játék újra megnyitásához, azaz újra elérhetővé tételéhez is előfizetés szükséges.

Bár az AI funkciók egyre jobbak, hasznosak és sokoldalúak, korlátozottságuk miatt csak előfizetéssel javasolt a rendszeres használatuk.

Az ingyenes eléréssel 30 nap alatt mindössze 20 kvíz készíthető.

AI asszisztensek (Redmenta és MagicSchool)

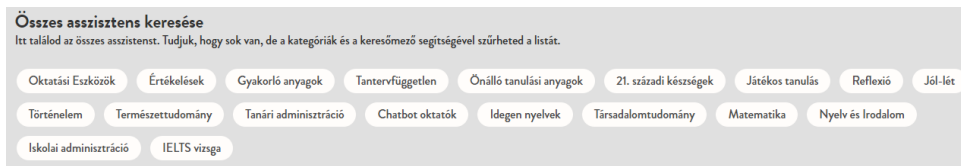
Ebben a fejezetben a Redmenta.com és MagicSchool.ai felületek használatával készült példákat mutatok meg. Természetesen mindkettő képes AI

alapú kérdésgenerálásra és kvíz készítésére, de most más, ezen túlmutató érdekes funkciókat emelnék ki, a teljesség igénye nélkül.

Redmenta

A Redmenta⁵⁴ egy magyar készítésű, digitális feladatlap-készítő és kiértékelő alkalmazás. A Redmenta tutorial⁵⁵ magyar nyelvű tudásbázis segít az egyes funkciók használatában. A Redmenta ingyenesen (regisztrációval) is használható, de funkciói ebben az esetben korlátozottak.

A Redmentában egyedi, hogy akár egy beszélgetésen keresztül is létre lehet vele hozni komplett feladatsorokat, akár beépített chatbot-tal is. A diákok megoldásai alapján egyénre szabott feladatsorok generálására is képes. AI alapú eszköztára hatalmas.



145. számú kép
Redmenta AI asszisztensek

Az AI alapú asszisztensek által generált tartalom fejleszti a 21. századi készségeket és képességeket, valamint elősegíti az élményszerű, játékos tanulást is. Az egyes eszközök kategorizálva vannak aszerint, hogy mit támogatnak.

⁵⁴ Forrás: <https://redmenta.com/hu>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

⁵⁵ Forrás: <https://help.redmenta.com/hu/tutorial>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

22) Javasló új feladatokat TERVEZÉSEK

Nincs ötleted? Nem gond! Kérd a Feladatlap Tanácsadót, hogy segítsen inspirációt találni és igazolmas feladatlapokat készíteni az igényeidre szabva. Ez az AI Asszisztens olyan tevékenységet javasol, amelyek a preferenciáidon és tanítási céljaidon alapulnak.

23) Szövegtörés TERVEZÉSEK GYAKOROLÓ ANYAGOK

Ez az Asszisztens célja, hogy segítsen a diákoknak javítani a szövegtörési készségeiket. Sok diák küzd a szöveg megértésével és értelmezésével, ami alapvető az akadémiai sikerhez minden tantárgyban. Ez a Feladatlap strukturált gyakorlatokat biztosít, hogy fejlessze a képtiségeket a szöveg megértésére, elemzésére és értelmezésére.

24) Gyakorló feladatok a tananyagból GYAKOROLÓ ANYAGOK

Töltsd fel a tananyagaidat, és hagyd, hogy az AI Asszisztens különböző gyakorló feladatokat generáljon belőlük! A generált tevékenységek segítenek a diákoknak elmélyíteni a tudásukat és fejleszteni a tananyaghoz kapcsolódó készségeiket, biztosítva, hogy minden feladat összhangban legyen az óráddal.

25) Gyakorló feladatok a tanulási eredményekből GYAKOROLÓ ANYAGOK

A tanulási eredmények kulcsfontosságúak a nemzeti tantervekben, valamint a felhőbiztonságban vagy szakképzetben. Ez az asszisztens célja, hogy különböző feladatokat generáljon, amelyek összhangban vannak a konkrét tanulási eredményekkel, biztosítva a releváns tanulási élményt a diákok számára, hogy eljussanak céljukig.

26) Gyakorló feladatok a tantervhez GYAKOROLÓ ANYAGOK TANÁRSZERSZÁMGEJÉLTÉSEN

Ez az asszisztens segít igazolmas gyakorló feladatokat készíteni, amelyek összhangban vannak az adott tantervi követelményekkel. A generált tevékenységek segítenek a diákoknak elmélyíteni a tudásukat és fejleszteni a készségeiket az országos tanterv szerint, biztosítva, hogy minden feladat megfelelő legyen neked és a diájkidnak.

27) Értékelési (Teszt) a tananyagból ÉRTÉKELÉSEK

Töltsd fel a tananyagaidat, és hagyd, hogy az Asszisztens tesztek generáljon belőlük! A feladatlap tevékenységei milyen értékelik a diákok tudását és készségeit az felhőbiztonság anyaghoz kapcsolódóan, biztosítva, hogy minden feladat összhangban legyen az óráddal.

28) Értékelési (Teszt) a tanulási eredményekből ÉRTÉKELÉSEK

A tanulási eredmények kulcsfontosságúak a nemzeti tantervekben, valamint a felhőbiztonságban és szakképzetben. Ez az asszisztens célja, hogy olyan tesztek készítsen, amelyek összhangban van a konkrét tanulási eredményekkel, értékelve a releváns tudást és készségeket különböző összetett feladatok és tevékenységek révén.

29) Értékelési (Teszt) a tantervhez TERVEZÉSEK TANÁRSZERSZÁMGEJÉLTÉSEN

Ez az Asszisztens segít olyan értékelőket tervezni, amelyek összhangban vannak az adott tantervi követelményekkel. A feladatlapban létrehozott feladatok és tevékenységek az országos tantervhez alapszik értékelik a tudást és készségeket, biztosítva azok relevanciáját neked és a diájkidnak.

Kiválasztva a játékos tanulást, az alábbi eszköztárból választhatunk.

Összes asszisztens keresése

Itt találod az összes asszisztent. Tudjuk, hogy sok van, de a kategóriák és a keresőművel segítségével szűrheted a listát.

Óktatási Eszközök

Történelem

Ikolai adminisztráció

Értékelések

Természettudomány

IELTS vizsga

Gyakorló anyagok

Tanári adminisztráció

Chatbot oktatók

Tantervfüggetlen

Időgen nyelvek

Önálló tanulási anyagok

Társadalmatudomány

21. századi készségek

Matematika

Nyelvi és Irodalom

Játékos tanulás

Reflexió

Jól let

Keresés

Keröld a gépi...

Stahodulizszoa kihívások

15TÉRKÖS TANULÁS

Ez az asszisztens egyetemes szabodulizszoa kihívást létrehozni a diákok számára, azonnali visszajelzési funkcióval. A szabodulizszoa kiakasztóv és érdekesnek talál a tanulást, és segítené a diákoknak alkalmazni a tudásokat és készségeket egy interaktív környezetben. Ezt az asszisztent gyakorlati foglalkozásra vagy az óra végén ismétlésre ajánljuk használni.

Kinvaszadzat küldetések

15TÉRKÖS TANULÁS

Ez az Asszisztens segít a lebilincselő és interaktív tanulási élményt létrehozni történetmesélés, nyomok és játékosítás beépítésével, amely megragadja a diákok figyelmét és hozzáférhetőbbé teszi a bonyolult témákat. A Kinvaszadzat küldetések feladatlapját ösztönzi az aktív részvételt és a kritikus gondolkodást, miközben szórakoztató módon erősíti meg a tananyagot.

Egyéni Szerepjáték Kalandok

21. SZÁZADI KÉSZESEK

15TÉRKÖS TANULÁS

Ez az asszisztens segít interaktív szimulációkat létrehozni, ahol a diákok szerepeket vállalnak, döntéseket hoznak és problémákat oldanak meg. A feladatlap egy tanulási élménnyel tiszított, amelyeket egyénileg is el lehet végezni, így nagyobb rugalmasságot kínál. Kérdőjeleket a kalandok! | TIPP: Csoportos tevékenységhez ajánljuk a "Kollaboratív Szerepjáték Kalandok" asszisztensünket.

Kollaboratív Szerepjáték Kalandok

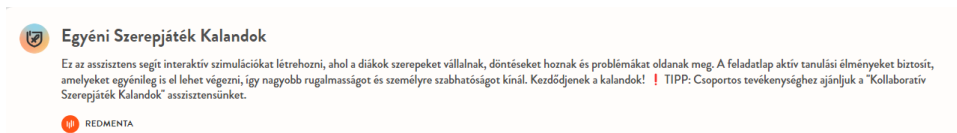
21. SZÁZADI KÉSZESEK

15TÉRKÖS TANULÁS

Csapatban dolgozni és együtt problémákat megoldani alapvető készség, amelyet a 21. század minden munkahelyén elvárnak. Ez az asszisztens odly, hogy bevonja a diákokat a kollaboratív tanulási szerepjátékok használatával, fejlesztve a problémamegoldó, döntéshozó és csapatmunkási készségeket. | TIPP: Egyéni tevékenységhez ajánljuk az "Egyéni Szerepjáték Kalandok" asszisztensünket.

246

Egyéni szerepjáték kaland során egy nyomozási feladathoz fogok feladatlapot készíteni.



148. számú kép Redmenta – kalandjáték

Első lépésben meg kell adni a forrást, amiből dolgozzon a AI asszisztens. A 2017. évi. XC. törvény a Büntetőeljárásról XXIX. – XXXII. fejezetét⁵⁶ töltöttem fel pdf formátumban.



149. számú kép Redmenta – Témák

Az AI üdvözlőszövege után meg kell adni, hogy milyen korosztálynak készül a feladatlap, illetve melyik általa ajánlott vagy saját ötleten alapuló tematika szerint készüljön a feladat.

⁵⁶ Forrás: <https://drive.google.com/file/d/1dkTvqg37DvlcPe2ySBRoDnet8yvIcEDe/vi-ew?usp=sharing>

Letöltés ideje: 2024.09.11.

Papp Orsolya: „BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”

Köszönöm a részleteket. Mielőtt elkezdeném a feladatlap vázlatának elkészítését, szeretnék néhány kérdést feltenni a történet kidolgozásával kapcsolatban:

1. Melyik évfolyam számára készül a feladatlap?
2. Az alábbi három történetötlet közül melyiket választaná, vagy van-e esetleg más ötlete?

Történetötletek:

1. A tanú vallomása:
 - Szerep: Egy tanú, aki egy bűncselekmény szemtanúja volt.
 - Cél: Segíteni a nyomozást a vallomásával, miközben figyelembe kell vennie a törvényes korlátokat és akadályokat.
 - Kihívások: Meg kell határozni, hogy mely információk megoszthatók, és hogyan lehet hitelesen előadni az eseményeket.
2. A védőügyvéd stratégiája:
 - Szerep: Egy védőügyvéd, aki a védencét próbálja megvédeni a bíróság előtt.
 - Cél: Felkészíteni a védencét a vallomásra, és megvédeni őt a bíróságon.
 - Kihívások: Meg kell találni a legjobb stratégiát a védenc védelmére, figyelembe véve a törvényes korlátokat és a rendelkezésre álló bizonyítékokat.
3. A nyomozó dilemmája:
 - Szerep: Egy nyomozó, aki egy bűncselekmény ügyében dolgozik.
 - Cél: Összegyűjteni a tanúk vallomásait és bizonyítékokat találni a bűncselekmény megoldásához.
 - Kihívások: Meg kell határozni, hogy mely tanúk vallomásai hitelesek, és hogyan lehet azokat felhasználni a nyomozás során.

Kérem, válassza ki a legmegfelelőbb történetet, vagy ossza meg saját ötletét, hogy elkezdhessem a feladatlap elkészítését.

Köszönöm!

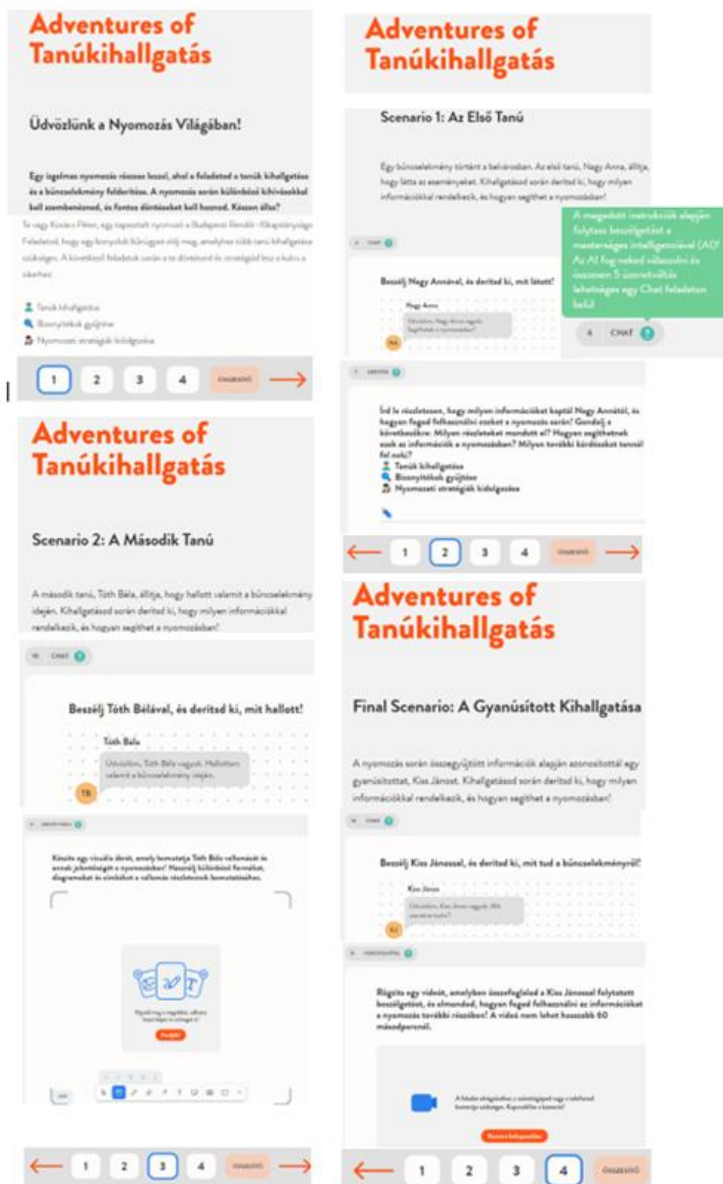
1. egyetemisták részére; A választott történet: A nyomozó dilemmája

150. számú kép Redmenta – adatok megadása

Meg kell adni a megosztás módját. Most a linkkel történő, regisztrációhoz nem kötött megosztást választottam.

Az AI által generált feladatlap bárhol módosítható.



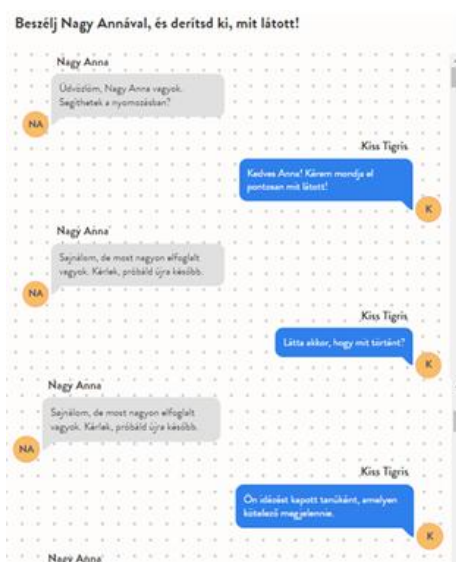


151. számú kép
Redmenta feladatlap

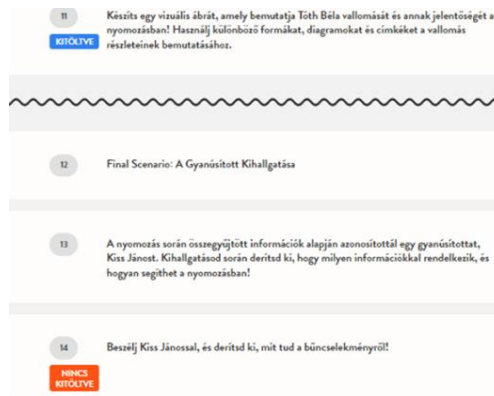
A feladatlap⁵⁷ elérhető, megoldható.

A diáknak a linkre kattintás után meg kell adnia a nevét, és el kell végeznie a feladatokat. A tanúkat „megszemélyesítő” chatbot-ok nem mindig tanúsítanak együttműködést, ilyenkor figyelmeztetni kell őket, hogy kötelesek a vallomástételre.

Ha a diák a feladatlap végére ért, a beadás előtt összesítőt lát, jelezve, hogy esetlegesen melyik feladat nincs kitöltve, azaz nem oldotta meg.



⁵⁷ Forrás: https://redmenta.com/hu/solve?ks_id=515522141&utm_source=redmenta&-utm_medium=teams&utm_campaign=worksheet_share
Letöltés ideje: 2025.11.29.



152-153. számú kép
Redmenta Chatbot tanú szerepben és Redmenta feladatlap összesítő

Itt még visszaléphet és pótolhatja a hiányzó feladatok megoldását. A Beadás után már nincs erre lehetősége. A beadás után az oktató asztalán megjelenik a megoldott feladatlap.



154. számú kép
Redmenta beküldött feladatlap

A Táblázat nézetben az összes beküldött megoldás meg van jelenítve, a megoldásra vonatkozó statisztikai adatok is láthatók.

Tablázat nézet

Elkezdve Nincs elkezdve Archivált Feladatok összesítve

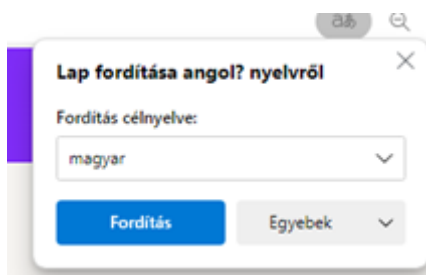
☐ Csak a legjobb kitöltések mutatása

☐ NÉV	KITÖLTÉS SORSZÁMA	CSOPORT	ÉRTÉKELÉS	SZÁZALÉK	ELÉRT PONTSZÁM	MAX PONTSZÁM	KEZDÉS IDEJE	KITÖLTÉSI IDŐ HOSSZA
☐ Kiss Tigris	1			0	0	20	2024-10-14 23:05:06	0:47:27

155. számú kép
Redmenta Táblázat nézet

MagicSchool

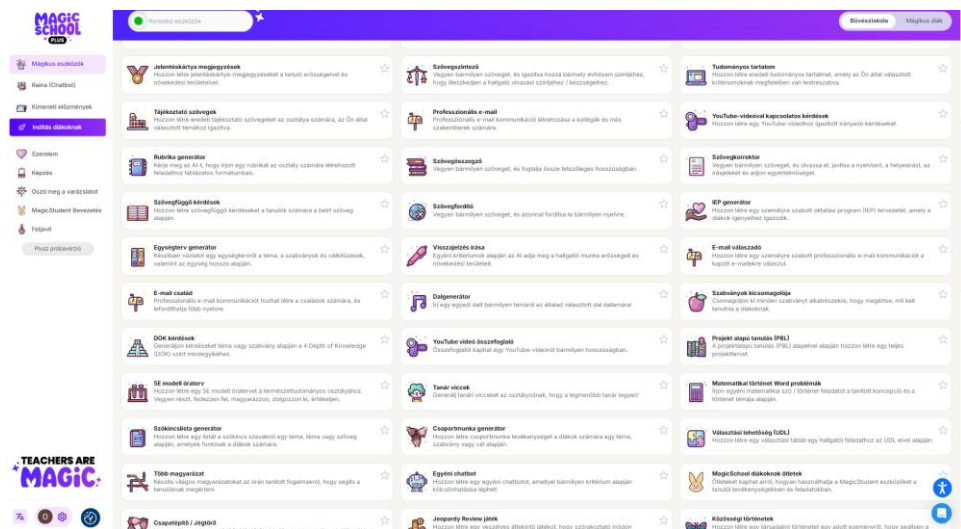
A MagicSchool⁵⁸ egy AI alapú segítő platform, ami több, mint 60 eszközzel támogatja az oktatók munkáját. Természetesen itt is működik a kérdés-generátor, de most ettől eltérő funkciót szeretnék bemutatni. A felület magyar nyelven csak fordítóval használható.



156. számú kép
MagicSchool lapfordítás

Az ingyenes verzióban is hozzáférhető minden eszköz, bár használati korlátozásokkal. Az asszisztensek egy „tanteremben” megoszthatók a diákokkal is, azaz tényleg tanulási segédként működhetnek.

⁵⁸ Forrás: <https://www.magicschool.ai/>
Letöltés ideje: 2025.11.29.



157. számú kép
MagicSchool AI eszközök

Ezek olyan eszközök, amelyek élményszerűvé teszik a tanuló számára a tanulást, közben pedig megkönnyítik az oktatók munkáját is, gyakorlatilag az oktatói feladatok teljes palettája lefedett.

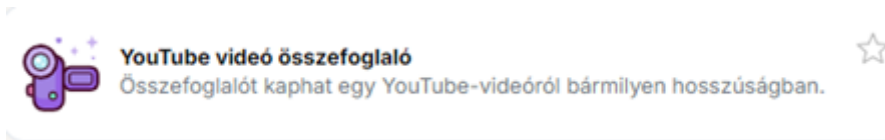
Érdekes eszközök a YouTube videókhoz kapcsolható asszisztensek:

- A YouTube Video Summarizer a videókból származó információk tanulási célú tömörítésére. Letölti a videó átiratát és kivonatot készít a megadott URL-ből, és összefoglalja a tartalmat a megadott hossz alapján.
- A YouTube Video Questions pedig kérdéseket generál hozzá.
- A Presentation generator szintén tud YouTube videóból dolgozni.

Fontos megjegyzés, hogy az exportált anyagok – függetlenül a használt nyelvtől (most magyar) – angol nyelvűek, így célszerű képernyőképet készíteni, vagy vágólapra másolni.

Papp Orsolya: „BARÁTOD A GOOGLE? – NEEM, SEGÍT (A) CHAT!”

A választott videó A Microsoft Word Stílusok⁵⁹ használatát magyarázza el angol nyelven.



158. számú kép
MagicSchool Youtube videó összefoglaló

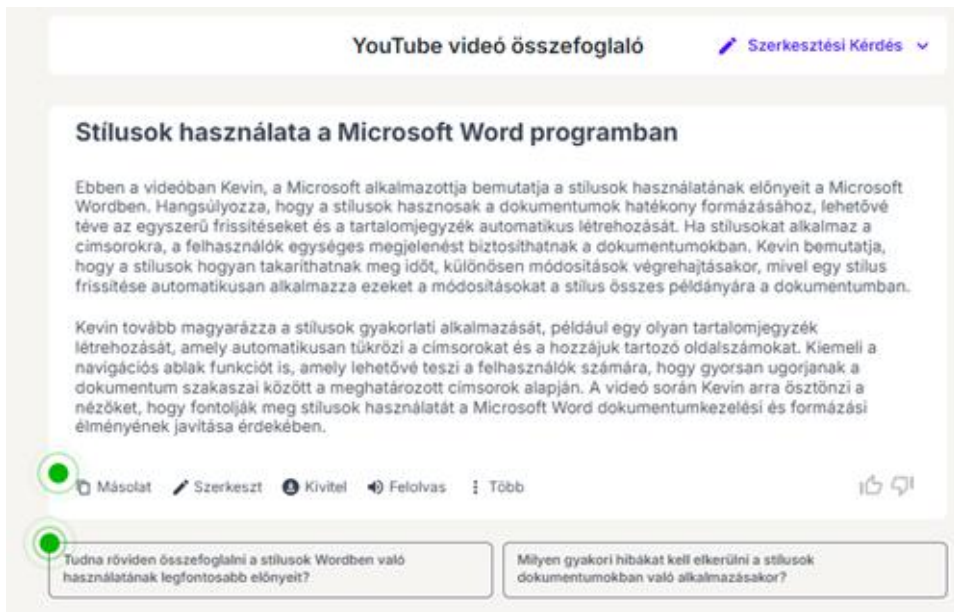
Meg kell adni az összefoglaló hosszát és a YouTube videó linkjét.

The image shows the main form of the web application. At the top, it repeats the title "YouTube videó összefoglaló" and the description. Below this, there is a section "Az összefoglaló hossza:" with a text input field containing "2 bekezdés, maximálisan 200 szó". Underneath is the "Videó URL:" label with a green checkmark icon, followed by a text input field containing the URL "https://youtu.be/UOVU6qQ2iOM". At the bottom is a large blue button with a green circular progress indicator on the left and the text "Létrehoz" in the center.

159. számú kép
MagicSchool Youtube video összefoglaló beállítások

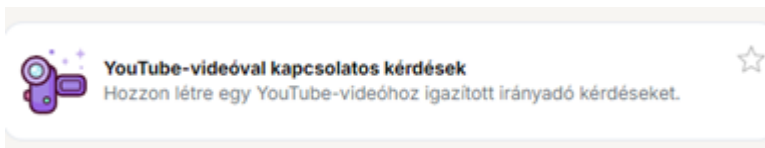
⁵⁹ Forrás: <https://youtu.be/UOVU6qQ2iOM>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

Néhány pillanat múlva megérkezik a válasz is –erről most képernyőkép készült.



160. számú kép
MagicSchool YouTube videó összefoglaló

A következő lépés a YouTube videóhoz kapcsolódó kérdések generálása volt.



161. számú kép
MagicSchool YouTube videó

YouTube-videóval kapcsolatos kérdések
Hozzon létre egy YouTube-videóhoz igazított irányadó kérdéseket.

Évfolyam szintje:

Kérdés típusa:

Kérdések száma:

Videó URL: 

 **Létrehoz**

162. számú kép
MagicSchool YouTube videó kérdések beállításai

YouTube-videóval kapcsolatos kérdések  Szerkesztési Kérdés 

A Microsoft Word stílusainak ismertetése

1. Mi az egyik fő előnye a stílusok használatának a Microsoft Word programban?
egy. Korlátozzák a formázási beállításokat.
b. Automatikusan frissítik a formázást az egész dokumentumban.
c. Kiterjedt kézi beállításokat igényelnek.
d. Csak fejlécekhez használhatók.

2. A Microsoft Word melyik funkciója teszi lehetővé a felhasználók számára, hogy automatikusan hozzanak létre tartalomjegyzéket?
egy. Stílusok
b. Témák
c. Formázási másoló
d. Nézet ablaktábla

3. Melyik lapot kell elérni a tartalomjegyzék beillesztéséhez a Microsoft Word programba?
egy. Kezdőlap
b. Tervezés
c. Hivatkozások
d. Szemlé

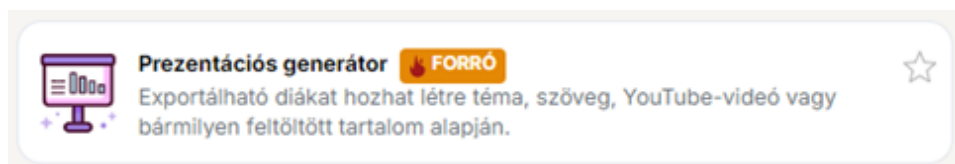
Válaszkulcs:

1. b. Automatikusan frissítik a formázást az egész dokumentumban. (00:03:30)
2. egy. Stílusok (00:05:14)
3. c. Hivatkozások (00:05:14)

  Másolat  Szerkeszt  Kivétel  Feltolvas  Több  

163. számú kép
MagicSchool YouTube videóhoz kérdések

Következett a prezentáció készítése:



164. számú kép
Presentation generator

Prezentációs generátor
Exportálható diákat hozhat létre téma, szöveg, YouTube-videó vagy bármilyen feltöltött tartalom alapján.

Evfolyam szintje:
Egyetém

Diák száma:
5

Téma, szabvány, tartalom vagy cím:

📄 A stílusok használata a ...
YouTube-videó 1642 szavak
Összes szó az előadásban: 1642/10000

További kritériumok:
📄 Győződjön meg arról, hogy a diák legálább három kérdést tartalmaznak

Létrehoz

165. számú kép
MagicSchool Prezentációs generátor beállításai

Dia 1

Stílusok elajátítása a Microsoft Word programban: hatékonyság és következetesség

2. dia

Bevezetés a Word stílusai

- Definíció: A stílusok előre definiált formázási beállítások a Microsoft Word programban
- Cél: A dokumentum formázásának egyszerűsítése és a konzisztencia fenntartása
- Előnyök:
 - Egyszerű frissítések a teljes dokumentumban
 - Nagy dokumentumok gyors formázása
 - Lehetővé teszi a tartalomjegyzék automatikus létrehozását
- Hely: A Kezdőlap lap "Stílusok" részében található

3. dia

Stílusok alkalmazása és módosítása

- Hogyan kell alkalmazni:
 1. Szöveg kiemelése
 2. Válassza ki a kívánt stílust a Stílusok gyűjteményből
- Stílusok módosítása:
 1. Kattintson a jobb gombbal egy stílusra
 2. Válassza a "Módosítás" lehetőséget
 3. Állítsa be a betűtípust, méretet, színt, térközt stb.
- A módosítások automatikusan érvényesek lesznek az adott stílusú összes szövegre
- Példa: A Címsor 1 pirosra állítása a Címsor 1 összes szövegét frissíti

4. dia

Speciális stílusfunkciók

- Tervezés lap:
 - Témák: Előre beállított stíluskombinációk
 - Színek: A dokumentum színméjájának módosítása
 - Betűtípusok: Dokumentumszintű tipográfia módosítása
- Navigációs ablak (Nézet lap):
 - Gyors navigálás a dokumentumszakaszok között
 - Azonnal adott címsorokra ugrik

5. dia

A tartalomjegyzék stílusainak kihasználása

- Automatikusan generálás címsorstílusok alapján
- A létrehozás lépései:
 1. Címsorstílusok alkalmazása a teljes dokumentumban
 2. Ugrás a Referenciák lapra
 3. Kattintson a "Tartalomjegyzék" elemre
 4. Válasszon automatikus vagy egyéni opciót
- Előnyök:
 - Az oldalszámok automatikusan frissülnek
 - Könnyen frissíthető a dokumentum változásakor

166. számú kép MagicSchool prezentáció

Összefoglalás

A Z generáció információbefogadási és feldolgozási folyamata eltérő, így a korábban hatékonynak bizonyult módszerek hatásfoka csökkenhet. A pályaműben – általam – a rendészeti oktatásban alkalmazott innovatív oktatási módszerek néhány alkalmazását mutattam be. Oktatói munkám során

folyamatosan törekszem arra, hogy óráimon a diákok jól érezzék magukat, a tanóra és a tananyag feldolgozása élményszerű legyen, továbbá változatos módszerek használatával érdeklődésüket folyamatosan fenn tudjam tartani, az óra pedagógiai célját meg tudjuk valósítani, azaz az ismeretátadás is hatékony legyen.

A pályamű címe arra utal, hogy nem is olyan régen, ha valaki információra kérdezett valamilyen online fórumon vagy a közösségi média oldalain, mindig volt legalább egy kommentelő, aki közölte, hogy „barátod a gugli”, azaz használja a Google kereső funkcióját. Manapság egyre gyakoribb „a kérdezd meg a gpt-t” komment, utalva arra, hogy a kérdező a mesterséges intelligenciától is kaphat választ. Nincs ez másként az oktatásban sem, persze fenntartásokkal.

Az első rész fókuszában a gamification, azaz a játékosítás oktatásban való alkalmazása áll. Öt részre bontottam a fejezetet, a szemléltető eszközöktől kezdve, a tanórára történő ráhangoláson át, a tanórai differenciálásra és a tanóra végi visszajelzésekre mutatok olyan példákat, amelyek megfelelnek a Z generáció igényeinek. Külön fejezetet kaptak az online játékok – tanórai és „otthoni” változatban is –, amelyek a sikerélmény mellett a tanulási autonómiát is fejlesztik.

A második fejezet fókuszában pedig korunk vívmánya, a mesterséges intelligencia oktatásban történő használata áll. Mivel a diákok döntő többségének van mobiltelefonja, így gyakorlatilag mindenkinek ott van a „zsebében”. Tehát kitiltani nem lehet, így meg kell tanulni „értelmesen” használni. A fejezetben a mesterséges intelligencia használatára mutatok egy „szabályrendszert”, konkrét feladatokkal szemléltetve.

Ebben a fejezetben szó volt még az oktatói feladatok mesterséges intelligenciával való támogatásáról. Egy adott témához óravázlatot és különböző nehézségi szintű feladatlapokat készítettünk, majd megnéztük a tanulói megoldás kiértékelését is, sőt prezentációt is készítettünk az óravázlattal érintett tananyaghoz.

Kitérek a már meglévő alkalmazások AI-val támogatott funkcióira is, itt a Microsoft Teams feladathoz kapcsolható Olvasáskészség eszköz használata és fejlődése került bemutatásra. Az egyik leghasznosabb, hiszen több AI funkció is megvalósul benne.

A pályamű digitális tartalma, a bemutatott feladatok⁶⁰ és a felületek⁶¹ elérési linkjei külön-külön Wakelet gyűjteményekbe lettek rendszerezve, és a pályamű címét viselő Wakelet gyűjteményből mindkettő elérhető. Barátod a Google? – Neem, segít (a) Chat!⁶²

Ajánlom a pályamű tanulmányozását a rendészeti képzés bármely szintjén oktató kollégáknak, hiszen játszani mindenki szeret, a játék pedig sikerélményt ad, így növelheti a tanulási-tanítási folyamat hatékonyságát!

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönöm közvetlen vezetőmnek, dr. Fekete Csaba c. r. dandártábornok úrnak, a Nemzeti Közszerológáti Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti Kiképzési és Nevelési Intézet vezetőjének szakmai támogatását, jó tanácsait és azt, hogy egy kiváló, összetartó és támogató szakmai közösségbe kerülhettem.

Köszönettel és tisztelettel ajánlom ezt a díjat Lövei László r. ezredes úrnak, a Miskolci Rendvédelmi Technikum nyugállományú oktatási igazgatóhelyettesének. Korábbi szerológáti helyemen vezetőként mindig támogatta szakmai törekvéseimet, bízott bennem, és ösztönzött a fejlődésre. Meghatározó szerepe volt abban, hogy szakmai pályám ezen az úton haladhatott tovább.

⁶⁰ Forrás: https://wakelet.com/wake/bAxo4RmCT5xr_9fBeGymk
Letöltés ideje: 2025.11.29.

⁶¹ Forrás: <https://wakelet.com/wake/3OJS9RADMdd4VWEnjFrL4>
Letöltés ideje: 2025.11.29.

⁶² Forrás: <https://wakelet.com/wake/tMpcDHzyGi9BZUpUm3U79>
Letöltés ideje: 2025.11.29.